

lato 2019

BŁĘDOWA ZGŁOBIĘŃSKA ❖ BRATKOWICE ❖ DĄBROWA ❖ MROWLA ❖ RUDNA WIELKA ❖ ŚWILCZA ❖ TRZCIANA ❖ WOLICZKA

KWARTALNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY SAMORZĄDU GMINY ŚWILCZA I GMINNEGO
CENTRUM KULTURY SPORTU I REKREACJI W ŚWILCZY Z SIEDZIBĄ W TRZCIANIE

Trzcionka

STOWARZYSZENIE
ROF
ROZWOJOWO-KULTURALNEGO PLANU LOCALNEGO

nr **90**

cena 6 zł

III BIEG ULICAMI ŚWILCZY

28.04.2019 r.

Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego w gminie Świlcza poprzez zakup strojów ludowych regionu rzeszowskiego oraz wydanie publikacji „Świlcza. Czasy, ludzie, historia” autorstwa Artura Szarego

Pyszne lato!

*O siądź na moim oknie, przecudowne lato,
niech wtulę mocno głowę w twoje ciepłe pióra
korzennej woni, na wietrze drżące – niech żółte słońce
gorącą ręką oczy mi przestoni,
niech się z rozkoszy ma dusza wygina,
jak poskręcany wąs dzikiego wina.*

M. Pawlikowska-Jasnorzewska

Czy dzisiaj są na świecie jeszcze prawdziwi patrioci? Ojczyznę można kochać na wiele sposobów, np. pracować z całym siłą dla jej dobra, pamiętać o tych, którzy oddali za nią życie lub pamiętać o świętach narodowych. Młody patriota powinien w czasie świąt narodowych wywieszać flagę, w czasie wyjazdów zagranicznych dobrze reprezentować swoją Ojczyznę, nie pozwalać nikomu obrażać kraju. Młody patriota powinien również wypowiadać się publicznie nt. Polski. Musi uczyć się i zdobywać wiedzę, aby Ojczyzna mogła kiedyś wykorzystać te umiejętności.

Patriotyzm okazujemy też przez zachowanie tradycji i obyczajów, poprzez znajomość historii i geografii, a także poprzez przekazywanie innym wiedzy o swoim kraju. W dzisiejszych czasach młodzież, by okazać patriotyzm, może poznawać polską kulturę i sztukę, brać udział w różnych konkursach i akcjach nt. naszej Ojczyzny, zwiedzać różne zakątki Polski. O Polsce należy także rozmawiać z rówieśnikami, aby poznać ich zdanie na ten temat. Nastolatek powinien podtrzymywać szanować barwy i godło kraju, dbać o dobre imię Polski. Mimo to każdy Polak powinien być tolerancyjny wobec innych mieszkańców swojego ojczystego kraju, narodowości czy religii. Młodzi ludzie często zapominają o zasadach dobrego wychowania, szacunku wobec osób starszych i tolerancji wobec chorych i biednych.

Dzisiaj mówią nam, że trzeba inaczej wychowywać nowe pokolenia, że trzeba wykorzystać zwyczaje i tradycje, a promować nowe wzorce społeczno-kulturowe dotyczące zachowania kobiet i mężczyzn. Mówią, że w Polsce nie ma równouprawnienia, jest przemoc ekonomiczna i że nasza Ojczyzna jest nienowoczesna i niepostępowa w swoich ideach, ale czy trzeba pouczać o tolerancji i prawach człowieka naród, który jako pierwszy w Europie miał konstytucję? A jeśli ktoś Ci powie, że Polska jest krajem bez tolerancji, to powiedz mu: Czy trzeba pouczać np. o równości płci naród, w którym prawo wyborcze kobiety uzyskały w roku 1918. Ojczyznę można kochać na wiele sposobów, np. pracować z całym siłą dla jej dobra, pamiętać o tych, którzy oddali za nią życie lub pamiętać o świętach narodowych.

(red.)

*Życzenia pięknych dni... nareszcie urlop...
Podróże są jak ożywcza kąpiel dla umysłu,
że znów jesteś młody.*

H.Ch. Andersen

Wakacje, urlop – to czas zasłużonego odpoczynku w promieniach słońca, w lasach, w górach, nad jeziorem, w naszej gminie i na Podkarpaciu!

Życzę wszystkim dorosłym, aby rozpoczynający się okres urlopowy był pełen wspaniałych niezapomnianych wrażeń i udanego, a przede wszystkim bezpiecznego wypoczynku. Życzymy wielu fantastycznych przygód i spotkań z interesującymi ludźmi oraz szczęśliwego powrotu do domu!

**Z wakacyjnymi
pozdrowieniami
Adam Dziedzic
– wójt Gminy Świlcza**

Bądźcie bezpieczni!

Z okazji zakończenia roku szkolnego 2018/2019 i rozpoczęcia wakacji składamy wszystkim Szanownym Pedagogom oraz Drogim Uczniom serdeczne podziękowania za całoroczną współpracę. Życzymy dobrego zdrowia i niczym niezamąconej radości, bezpiecznych podróży, słonecznej pogody i niezapomnianych wrażeń przeżytych podczas wszystkich niezwykle wspaniałych wakacyjnych przygód. oraz szczęśliwego powrotu do szkół.

Jednocześnie chcemy Wam przypomnieć kilka prostych zasad, które sprzyjają bezpieczeństwu:

- bądźcie widoczni na drodze i w jej pobliżu – noście drobne elementy odblaskowe na Waszej odzieży i plecakach,
- pamiętajcie o telefonach alarmowych – numer alarmowy 112,
- myślcie i przewidujcie konsekwencje swoich zachowań w miejscach zabaw i odpoczynku,
- przestrzegajcie poleceń osób obsługujących obiekty sportowe i zwracajcie uwagę na znaki ostrzegające przed niebezpieczeństwem,
- używajcie kasków chroniących głowę – na rowerze, rolkach itp.,
- miejcie oczy i uszy otwarte.

**Wójt, Wicewójt i Przewodniczący
Rady Gminy Świlcza**

Uwaga Czytelnicy, Sympatycy i Korespondenci „Trzcionki”!

Redakcja „Trzcionki” uprzejmie prosi o nadsyłanie wspomnień, refleksji, własnych przemyśleń, artykułów problemowych do każdego kolejnego numeru na miesiąc przed upływem kolejnego kwartału, **do nr 91 – do 1 WRZEŚNIA 2019 r. Po upływie tego terminu materiałów nie przyjmujemy!**

Redakcja przypomina o właściwym wykorzystywaniu danych osobowych wg przepisów RODO (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2016/679 z dn. 27 kwietnia 2016 r.).

Zofia Dziedzic

Trzcionka
Rok założenia:
17.01.1997

WYDAWCA:

Samorząd Gminy Świlcza
i Gminne Centrum Kultury,
Sportu i Rekreacji w Świlczy
z siedzibą w Trzcionce.

ISSN 1506-1086

REDAGUJE KOLEGIUM w składzie: Zofia Dziedzic, Władysław Kwoczyński, Zbigniew Lis, Artur Szary. **ADRES REDAKCJI:** 36-071 Trzcionka – Gminne Centrum Kultury w Świlczy z siedzibą w Trzcionce, tel. 17 85 14 438, www.swilcza.com.pl, e-mail: gcksir1212@gmail.com.

NAKŁAD: 500 egz. + 50. Nr ident. 690473296. Pismo zarejestrowano w Sądzie Wojewódzkim w Rzeszowie, Sygn. Akt. I Ns Rej. Pr. 18/97.

OPRACOWANIE GRAFICZNE: Dorota Wadiak.

DRUK: DUET Drukarnia Wydawnictwo Mariusz Michalik, Boguchwała, tel. 603 703 003.

Za treść poszczególnych artykułów odpowiadają autorzy. **Nie przyjmujemy przedruków z książek, gazet czy Internetu.** Nie zwracamy materiałów nie zamówionych i zastrzegamy sobie prawo segregacji nadsyłanych materiałów, dokonywania skrótów i poprawek. Nie płacimy wierszówki.
Do druku oddano: 21.06.2019 r.

Pyszne lato!	3
Bądźcie bezpieczni	3

WIADOMOŚCI SAMORZĄDOWE .....

15 lat w UE i ponad 1000 w Europie	5
Wyniki głosowania do Parlamentu Europejskiego – gmina Świlcza	7
Gmina Świlcza – dobre miejsce do biznesu, a także do wypoczynku	8
Środki na dziedzictwo kulturowe i historyczne... ..	9
Zapraszamy do skorzystania z oferty wypożyczalni przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świlczy!	10
Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego w gminie Świlcza	11
Świlcza. Czasy, ludzie, historia, recenzja książki autorstwa Artura Szarego	14
„Rozwijamy kompetencje cyfrowe w Gminie Świlcza”	15
Moc atrakcji na 18 piknikach edukacyjnych realizowanych w sześciu placówkach oświatowych Gminy Świlcza	16
Narada roczna PSP	19
Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych w 2019 roku	20
Sołtysi i Rady Sołeckie sołectw Gminy Świlcza	20
Lekcje z wykorzystaniem Technologii Informatycznych i Komunikacyjnych (TIK)	22
Tydzień Bibliotek 2019 pod hasłem #biblioteka	24
VII Ponadregionalny Przegląd Poezji w Wykonaniu Osób Niepełnosprawnych „Książka i Biblioteka”	27

W KRĘGU WIARY I TRADYCJI .....

Wielkanoc po strażacku	29
„Ojczy, przebacz im, bo nie wiedzą, co czynią”	30
Wielkanocne spotkanie w Błędowej Zgłobieńskiej	33
Rocznica ślubów maryjnych	33
IX Ponadregionalny Konkurs Pieśni Maryjnej „Matuchnie pieśni niesiemy”	34
Z parafii Bratkowice	37
Pielgrzymka strażaków do Dębowca	38

WYDARZENIA BIEŻĄCE .....

110 lat OSP w Trzcianie gm. Świlcza (1908-2018)	41
Przemówienie Wójta Gminy Adama Dziedzica z okazji 110-lecia OSP Trzciana	43
Obchody 228. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja w Dąbrowie	44
Przemówienie Wójta Gminy Adama Dziedzica z okazji uroczystych obchodów uchwalenia Konstytucji 3 Maja	45
Strażackie świętowanie	47
Kampania Sprawozdawczo-Wyborcza w ogniach związkowych ZNP	49
Zebrań sprawozdawczo-wyborcze Zarządu Oddziału ZNP w Świlczy	50
Z działań Towarzystwa Przyjaciół Świlczy	52
„Wieś kolorami malowana”, czyli VI edycja Powiatowego Konkursu Fotograficznego	56

ŻYWA PAMIĘĆ HISTORII .....

Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej (13 kwietnia)	58
Droga wiodła do Polski	60

By czas nie zaćmił i niepamięć	62
Moja szkoła, tak ją pamiętam	66
Nie żal mi tamtych lat... ..	68
Pamiętajmy	70

WYDARZENIA OŚWIATOWE .....

Wiem, znam się, orientuję się, nie jestem zarobiona..., więc... piszę	72
Trzy kraje w pięć dni	76
Dzień Języków Obcych w Szkole Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Mrowli	78
„Świat ze starej fotografii”	79
XVI Gminny Konkurs Sztuki Recytatorskiej 2019	82
Ratujmy Ziemię – walczmy ze smogiem	84
Szczytne idee pomagania innym	87
Otwarcie Przedszkola w Dąbrowie po jego modernizacji	88
„Co dziś mamom dać w prezencie?... czyli o pikniku rodzinnym w Mrowli	88
Zamieszanie w Krainie Baśni, czyli o przedstawieniu czwartoklasistów	90
Refleksje nad reformą edukacji	91
Przedszkolaki idą do szkoły!	92
Jak i co czytać dzieciom	93
Mija rok działalności Środowiskowej Świetlicy Socjoterapeutycznej w Świlczy	94

Z DZIAŁAŃ KULTURALNYCH GCKSiR .....

Koncert Zespołu Tanecznego „Koloret”	96
„Pogranicze dawniej i dziś”	98
Pozytywka	100
Zgrupowanie chóru GAMA ze Świlczy w ośrodku „Placówka” w Groniu	101
„Świat muzyką malowany” – radosny koncert chórów amatorskich	102
XVIII Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych Rzeszów (1969-2019)	104

PRZYRODA NASZYM PRZYJACIELEM .....

Skowronek i słowik szary – symbole dawnej wsi	105
Żyj w zgodzie z roślinami	107

SPORT, ZDROWIE, REKREACJA .....

Turniej Szachowy na V i IV kategorii w Domu Tradycji Ludowych w Trzcianie	109
Rodzice, kochamy was! Bardzo!	109

GŁOS MŁODYCH – ZST-W .....

Akcja profilaktyczna w ZST-W w Trzcianie pt.: „Miód odżywia, leczy, pielęgnuje, a papieros cię rujnuje”	110
X Powiatowy Konkurs Ortograficzny o tytuł Mistrza Ortografii	112

ROZMAITOŚCI .....

Od i do Czytelników	113
My i RODO?	113
Czy wiesz, że... ..	114

15 lat w UE i ponad 1000 w Europie

Trzy pytania do Wójta Gminy Świlcza – Adama Dzedzica

Zanim 1 maja 2004 r. Polska wstąpiła w szeregi UE miała mocne korzenie, chrześcijańskie, interesującą historię i dziedzictwo, różne wymiary kulturowe. Ojcowie założyciele UE: Robert Schuman, Konrad Adenauer, Józef Retinger, Edyta Stein i Karol Wojtyła włożyli mnóstwo pracy, by z pięknych idei zbudować wspólnotę europejską i oto: Europa jest Europą wolnych, niezależnych, suwerennych nacji, które zdecydowały się podzielić swoją suwerennością, mając na uwadze własne interesy oraz wspólne dobro, osiągając wspólnie więcej, niż bylibyśmy w stanie osiągnąć indywidualnie – tak mówił Tony Blair (premier Wielkiej Brytanii w latach 1997-2007).

– Gdybym zapytała przekornie: czy zna Pan Wójt hymn Unii Europejskiej, jaka byłaby odpowiedź?, a później: Wspólna Europa. Czy to hasło ważne i radosne, czy może nie? Proszę o własne osądy.

– Melodię hymnu, bo to fragment symfonii Beethovena znam doskonale, potrafiłbym nawet zaśpiewać. Spośród kilku strof „Ody do radości” czyli hymnu, przyznaję, znam dobrze słowa pierwszej strofy, które na końcu brzmią: ...wszyscy ludzie będą braćmi, tam gdzie twój przemówi głos...

Można różnie interpretować nasze 15 lat w UE, ja śmiem twierdzić, że to ważny i radosny fakt historyczny dla naszej gminy Świlcza. Odpowiadając w dalszym ciągu trzeba przyznać, że „Wspólna Europa” oznacza szacunek do tego, co nas różni, i radość z tego, co nas łączy, czyli budujemy ideę wspólnoty. Nie sposób wyliczyć dziś, po 15 latach wszystkich zmian pozytywnych, które w związku z tym dokonały się w naszym kraju. Pozytywy górują nad negatywami. UE wciąż zmagą się ze skutkami kryzysów europejskich i światowych, musi też je rozwiązywać w zakresie bieżącej polityki. Bywa i tak jak mówił H. Kołłątaj, jeden z twórców naszej historycznej Konstytucji 3 Maja 1791 r. „Niesłusznie oskarżają narody, że na rząd powstają, gdyż one powstają na nierząd”. Zapytajmy: kogo? czego? Władzy!, która zapomina często, że pochodzi „z woli narodu” – czyli wyborców, obywateli.

Wsparcie drogownictwa, inwestycji, kultury, zdrowia, edukacji, przedsiębiorczości, rolnictwa otwarte granice, pokój światowy (oprócz wojen lokalnych) przez prawie 70 lat i inne – to wartości niezaprzeczalne.

– UE wciąż zmagą się z kryzysami, które trudno rozwiązać, np. kryzys zadłużeniowy w strefie euro, imigracyjny, bezpieczeństwa na Ukrainie, kryzysem prestiżu elit unijnych, głębokich zmian w polityce krajów członkowskich, więc...

Mimo wszystkich wad UE jej istnienie i członkostwo Polski w tej organizacji leżą w fundamentalnym interesie naro-

dowym Rzeczypospolitej. Minęło 15 lat od chwili, gdy Polska weszła do Unii Europejskiej. Zanim do tego doszło musieliśmy przejść długą drogę przystosowawczą. Korzystamy z możliwości, jakie stwarza nam członkostwo w unijnych strukturach i dlatego m.in. o tym rozmawiamy.

Najpierw wyliczę pozytywne globalne członkostwa w Unii Europejskiej. Często o tym zapominamy już stały się normalnością. UE to przede wszystkim przestrzeń bez granic wewnętrznych, podróże bez ograniczeń i ogromna możliwość poznawania innych kultur, narodów, czy zwyczajów. Unia podejmuje szereg działań, które mają na celu ochronę podstawowych praw człowieka. Są one oparte o „Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej” i dołączoną do traktatu Kartą Praw Podstawowych, która gwarantuje jednakowe prawa wszystkich obywateli UE. Co roku kraje UE są największym dawcą pomocy humanitarnej na rzecz milionów ludzi na całym świecie na obszarach dotkniętych kryzysem. Zgodnie z wartościami stanowiącymi fundament Unii, pomoc humanitarna oferowana jest wszystkim, niezależnie od ich narodowości, wyznania, płci czy pochodzenia etnicznego. Prawo unijne chroni konsumentów niezależnie od tego, w którym kraju członkowskim przebywają, a zakupy możemy robić, gdzie chcemy i kiedy chcemy. Ochrona środowiska naturalnego (u nas m.in. „Natura 2000”) redukcja emisji gazów cieplarnianych, racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych oraz ograniczenie skutków zmiany klimatu – to np. problemy ogólnounijne, z którymi zmagają się w mniejszym lub większym stopniu każdy kraj członkowski. Jesteśmy gminą wiejską. Dzięki możliwości łatwej sprzedaży żywności do innych państw członkowskich czy importu z nich – i jej programom rolnym, zmodernizowano tysiące gospodarstw, a warunki życia na wsi znacząco się poprawiły. Unia chroni także produkty regionalne i oferuje dotacje dla rolników na zakup sprzętu. Celem polityki unijnej i jej programów jest poprawa konkurencyjności za pomocą badań naukowych i innowacji oraz zapewnienie małym i średnim przedsiębiorstwom lepszego dostępu do finansowania. Unia Europejska wprowadziła szereg programów, które wspierają małe i średnie przedsiębiorstwa. Powiedziałbym także, że Polski głos liczy się na arenie międzynarodowej.

– Jak i czy gmina Świlcza zmieniła się na korzyść, m.in. dzięki dotacjom z Unii Europejskiej i innych funduszy zrzeczeniowych?

Gmina Świlcza była jedną z przeciętnych w powiecie rzeszowskim i poza piękną okolicą, dogodnym położeniem, pracowitymi, twórczymi ludźmi, przywiązaniem do tradycji przodków, kultywowaniem kultury ludowej – niewieloma, oryginalnymi, rzeczami mogła się pochwalić.

Wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców naszej Gminy Świlcza stale prowadzone są inwestycje w zakresie infrastruktury drogowej, budowlanej czy społecznej. Sukcesywnie polepszany jest stan dróg, oznakowań i przejść dla pieszych, chodników i oświetlenia ulicznego. Tworzone są

nowe parkingi. Modernizowane są placówki oświatowe (przywrócono ponownie, zlikwidowaną przed kilkanaście laty Szkołę Podstawową w Błędowej Zgłobieńskiej). Szkoły i przedszkola, żłobki są doposażane w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne. Z zakresu kultury, to np. remont i modernizacja siedziby GCKSIR zs. w Trzcianie, stadiony i hale sportowe – hala w SP Świlcza, Gminny Ośrodek Sportowy w Trzcianie, place zabaw dla dzieci i siłownie zewnętrzne, ścieżki ekologiczne i rowerowe. Dwa ośrodki specjalne (ŚDS Woliczka i SOSW w Mrowli) także służą potrzebującym. W planie jest utworzenie Domu Dziennego Pobytu – dla seniorów w zabytkowym zaadaptowanym budynku podworskim w Trzcianie.

Od szeregu lat gmina zmienia się dzięki skuteczności miejscowego samorządu i unijnym pieniądzą, które płyną tam szerokim strumieniem. Władze samorządowe stawiają także na integrację mieszkańców, stąd – powstały parki (Bratkowice, Mrowla), skwery, świetlica terapeutyczna (Świlcza), urządzenia do imprez plenerowych i festynów rodzinnych. W obrębie pasów drogowych, prywatnych posesji zakładane i utrzymywane są rabaty i skwery, altanki i zdobne balkony oraz loggie. Przydają one krajobrazowi gminy piękna i uroku. Trwały budowy kanalizacji i oczyszczalni ścieków, pięknych, szerokich dróg lokalnych, gminnych, powiatowych i krajowych. Zagraniczne połączenia to zmodernizowana nowoczesna magistrała kolejowa wschód-zachód – Autostrada A-4, międzynarodowa droga szybkiego ruchu wschód-zachód, szosa S-19, połączenie z lotniskiem dogodnymi nowymi drogami. Informatyzacja, cyfryzacja to w tej chwili „najmłodsze” zadania samorządu.

Rozwijamy cyfrowe kompetencje społeczeństwa, np. celem głównym projektu grantowego jest wzrost kompetencji cyfrowych mieszkańców Gminy Świlcza w wieku 25-74 lata. Mikroprojekt zakłada przeszkolenie mieszkańców z terenu gminy Świlcza oraz zakup niezbędnego sprzętu komputerowego. Szkolenia realizowane będą w placówkach oświatowych podległych Gminie Świlcza.

Inwestycje mniej kosztowne w każdej dziedzinie życia gminy można by wliczać do długu.

Dodam z satysfakcją, że rozpoczynają się kolejne projekty do realizacji przy udziale funduszy unijnych.

Przez 15 lat oceniamy że wartość dofinansowań unijnych w gminie sięga – dla przykładu: projektów w latach 2003-2018 – ponad 130:

- całkowita wartość projektów – **ponad 85 mln zł** (87 738 636 zł),

- wartość pozyskanych środków – **ponad 50 mln zł** (52 051 934 zł).

Całkowita wartość projektów na 2019 r. – **ponad 4 mln zł**, kwota dofinansowania ponad **2,9 mln zł** – **ilość projektów ponad 10**.

To kwoty warte zapamiętania.

Co ważne, mają one zwiększyć, jak każde, aktywność mieszkańców i sprawić, by żyło im się w rodzinnych wsiach bardziej komfortowo. Wszystko to sprawia i jest dowodem, na to, że gmina jako część państwa członkowskiego rozwija się w sposób zrównoważony, umożliwia życie godne, bezpieczne i radosne.

Minęło już 16 lat odkąd Polacy zdecydowali o członkostwie Polski w Unii Europejskiej. Od 1 maja 2004 roku, czyli od pierwszego dnia naszego członkostwa w Unii Europejskiej, **na konto Polski wpłynęło ponad 163,6 mld euro**. W zestawieniach podawanych przez resort finansów największą pozycję stanowią fundusze związane z realizacją niniejszej polityki spójności. Te środki mają na celu wspieranie działań prowadzących do wyrównania warunków ekonomicznych i społecznych we wszystkich regionach Unii Europejskiej.

Dzięki pozyskiwanym przez lata środkom finansowym niwelowane były różnice w poziomie rozwoju regionów oraz likwidowane zacofania najmniej uprzywilejowanych regionów, w tym także obszarów wiejskich. Warto podkreślić, że jeżeli PKB na jednego mieszkańca w danym regionie jest mniejsze niż 75 proc. średniej w Unii Europejskiej, wówczas taki region może liczyć na wsparcie z dotacji unijnych. W związku z tym nasz kraj korzysta z takiego wsparcia.

Polityka spójności jest realizowana dzięki funduszom strukturalnym, tj. Europejskiemu Funduszowi Rozwoju Regionalnego (ERDF), Europejskiemu Funduszowi Społecznemu (ERDF) oraz Funduszowi Spójności (ERDF). W ramach tych funduszy Polska otrzymała ponad **103,4 mld euro – 443 mld złotych**. Rządowy portal funduszeuropejskie.gov.pl informuje, że dzięki funduszom unijnym w Polsce m.in. przybyło ponad 400 tys. nowych miejsc pracy, ponad 12 tys. km wybudowanych i wyremontowanych dróg, 1,5 tys. jednostek dla miejskiego transportu publicznego, ponad 300 oczyszczalni ścieków. Z funduszy UE dofinansowano ponad 3 tys. projektów badawczych itp. W obecnej perspektywie finansowej największe dofinansowanie otrzymują projekty dotyczące infrastruktury transportowej m.in. ponad 23 mld złotych zostało przeznaczonych na dofinansowanie budowy autostrad i dróg lokalnych, prawie 3 mld na rozwój sieci kolejowej, 1,6 mld zł na ekologiczny transport miejski. To są fakty! Nasza gmina również korzystała i korzysta z tych środków na rozbudowę szkół, obiektów sportowych, kulturalnych, budowę nowych dróg i chodników tego wszystkiego co przyczynia się do poprawy życia mieszkańców zarówno na poziomie lokalnym jak i krajowym.

Dzięki obecności w Unii Europejskiej nastąpił olbrzymi przeskok cywilizacyjny. Dostępne stały się nowe technologie praktycznie w każdej dziedzinie, które zostały zaimplementowane dzięki pozyskanym środkom finansowym. Korzystamy z tego każdego dnia czasem nie wiedząc, a czasem nie dociekając, jak realizowane są inwestycje. Jednak z całą pewnością mogę zapewnić, że te 15 lat Polska wykorzystwała bardzo dobrze, aby poprawić poziom życia i dawać warunki do rozwoju gospodarczego.

Dzięki obecności w Unii Europejskiej nastąpił olbrzymi przeskok cywilizacyjny. Dostępne stały się nowe technologie praktycznie w każdej dziedzinie, które zostały zaimplementowane dzięki pozyskanym środkom finansowym. Korzystamy z tego każdego dnia czasem nie wiedząc, a czasem nie dociekając, jak realizowane są inwestycje. Jednak z całą pewnością mogę zapewnić, że te 15 lat Polska wykorzystwała bardzo dobrze, aby poprawić poziom życia i dawać warunki do rozwoju gospodarczego.

Notowała Zofia Dziedzic

Szanowni Mieszkańcy Gminy Świlcza

APEL DO MIESZKAŃCÓW O OGRANICZENIE ZUŻYCIA WODY Z SIECI WODOCIĄGOWEJ!

W związku z utrzymującymi się wysokimi temperaturami oraz prognozami na najbliższy okres, Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świlczy apeluje do mieszkańców o ograniczenie zużycia wody z sieci wodociągowej tylko do niezbędnych celów.

Prosimy o racjonalne korzystanie z wody szczególnie w godzinach od 15:00 do 21:00 i niepodlewanie trawników, ogródków, mycia samochodów, nienapełnianie basenów itp. Powód to problemy z utrzymaniem odpowiedniego ciśnienia wody w sieci.

Wyniki głosowania do Parlamentu Europejskiego – gmina Świlcza

Komitet	Liczba głosów	Procent głosów
Komitet Wyborczy Prawo I Sprawiedliwość	3 916	67,42%
Koalicyjny Komitet Wyborczy Koalicja Europejska PO PSL SLD.N Zieloni	1 152	19,83%
Komitet Wyborczy Wyborców Konfederacja Korwin Braun Liroy Narodowcy	333	5,73%
Komitet Wyborczy Wyborców Kukiz'15	211	3,63%
Komitet Wyborczy Wiosna Roberta Biedronia	142	2,44%
Koalicyjny Komitet Wyborczy Lewica Razem – Partia Razem, Unia Pracy, RSS	42	0,72%
Koalicyjny Komitet Wyborczy Polexit – Koalicja	12	0,21%
Razem	5 808	100%

Frekwencja wyborcza – 46,99%

Data: 26 maja 2019 r.

Oda do radości

O Radości, iskro bogów, kwiecie elizejskich pól święta, na twym świętym progu staje nasz natchniony chór
Jasność twoja wszystko zaćmi, złączy, co rozdzielił los.
Wszyscy ludzie będą braćmi tam, gdzie twój przemówi głos.
Kto przyjaciel, ten niech zaraz stanie tutaj pośród nas,
i kto wielką miłość znalazł, ten niech z nami dzieli czas,
Z nami ten, kto choćby jedną duszę rozplomienić mógł.
Ale kto miłości nie zna, niech nie wchodzi tu na próg.
Patrz, patrz: wielkie słońce światem biegnie, syjąc złote skry,
jak zwycięzca, jak bohater – biegnij, bracie, tak i ty.
Radość tryska z piersi ziemi, Radość pije cały świat.
Dzisiaj wchodzimy, wstępujemy na Radości złoty ślad.
Ona w sercu, w zbożu, w śpiewie, ona w splecie ludzkich rąk,
z niej najlichszy robak czerpie, z niej najwyższy niebios krąg.
Bracie, miłość niezmierną mieszka pod namiotem z gwiazd,
całą ludzkość weź w ramiona i ucałuj jeszcze raz.
Wstańcie, ludzie, wstańcie wszędzie, ja nowinę niosę wam:
na gwiazdzistym firmamencie miłość, miłość mieszka tam.
Wstańcie, ludzie, wstańcie wszędzie, ja nowinę niosę wam:
na gwiazdzistym firmamencie miłość, miłość mieszka tam!

Powyżej znajduje się tekst hymnu Unii Europejskiej „Oda do radości” śpiewany do IX Symfonii Beethovena. Polski tekst przetłumaczył K.I. Gałczyński. Autorem oryginału jest Fryderyk Schiller.

Adam Dzedzic

Gmina Świlcza – dobre miejsce do biznesu, a także do wypoczynku

Gmina Świlcza, położona w centrum Podkarpacia, jest dobrym miejscem do zamieszkania, do inwestowania, odpoczynku, zdrowia i relaksu. Charakteryzuje się korzystnymi tendencjami demograficznymi, dużym wzrostem przyrostu naturalnego, wysokim wskaźnikiem osiedlania.

Gmina Świlcza była jedną z przeciętnych w powiecie rzeszowskim i poza piękną okolicą, dogodnym położeniem, pracowitymi, twórczymi ludźmi, przywiązaniem do tradycji przodków, kultywowaniem kultury ludowej – niewieloma oryginalnymi rzeczami mogła się pochwalić. A dziś? Minęło właśnie 15 lat od chwili, gdy Polska weszła do Unii Europejskiej. Korzystamy z możliwości, jakie stwarza nam członkostwo w unijnych strukturach.

Krzewimy i budujemy idee wspólnoty gminnej...

...nie tylko polskiej i europejskiej. Europejczykami jesteśmy od ponad tysiąca lat. Cieszymy się z tego, co nas łączy i wzmacnia, szanujemy to, co nas różni. Podstawy rozwoju Gminy Świlcza to polityka aktywizacji inwestycyjnej obszaru, twórcze zasoby ludzkie zorientowane na przyszłość, ale szanujące przeszłość, aktywność gospodarczą, rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.

Rozwój naszej „małej Ojczyzny” nie byłby możliwy w obecnym zakresie, gdyby nie środki pozyskiwane z funduszy unijnych i krajowych. Gmina chętnie i skutecznie sięga po dofinansowania różnych inicjatyw środowiskowych. Środki te pozwoliły zrealizować zarówno inwestycje dotyczące kanalizacji sanitarnej, obiektów sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych, a także „inwestycje w swoich mieszkańcach”, aktywizując ich w środowisku lokalnym realizując tzw. projekty miękkie.

Potencjał gminy tworzą instytucje, przedsiębiorstwa o charakterze – także ponadlokalnym, rolnictwo i kapitał ludzki. Gmina zajmuje tereny użytkowane rolniczo, które stanowią potencjalne zaplecze surowcowe dla przedsiębiorstw rolnospożywczych i lokalnych firm. Położenie gminy Świlcza sprzyja rozwojowi gospodarczemu. Wynika to z faktu bezpośredniego sąsiedztwa z Rzeszowem, jak również rozwiniętej infrastruktury technicznej na czele z komunikacją drogową oraz kolejową.

Teren gminy dzieli się na dwie części, którą przecina droga E-40 oraz strategiczna linia kolejowa Przemysł-Kraków. Przez teren gminy Świlcza przebiegają autostrada A-4 i droga szybkiego ruchu S-19, dzięki czemu tereny położone w ich pobliżu zyskują na atrakcyjności. Ważnym atutem jest niedaleka odległość od portu lotniczego Jasionka

Nowo utworzona strefa gospodarcza – czeka na inwestorów!

Gmina Świlcza świadczy niezbędne i podstawowe usługi w zakresie dostarczania wody, ciepła, prądu dla mieszkańców, jak również jej zadaniem jest odbiór odpadów, oczyszczanie ścieków oraz zapewnienie komunikacji między miejscowościami i sąsiednimi gminami. Ze względu na poszerza-

jący się trend w migracji mieszkańców z miast na wieś, gmina ta staje się jeszcze bardziej atrakcyjna. Wszystkie te walory w połączeniu z przychylnością władz gminnych sprzyjają napływowi inwestorów. Gmina zapewnia inwestorom kompleksową informację o terenach pod inwestycje, służy wsparciem w uzyskaniu niezbędnych pozwoleń i dokumentów inwestycyjnych. Decyzje administracyjne są szybko wydawane. W trosce o dobro przedsiębiorców decyzje związane np. ze zwolnieniami lub ulgami od podatków od nieruchomości wydawane są bez zbędnej zwłoki.

Aby inwestorom umożliwić inwestowanie w gminie Świlcza został uzbrojony teren pod Strefę Aktywności Gospodarczej (SAG) w Świlczy. Został on utworzony w ramach projektu „Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w ramach ROF poprzez przygotowanie terenów inwestycyjnych i stworzenie kompleksowej oferty inwestycyjnej ROF” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Gmina Świlcza uzbroiła tereny inwestycyjne dla potrzeb lokowania działalności gospodarczej mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Teren leży w odległości nie większej niż 10 km od istniejących szlaków komunikacyjnych (droga szybkiego ruchu – S-19, linia kolejowa E30) w bezpośrednim sąsiedztwie drogi powiatowej numer 1386R oraz drogi powiatowej numer 1333R. Wykonane uzbrojenie terenu obejmuje: sieć kanalizacji sanitarnej, sieć kanalizacji deszczowej, sieć wodociągową, sieć dróg wewnętrznych.

Konsekwentne stymulowanie działalności gospodarczej

Atuty gminy to: atrakcyjne położenie geograficzne, istniejąca obecnie potencjał gospodarczy, bardzo dobrze rozwinięta sieć szkół i innych instytucji oświatowych, żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe, Zespół Szkół Techniczno-Weterynaryjnych, Niepubliczna Szkoła Muzyczna, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Środowiskowy Dom Samopomocy. Wykształcona, liczna kadra specjalistyczna. Dobre warunki do rozwijania sportu, rekreacji, wypoczynku stadiony boiska i hale sportowe.

W działalności samorządowej – **priorytetem są środki na edukację młodzieży i dokształcanie nauczycieli**. Podstawowe funkcje szkoły: edukacja, wychowanie, opieka i administracja muszą spełniać najwyższe standardy oświatowe. Unowocześniamy zaplecza szkół, przedszkoli i infrastrukturę społeczną. Wszystkie szkoły informatyzujemy. Odbywa się to w formie partnerstwa publiczno-prywatnego. W Urzędzie Gminy wprowadzone zostały e-usługi, by usprawnić kontakt z mieszkańcami i załatwianie wszelkich formalności. Sprawnie działa wymiana informacji i komunikacja wewnętrzna.

Jednym z wielu cennych zasobów naszej gminy jest jej **potencjał turystyczny**. Jest on rozumiany, zarówno, jako miej-

sce rekreacji i wypoczynku, jak i rozwoju gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy. Atrakcyjnym miejscem całorocznej rekreacji i wypoczynku, przeznaczonym nie tylko dla mieszkańców gminy, jest Gminny Ośrodek Turystyki Sportu i Rekreacji w Trzcianie. Przykładowa baza to: ścieżki rowerowe, zalew – miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli w Bratkowicach, pobliski grzybny las, stadiony, boiska sportowe, hala sportowa w Świlczy, pole golfowe „Dwa Stawy” w Trzcianie, „Orlik” w Rudnej Wielkiej i stadion.

Ośrodek ten w ramach **promowania kultury fizycznej** prowadzi również zajęcia dla dzieci szkolnych. W gminie działa również system dowozu dzieci na kryte pływalnie. Trasy rowerowe tzw. ścieżki przyrodnicze, przebiegające przez najpiękniejsze zakątki gminy oraz miejsca o wyjątkowej wartości patriotycznej, historycznej są przedmiotem naszej troski. Nie zapomnieliśmy również o naszych najmłodszych. Dla nich to wykonano i zmodernizowane place zabaw w wielu miejscowościach, a kolejne są na etapie realizacji. Aktywny wypoczynek, sport i rekreacja, to tematy ważne w działalności Rady.

Największym bogactwem gminy są jej mieszkańcy, ich aktywność i zaangażowanie w sprawy gminy oraz dbałość o wygląd naszych miejscowości. Nasz potencjał na przyszłość

– to zrównoważony rozwój całej gminy, zwiększenie poziomu usług społecznych, lepsza pozycja samorządów wiejskich. Mamy wspaniałych ludzi, którzy aktywnie uczestniczą w życiu naszej „małej Ojczyzny”.

Inwestycje mniej kosztowne w każdej dziedzinie życia gminy można by wyliczać długo.

A rozpoczynają się kolejne. Co ważne, mają one zwiększyć, jak każde, aktywność mieszkańców i sprawić, by żyło im się w rodzinnych wsiach bardziej komfortowo. Wszystko to sprawa i jest dowodem, na to, że gmina rozwija się w sposób zrównoważony, umożliwia życie godne, bezpieczne i radosne.

Od kilku lat gmina zajmuje czołowe miejsca w rankingach aktywności gospodarczej organizowanych na szczeblu województwa, regionu, czy kraju np. „Złota Setka Gmin Podkarpacia”, „Aktywna Gmina Podkarpacia” (2014-2017), „Złoty Laur” (konkurs ogólnopolski za rozwój przedsiębiorczości 2016), Srebrny Promotor Orła Biznesu (2016), „Lider Rozwoju Regionalnego” (2018) i in.

Mam pełną świadomość, że oczekiwania w stosunku do samorządów będą wzrastać. Wierzę, że potrafimy im sprostać, bo pracujemy wspólnie i osiągnięcia mamy wspólne.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Publikacja opracowana przez Towarzystwo Przyjaciół Świlczy
Instytucja Zarządzająca PROW na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania
19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Artur Szary

Środki na dziedzictwo kulturowe i historyczne...

Towarzystwo Przyjaciół Świlczy przy współpracy z działem pozyskiwania środków zewnętrznych Urzędu Gminy Świlcza otrzymało dotację w wysokości 50 060,00 zł.

W dniu 26 października 2018 r. prezes Towarzystwa – Artur Szary wraz z sekretarzem Towarzystwa – Magdaleną Lisowską podpisali umowę z wicemarszałkiem Województwa Podkarpackiego – Bogdanem Romaniukiem, na dofinansowanie operacji pt.: **„Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego w gminie Świlcza poprzez zakup strojów ludowych regionu rzeszowskiego oraz wydanie publikacji”** w ramach poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

W ramach przedmiotowej operacji zaplanowano zakup strojów ludowych regionu rzeszowskiego dla Zespołu Pieśni i Tańca „Pułanie” działającego przy Gminnym Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie, a także innych organizacji działających na obszarze gminy Świlcza, np. Koła Gospodyń Wiejskich. Stroje wykorzystywane będą podczas koncertów i występów podnosząc ogólny estetyczny odbiór występów, będzie motywacją do rozwoju na szerszą skalę konkursów, przeglądów muzycznych. Przyczyni się do

wzrostu zainteresowania twórczością ludową i lokalnymi tradycjami.

W ramach zadania zaplanowano także wydanie publikacji „Świlcza. Czasy, ludzie, historia”, która stwarza niepowtarzalną możliwość do budowania i rozwijania zainteresowania historią własnej miejscowości i regionu, przyczyniać się tym samym do promocji lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego, poszerzanie wiedzy dotyczącej własnej miejscowości, regionu oraz historii własnej miejscowości.

Znajomość tradycji swojego regionu ułatwi człowiekowi orientację w środowisku, w którym przyszło mu żyć. Poznanie tradycji społeczności pozwala głębiej zrozumieć specyfikę, kulturę i mentalność jej członków. Poprzez przybliżanie tradycji pokazujemy również takie wartości jak: wiara, życie, tolerancja, patriotyzm, piękno, sprawiedliwość odpowiedzialność itp. Kształtowanie zdolności człowieka do uczestnictwa w różnych rodzajach wspólnoty, ale wedle pewnej hierarchii zapewniającej świadomość własnych korzeni kulturowych, a poprzez to poczucie własnej tożsamości narodowej przekazywanie kulturowego dziedzictwa.

„Wypożyczalnia sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego dla mieszkańców gminy Świlcza”
Projekt realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020,
współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego nr projektu: RPPK.08.03.00-18-0010/17

Zapraszamy do skorzystania z oferty wypożyczalni przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świlczy!

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świlczy od 1 października 2017 roku realizuje projekt pn. „Wypożyczalnia sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego dla mieszkańców gminy Świlcza”.

Głównym zadaniem wypożyczalni jest zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych oraz stworzenie warunków do opieki domowej i poprawy stanu zdrowia wśród osób niesamodzielnych poprzez bezpłatny dostęp do wysokiej jakości sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego.

Mieszkańcy gminy Świlcza mogą skorzystać z następującego sprzętu wypożyczalni:

- **rehabilitacyjny:** lampa do światłoterapii ze statywem, łóżko rehabilitacyjne zdalnie sterowane, ортеза stawu biodrowego, ортеза stawu skokowego, ортеза kończyny dolnej, ортеза stawu barkowego, ergometr elektromagnetyczny – wioślarz, bieżnia elektryczna, rotor rehabilitacyjny, stabilizator kolana, materac mata masująca, elektrostymulator, pas lędźwiowy ortopedyczny, rolmasaż, orbitrek, elektrostymulator – masażer, rower magnetyczny poziomy, stepper skrętny, rower rehabilitacyjny,

- **pielęgnacyjny:** krzesło toaletowe, krąg przeciwoleżynowy gumowy, materac pneumatyczny rurowy, poduszka ortopedyczna, materac zmiennociśnieniowy przeciwoleżynowy, materac przeciwoleżynowy typu gofer,

- **wspomagający:** skuter inwalidzki elektryczny, podnośnik pacjenta, wózek inwalidzki składany, szyny najazdowe.

Z wypożyczalni sprzętu mogą skorzystać mieszkańcy gminy Świlcza. Potrzebującym udziela się pomocy na okres do 6 miesięcy, z możliwością jednorazowego przedłużenia. Wypożyczenie sprzętu jest nieodpłatne, a następuje na pisemny wniosek wraz z niezbędnymi załącznikami dostępnymi na stronie internetowej www.swilcza.com.pl (w zakładce wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego) a także w biurze wypożyczalni w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świlczy. W ramach działalności wypożyczalni Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świlczy zapewnia również nieodpłatnie transport ale tylko wielkogarytowego sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego oraz wspomagającego.

Wyposażenie wypożyczalni stanowi nowy sprzęt pielęgnacyjny, rehabilitacyjny i wspomagający w ilości 179 sztuk zakupiony w ramach ww. projektu dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa VIII Integracja Społeczna, Działanie 8.3. Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych

Więcej informacji na temat projektu i rekrutacji można uzyskać pod nr tel. 17 86 70 118, w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świlczy oraz na stronie internetowej www.swilcza.com.pl.

Skuter inwalidzki elektryczny.

Wózek inwalidzki składany.

**SERDECZNIE ZAPRASZAMY
DO WYPOŻYCZALNI**

Koordinator Projektu Jolanta Hawer

Zofia Dziedzic

Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego w gminie Świlcza

Odświętnie i galowo...

W ramach poddziałania 19.2 wsparcia na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność i objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 pt.: „Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego w gminie Świlcza poprzez zakup strojów ludowych regionu rzeszowskiego oraz wydanie publikacji” w dn. 26 maja 2019 r., po zrealizowaniu zadań, w hali sportowej Szkoły Podstawowej w Świlczy odbyło się uroczyste podsumowanie projektu.

Mimo odbywających się w tym dniu eurowyborów na spotkanie przybyło wiele zaproszonych gości i mieszkańców wsi. Uroczystość przygotowana została w ramach współpracy Towarzystwa Przyjaciół Świlczy, Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji zs. w Trzcinie, Urzędem Gminy Świlcza i LGD „Trygon – Rozwój i Innowacja” (gminy: Świlcza, Boguchwała, Lubenia).

Prowadzenie uroczystości należało do dyrektora Adama Majki z GCKSiR. Po powitaniach wstępnych, a byli m.in. wójt Gminy Świlcza Adam Dziedzic wraz z radnymi obecnej i byłych Rad Gminy, dyrektorzy jednostek samorządowych, sołtyś, przewodniczący i prezesi organizacji wiejskich oraz stowarzyszeń. Porządek dzienny przewidywał informacje o realizacji projektu i obecnych możliwościach podejmowania starań o dofinansowania kolejnych projektów w kolejnej perspektywie czasowej. Mówił o tym ze znanstwem przedmiotu Tomasz Stefanowicz – dyrektor Biura LGD „Trygon – Rozwój i Innowacja” zs. w Boguchwale.

Wystąpienie Tomasza Stefanowicza – dyrektora Biura LGD „Trygon – Rozwój i Innowacja”.

Na wstępie – na ludowo – po rzeszowsku: „Witejcie kochani i bądźcie nam tu radzi...”

Prezentacja zakupionych strojów rzeszowskich – kompletów dla 8 par tanecznych była o tyle atrakcyjna, że działający przy GCKSiR Zespół Pieśni i Tańca „Pułanie” zaprezentował wiązkę tańców rzeszowskich i przyśpiewek z repertuaru zespołu. Choreograf Piotr Drozd uprzednio nazwał i objaśnił nazwy oraz przydatność każdej części stroju damskiego i męskiego.

Strój męski składa się z płóciennej koszuli i portek zrobionych z sukna w kolorze niebieskim. Na koszuli zakładano kamizelę. Wykonana była z tego samego niebieskiego sukna co spodnie. Kamizelka ta sięgała poniżej bioder. Zdobieniem kamizelki były przyszywane wzdłuż guzików małe kolorowe pomponiki „srokate”. Na wierzch wkładano brązową sukmanę. Białe spodnie wkładano do czarnych butów z cholewami. Rzeszowiacy na głowach nosili słomiane kapelusze oraz czarne kapelusze tzw. makowe.

Rzeszowianki nosiły białe koszule z haftami, zdobione kołnierzykami. Wkładały spódnice zakrywające kolana, w różnych odcieniach granatu lub zieleni, zdobione u dołu tasiemkami. Na koszulę zakładano czarny, sznurowany gorset, który był ozdabiany różnokształtnymi i barwnymi cekinami. Na szyi noszono czerwone korale. Przepasywało się białym fartuchem z naszytymi kolorowymi koronkami. Panny nosiły na głowie wianki, a mężatki kolorowe chusty, skrywające włosy.

Prawie półgodzinna suita tańców rzeszowskich była efektem długich, kilkuletnich prób i koncertów. Wysiętek to znaczny,

Dyrektor GCKSiR Adam Majka powitał przybyłych na spotkanie.

ZPiT „Pułanie” – tańce rzeszowskie.

przyjemność wielka, więc miło jest słyszeć gromkie oklaski – jako podziękowania za występ i ucztę duchową.

wątpliwie z takim samym powodzeniem będzie ona służyła osobom, które zawodowo zajmują się problematyką lokalną, jak i tym, którzy tylko sporadycznie będą sięgali po książkę.

Opisana słowem, zilustrowana graficznie – „Świlcza. Czasy, ludzie, historia” – książka autorstwa Artura Szarego

W ramach zadania unijnego wydano publikację „Świlcza. Czasy, ludzie, historia”. Publikacja stwarza niepowtarzalną

Promocja – jeszcze pachnącej farbą książki

Dokonała tego Anna Źarska – starszy wykładowca Uniwersytetu Rzeszowskiego, korektorka opracowania, mieszkanka Świlczy – od niedawna. W przedmowie zamieszczonej we wstępie wydawnictwa dokonała omówień i podsumowań treści

możliwość do budowania i rozwijania zainteresowania historią własnej miejscowości i regionu. Przyczyniać się tym samym do promocji lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego, poszerzania wiedzy dotyczącej własnej miejscowości, regionu oraz historii własnej miejscowości.

Monografii wsi w gminie mamy niewiele, opracowań podobnych do monografii – więcej. W tym przypadku rzecz dotyczy miejscowości szczególnej, bo zajmującej wyjątkowe miejsce w historii tzw. „małych Ojczyzn”. Książka o przeszłości i teraźniejszości Świlczy i okolic jest kolejną (Artur Szary, „Dzieje wsi Świlcza w czasach nowożytnych”, Świlcza 2002 r., 232 strony) tego typu próbą całościowego opisanego losów własnej społeczności lokalnej w poszczególnych okresach, gdy istniała polska państwowość, która potem przez szereg lat dzieliła i zmagala się z jej burzliwymi losami. Praca ma duże walory poznawcze i edukacyjne. Nie-

Goście uroczystości.

Kwiaty wręczył Artur Szary.

zawartych, ukazując walory wydawnictwa – „to lektura obowiązkowa” – dla świlczan.

Multimedialny pokaz zawartości książki i wybranych – bardzo drobiazgowo omówionych fragmentów – w realizacji autora Artura Szarego wzbudził żywą reakcję publiczności i podgrzał atmosferę na sali wśród obserwatorów. Niektórzy komentowali po cichu zdjęcia, niektórzy przypominali i wspominali starszych którzy „opowiadali o tym”.

Jestem przekonana, że dla Autora „radość tworzenia jest radością życia”. Znając z autopsji dokonania kol. Artura Szarego jako nauczyciela historii i organizacji młodzieżowej o walorach wychowawczych i patriotycznych „Strzelec”, długoletniego i zasłużonego redaktora kwartalnika społeczno-kulturalnego gminy Świlcza „Trzcionka”, współredaktora wielu wydawnictw książkowych, broszur i biuletynów, a także tematycznych, historycznych referatów, czy prelekcji multimedialnych, pasjonata historii i archeologii ze wskazaniem na dzieje swej rodzinnej wsi – spodziewać się należy skarbnicy wiedzy historycznej o dziejach wsi Świlcza i świadectwa polskiego, galicyjskiego – niegdyś – patriotyzmu lokalnego. Pokazuje miejsce wsi i gminy także w historii powszechnej naszej Ojczyzny. Książka przemawia urokiem prostoty, sugestywnością archiwalnych zdjęć i innych ilustracji. Stąd niesie z sobą łatwość refleksyjnego czytania.

Książka to niemal 400-stronicowe dzieło obejmujące dzieje wsi w okresie XV-XX w. Poprzedza je przedmowa i wstęp. W pierwszej części jest 21 podrozdziałów, w Uzupelnieniach – 9. Bogata bibliografia po każdym rozdziale, zdjęcia, wykresy, mapy, a także ciekawy aneks podnosi wartość przekazywanych słowem myśli. To fascynujący zbiór faktów, osób i wydarzeń. Czyta się ją ze wstrzymanym oddechem. Wartość czytelniczą podnoszą zawarte na końcu streszczenia całości: po polsku, angielsku, francusku i hiszpańsku. I tu wypada podać uwagę. Zbyt mały nakład wzbudzi rozgoryczenie tych, którzy jej nie otrzymają.

Wystąpienie Wójta Gminy

Na wstępie wójt A. Dziedzic powiedział m.in.: – *Nie każdej wspólnotie lokalnej dane było doświadczyć ponad sześć wieków bogatej i różnorodnej hi-*

„Kolejka” po książkę.

storii, a tak jest w naszym przypadku. To był główny powód podjęcia się takiego zadania i wydania tej publikacji. Pragniemy przez to wyrazić uznanie dla dokonań minionych pokoleń, za trud naszych przodków oraz współczesnych mieszkańców Świlczy, a także ocalić od zapomnienia ich dorobek.

Obecni na spotkaniu wysłuchali wystąpienia autorów, mogli podyskutować o historii wsi, porozmawiać o zapowiedzi drugiej części wydawnictwa w najbliższym roku oraz uzyskać wpisy Autora do otrzymanych egzemplarzy książki.

Wydarzenie miało godną oprawę, a Autor długo podpisywał swoje dzieło, a rzadko dopytywał o imię i nazwisko, bo większość swoich czytelników zna osobiście.

– Warto przy okazji wspomnieć, że A. Szaremu udało się przekonać grupę współmieszkańców do wspólnych działań na rzecz lokalnej społeczności. Oby zapał trwał jak najdłużej. Książka przybliży nie tylko najmłodszemu pokoleniu, ale także dorosłym świlczanom, w kraju i za granicą, bogate dziedzictwo tej miejscowości. Kularowe rozmowy zakończyły uroczystość.

PS. W imieniu wszystkich redaktorów „Trzcionki” – naszemu koledze redakcyjnemu Arturowi Szaremu serdecznie gratulujemy, życząc dalszych sukcesów redakcyjnych i naukowych.

Fot. Zbigniew Lis

Wójt Gminy Świlcza Adam Dziedzic.

Anna Żarska

Świlcza. Czasy, ludzie, historia recenzja książki autorstwa Artura Szarego

– Otrzymuje Czytelnik książkę, która jest de facto zbiorem artykułów poświęconych dziejom Świlczy. Powstawały one przez ostatnich 15 lat i były publikowane w samorządowym kwartalniku „Trzcionka” – tymi słowami Autor, Artur Szary rozpoczyna swoją kolejną już zwartą publikację poświęconą dziejom Świlczy i szeroko pojętej ziemi świleckiej. Książka będąca, jak już wspomniano, zbiorem artykułów, stanowi wszelako kompletną całość, dającą szeroki obraz wsi i okolic oraz przemian zachodzących na tym terenie na przestrzeni kilku stuleci. A w dziejach tej starej podkarpackiej miejscowości odnajdujemy odbicie wszystkich ważniejszych wydarzeń czy procesów historycznych, od początków osadnictwa na tych terenach do czasów współczesnych.

Prezentowana publikacja ma specyficzną konstrukcję formalną. Poruszane w niej zagadnienia pogrupowane są problemowo i dopiero w obrębie konkretnego szczegółowego tematu znajdujemy jego ujęcie chronologiczne. Autor wnikliwie i wszechstronnie przedstawia zarówno obraz pewnych nieodłącznych elementów polskiej wsi – na przykład domostw, parafii, straży pożarnych, szkół czy karczem, jak i genezę oraz dzieje odrębnie potraktowanych zjawisk, takich jak, chociażby, wojny, epidemie, przestępczość, emigracja zarobkowa, czy też grup społecznych i narodowościowych, jak rzemieślnicy, Żydzi, żołnierze Armii Krajowej. W każdym rozdziale znajdzie Czytelnik genezę opisywanego obiektu, zjawiska czy procesu, a także dokładny opis jego specyfiki i ewolucji na przestrzeni dziejów.

Tak przemyślana konstrukcja wprowadza pewien porządek myślowy i pozwala na całościowe zobrazowanie omawianego zagadnienia – jego specyfiki, dynamiki i znaczenia. Autor, na podstawie wnikliwych i jakże pracochłonnych badań, ukazuje ciągłość opisywanych zjawisk, formułuje także uogólnienia i własne oceny. Taka struktura jest nader pomocna dla Czytelnika, ułatwiając mu dotarcie i skupienie się na konkretnym interesującym go zagadnieniu. Rozpatrując dzieje danego miejsca w ujęciu problemowym nie sposób uniknąć pewnych powtórzeń czy powiązań pomiędzy poszczególnymi rozdziałami. Jednakże powtórzenia te, z po-

zoru stanowiące słabość opracowania, ułatwiają Czytelnikowi powiązanie i usystematyzowanie poszczególnych, jakże licznych i nierzadko skomplikowanych, faktów i zjawisk.

Omawiane zagadnienia przedstawione są niezwykle skrupulatnie, z wielką dbałością o szczegóły i prawdę historyczną. Warto również zwrócić uwagę na charakterystyczny i oryginalny styl Autora, zdradzający nie tylko erudycję, ale także emocjonalny, osobisty stosunek do tematu.

Odpowiadając na rosnące zainteresowanie przeszłością, pochodzeniem, korzeniami rodzinnymi, książka zapewne spotka się z dużym zainteresowaniem Czytelników. Rdzenni mieszkańcy Świlczy odnajdą tu swoje nazwiska, imiona i historie przodków, całych rodów świleckich, co da im możliwość odtworzenia dziejów swoich rodzin.

Jednakże książkę uznać można za publikację uniwersalną, skierowaną do różnorodnych odbiorców. Jest ona wspaniałą okazją do powrotu do własnych korzeni dla licznej, rozsianej po całym świecie świleckiej emigracji, ale także nieocenionym źródłem wiedzy o tej miejscowości dla nowych mieszkańców rozrastającej się Świlczy. Stanowić może również niezwykłą, obrazową lekcję historii dla młodych ludzi, którzy na pewno niejednokrotnie nie uświadamiają sobie, w jak ciekawym historycznie miejscu mieszkają, jakie wydarzenia znane ze stron podręczników historii rozgrywały się właśnie tutaj, na oczach ich przodków. Imponująca wiedza pozwala także Autorowi na wprowadzanie w tok narracji ciekawych dygresji dotyczących nie tylko dziejów Świlczy i miejscowości ościennych, ale także takich o znaczeniu uniwersalnym i globalnym.

Niewątpliwy walor książki stanowią zamieszczone tu cytaty, relacje świadków opisywanych wydarzeń, ilustrujące ewolucję języka polskiego na przestrzeni kilku stuleci i niejednokrotnie, pozwalające wyodrębnić cechy miejscowej gwary, a także umieszczone w publikacji archiwalne fotografie, schematy i mapy, których zgromadzenie wymagało ogromnego trudu i pasji.

Opracowanie niewątpliwie stanowi pomost pomiędzy bogatą przeszłością tej ziemi i czasami współczesnymi. W sposób przystępny i klarowny ukazuje skomplikowane procesy historyczne, wpływające nie tylko na ewolucję obrazu podkarpackiej wsi, ale przede wszystkim na styl i warunki życia, losy i postawy pojedynczych ludzi, którzy tę historię współtworzyli i która determinowała ich losy. To właśnie ludzie, przedstawiciele różnych profesji, warstw społecznych i narodowości są zbiorowym bohaterem tej nieco nostalgicznej książki.

Jak we wszystkich swoich publikacjach, także i w tej Artur Szary zdaje się powtarzać za poetą:

Przeszłość jest to dziś, tylko cokolwiek dalej:

Za kołami to wieś,

Nie jakieś tam coś, gdzieś,

Gdzie nigdy ludzie nie bywali!...

(C. K. Norwid, Przeszłość)

Gmina Świlcza otrzymała grant w wysokości 143 010 tys. zł na realizację mikrograntu pn.

„Rozwijamy kompetencje cyfrowe w Gminie Świlcza”,

którego celem jest wzrost kompetencji cyfrowych 257 mieszkańców województwa podkarpackiego i lubelskiego w wieku 25-74 lata w okresie realizacji projektu (od 2.01.2019 do 31.03.2020).

Projekt zakłada realizację 22 szkoleń w obszarze kompetencji cyfrowych obejmujących takie tematy jak:

- „Rodzic w Internecie”,
- „Moje finanse i transakcje w sieci”,
- „Mój biznes w sieci”,
- „Działam w sieciach społecznościowych”,
- „Tworzę własną stronę internetową (blog)”,
- „Rolnik w sieci”,
- „Kultura w sieci”.

Ponadto, ze środków grantowych zostało zakupionych 12 komputerów przenośnych typu laptop wraz z oprogramowaniem i urządzeniem dedykowanym do bezpiecznego transportowania sprzętu, które po zakończeniu projektu zostaną przekazane do placówek oświatowych.

Efektom realizacji projektu będzie wzrost kompetencji cyfrowych mieszkańców województwa podkarpackiego i lubelskiego, jak również podniesienie potencjału dydaktycznego.

Szkolenia będą prowadzone przez wykwalifikowanych instruktorów. W ramach projektu wszyscy uczestnicy otrzymują materiały szkoleniowe, certyfikat ukończenia szkolenia, zaplanowany jest również catering.

Szkolenia realizowane będą w 7 miejscach na terenie Gminy, w zależności od preferencji uczestników:

- Szkoła Podstawowa nr 1 w Bratkowicach,
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Bratkowicach,
- Szkoła Podstawowa w Mrowli,
- Szkoła Podstawowa w Rudnej Wielkiej,
- Szkoła Podstawowa w Świlczy,
- Szkoła Podstawowa w Trzcinie,
- Zespół Szkół w Dąbrowie.

Zajęcia w ramach jednego modułu szkoleniowego (16 godz. dydaktycznych, max. 12 osób w grupie), będą realizowane w dwóch trybach:

- 4 dni x 4 godziny dydaktyczne (w tygodniu),
- 2 dni x 8 godzin dydaktycznych (w weekend), zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem.

Nabór uczestników do projektu rozpoczął się 10 kwietnia 2019 r., rekrutacja ma charakter otwarty i ciągły, aż do momentu osiągnięcia założonej liczby osób do przeszkolenia. O przyjęciu na szkolenia decyduje kolejność zgłoszeń.

Więcej informacji można uzyskać w Biurze Projektu w:

- Gminnej Bibliotece Publicznej w Trzcinie – koordynator projektu: 602 306 433,

- Urzędzie Gminy w Świlczy (pokój Nr 211, II piętro) – tel. 17 86 70 117,
- na stronie internetowej www.swilcza.com.pl.

SERDECZNIE ZAPRASZAMY DO WZIĘCIA UDZIAŁU W SZKOLENIACH

Koordynator Projektu: Dorota Madej

The flyer features logos for Fundusze Europejskie Polska Cyfrowa, Rzeczpospolita Polska, e-misja, and Unia Europejska. It includes the text: 'Rodzicu! Przedsiębiorco! Rolniku! Mieszkańcu Województwa Lubelskiego i Podkarpackiego'. The main headline reads: 'Już dziś weź udział w projekcie pn. „Rozwijamy kompetencje cyfrowe w Gminie Świlcza”'. It lists training topics: 1. „Rodzic w Internecie”, 2. „Mój biznes w sieci”, 3. „Moje finanse i transakcje w sieci”, 4. „Działam w sieciach społecznościowych”, 5. „Tworzę własną stronę internetową (blog)”, 6. „Rolnik w sieci”, 7. „Kultura w sieci”. Training locations include: Szkoła Podstawowa nr 1 w Bratkowicach, Szkoła Podstawowa nr 2 w Bratkowicach, Szkoła Podstawowa w Mrowli, Szkoła Podstawowa w Rudnej Wielkiej, Szkoła Podstawowa w Świlczy, Szkoła Podstawowa w Trzcinie, and Zespół Szkół w Dąbrowie. Benefits include: free sessions, 16h of didactic hours in groups of up to 12 people, training at the nearest location, qualified instructors, catering, training kit, and a certificate of completion. Recruitment and application deadline: 10 KWIETNIA 2019 ROKU W GMINNEJ BIBLIOTECE PUBLICZNEJ W ŚWILCZY Z/S W TRZCINIE ORAZ W URZĘDZIE GMINY W ŚWILCZY (POKÓJ NR 211, II PIĘTRO). Contact: www.swilcza.com.pl and phone 602 306 433 / 17 86 70 117. Partners: INSTIA, 3DP, MERITUM.

Dokumentacja projektu pt. „Poprawa jakości kształcenia ogólnego w placówkach oświatowych gminy Świlcza”, realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, który współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, budżetu państwa oraz środków finansowych gminy Świlcza – nr projektu: RPKK.09.02.00-18-0034/17

Joanna Werbowy

Moc atrakcji na 18 piknikach edukacyjnych realizowanych w sześciu placówkach oświatowych Gminy Świlcza

Dzięki pozyskanej dotacji od Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie pochodzącej z Unii Europejskiej (Europejskiego Funduszu Społecznego) z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, budżetu państwa oraz środków finansowych Gminy Świlcza, zorganizowane zostały pikniki edukacyjne, realizowane w ramach projektu: „Poprawa jakości kształcenia ogólnego w placówkach oświatowych gminy Świlcza” – 29 stycznia 2019 roku w Szkole Podstawowej im. Stanisława Dąbskiego w Rudnej Wielkiej, 30 stycznia 2019 roku w Szkole Podstawowej w Trzcionce, 31 stycznia 2019 roku w Szkole Podstawowej im. Konstytucji 3 Maja w Dąbrowie, 5 lutego 2019 roku w Szkole Podstawowej Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Bratkowicach, 6 lutego 2019 roku w Szkole Podstawowej Nr 2 im. Jana Pawła II w Bratkowicach, a 7 lutego 2019 roku w Szkole Podstawowej im. Św. Jana Kantego w Świlczy.

Podczas pierwszej edycji pikniku uczniowie i uczennice:

- z klas od I do III szkoły podstawowej na wykładzie „Od ładunku do prądu” zapoznali się z pojęciem ładunku elektrycznego, jego właściwościami i sposobem powstawania. Mogli samodzielnie poeksperymentować z kulą plazmową, a przy pomocy elektrometru Brauna dowiedzieli się m.in. dlaczego włosy sterczą naelektryzowanej osobie,
- z klas od IV do VI szkoły podstawowej na wykładzie pt.: „Lego – programowanie” zobaczyli, jak można zbudować i zaprogramować urządzenie określające odległość czy

prostą stację meteorologiczną, oraz poznali przykłady użycia robotów w życiu codziennym,

- z klas od VII do III gimnazjum na wykładzie pt.: „Świat robotów i sztuczna inteligencja” razem z popularyzatorami nauki, poruszyli aspekty metody sztucznej inteligencji oraz zobaczyli wnętrza algorytmów odpowiedzialnych za sztuczną inteligencję.

Po godzinny wykładzie uczestnicy mogli samodzielnie zwiedzać strefy mechatroniki i robotyki, matematyki oraz fizyki, kształtujące umiejętności logicznego myślenia i kojarzenie faktów. Praca zespołowa towarzyszyła podczas gry miejskiej pt.: „Na ratunek Profesorowi”, która wykorzystywała topografię każdej szkoły oraz zawierała elementy wirtualnej rzeczywistości – w grze „Kod Leonarda da Vinci” każdy mógł wcielić się

Myśl nieuległa ku gwiazdom się zwraca, szukając prawa, które wszystkim rządzi... (Kopernik)

nia oraz właściwościami gazów. Uczniowie i uczennice dowiedzieli się dlaczego ciepłe powietrze jest lżejsze od zimnego, oraz odkryli czego potrzebują do pracy silnik odrzutowy a także zaobserwowali zjawisko odrzutu przy pomocy lampionu.

Gry i zabawy, a także strefy: logicznego myślenia, matematyki oraz fizyki podczas drugiej edycji pikniku miały na celu kształtowanie i rozwijanie wśród uczniów i uczennic kompetencji koncentracji, spostrzegawczości oraz pracy zespołowej. Most Lonarda w kształcie łuku, który musieli zbudować uczestnicy i uczestniczki pikniku bez żadnych elementów wspierających oraz bez użycia kleju, sznurka lub gwoździ jak również ekspozycja – koła zębate, pozwalający zobrazować sposób działania przekładni zębatych, cieszył się dużą popularnością wśród zwiedzających.

w rolę kryptologów i odczytać ukrytą informację napisaną za pomocą atramentu sympatycznego, oraz odczytać ukrytą wiadomość za pomocą światła UV. Dużym zainteresowaniem cieszył się również ekspozycja – alfabet Morse'a.

Każdy z pikników trwał pięć godzin, a uczestnicy i uczestniczki pikniku edukacyjnego, oprócz dużej dawki wiedzy, otrzymali również drożdżówkę, jabłko i wodę.

26 marca 2019 roku rozpoczęła się druga edycja pikniku edukacyjnego w Szkole Podstawowej Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Bratkowicach, 27 marca 2019 roku w Szkole Podstawowej Nr 2 im. Jana Pawła II w Bratkowicach, 28 marca 2019 roku w Szkole Podstawowej im. Konstytucji 3 Maja w Dąbrowie, 29 marca 2019 roku w Szkole Podstawowej im. Stanisława Dąbskiego w Rudnej Wielkiej, 2 kwietnia 2019 roku w Szkole Podstawowej w Trzcianie, a 3 kwietnia 2019 roku w Szkole Podstawowej im. św. Jana Kantego w Świlczy.

Podczas drugiej edycji pikniku uczniowie i uczennice:

- z klas od I do III szkoły na wykładzie pt.: „Lego – programowanie” poznali przykłady użycia robotów w życiu codziennym oraz historię robotów nawiązującą do czasów greckich, przechodząc przez średniowiecze aż po czasy współczesne i niedaleką przyszłość,
- z klas od IV do VI na wykładzie pt.: „Świat robotów i sztuczna inteligencja” razem z popularyzatorami nauki odpowiedzieli między innymi na pytanie czy roboty się zbuntują, a science-fiction staje się rzeczywistością?,
- z klas od VII do III gimnazjum na wykładzie pt.: „Ciśnienie na naukę przez zabawę” zapoznali się z pojęciem ciśnienia

2019 roku w Szkole Podstawowej im. św. Jana Kantego w Świltczy, a 30 kwietnia 2019 roku odbył się ostatni piknik w ramach projektu w Szkole Podstawowej Nr 2 im. Jana Pawła II w Bratkowicach.

Podczas trzeciej edycji pikniku uczniowie i uczennice:

- z klas od I do III szkoły na wykładzie pt.: „Świat robotów i sztuczna inteligencja” na pytanie: do jakich osiągnięć zdolna jest robotyka i jak wpłynie na nasz świat? czy sztuczna inteligencja może pozbawić nas pracy? na te i inne pytania razem z prowadzącymi wykład odpowiedzieli uczestnicy pikniku,
- z klas od IV do VI na wykładzie pt.: „Poznajemy ciecz” zapoznali się z ciekłym stanem skupienia, dowiedzieli się czym jest lepkość substancji przy pomocy wodnego tornada i wirującej butelki. Odkryli różne kształty baniek mydlnych i siłę napięcia powierzchniowego,
- z klas od VII do III gimnazjum na wykładzie pt.: „Lego – programowanie” zapoznali się z podstawowymi pojęciami z elektroniki i robotyki, oraz poznali konstrukcję wykonaną z LEGO Mindstorms i płytek Arduino.

Masowe zajęcia praktyczne oraz dziewięć stanowisk naukowo-poznawczych miały na celu kształtowanie i rozwijanie wśród uczniów i uczennic kompetencji: kreatywność, innowacyjność oraz praca zespołowa. Ekspozycja symulatora lotów szybowcem, którego kształt przypominał kokpit prawdziwego szybowca, a program komputerowy symulował zachowanie prawdziwego statku powietrznego w locie lub w innych fazach, cieszył się dużym zainteresowaniem i był oblegany wśród zwiedzających.

Trzecia edycja pikniku edukacyjnego rozpoczęła się dnia 8 kwietnia 2019 roku w Szkole Podstawowej Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Bratkowicach, 24 kwietnia 2019 roku odbył się piknik w Szkole Podstawowej im. Stanisława Dąbskiego w Rudnej Wielkiej, 25 kwietnia 2019 roku w Szkole Podstawowej im. Konstytucji 3 Maja w Dąbrowie, 26 kwietnia 2019 roku w Szkole Podstawowej w Trzcianie, 29 kwietnia

Narada roczna PSP

14 marca 2019 r. w Gminnym Centrum Kultury Sportu i Rekreacji odbyła się narada roczna kadry kierowniczej Państwowej Straży Pożarnej powiatu rzeszowskiego, na której poruszano zagadnienia z realizacji zadań w 2018 r.

Oprócz kadry strażackiej obecni byli przedstawiciele samorządu: Rady Powiatu Rzeszowskiego i Gminy Świlcza.

Czy organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczo-gaśniczych podczas walk z pożarami i klęskami żywiołowymi, skutkami katastrof komunikacyjnych, budowlanych, ekologicznych, to główne zadania OSP? – debatowali zebrani.

Fot. Zbigniew Lis

Arkadiusz Gwóźdź

Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych w 2019 roku

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie zaprasza osoby niepełnosprawne z terenu powiatu rzeszowskiego do składania wniosków o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach programu pn. Aktywny Samorząd.

Wnioski należy składać w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie ul. Batorego 9, 35-005 Rzeszów. Informacje dotyczące realizacji programu w **2019 roku** można uzyskać w siedzibie **Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie ul. Batorego 9, 35-005 Rzeszów** pod numerami telefonu **17 8594823 wew. 7, 519585427** oraz na stronach internetowych **bip.powiat.rzeszow.pl** i **www.pcpr.powiat.rzeszow.pl**.

Osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się w 2019 roku o dofinansowanie:

1. Zakupu i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu.
2. Pomocy w uzyskaniu prawa jazdy różnych kategorii.
3. Zakupu sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania.
4. Pomocy w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, zakupionego w ramach programu.
5. Pomocy w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym.
6. Pomocy w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne.

7. Pomocy w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne.
8. Pomocy w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego.
9. Pomocy w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.
10. Pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

TERMINY NABORU WNIOSKÓW

Moduł I (punkty 1-9)

od 01.03.2019 r. do 31.08.2019 r.

Moduł II (punkt 10)

od 01.03.2019 r. do 31.03.2019 r. (dla wniosków dotyczących roku akademickiego 2018/2019),
od 01.09.2019 r. do 10.10.2019 r. (dla wniosków dotyczących roku akademickiego 2019/2020).

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Sołtysi i Rady Sołeckie sołectw Gminy Świlcza

We wszystkich sołectwach gminy Świlcza, w lutym – marcu 2019 r. rozpoczęto działania uświadamiające celem wyborów sołtysów i rad sołeckich. Podstawa prawna: art. 35 ust. 3 pkt 2 ustawa o samorządzie gminnym. Są to wybory najniższego szczebla samorządu terytorialnego.

Sołtysi są coraz ważniejszym ogniwem gminnej samorządności. We wszystkich zebraniach wiejskich uczestniczyli szefowie i członkowie samorządów gminnych.

Zasady i tryb wyborów Sołtysa i Rady Sołeckiej

1. Sołtys oraz członkowie rady sołeckiej wybierani są w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania.
2. Wybory sołtysa i członków rady sołeckiej są powszechne, równe, bezpośrednie, większościowe i odbywają się w głosowaniu tajnym.
3. Nie można kandydować równocześnie na sołtysa i na członka rady sołeckiej.

4. Prawo wybierania (czynne prawo wyborcze) sołtysa i członków rady sołeckiej ma każdy mieszkaniec sołectwa, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat oraz stale zamieszkuje na obszarze działania tego sołectwa.
5. Prawo wybierania sołtysa i członków rady sołeckiej ma również obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat oraz stale zamieszkuje na obszarze działania tego sołectwa. [...]

Zebrania wiejskie, połączone z wyborem sołtysa i rady sołeckiej są okazją do omówienia spraw nurtujących daną wieś. Przeważnie są to remonty dróg, budowa chodników, problemy z podtopieniami, utrzymanie rowów odwadniających, odśnieżanie chodników i dróg w okresie zimowym, dostępność na wsi komunikacji miejskiej itp. Obok zamieszczamy stosowną tabelę.

(red.)

Wyniki wyborów sołtysów i rad sołeckich, 2019 r.

Lp.	Nazwa sołectwa	Wybrany sołtys		Wybrani członkowie Rady Sołeckiej	
		Nazwisko i imię/imiona	Liczba głosów	Nazwisko i imię/imiona	Liczba głosów
1.	Błędowa Zgłobieńska	SZCZEPANIK Wiesława	130	BAWOR Mateusz Wiesław	48
				BEMBENEK Mirosław Grzegorz	71
				KOCUR Ryszard	65
				RAMSKI Mieczysław Jan	80
				REJMAN Artur Wojciech	75
				JAKSON-WIELGOS Edyta	57
				ZIOMEK Bartłomiej Józef	53
2.	Bratkowice	FRANCZYK Ryszard	764	ADACH Elżbieta	254
				BAJEK Wioletta	237
				BEDNARZ Tadeusz	375
				HOMA Małgorzata	315
				PIĄTEK Jacek	317
				PIĄTEK Monika	153
				WIECH Mirosław	170
3.	Dąbrowa	WOJNOWSKA-SKÓRA Zdzisława Katarzyna	72	DĄBROWSKI Bogusław	56
				DUDUŚ Barbara	58
				HNATKO Stanisław	46
				KUBAS Ewa Zofia	43
				KUŹNIAR Krzysztof	45
				WOZOWICZ Rafał Jacek	56
				MIKOŁAJCZYK Grażyna	58
5.	Mrowla	POKRYWA Wiesław	161	CACH Stanisław	150
				KOTARBA Patryk Jan	83
				KWOKA Anna	151
				OSTROWSKI Janusz	85
				PÓLTORAK January Andrzej	184
				URBAN Benedykt Józef	103
				WILGA Adam	130
6.	Rudna Wielka	SALACH Tomasz	85	BATÓG Helena	47
				FIXA Maciej	53
				SAGAN Zdzisław	45
				SALACH Tomasz	55
				WĘGRZYNOWICZ Wojciech	51
				WILGA Stanisław	42
				ZAJCHOWSKI Jan	31
7.	Świlcza	MAZUR Adam	62	BUŁAS Robert	44
				KAWA Teofil	39
				RAGAN Jerzy	45
				RZESZUTEK Piotr	47
				RZUCIDŁO Andrzej	37
				SUROWIEC Jan	32
				ZAJĄC Marcin	41
8.	Trzciana	ŁAGOWSKI Kazimierz	116	CZECH Jan	72
				CZACHOR Zygmunt	65
				DRAUS Michał	56
				KOZUBAL Sławomir	78
				LIS Zbigniew	68
				MACIOŁEK Andrzej	71
				SZWED Jerzy	52
9.	Woliczka	NOWAK Zbigniew Marian	162	DEPKA Józefa	35
				ŁOBAZA Krzysztof	22
				MISIUDA Eugeniusz	36
				OŻÓG Stanisław	29
				PELC Bartosz	31
				RYKAŁA Jakub	39
SZCZĘCH Tomasz	28				

Joanna Werbowy

Lekcje z wykorzystaniem Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych (TIK)

W mijającym już roku szk. 2018/2019 128 nauczycieli z sześciu placówek oświatowych Gminy Świlcza otrzymało wsparcie w postaci warsztatów indywidualnych pt.: „Nowoczesne technologie w edukacji” oraz uczestniczyło w grupowych warsztatach metodycznych w zakresie kształtowania i rozwijania wśród uczniów umiejętności uczenia się.

Warsztaty zostały przeprowadzone w ramach realizacji projektu pt. „Poprawa jakości kształcenia ogólnego w placówkach oświatowych gminy Świlcza”.

Warsztaty metodyczne odbyły się w dniach 5-27 lutego 2019 r. w następujących szkołach:

- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Jana Pawła II w Bratkowicach,
- Szkoła Podstawowej im. S. Dąbskiego w Rudnej Wielkiej,
- Szkoła Podstawowa w Trzcianie,
- Szkoła Podstawowa im. Konstytucji 3 Maja w Dąbrowie,
- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Kardynała S. Wyszyńskiego w Bratkowicach,
- Szkoła – Podstawowa im. Św. Jana Kantego w Świlczy.

...Nauczali nas mnóstwa mądrości. Logarytmów, wzorów i formułek...

Celem warsztatów było zwiększenie wśród nauczycieli wiedzy w zakresie kształtowania i rozwijania wśród uczniów umiejętności uczenia się w zakresie logicznego myślenia, koncentracji, kojarzenia faktów, spostrzegawczości oraz właściwych postaw, umiejętności, takich jak: kreatywności, innowacyjność oraz praca zespołowa. Podczas warsztatów omawiane były m.in. techniki budowania dobrych relacji w zespole, komunikowania oraz budowania pewności siebie wśród uczniów w oparciu o swoje mocne strony. Nauczyciele wykonali wiele interesujących ćwiczeń, które wykorzystywali w codziennej pracy z uczniami.

Warsztaty indywidualne TIK

Zwiększenie wiedzy nauczycieli w zakresie wykorzystania metod i form TIKT było celem warsztatów indywidualnych. Zostali oni objęci indywidualnym szkoleniem – 8 godz. oraz indywidualną „asystenturą” podczas „lekcji na żywo” – 4 godz.

Program szkolenia obejmował praktyczne zajęcia z obsługi tablicy interaktywnej, praktyczne wykorzystanie w pracy z tablicą interaktywną dla: edytora tekstu MS WORD, arkusza kalkulacyjnego MS EXCEL oraz MS POWER POINT, a także bezpłatne zasoby edukacyjne wspierające nauczanie.

Każdy uczestnik szkolenia otrzymał indywidualne wsparcie w postaci asystentury trenera podczas lekcji prowadzonej z wykorzystaniem tablicy interaktywnej. Jednym z efektów ukończonego szkolenia było opracowanie 2 scenariuszy lekcji z wykorzystaniem TIK Warsztaty indywidualne, w ramach których zostało przeprowadzonych 1 536 godzin zajęć dla 128 nauczycieli z sześciu placówek oświatowych Gminy Świlcza zakończyły się 31 maja 2019 roku.

– *Od pedagogów oczekuje się coraz to lepszego przygotowania i wykazania się wiedzą zarówno z zakresu nauczanego przedmiotu, jak i wykorzystywania nowoczesnych technologii na lekcji. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom zorganizowaliśmy w ramach prowadzonego projektu współfinansowanego ze środków U E warsztaty, które dały praktyczną możliwość doskonalenia zawodowego nauczycieli. To jest m.in. cel naszych wspólnotowych, edukacyjnych działań* – podsumował Adam Dziedzic, wójt gminy.

Projekt pt. „Poprawa jakości kształcenia ogólnego w placówkach oświatowych gminy Świlcza” jest realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, który współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, budżetu państwa oraz środków finansowych gminy Świlcza – nr projektu: RPKK.09.02.00-18-0034/17.

Dorota Madej

Tydzień Bibliotek 2019 pod hasłem #biblioteka

8 maja to szczególny dzień dla polskiego bibliotekarstwa, tym dniu bibliotekarze obchodzą swoje święto zapoczątkowane przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich.

Praca bibliotekarza to nie tylko, jak myślą niektórzy, przesiadywanie między zakurzonymi książkami, to także misja, której celem jest docieranie do jak największej liczby miłośników książek, a także zachęcanie do czytania i sięgania po literaturę. Wydarzenie, początkowo skierowane tylko do bibliotekarzy, z czasem stało się powszechnie obchodzonym świętem rozpoczynającym Tydzień Bibliotek (8-15 maja).

W maju z tej okazji biblioteki w gminie Świlcza również przyłączyły się do akcji i zorganizowały liczne wydarzenia dla

podkreśla szczególne znaczenie biblioteki w systemach informacyjnych – czytamy na www.sbp.pl.

Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcanie obchody Tygodnia Bibliotek rozpoczęła warsztatami tanecznymi salsy i bachaty prowadzonych przez instruktorów Rzeszowskiej Szkoły Salsy. W trakcie Tygodnia miały miejsce lekcje biblioteczne i wycieczki dzieci przedszkolnych, podczas których odbyły się pogadanki nt. książki i biblioteki oraz w świata baśni i bajek. Uczestnikami lekcji bibliotecznej o bajkach i baśniach były przedszkolaki z zaprzyjaźnionego trzciańskiego Przedszkola Publicznego, które przybyły do Biblioteki. Uczniowie „zerówek” na spotkaniu dowiedzieli się wielu ciekawych informacji o bibliotekach i książce, która tak ważną rolę pełni w życiu każdego człowieka.

Filia Biblioteczna w Bratkowicach zaproponowała szereg działań promujących bibliotekę i czytelnictwo, dających jej użytkownikom możliwość miłego spędzenia czasu w jej progach. Wizyta przedszkolaków z gr. 3 Przedszkola Publicznego w Bratkowicach zapoczątkowała tegoroczne święto biblioteki. Podczas spotkania wspólne czytano bajki, utrwalało zasady zachowania się w bibliotece i dbania o książki. Na zakończenie dzieci wykonały samodzielnie zakładki do książek.

Z okazji Tygodnia bibliotek zaproszenie do bratkowickiej biblioteki przyjęły również przedszkolaki z grupy „0”. Podczas tego spotkania została sprawdzona wiedza na temat literatury dziecięcej. Uczestnicy wykazali się bardzo dużym zasobem wiadomości o bohaterach bajek, baśni i opowiadań. Wszystkie przedszkolaki z grupy „0” otrzymały dyplomy Młodego Czy-

Spotkanie bibliotekarzy, maj 2019 r.

swoich użytkowników. W tym roku akcję Tygodnia Bibliotek obchodziliśmy pod hasłem...

#biblioteka

– za tym hasłem kryją się ludzie, zbiory, spotkania, wydarzenia, imprezy, konkursy. Współczesna biblioteka jest mocno zakorzeniona w historii, a jednocześnie śmiało spogląda w przyszłość. Marka biblioteki jest utrwalona w świadomości społecznej, ale nieustannie poszukuje nowych użytkowników i przyciąga ich innowacyjnymi usługami. Promowanie biblioteki opatrzone znakiem # ułatwia potencjalnym użytkownikom dotarcie do jej usług i zasobów, świadczy o tym, że biblioteka jest nowoczesna i korzysta z nowych technologii. Hasztag porządkuje i wyróżnia, a przede wszystkim

Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcanie.

Filia Biblioteczna w Bratkowicach.

telnika i zaproszenie do korzystania ze zbiorów biblioteki. W kolejnym spotkaniu wzięli udział uczniowie z I klasy Szkoły Podstawowej nr 1 w Bratkowicach.

Uczestnikom przybliżona została historia bibliotek publicznych, poznali ciekawostki dotyczące bibliotek oraz utrwalili sobie zasady korzystania z jej zbiorów. W czasie spotkania uczestnicy mieli również za zadanie odgadnięcie kilku zagadek i uzupełnienie krzyżówki. Na zakończenie zajęć wspólnie z wychowawczynią Elżbietą Bąk bratkowicka księżnica zaprosiła uczniów I klasy do udziału w akcji promującej czytelnictwo „Wieża czytelnicza z Biblioteką Publiczną w Bratkowicach”.

W maju odbyły się również warsztaty rękodzielnicze dla dorosłych. Panie uczestniczące w warsztatach, jak zwykle, wykazały się ogromną kreatywnością. Podczas tych warsztatów Marta Jucha zaprezentowała uczestniczkom jak można samodzielnie wykonać donicę z cementu. W czasie dwudniowych warsztatów powstały piękne prace użytkowe.

Dziękujemy Marcie Jucha za instruktaż i ogromne zaangażowanie w przygotowanie i realizację warsztatów.

Miłą niespodzianką dla biblioteki w Bratkowicach był prezent, który z okazji Tygodnia Bibliotek (anonimowa) Czytelniczka przygotowała i przyniosła do Biblioteki. Były to trzy nowiutkie zestawy klocków dla dzieci, które wzbogaciły „Kącik Maluszka”. Jak co roku Biblioteka przygotowała również upominek dla swoich Czytelników w postaci nowości wydawniczych zakupionych do biblioteki.

Na zakończenie „wydłużonego” Tygodnia Bibliotek – 27 maja 2019 r. odbyły się trzy spotkania autorskie z Wiesławem Drabikiem – dwa w Bibliotece w Bratkowicach oraz

jedno w Filii Bibliotecznej w Rudnej Wielkiej. Wiesław Drabik jest autorem ponad 240 książek dla dzieci i posiada wspaniały dar łatwego nawiązywania kontaktu z dziećmi, potrafi świetnie skupić ich uwagę, zaangażować do aktywnego uczestnictwa w spotkaniu, a wszystko to czyni z ogromnym poczuciem humoru.

Na spotkanie w Bratkowicach zostały zaproszone przedszkolaki z Przedszkola w Bratkowicach, dwie grupy klasy „0” oraz dwie grupy 4- i 5-latków. Podczas spotkania dzieci w skupieniu słuchały o tym, jak powstaje książka – od pomysłu do jej wydruku. Zabawne fragmenty bajek czytane przez autora wzbudzały wiele entuzjazmu i radości wśród uczestników a odgadywane przez nich zagadki nagradzane były naklejkami i zakładkami.

W Filii Bibliotecznej w Rudnej Wielkiej w spotkaniu autorskim wzięli udział uczniowie z klas I i II wraz z wychowawczyniami. Spotkanie przebiegało w równie miłej atmosferze.

Spotkanie autorskie z Wiesławem Drabikiem w Rudnej Wielkiej.

Oprócz spotkania biblioteka zorganizowała lekcję biblioteczną na którą zaprosiła dzieci z oddziału przedszkolnego wraz z wychowawczynią Lidią Czajak. Podczas lekcji goście dowiedzieli się podstawowych zasad dotyczących wypożyczenia książek a także, jak zostać czytelnikiem biblioteki. Na zakończenie wspólnie została przeczytana bajka „Basia i biblioteka”. W kolejnym dniu odbyły się zajęcia plastyczne, podczas których każdy uczestnik mógł samodzielnie wykonać zakładkę do książki i sówkę na ołówki.

W obchody Tygodnia Bibliotek włączyła się również **Filia Biblioteczna w Mrowli**. Zorganizowała dla dzieci ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Mrowli spotkanie pt. „Spotkajmy się w Bibliotece”. Uczestnicy obejrzeni zbiory znajdujące się w bibliotece oraz wykonali prace plastyczne – ilustracje z przeczytanej bajki.

Także **Filia Biblioteczna w Świlczy** zorganizowała dla swoich użytkowników dużo atrakcji promujących czytelnictwo. Wzięły w nich udział dzieci z przedszkola, które z zacięciem i zainteresowaniem poznawały kulisy pracy w bibliotece.

Filia Biblioteczna w Mrowli.

Poprzez różne zadania, rozwiązywanie krzyżówek i czytanie bajek dzieci od najmłodszych lat są zachęcane do korzystania z zasobów bibliotecznych oraz częstego wypożyczania książeczek.

Książki rozwijają i kształtują inteligencję i wyobraźnię dzieci. Takie spotkania to także okazja do wspaniałej zabawy oraz wykonania pięknych prac plastycznych. W tym roku były to oryginalne laurki na Dzień Matki. W Kąćniku Malucha dzieci układały puzzle, rozgrywały mecze piłkarskie, tańczyły i śpiewały. Dla starszych dzieci uczęszczających do Środowisko-
w Świelicy Socjoterapeutycznej w Świelcy została przygotowana niespodzianka – warsztaty z Moniką Bąk artystką – rękodzielniczką, która przybliżyła technikę robienia makram kwiatnikowych. Pod jej opieką dzieci wykonały uroczne kwiatniki, które z pewnością wspaniale ozdobią ich domy. Dla wszystkich uczestników tegorocznego Tygodnia Bibliotek nie zabrakło oczywiście słodkich niespodzianek.

Od trzech lat bibliotekarze oraz instruktorzy prowadzą **zajęcia dodatkowe dla uczniów Szkół Podstawo-**

wych i również tam realizowane są działania promujące czytelnictwo i dające możliwość twórczego rozwoju ich uczestnikom. Dzieci uczestniczące w zajęciach dodatkowych ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Bratkowicach pod okiem instruktora Saby Wójcik wykonały dla swoich kochanych mam piękne róże.

Do akcji Tygodnia Bibliotek włączyli się również uczestnicy zajęć dodatkowych w Trzcianie. Pod okiem instruktorów: Doroty Jędrał, Katarzyny Ferfeckiej oraz Krystiana Nowaka uczniowie wykonali makiety do ulubionych baśni, wykonali piękne zakładki oraz uczestniczyli w quizie o tematyce „Postacie baśni, bajek i lektur szkolnych”.

W warsztatach plastycznych uczestniczyły również dzieci z zajęć dodatkowych w Dąbrowie tworząc piękne laurki dla swoich mam. Natomiast na zajęciach dodatkowych w Szkole Podstawowej nr 2 w Bratkowicach dzieci przygotowały pudełka na słodkości oraz kartki z okazji Dnia Matki.

Zajęcia dodatkowe w Bratkowicach.

Podsumowując:

Filia Biblioteczna w Świelicy.

Tydzień Bibliotek w Bibliotekach Publicznych Gminy Świelca

stwierdzam, że przebiegał niezwykle intensywnie. Wszystkim uczestnikom naszych działań – warsztatów, lekcji bibliotecznych, spotkań bardzo dziękuję.

Natomiast wszystkim Bibliotekarzom życzę satysfakcji z codziennej pracy, wytrwałości i kreatywnych działań w propagowaniu czytelnictwa, zadowolonych czytelników i regałów pełnych książek. Oby każdy z przyjemnością sięgał po książkę zgodnie ze swoimi zainteresowaniami oraz potrzebami edukacyjnymi i zawodowymi!

Zofia Dzedzic

Zamiar biblioteki nie inny być powinien nad użyteczność (...) trzeba iżby czytelników oświecańszymi i lepszymi czyniła.

Ignacy Krasicki

VII Ponadregionalny Przegląd Poezji w Wykonaniu Osób Niepełnosprawnych „Książka i Biblioteka”

Gminna Biblioteka Publiczna w Świlczy zs. w Trzcianie od lat prowadzi różnorodną, atrakcyjną działalność edukacyjno-kulturalną, adresowaną do wszystkich grup wiekowych, we współpracy z instytucjami kultury, ze szkołami, przedszkolami i organizacjami pozarządowymi. Działania te to głównie własne pomysły popularyzacji czytelnictwa. Biblioteka nigdy nie bała się wyzwań, zawsze poszukiwała nowych form pracy i możliwości dotarcia ze swoją ofertą do jak najszerszego grona odbiorców. Dzięki temu znalazła swoje stałe miejsce w społeczeństwie lokalnym.

Służyła i służy, popularyzując książki i czytelnictwo, pomagając w uzupełnianiu wiedzy i samokształceniu, oferując wiele ciekawych form działalności kulturalnej, gromadząc i udostępniając zbiory. Wraz ze zmieniającymi się warunkami społecznymi, gustami i potrzebami użytkowników, zmienia się i oferta Biblioteki.

Od lat organizuje cykliczne imprezy i spotkania edukacyjne, a nawet rozrywkowe, których celem jest zachęcenie uczestników do ciekawego i twórczego spędzenia wolnego czasu oraz rozwoju własnych zainteresowań. Można tu wymienić spotkania autorskie, warsztaty literacko-plastyczne, wernisaże, konkursy, debaty, lekcje biblioteczne i in. których motywem jest zawsze „Książka, Biblioteka”.

Cele i zadania Przeglądu

Już po raz siódmy GBP zs. w Trzcianie pod patronatem honorowym Wójta Gminy Świlcza, w br. i Starosty Rzeszowskiego w dn. 29 maja 2019 r. zorganizowała przegląd artystyczny, skierowany do środowiskowych szkół, ośrodków i zakładów samopomocy i specjalnych. W bibliotekach można nie tylko – pożyczyć książki, czytać czasopisma, wyszukiwać informacje, myśleć, mieć spokój i radość, bo w bibliotece i książkach można znaleźć wszystko. Radość, mądrość i odpowiedzi na wiele pytań. Książka może coś doradzić, podsunąć pomysł. Nauczmy myśleć i rozumieć, pamiętać o rzeczach ważnych, a głupstwa puszczać w niepamięć. Radzić sobie i pomagać innym, śmiać się do łez, być szczęśliwym.

Biblioteka podejmuje współpracę z partnerami publicznymi, organizuje i promuje inicjatywy o charakterze społecznym, integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, rekreacyjnym, mając na celu wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych

„Biblioteka i Książka” – przyjacielem człowieka, gala konkursowa

Wśród 11 ośrodków specjalnych zgłoszonych do udziału w Przeglądzie znalazły się:

1. Zespół Szkół Specjalnych im UNICEF w Rzeszowie, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Mrowli, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Ropczycach,
2. Środowiskowe Domy Samopomocy w: Dębicy, Kolbuszowej, Ropczycach, Rzeszowie, Tyczynie, Woliczce, Wysockiej Głogowskiej.
3. Warsztat Terapii Zajęciowej w Zgłobniu.

Nie zabrakło znakomitych – z polskiej klasyki i literatury współczesnej – recytowanych lub śpiewanych wierszy i piosenek Wykonawcy, pokonując tremę, często ucharakteryzowani na bohaterów bajkowych z przejęciem wykonywali długie utwory. Były próby interpretacji utworów naszych noblistów: Czesława Miłosza czy Wisławy Szymborskiej. Za każdym wykonawcą skrywała się żmudna, specjalistyczna praca pedagogiczna nauczycieli, wychowawców, instruktorów, całego personelu danej jednostki oświatowej, nie pomijają pozytywnej roli Rodziny ucznia czy dorosłego już uczestnika.

Właściwy dobór utworów z całego bogactwa poezji dla dzieci, młodzieży i dorosłych był związany z tematyką, wiekiem i możliwościami recytatora. Prezentowano także twórczość własną.

Celem konkursu było także kształtowanie postawy otwartości i tolerancji na innych, wzmacnianie poczucia własnej wartości oraz: popularyzacja literatury dziecięcej: rozwijanie zainteresowań artystycznych, aktywne i kreatywne wypełnienie czasu, inspirowanie do rozwijania i doskonalenia własnej pracy twórczej, wyzwalanie satysfakcji i radości płynącej z procesu i wyrażania siebie, umożliwianie niepełnosprawnym prezentacji swojej twórczości. Różnorodność form prezentacji, np. recytacja, melodeklamacja, duety, tria, scenki rodzajowe śpiew solowy, dwugłosowy, żywy akompaniament do utworów – mogły zadziwiać.

Całość imprezy sprawnie prowadziła pomysłodawczyni Przeglądu Dorota Jędrał. Komisja Konkursowa w składzie: Zofia Dzedzic, Dorota Madej, Anna Olszowy i Zofia Smagała – po dokładnych analizach występów i regulaminu konkursu ustaliła, co następuje.

Pierwszy od prawej z-ca wójta Gminy Świlcza Sławomir Styka.

Nagrody indywidualne i wyróżnienia (głównie wartościowe książki) otrzymali (porządek alfabetyczny nazwisk i miejscowości):

Nagrody indywidualne:

Anastazja Cioch – ŚDS Woliczka,
Wojciech Kata – ŚDS Kolbuszowa,
Marek Mucha – ŚDS Ropczyce,
Mariusz Nowak – WTZ Zgłobień,
Norbert Tomaka – ZSS im. UNICEF Rzeszów,
Małgorzata Wszótek – SOSW Ropczyce.

Wyróżnienia zbiorowe: ŚDS Dębica, SOSW w Mrowli, ŚDS Rzeszów, ŚDS Tyczyn, ŚDS Wysoka Głogowska.

Nagrody i wyróżnienia oraz dyplomy wręczali organizatorzy: dyrektor GBP Dorota Madej, bibliotekarka GBP – Dorota Jędrał oraz członkowie Komisji Konkursowej.

Miłym akcentem spotkania była konsumpcja ciast, słodyczy i napojów przy tzw. stole szwedzkim, a końcowy akcent – obdarowanie wszystkich uczestników przez przedszkolaków z Przedszkola i Żłobka Gminnego w Trzcianie – ozdobnymi, własnoręcznie wykonanymi zakładkami do książek wszyscy zapamiętają. Podsumowaniem kolejnej imprezy edukacyjnej i rozrywkowej przeprowadzonej w GBP w Świlczy zs. w Trzcianie niech będą słowa piosenki jednego z wykonawców z ŚDS w Rzeszowie:

*Książka – przyjaciel człowieka!
Książka na ciebie tu czeka!
Z książką nie grozi ci nuda!
Z książką wszystko się uda!*

Zasada dobrowolności i przyjemności obowiązywała Uczestników i Organizatorów.

Wielkanoc po strażacku

Władysław Kwoczyński

Święta Wielkanocne dla bratkowickich strażaków to czas czynnego zaangażowania w Liturgię Triduum Paschalnego. Wcześniej jednak druhowie wykonują porządki przedświąteczne na placu przed Domem Strażaka oraz na chodnikach przyległych do posesji OSP i kościoła parafialnego. Niektórzy druhowie, jak np. **Robert Kwas**, angażują się corocznie w prace przy budowie tzw. Ciemnicy i Grobu Pańskiego.

Strażacy zawsze wierni tradycji

Jak co roku w **Wielki Piątek** umundurowani druhowie udali się do kościoła, by uczestniczyć w Liturgii Męki Pańskiej, a po jej zakończeniu rozpoczęli pełnienie zaszczytnej warty honorowej przy Grobie Pana Jezusa. Kontynuowano ją godnie do godz. 22⁰⁰.

Następnego dnia w **Wielką Sobotę** od godz. 8⁰⁰ do 13⁰⁰ wartę przy Grobie Pańskim pełnili *Strzelcy i Orleńta*, zrzeszeni

Mieszkańcy chętnie ofiarują strażakom jajka święcone.

Wartę przy Grobie Pańskim pełnią Strzelcy.

w Związku Strzeleckim „Strzelec” Józefa Piłsudskiego, działającego przy Zespole Szkół w Bratkowicach pod dowództwem **chor. Artura Szarego** (nauczyciela historii). Natomiast w godz. od 8⁰⁰ do 10⁰⁰ druhowie bratkowickiej OSP, asystowali miejscowym księżom w ceremonii poświęcenia pokarmów wielkanocnych. Odbывała się ona w wyznaczonych przysiółkach wsi oraz w kościele. Wówczas strażacy, tradycyjnie składali mieszkańcom życzenia świąteczne, a w zamian obdarowywani byli przez nich jajkami święconymi i pisankami. Od godz. 13⁰⁰ druhowie kontynuowali dalszą wartę przy Grobie Pańskim i pełnili ją do godz. 19⁰⁰. O tej godzinie strażacy wraz z poczem sztandarowym udali się do kościoła, by wziąć udział w Liturgii Wieczery Pańskiej oraz w ceremonii poświęcenia wody i ognia. Symboliczne ognisko na placu przed kościołem, przygotował i rozpałił, jak co roku **dh Robert Selwet** – zastępca naczelnika OSP. Od płonącej szczapy z ogniska, zaświecony został Paschał. Wówczas wszyscy strażacy wraz z księżmi i służbą liturgiczną ołtarza, weszli uroczysto do wnętrza świątyni, by uczestniczyć w uroczystej Eucharystii.

W **Niedzielę Zmartwychwstania Pańskiego** o godz. 6⁰⁰ strażacy w umundurowaniu galowym, przybyli do kościoła wraz z poczem sztandarowym, by uczestniczyć w uroczystej procesji

Zmiana warty przy Grobie Pańskim.

Procesja rezurekcyjna.

Składanie życzeń świątecznych. Od lewej: dh J. Górski – naczelnik OSP, ks. W. Lisowicz ks. J. Książek, dh. M. Leja – prezes OSP.

Fot. Władysław Kwoczyński

Dzielenie się jajkiem święconym.

rezurekcyjnej, podczas której **dh Ryszard Franczyk** (sołtys wsi), niósł figurkę Chrystusa Zmartwychwstałego. Pozostali druhowie nieśli baldachim i chorągwie kościelne. W trakcie trzykrotnego przejścia procesji wokół kościoła, druhowie hukiem petard „oznajmiali „wszystkim ludziom w okolicy Zmartwychwstanie Chrystusa. Liturgię Eucharystii ubogacił swym śpiewem miejscowy Męski Chór *Resonantae*, którego członkami jest kilku członków bratkowickiej OSP.

Spotkanie wielkanocne

Po mszy św. rezurekcyjnej w świetlicy Domu Strażaka odbyło się tradycyjne wspólne spotkanie wielkanocne, w którym uczestniczyli: **ks. kan. Józef Książek** – proboszcz, **ks. Wiesław Lisowicz** – wikariusz, **chor. Artur Szary** – dowódca Związku „Strzelec”, strażacy, *Strzelcy*, *Orlęta* i członkowie Chóru Męskiego *Resonantae*.

Podczas spotkania **dh Mieczysław Leja** – prezes OSP, podziękował wszystkim strażakom, *Strzelcom i Orlętom* za wytrwałe pełnienie szaczonej warty honorowej przy Grobie Pańskim. Prezes podkreślił, że włączenie się *Strzelców i Orląt* do pełnienia warty to duża pomoc i ulga dla strażaków, szczególnie starszych wiekiem. Następnie złożył on wszystkim życzenia świąteczne. Szczególne podziękowanie za pobożne uczestnictwo w Liturgii Triduum Paschalnego oraz za godne i wytrwałe pełnienie warty przy Grobie Chrystusa, przekazał wszystkim **ks. kan. J. Książek** – proboszcz parafii, a jednocześnie kapelan OSP. Ponadto złożył on wszystkim życzenia świąteczne, życząc błogosławieństwa Chrystusa Zmartwychwstałego, na każdy dzień strażackiej służby niesienia pomocy bliźnim. Na zakończenie wspólnego spotkania, dzielono się jajkiem święconym, składając sobie nawzajem życzenia świąteczne.

Karolina Salach

„Ojcze, przebacz im, bo nie wiedzą, co czynią”

Kolejny już raz wieczór Niedzieli Palmowej 2019 r. mijał w świlczańskiej parafii pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP pod znakiem Misterium Męki Pańskiej. Przedsięwzięcie to, przez kilkanaście tygodni każdego roku starannie planowane przez pomysłodawców, staje się tradycją, którą chętnie podejmują aktorzy, organizatorzy i widzowie.

Przygotowania do spektaklu

Powodzenie realizacji Misterium, jak każdego innego spektaklu plenerowego, jest w dużej mierze uzależnione od warunków pogodowych. Po zeszłorocznym Misterium odgrywanym przy śniegu zalegającym wokół rozgrywanych scen wszyscy zdaliśmy sobie z tego sprawę. Na szczęście, mimo niskich temperatur, publiczność nie zawiodła i wytrwale podążała za aktorami przez całą historię od wjazdu do Jerozolimy aż po ukazanie zmartwychwstałego Jezusa w wieczerniku.

Aktorzy-amatorzy, na co dzień zebrani w grupach działających w Świlczy (Grupa Teatralna TESPIS, Liturgiczna Służba

Ołtarza, Ochotnicza Straż Pożarna, Koło Gospodyń Wiejskich, Towarzystwo Przyjaciół Świlczy, Akcja Katolicka), odważnie i z zapałem odpowiedzieli na propozycję dołączenia do obsady. W ten sposób powstał spektakl, który dzięki zaangażowaniu biorących w nim udział osób, za każdym razem wnosi to coś nowego do znanej wszystkim historii. Nieprzypadkowy jest wybór dnia, w którym Misterium jest odgrywane. To w Niedzielę Palmową słyszymy w kościołach treść Męki Pańskiej, w której potem właśnie podczas Misterium uczestniczymy. Poszczególne sceny zbudowane są w taki sposób, aby bliskość między aktorami a publicznością dawała wrażenie bycia częścią obrazu. Jest to więc znakomity moment na wprowadzenie w nastrój zbliżających dni Wielkiego Tygodnia.

Widowisko rozpoczęło się uroczystym wjazdem Jezusa na osiołku do Jerozolimy

Prowadzeni radosnymi okrzykami „Hosanna!” podążaliśmy za nim do świątyni, gdzie rozrucił towar kupców, a następnie nauczał i tłumaczył Pisma, odpierając ataki wystawiających go na próbę kapłanów i faryzeuszy. Byliśmy świadkami ostatniej wieczerzy, narady Wysokiej Rady Żydowskiej, próbującej znaleźć sposób na usunięcie Jezusa, a w końcu zdrady Judasza. W Ogrodzie Oliwnym zderzyliśmy się z kontra-

stem spokojnej modlitwy oraz pełnego rozgorączkowania i nerwowości pojmania. Prowadzeni narracją Marii Magdaleny ruszyliśmy na sąd Wysokiej Rady (po drodze będąc świadkami zaparcia się Piotra), dalej do Piłata, Heroda, z powrotem do Piłata. Scena biczowania w pretorium zapadała w pamięć dzięki połączeniu opisu biczowania z teatrem cieni. Zanim skazany na śmierć krzyżową Jezus wśród okrzyków „Na krzyż!” ruszył drogą na Golgotę, zobaczyliśmy poruszającą scenę pełnego żalu Judasza próbującego naprawić swój błąd. Na drodze krzyżowej zetknęliśmy się z postaciami znanymi z kart Pisma Świętego – Maryją, Szymonem z Cyreny, Weroniką, płaczącymi kobietami, docierając w końcu na miejsce krzyżowania. Scena ostatnich chwil życia Jezusa uyskała nowy ładunek emocjonalny przez wymowne słowa „Pieśni Marii Magdaleny”.

Kiedy w momencie śmierci Jezusa rozległ się grzmot,

wśród publiczności zapanowała cisza, a wśród aktorów bezruch. Dopiero pierwsze dźwięki pieśni w wykonaniu chóru GAMA wznowiły przedstawienie – zdjęcie z krzyża i oddanie Jezusa w ramiona Maryi, a następnie złożenie do grobu. Zaraz potem wróciliśmy do sali obrad Wysokiej Rady, do pełnych obaw kapłanów. To podczas pobytu w tym miejscu pierwszy raz usłyszeliśmy o zmartwychwstaniu Jezusa. Wieść tę przynieśli przerażeni żołnierze strzegący grobu, wkrótce potem potwierdziła ją w opowieści Maria Magdalena, w końcu sami byliśmy świadkami objawienia Jezusa uczniom w wieczerniku.

Ta scena zamykała widowisko.

Podziękowania

Wyrażam serdeczne podziękowania wszystkim zaangażowanym w realizację Misterium Męki Pańskiej. Dziękuję aktorom za ich zaangażowanie, Pracownikom GCKSiR za obsługę techniczną, realizację dźwięku i pomoc na każdym etapie powstawania spektaklu, członkom Towarzystwa Przyjaciół Świlczy i Ochotniczej Straży Pożarnej za budowę scenografii, Bartoszowi Skotnickiemu za pomoc techniczną przy oprawie muzycznej. Składam podziękowania pracownikom firmy ART Music Media, która zadbała o profesjonalne oświetlenie sceniczne. Ludowemu Klubowi Jeździeckiemu ZABAJKA dziękuję za użyczenie osiołka Zabajki. Chórowi GAMA z dyrygentem Patrykiem Rakiem dziękuję za uświetnienie i muzyczną oprawę Misterium. Dyrektorowi GCKSiR Adamowi Majce składam serdeczne podziękowania za przełożenie teorii na praktykę i nieocenione wsparcie od początku planowania widowiska.

Dziękuję darczyńcom i wszystkim, którzy przyczynili się do powstania dzieła w tym kształcie. Na koniec pragnę w imieniu własnym jako reżysera, organizatorów i artystów podziękować zgromadzonej publiczności za obecność i ciepłe słowa.

Obsada spektaklu

- Jezus – Dominik Ziemiński,
- Maria Magdalena – Maria Fiałkiewicz-Górka,
- Kajfasz – Patryk Rzeszutek,
- Annasz – Rafał Górka,
- Faryzeusze – Wiktoria Batóg, Gabriela Kapusta, Maciej Mita,
- Kapłani – Gabriela Bułas, Michalina Gazda, Iga Szary, Klaudia Ziemińska,
- Józef z Arymatei – Jessica Nowak,
- Nikodem – Marcelina Dziedzic,
- Gamaliel – Julianna Wojnar,
- Apostołowie: Jan – Tadeusz Rzucidło, Piotr – Wojciech Grendysa, Judasz – Gabriel Górka, Baruk – Daniel Mita, Tomasz – Sebastian Szeliga, Jakub – Tymoteusz Górka, Bartłomiej – Karol Terenowicz, Filip – Grzegorz Kapusta, Maciej – Mateusz Szeliga, Kleofas – Wojciech Ślącza, Andrzej – Arkadiusz Goclon, Mateusz – Szymon Żańczak,
- Sługa Arcykapłana Nahum – Zuzanna Leško,
- Kupcy – Wiktoria Janaś, Izabela Skopińska, Dominik Świder,
- Żołnierze – Robert Bułas, Krystian Ciebiera, Damian Ferenc, Dawid Ferenc, Weronika Grzesik, Krzysztof Majka, Maciej Majka, Patryk Majka, Dominik Rzeszutek, Mateusz Słowiński, Artur Szary,
- Służąca – Natalia Janaś,
- Dworzanin Piłata – Patrycja Ziemińska,
- Piłat – Michał Górka,
- Żona Piłata – Gabriela Rozwadowska,
- Sługa Heroda – Izabela Skopińska,
- Herod – Emil Janowski,
- Weronika – Ewa Oktaba,
- Szymon z Cyreny – Andrzej Oktaba,
- Maryja – Lidia Miś-Nowak,
- Łotrowie – Marcin Leś, Rafał Styka,
- Żydzi – Natalia Janaś, Wiktoria Pokrywka, Oliwia Skotnicka,
- Kobiety płaczące – Koło Gospodyń Wiejskich w Świlczy.

Fot. Krzysztof Sowa (www.theowlsphoto.com)

Wielkanocne spotkanie w Błędowej Zgłobieńskiej

Świąteczne spotkanie przy wielkanocnym stole to już tradycja w naszej Gminie. Podobnie jak w latach ubiegłych, także w tym roku Adam Dziedzic – wójt Gminy oraz Radni Gminy Świlcza i powiatu rzeszowskiego nie zapomnieli o naszych potrzebujących mieszkańcach.

W Niedzielę Palmową, 14 kwietnia 2019 r., w Domu Strażaka w Błędowej Zgłobieńskiej z myślą o nich odbyło się tradycyjnie już kolejne spotkanie Wielkanocne. Tak jak w latach ubiegłych, spotkanie przebiegło w miłej i rodzinnej atmosferze, przybliżając klimat nadchodzących Świąt Wielkanocnych.

Na udekorowanych stołach królowały potrawy charakterystyczne dla Wielkanocy. Nim zaczęło się ich smakowanie, życzenia świąteczne złożył wójt Adam Dziedzic. Do wspólnego uczczenia zbliżających się Świąt Wielkanocnych zaproszony został również ks. proboszcz Mariusz Matuszewski z Parafii w Błędowej Zgłobieńskiej, który poświęcił przygotowane pokarmy. Dzieci z Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Błędowej Zgłobieńskiej zaprezentowały okolicznościowe przedstawienie. Na zakończenie wszyscy otrzymali paczki i odjechali w radosnym nastroju.

(inf. wł.)

Rocznica ślubów maryjnych

1 kwietnia 1656 r. (363 lata temu) w czasie potopu szwedzkiego, król Jan II Kazimierz Waza złożył Śluby Lwowskie w katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny we Lwowie, dziś Ukraina – podczas mszy świętej odprawianej przez nuncjusza Pietro Vidoniego przed obrazem Matki Bożej Łaskawej złożył śluby.

1 kwietnia 1656 roku kraj był prawie w całości opanowany przez Szwedów i Rosjan. Przyrzeczenia królewskie miały poderwać do walki z najeźdźcami nie tylko szlachtę, ale i cały lud. Monarcha oddał Rzeczpospolitą pod opiekę Matki Boskiej, którą nazwał Królową Polski i obiecał, że poprawi sytuację chłopów i mieszczan, kiedy tylko kraj zostanie uwolniony spod okupacji. Po ślubowaniu króla, w imieniu senatorów i szlachty, podobną rotę odczytał podkanclerzy koronny biskup krakowski Andrzej Trzebicki, zaś wszyscy obecni powtarzali słowa jego ślubowania.

Autorem tekstu ślubów lwowskich króla Jana Kazimierza był św. Andrzej Bobola.

To nie Polacy wybrali Maryję na swoją królową lecz Maryja rzekomo pierwsza wybrała Polskę na swoje królestwo ustami JEZUITY z Włoch.

Polacy przedtem czcili Maryję, ale nie nazywali Jej królową Polski.

Rzekomo, jeszcze, 8 maja 1610 roku w Krakowie, na Wawelu miała objawić się Maryja Jezuitce służce Bożemu Juliuszowi Mancinellemu i powiedzieć: JA JESTEM KRÓLOWĄ POLSKI. Na podstawie tego objawienia, zatwierdzonego przez papieża Aleksandra VII, król Jan Kazimierz ogłosił Maryję Królową Polski we Lwowie 1 kwietnia 1656 roku.

Śluby lwowskie Jana Kazimierza, fragment obrazu Jana Matejki.

(inf. wł.)

Agnieszka Draus

IX Ponadregionalny Konkurs Pieśni Maryjnej „Matuchnie pieśni niesiemy”

19 V 2019 r. – Kościół Parafialny w Mrowli

Ponadregionalny Konkurs Pieśni Maryjnej jest kontynuacją trwającego od 2010 roku w najstarszej parafii gminy Świlcza datowanej na XIII wiek, i w jej kościele parafialnym zbudowanym w latach 1895-1900, wydarzenia kulturalno-artystycznego.

Organizatorami przedsięwzięcia byli: Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Łukasza w Mrowli z proboszczem ks. Ryszardem Tokarzem oraz Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji Gminy Świlcza zs. w Trzcionie z dyrektorem Adamem Majką. Pretekstem do powołania konkursu o tej tematyce był m.in. zabytkowy z bogatą i bujną historią, obraz Matki Boskiej Kochawińskiej zw. Matką Dobrej Drogi. Otoczony wielkim kultem obraz na dole ma napis: „Matko przez Boga wybrana, bądź nam drogą prostą”. Zabytkowe organy w kościele ufundowane w 1897 r. służą do dziś.

Konkurs adresowany jest do zespołów chóralnych, instrumentalnych, wokalnych Podkarpacia. Każdy, kto ma chęci i czuje, że chce wielbić Maryję Matkę Boga śpiewem, albo grą na instrumencie przyjeżdża, by ze szczytą rywalizacji poznać innych, otworzyć się na drugiego człowieka, wykazać swą energię, talent i zainteresowania, modlić się pieśnią, na wesoło, bo modlitwa nie musi być tylko w ciszy i samotności.

Konkurs stwarza warunki dla konfrontacji poziomu artystycznego zespołów działających poza ruchem zawodowym. Organizacja konkursu w tym miej-

scu, sprzyja nawiązywaniu kontaktów artystycznych i społecznych między poszczególnymi zespołami. Ze względu na miejsce tematyka konkursu nawiązuje do – głęboko osadzonej w polskiej tradycji i kulturze – sztuki o tematyce maryjnej, czerpiąc z ogromnej skarbnicy repertuarowej pieśni i w chóralnym opracowaniu. Konkurs jest okazją do promocji nie tylko muzyki chóralnej, ale także występujących zespołów i ośrodków przy których działają.

Koncert przeglądowy

Uczestnikami było 7 zespołów artystycznych:

1. Chór Parafialny z Dąbrowy,
2. Męski Chór Rolników im. Stanisława Świerada z Wielopola Skrzyńskiego,
3. Chór Mieszany „Laudate Deo” z Woli Mieleckiej,
4. Schola Parafialna „Nutki Popieluski” z Rzeszowa,

Przemawia dyr. GCKSiR Adam Majka.

„M” – jak Matka Boska.

„M” – jak maj – miesiąc Maryjny.

„M” – jak Młodzi – Matce swej.

5. KSM z Mrowli,
6. Zespół Wesołe Kumoszki z Rzeszowa,
7. Zespół (Trio) ze Szkoły Podstawowej w Mrowli.

Bezpośrednio po mszy świętej odbył się koncert organowy Marka Bochniaka z Lublina, który później wspólnie z muzykologiem Jakubem Piętą zasiedli w jury przeglądu.

Po zakończonych prezentacjach konkursowych i ogłoszeniu wyników, na scenie plenerowej obok kościoła odbył się wspaniały koncert zespołu Ave Maria z Hyżnego.

Kryteria oceny

1. Prawidłowa aranżacja partii wokalo-instrumentalnych, poziom artystyczny i wykonawczy.
2. Właściwy dobór repertuaru z zachowaniem kontrastu wyrazowego pomiędzy utworami i różnorodność opracowania muzycznego.
3. Bogactwo harmoniczno-melodyczne wykonywanych kompozycji.
4. Ogólny wyraz artystyczny.

Wyniki rywalizacji

Konkurs odbył się w dwóch kategoriach:

1 Kategoria – Zespoły wokalo-instrumentalne, Schole, Oazy, KSM:

I miejsce – Schola Parafialna „Nutki Popieluszki” z Rzeszowa,
 II miejsce – KSM z Mrowli,
 III miejsce – Zespół Wesołe Kumoszki z Rzeszowa,
 Wyróżnienie – Trio ze Szkoły Podstawowej w Mrowli.

2 Kategoria – Chóry:

I miejsce – Chór Parafialny Matki Bożej Królowej Polski z Dąbrowy,
 II miejsce – Męski Chór Rolników im. Stanisława Świerada z Wielopola Skrzyńskiego,
 III miejsce – Chór Mieszany „Laudate Deo” z Woli Mieleckiej.

Podziękowanie

Festiwal, to zasługa wielu ludzi dobrej woli, którzy wspierają mentalnie, finansowo i rzeczowo tę artystyczno-religijną imprezę. To dzięki temu wsparciu udaje się co roku zorganizować kolejną edycję konkursu. Choć w tym roku burza, która przeszła w godzinach popołudniowych nad Rzeszowem i okolicą porządkowała nieco porządek imprezy – zaliczamy ją do udanych. Z całego serca dziękujemy Uczestnikom i Organizatorom.

Pamiętkowe fotografie ubogacą archiwa kościelne i prywatne.

Fot. Zbigniew Lis

Władysław Kwoczyński

Z PARAFII BRATKOWICE

Nowa polichromia

W marcu i kwietniu 2019 r. trwały prace malarskie przy polichromii w nowej części kościoła parafialnego. Wykonywał je **Piotr Gargas** – artysta malarz ze Skołyszyna k. Jasła, właściciel firmy AIP (Artystyczne Idee Przestrzeni) „Dekor”. Przez kilka lat rozwijał on swój talent artystyczny we Włoszech pod okiem tamtejszych doświadczonych artystów malarzy.

Wykonana przez niego polichromia przedstawia osiem scen biblijnych oraz sześć symboli naszej wiary. Została ona wykonana z zachowaniem techniki malarskiej i stylu malowideł już istniejących w bratkowickim kościele od lat 70. XX wieku. Artysta, opracowując wstępne projekty polichromii, uwzględnił koncepcje i sugestie **ks. kan. Józefa Książka** – proboszcza oraz propozycje i uwagi miejscowej Rady Parafialnej. Tak przygotowane projekty po nieznacznych poprawkach i uzupełnieniach, zostały zaakceptowane przez **ks. Piotra Batorego** – dyrektora Komisji Architektury Sakralnej przy Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie. Nowa polichromia znacznie ubogaciła wnętrze świątyni. W najbliższej przyszłości będą realizowane inne prace upiększające.

Piotr Gargas przy pracy nad polichromią.

Nowa polichromia w bratkowickim kościele.

Prace na cmentarzu

Również na bratkowickim cmentarzu parafialnym w maju br. zrealizowano wiele niezbędnych prac. Przed bramką wejściową, wykonano nowy chodnik z kostki brukowej oraz miejsce przeznaczone do stawiania rowerów, które także wyłożono kostką brukową. W pobliżu wejścia na cmentarz, zamontowano dwa pojemniki na śmieci. Przygotowano również odpowiednie miejsce, które wyłożono kostką brukową, gdzie ustawiono trzy kontenery z przeznaczeniem na szkło i plastik. Miejsce to od strony północnej odgrodzono metalowymi przesłami. Zrealizowane prace przyczyniły się do estetycznego wyglądu placu przed wejściem głównym na cmentarz.

Miejsce, gdzie stawiane są rowery.

Miejsce na kontenery wyłożono kostką brukową.

Fot. Władysław Kwoczyński

Nowy chodnik przed wejściem na cmentarz.

Władysław Kwoczyński

Pielgrzymka strażaków do Dębowca

(...) Dzisiaj zawieramy Was strażaków Matce Bożej i Jej opiece macierzyńskiej. Niech czuwa nad Wami w czasie każdej akcji ratowniczo-gaśniczej, ale też w Waszym życiu osobistym i rodzinnym...

JE ks. bp Jan Wątroba – Biskup Rzeszowski

W niedzielne popołudnie 26 maja 2019 r. strażacy z terenu Diecezji Rzeszowskiej, w tym z OSP Bratkowice, wzięli udział w IV Diecezjalnej Pielgrzymce Strażaków do Sanktuarium Matki Bożej Saletyńskiej w Dębowcu k. Jasła.

Przybyli tu licznie z wielu zakątków Podkarpacia: funkcjonariusze Państwowej Straży Pożarnej i druhowie Ochotniczych Straży Pożarnych z pocztami sztandarowymi, a wraz z nimi księża kapelani. Spotkali się na wspólnej Eucharystii, by tu przed tronem Pani z La Salette, złożyć podziękowanie za szczęśliwą służbę, prośby o dalszą opiekę Matki Bożej i św. Floriana – Patrona strażaków. Wśród strażaków uczestniczących w pielgrzymce byli też zaproszeni goście, przedstawiciele: Parlamentu RP (posłowie i senatorowie), samorządów wszystkich szczebli, Państwowej Straży Pożar-

nej na czele ze **st. bryg. Andrzejem Marczenią** – zastępcą podkarpackiego komendanta wojewódzkiego PSP w Rzeszowie, Związku OSP RP oraz prezesi i naczelnicy poszczególnych jednostek OSP z terenu Podkarpacia.

Uroczysta msza św.

Tuż przed rozpoczęciem mszy św. **ks. st. bryg. dr Jan Krynicki** – kapelan krajowy strażaków, powitał godnie **JE ks. bp. Jana Wątrobę** – Ordynariusza Diecezji Rzeszowskiej, prosząc go jednocześnie o przewodniczenie Eucharystii i wygłoszenie homilii. Powitał też wszystkich księży posługujących wśród podkarpackich strażaków wraz z kustoszem Sanktuarium w Dębowcu **ks. Pawłem Raczyńskim** oraz zaproszonych gości i strażaków uczestniczących w pielgrzymce.

O godz. 15⁰⁰ na placu sanktuarijnym rozpoczęła się uroczysta msza św. koncelebrowana w intencji strażaków i ich rodzin. Eucharystii przewodniczył **ks. bp J. Wątroba** w asyście: **ks. st. bryg. Jana Krynickiego** – kapelana krajowego strażaków, **ks. Pawła Samborskiego** – kapelana wojewódzkiego strażaków, **ks. Bogusława Bogaczewicza** – kapelana powiatowego stryżowskich strażaków, **ks. kan. Józefa Książka** – kapelana powiatowego rzeszowskich strażaków i kapelana bratkowickiej OSP, **ks. prałata Tadeusza Wawryszko** – kapelana strażaków powiatu jasielskiego oraz księży kapelanów z okolicznych powiatów i jednostek OSP.

Drugi od prawej poczet OSP Bratkowice. Od lewej: Piotr Chmaj, Marek Rządeczka i Piotr Wojton.

Strażacy niosą figurę Matki Bożej Saletyńskiej. Za chwilę rozpocznie się uroczysta msza św.

Mszy św. koncelebrowanej przewodniczy ks. bp J. Wątroba.

Rozpoczynając Eucharystię, Biskup Rzeszowski, powiedział do zgromadzonych przed ołtarzem strażaków i gości zaproszonych: „*Tak pięknie powitani przez kapelana krajowego strażaków PSP i OSP, rozpoczynamy tę pokorną i szczerą modlitwę pielgrzymów przybyłych do Sanktuarium Płaczącej Pani*”

Pielgrzymi podczas uroczystej Eucharystii.

z La Salette. (...) Przypominamy sobie tę pielgrzymkę sprzed roku, czy te wcześniejsze. Tyle próśb tutaj zostawiliśmy, tyle spraw powierzyliśmy i zamknęliśmy w sercu Matki Najświętszej. Tyle dobra osiągnęliśmy w minionym czasie. Dziś trzeba szczerze dziękować, ale i prosić. Zawsze pielgrzym ma tyle nowych próśb, tyle spraw osobistych, rodzinnych, wspólnotowych i narodowych. Przychodzimy zatem, by prosić Matkę Bożą o szczególną opiekę, zwłaszcza w takich dniach, takiej wzmożonej służby ratowniczej, kiedy z narażeniem życia i z pełną gotowością, przystępujemy do trudnej i odpowiedzialnej akcji ratowania życia i mienia ludzkiego. Strażacy zawsze spieszą z pomocą i służą ofiarnie bliźniemu. Dzisiaj za tę służbę serdecznie Bogu dziękujemy (...).

Okolicznościowa homilia

Podczas Eucharystii ks. bp Jan Wątroba wygłosił okolicznościową homilię do pielgrzymów strażaków. Rozpoczął ją słowami: „**Umilowani w Chrystusie Panu, siostry i bracia!**

Pewnie nie często się zdarza, by pielgrzymka strażaków wypadła w Dniu Matki, a tak nam się zdarzyło w tym roku. I to jest pierwszy punkt refleksji, od której chciałbym rozpocząć to krótkie rozważanie. Wśród różnych utworów literackich, wśród wyśpiewanych pieśni i piosenek, najliczniejszą liczbę stanowią niewątpliwie utwory na cześć Matki, wystawiające jej miłość i troskę, wyrażające ogromną wdzięczność za jej matczyną dobroć. I my dzisiaj przybywając tu do tego Sanktuarium na wspólną modlitwę wiedząc, że niezależnie ile lat mamy, niezależnie, czy jesteśmy małymi dziećmi, czy ludźmi dorosłymi, czy też w wieku sędziwym, chcemy dziękować za nasze matki, chcemy pamiętać nade wszystko o tym wszystkim, co im zawdzięczamy. Chcemy się za nie modlić. Jeśli już odeszły z tego świata, musimy dla nich prosić o Boże Miłosierdzie o nagrodę i o to, by we wspólnocie świętych matek i niewiast i one miały zaszczytne i godne miejsce. (...).

(...) W repertuarze Charlesa Aznavoura jest piękna piosenka w wersji włoskiej, którą śpiewała kiedyś Anna German. Treść tej piosenki jest bardzo prosta, dotyczy momentu, w którym umiera matka. Przy jej łóżku gromadzą się jej dzieci. Są wszyscy – śpiewała A. German. Jest także syn, którego kiedyś matka wykłęła. Przybył, by być w tym szczególnym momencie. Umierająca matka bierze go w ramiona i przebacza mu... Przy matce, która umiera, gromadzą się wszyscy, ale nie tylko w momencie śmierci. Matka zawsze była tym centrum, była i jest, do którego nawet z najdalszych miejsc, zjeżdżają dzieci. Przyjeżdżają, bo

chcą jeszcze kolejny raz wyrazić wdzięczność za jej wielką matczyną miłość.

(...) Miłość matki, jak głębiny morza – śpiewamy w jednej z piosenek. Jakaż musi być Twoja miłość, Boże, żeś stworzył serce, które tak kocha? Więc dziękujemy dziś mamom, bo mamy strażaków są dumne ze swych synów i córek. A jednocześnie ich serce w momencie wyjazdu do kolejnej akcji ratowniczej, zawsze wypełnione jest troską, niepokojem i modlitwą. Wierzące matki wiedzą, że niepokój, lęk, niewiele mógł zdziałać, a modlitwa, tak.

Jestem przekonany – mówił dalej ks. biskup, że wielu z was jest świadomych tego, jak towarzyszy wam modlitwa mamy i jeśli jest na tej ziemi to nieważne ile lat macie, zawsze możecie liczyć na jej modlitwę, na to jej wyczekiwanie, na tę jej tęsknotę, czekanie na wiadomość, jak się zakończyła akcja ratownicza. To dotyczy nie tylko strażaków, nie tylko ludzi munduru, ludzi służby, my księża też to odczuwamy. I wiemy dobrze, jak wiele zawdzięczamy cichym modlitwom naszych matek. Więc dzisiaj im dziękujemy, dzisiaj się za nie modlimy, wyprasząc im potrzebne zdrowie, wyprasząc to wszystko co im jest potrzebne do codziennego funkcjonowania, wyprasząc im wdzięczność i życzliwość wszystkich dzieci i wszystkich ludzi. Zastępują na to. Dziś w tym Sanktuarium módlmy się za nie serdecznie i gorliwie (...)

(...) Jako szczególna wspólnota, wspólnota ludzi munduru, ludzi służby, ale jednocześnie my wszyscy tu zgromadzeni, dziękujemy Wam, drodzy strażacy w tym świątecznym dniu. Jesteśmy przecież na przedłużeniu patronalnego święta, wspominając św. Floriana. Dziękujemy Wam, za miłość do Matki Kościoła. Jesteście synami i córkami Kościoła i w tym Kościele odnajdujecie swoje miejsce w Waszych parafiach, wszędzie tam, gdzie jesteście na służbie. Jesteście zawsze dziećmi Kościoła i za ten Kościół czujecie się odpowiedzialni. Bardzo Wam dziękujemy za troskę, za świadectwo wiary. To właśnie tak przyczyniacie się do podnoszenia tego autorytetu, także dajecie przykład tych wiernych synów i córek, którzy słuchają Kościoła, Matki, którzy w tym Kościele karmią się Bożym słowem i ciałem Chrystusa. Dziękujemy Wam też za miłość do Matki Najświętszej, nie tylko tę wyrażoną dzisiaj na tej pielgrzymce, czy na innych pielgrzymkach. W wielu miejscach, zresztą od dawna w parafiach, odbywają się różne uroczystości, choćby peregrynacje obrazów świętych, obrazów Matki Bożej Częstochowskiej, Pana Jezusa Miłosierdnego, Fatimskiej Pani, czy Pani z La Salette. Kto jest wtedy najbliższy tych obrazów, czy figur, które bierzecie na ramiona i niesiecie w długiej, nieraz procesji, w sposób tak bezpieczny i pewny? To Wy strażacy ochotnicy, ale także funkcjonariusze

PSP. Podobnie jest z uroczystością Bożego Ciała. Bardzo Wam dziękujemy za taką obecność, za takie świadectwo wiary, za taką miłość do Matki Najświętszej. Dzisiaj Was strażaków powierzamy Matce Bożej i Jej opiece macierzyńskiej. Niech czuwa nad Wami w czasie każdej akcji ratowniczo-gaśniczej, ale też w Waszym życiu osobistym i rodzinnym. Usłyszcie Jej głos, zobaczcie też Jej łzy, jeśli komuś się trochę skomplikowało w życiu, jeśli pojawił się grzech to jeszcze nie jest ostateczna tragedia, zawsze można wrócić, zawsze można usłyszeć ten wewnętrzny głos – Ja ciebie nie potępiam, ale nie grzesz więcej, przyjdź, przyjmij dar miłosierdzia, ale odtąd staraj się żyć zgodnie z wolą Bożą – tak powie nam zawsze Matka najlepsza i zapewni, że modli się za ciebie i jest przy tobie, będzie ci wypraszać potrzebne łaski, będzie za ciebie cierpieć, gdy trzeba. Dziękując za nasze mamy, prosimy gorąco Panią z La Salette, by wyprosiła nam spełnienie tych wszystkich próśb, z którymi tu dziś przybywamy. Amen”.

Na zakończenie mszy św. **ks. Jan Krynicki** – kapelan krajowy strażaków, podziękował Biskupowi, słowami: „Najczcowniejszy księżu Biskupie Ordynariuszu, pragnę wyrazić wdzięczność, za dzisiejsze przewodniczenie strażackiej służbie w ten szczególny Dzień Matki. Tak pięknie ukazałeś rolę Matki, Matki Kościoła, która nam wszystkim patronuje, która nas przyjmuje i łączy z Jezusem Chrystusem. Serdeczne Bóg załać za te piękne słowa. Ale wiemy, że również w dniu jutrzejszym, a zatem dzisiaj wigilia – przypada 40. rocznica święceń kapłańskich księdza biskupa. Z tej okazji w imieniu księży kapelanów strażaków, pragniemy złożyć najserdeczniejsze życzenia. Czego Ci życzyć? Mocy Ducha św., łaski Bożej, a św. Florian męczennik, statuetkę którego Ci wręczamy, niech wyprasza odwagę męstwa, tej której dzisiaj potrzeba Kościołowi w Polsce. Szczęść Boże! Po tych słowach kapelana strażaków, rozległy się gromkie brawa. Kończąc Eucharystię ks. biskup udzielił wszystkim błogosławieństwa, po czym odśpiewano wspólnie pieśń – hymn „Boże coś Polskę”.

Wręczenie odznak św. Floriana

Strażacka uroczystość była okazją do wręczenia odznak św. Floriana. Przed tym jednak, odczytano Uchwałę z dnia 12 kwietnia 2019 r. Kapituły Konfraternia Mazowiecka w sprawie nadania Odznak św. Floriana – Mazovia. Oto treść Uchwały: *W duchu założonych celów Stowarzyszenia, a szczególnie za zasługi statutowych zadań Stowarzyszenia w dziedzinie upowszechniania służby w Polsce, związanej z imieniem jednego z jej patronów oraz bezinteresowne działanie społeczne według maksymy: „Bogu na chwałę – ludziom na pożytek”, postanowiło przyznać Odznakę św. Floriana – Mazovia I klasy dla **ks. Jana Krynickiego** – kapelana krajowego strażaków, Odznakę św. Floriana – Mazovia II klasy dla **Józefa Dziejzica**.*

Ks. st. bryg. Jan Krynicki otrzymał Odznakę św. Florian – Mazovia.

Fot. W. Kwoczyński (6)

Pamiętkowe zdjęcie z Dębowca. W rządzie pierwszym od lewej: Piotr Chmaj, Marek Rządeczka, Piotr Wojton, Władysław Jucha. W rządzie drugim od lewej: Robert Kwas, Mieczysław Leja, Jan Górski i Piotr Jucha.

Podpisał Kanclerz Kapituły Piotr Pniewski oraz Komandor Kapituły **Jacek Gromek**. Z upoważnienia Komandora Kapituły, odznaczenia dokonał Wicekomandor Komandorii św. Floriana **Jerzy Urbanik** – Kawaler Orderu św. Jana Kantego w asyście **ks. kapelana Bogusława Bogaczewicza** – Kawalera Orderu św. Wojciecha.

Zakończenie pielgrzymki

Na zakończenie strażackich uroczystości na placu przed Sanktuarium, koncertowała Orkiestra Dęta z OSP Gać (pow. przeworski), która wcześniej swoją grą znacznie ubogaciła liturgię mszy św. Obok nich wystąpiły mażoretki z OSP Szerzyny k. Jasła, prezentując widowiskową musztrę paradną z efektownymi układami choreograficznymi. W tym roku te młode dziewczęta, reprezentować będą Polskę na Mistrzostwach Europy Mażorettek w Chorwacji. W trakcie pokazów można było zjeść kielbasę z grilla, wykonać pamiętkowe fotografie i nieco odpocząć. Na szczęście pogoda dopisała.

W tym roku bratkowicką OSP wraz z poczem sztandarowym reprezentowali druhowie: **ks. kan. Józef Książek** – kapelan OSP, **Mieczysław Leja** – prezes OSP, **Jan Górski** – naczelnik OSP, **Władysław Kwoczyński**, **Piotr Jucha**, **Władysław Jucha**, **Robert Kwas**, **Józef Wojton** oraz poczet sztandarowy: **Marek Rządeczka**, **Piotr Chmaj** i **Piotr Wojton**. Strażacy ci godnie reprezentowali swoją jednostkę i parafię podczas pielgrzymki. To już IV Pielgrzymka do Sanktuarium Matki Bożej Saletyńskiej, w której uczestniczyli bratkowicki strażacy. W przyszłym roku druhowie planują udział w Ogólnopolskiej Pielgrzymce Strażaków na Jasną Górę.

Adam Majka

110 lat OSP w Trzcianie gm. Świlcza (1908-2018)

W służbie drugiemu człowiekowi... już ponad 110 lat istnieje i działa trzciańska Ochotnicza Straż Pożarna. 4 maja obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Strażaka. W Polsce święto to zostało ustanowione w 2003 roku przez Sejm RP, Artykuł 30a wyżej wymienionej ustawy ustanawia Dzień Strażaka.

Tego dnia druhny i druhowie, już tradycyjnie, uczestniczą we mszy świętej dziękczynno-błagalnej w kościołach parafialnych i uroczystościach środowiskowych. Podczas mszy św. dziękują Bogu: „za piękną służbę, która jest ciężką pracą, ale wykonywaną z pasją, która przynosi im wiele satysfakcji”.

Bogu na chwałę – ludziom na ratunek

W dniu 5.05.2019 r. w Trzcianie odbyły się uroczystości jubileuszowe 110-lecia powstania i działalności Ochotniczej Straży Pożarnej w Trzcianie oraz przekazanie średniego samochodu pożarniczego marki Volvo FL 280.

Uroczystości rozpoczęła msza święta w kościele parafialnym w Trzcianie, którą celebrowali: ks. Józef Książek – kapelan powiatowy strażaków, a równocześnie proboszcz Parafii Bratkowice, ks. dr Janusz Winiarski – kapelan gminny strażaków – proboszcz Parafii Trzciana oraz ks. Damian Jacek – wikariusz Parafii Trzciana.

Przekazanie oraz poświęcenie samochodu, a także wręczenie odznaczeń resortowych i dyplomów honorowych odbyło się na placu przy Gminnym Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Trzcianie. Tam w defiladowym porządku, niestety, w chłodzie i deszczu – zgromadziły się po przemarszu przy

dźwiękach muzyki marszowej wykonywanej przez członków zaprzyjaźnionej Strażackiej Orkiestry Dętej z Ropczyc – poczty sztandarowe wszystkich OSP gminy Świlcza i cały oddział trzciańskich strażaków – jubilatów.

Jubileusz uświetniły sztandary i poczty sztandarowe: OSP Błędowa Zgłobieńska, OSP Bratkowice, OSP Rzeszów osiedle Bzianka, OSP Dąbrowa, OSP Mrowla, OSP Rudna Wielka, OSP Świlcza, OSP Woliczka, a także Orkiestra Dęta z Ropczyc.

Zaproszeni Goście

W uroczystości uczestniczyli zaproszeni goście w osobach:

1. Czesław Siekierski – poseł do Parlamentu Europejskiego,
2. Stanisław Kruczek – wicemarszałek Województwa Podkarpackiego,
3. Dh Prof. Władysław Tabasz – wiceprezes ZOW ZOSP RP w Rzeszowie,
4. Mł. bryg. Andrzej Marczenia – zastępca podkarpackiego komendanta wojewódzkiego PSP,
5. Adam Dziedzic – wójt Gminy Świlcza,
6. Ks. Józef Książek – kapelan powiatowy strażaków,
7. Ks. dr Janusz Winiarski – kapelan gminny strażaków,
8. Ks. Damian Jacek – wikariusz Parafii Trzciana,
9. Ks. dr Marek Winiarski – referent Wydziału Katechetycznego Kurii Biskupiej w Rzeszowie,
10. St. bryg. Krzysztof Filip – zastępca komendanta miejskiego PSP w Rzeszowie,
11. Nadkom. Waldemar Jędrzejewski – komendant Komisariatu Policji w Głogowie Młp.,
12. Tomasz Wojton – przewodniczący Rady Powiatu Rzeszowskiego,
13. Tadeusz Pachorek – członek Zarządu Powiatu Rzeszowskiego,
14. Sławomir Miłek – radny Powiatu Rzeszowskiego,
15. Sławomir Styka – zastępca wójta Gminy Świlcza wraz z Małżonką
16. Marcin Czech – radny Rady Gminy Świlcza,
17. Paweł Piela – radny Rady Gminy Świlcza,
18. Dh Kazimierz Czyż – długoletni prezes Zarządu Oddziału Gminnego ZOSP RP w Świlczy.

W drodze do kościoła pw. św. Wawrzyńca.

Samochody pożarnicze OSP gminy Świlcza.

Nie zabrakło również przedstawicieli gminnych placówek oświatowych, jednostek samorządowych, organizacji społecznych, pracowników Urzędu Gminy Świlcza, prezesów i naczelników OSP z terenu Gminy Świlcza, a także zasłużonych działaczy społecznych sołectwa Trzciana.

Nowy samochód ratowniczo-gaśniczy na wyposażenie OSP Trzciana

Uroczystego przekazania średniego samochodu pożarniczego marki Volvo FL 280 dokonał wójt Gminy Świlcza Adam Dziezic w asyście wicemarszałka województwa podkarpackiego Stanisława Kruczka, druha prof. Władysława Tabasza – wiceprezesa Zarządu Oddziału Wojewódzkiego ZOSP RP w Rzeszowie oraz zastępcy podkarpackiego komendanta Wojewódzkiego PSP w Rzeszowie mł. bryg. Andrzeja Marczenia.

Oby był najnowocześniejszy sprzęt w każdej remizie strażackiej na terenie gminy – ale nigdy nie był używany w tragicznych sytuacjach!

Niech pełnienie służby ludziom, przynosi satysfakcję i zadowolenie

Podczas uroczystości w uznaniu za zasługi dla ochrony przeciwpożarowej złotymi, srebrnymi i brązowymi medalami zostali odznaczeni druhowie jednostki jubilatki. Nie obeszło się bez przemówień okazjonalnych, życzeń, gratulacji, podziękowań, np.

Po zakończeniu uroczystości w sali widowiskowej GCK-SiR odbył się koncert Ropczyckiej Orkiestry Dętej pod batutą dyrygenta i kier art. Tadeusza Cielaka. Całość imprezy prowadziła sprawnie, korzystając z długoletnich doświadczeń własnych – strażak – Dyrektor GCKSiR.

Organizatorzy składają podziękowania Samorządowi Gminy Świlcza, Gminnemu Centrum Kultury, Ochotniczej Straży Pożarnej w Mrowli oraz Kołu Gospodyń Wiejskich w Trzcianie za pomoc w organizacji jubileuszu.

Wdzięczność i spokój serca idą z sobą w parze. W codziennym życiu wyraźnie widać, że to nie szczęście czyni nas wdzięcznymi, lecz wdzięczność – szczęśliwymi.

Fot. Zbigniew Lis

Obchodom jubileuszu towarzyszyły: duma z osiągnięć, świadomość dalszych zadań, miła i koleżeńska atmosfera.

Przemówienie Wójta Gminy Adama Dziedzica z okazji 110-lecia OSP Trzciana

Druhny i druhowie Członkowie i Sympatycy OSP. Przybyli zacni Goście!

„Jeśli los ofiaruje ci skrzydła... nic ci po nich, jeżeli nie pragniesz posługiwać się nimi w służbie drugiemu człowiekowi”.

Tak pisał starożytny mędrzec Seneka

W służbie drugiemu człowiekowi... już ponad 110 lat istnieje i działa trzciańska OSP. Gromadzi nas dziś uroczystość jubileuszowa. Witam serdecznie Was Państwo jako wójt gminy już 5 lat współpracujący na co dzień z gminną organizacją Ochotniczej Straży Pożarnej.

Wczoraj, 4 maja, obchodzony był Międzynarodowy Dzień Strażaka ustanowiony w 2003 roku przez Sejm RP.

Dzień Strażaka to ważne święto zarówno dla strażaków z Państwowej, jak i Ochotniczej Straży Pożarnej. Tego dnia druhny i druhowie, już tradycyjnie, uczestniczą we mszy świętej dziękczynno-błagalnej w kościołach parafialnych i uroczystościach środowiskowo-wewnętrznych. Podczas mszy św. dziękują Bogu: „za piękną służbę, która jest ciężką pracą, ale wykonywaną z pasją, która przynosi im wiele satysfakcji”.

Drodzy Druhowie Strażacy!

Dzisiaj obchodzimy szczególną uroczystość, na którą swoją postawą i zaangażowaniem pracowało wiele pokoleń druhów i mieszkańców gminnych sołectw.

Na przestrzeni wielu lat wypełniali oni strażacką służbę, niosąc pomoc i ratunek potrzebującym o każdej porze dnia i nocy, zawsze wierni strażackiemu hasłu: **„Bogu na chwałę, ludziom na ratunek”**.

Drodzy strażacy jesteście wzorem bezinteresownej służby wspólnemu dobru. Jesteście rycerzami św. Floriana, dla których Bóg, Honor i Ojczyzna zawsze były i są najważniejsze. **Gasiliście pożary materii – wzniecając pożary ducha.**

Przez ponad 110 lat zmieniały się czasy, rzeczywistość przynosiła nowe wymogi i oczekiwania. Przychodziły nowe pokolenia, ale działalność OSP trwała nieprzerwanie, ze wzlotami ale i też problemami. Sama jednak istota, cechy i charakter działalności OSP przetrwały i są dzisiaj rozwijane w łączności z gminą Świlcza w współpracy z mieszkańcami wsi, parafiami, Zarządem Gminnym OSP, pod fachowym nadzorem i przy pomocy jednostki Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie i dowództwa Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego!

Albert Einstein kiedyś powiedział: *tylko życie poświęcone innym warte jest przeżycia.*

I to motto przyświeca strażakom z Trzciany przez całe 110 funkcjonowania organizacji. Spełniło się ich największe marzenie, czyli włączenie do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego w 2004 roku (po Bratkowicach – 1993, Świlczy – w 1997).

Praca na rzecz lokalnej społeczności, ratowanie życia, zdrowia i mienia ludzkiego oraz gotowość do niesienia pomocy innym to zadania, które wpisane są w Waszą strażacką służbę. Na co dzień realizujecie hasło wspominane już wcześniej: **„Bogu na chwałę – ludziom na ratunek”** wyznaczając tym samym społeczną i zawodową rolę Waszej służby. Praca strażaka to nie tylko niesienie pomocy drugiemu człowiekowi, to także dobrze spełniony obowiązek wobec społeczeństwa. Świadomie podejmowane przez Was ryzyko oraz profesjonalizm w czasie akcji ratowniczo-gaśniczych zasługuje na najwyższy szacunek.

Dowodem Waszego uznania będą – zapewne, dzisiejsze awanse i odznaczenia. Wszystkim odznaczonym strażakom już teraz – serdecznie gratuluje.

Szanowni Uczestnicy dzisiejszych uroczystości!

Ochotnicza Straż Pożarna w Trzcianie od 14 lat działa w strukturach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Z tym wydarzeniem niezależnie od podniesienia rangi jednostki, związane są dodatkowe obowiązki. Mowa o mobilności i uczestnictwie w różnego rodzaju akcjach ratowniczo-gaśniczych, a także w nieustających szkoleniach podnoszących wiedzę i sprawność. Szkoleniach, które częstokroć są realizowane kosztem rodziny, pracy, braku wolnego czasu. To olbrzymie wyzwanie i poświęcenie, za które dziękuję wam i waszym rodzinom.

W minionym roku jednostka OSP w Trzcianie uczestniczyła: 28 razy przy różnego rodzaju akcjach. Jeśli mówimy o działaniach jednostki należy podkreślić, iż OSP jest jedną z najbardziej prężnych, wyszkolonych jednostek. Siła i potencjał OSP tkwi w tym, że skład jej stanowią młodzi ludzie, którzy czynnie biorą udział w różnego rodzaju akcjach ratowniczych.

Jednakże wachlarz zadań strażaków ochotników jest dość szeroki. Ważną rolę przywiązuje jednostka do reprezentowania OSP ze Sztandarem na różnego rodzaju uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym. Członkowie czynnie uczestniczą w życiu społeczności lokalnej: np. zabezpieczeniu imprez sportowych, środowiskowych, Banku Pomocy Żywnościowej, akcji związanych z kalendarzem imprez kulturalnych i edukacyjnych. Prowadzą akcje prewencyjne z dziećmi i młodzieżą: szkół, przedszkoli, bibliotek, świetlic. Zabezpieczają imprezy masowe, uczestniczą w akcjach ratowniczych poza terenem gminy. Wspomnijmy także, iż strażacy bardzo dobrze radzą sobie w zakresie kultury fizycznej i sportu, czego dowodem jest systematyczność w organizowaniu zawodów specjalistycznych na szczeblu gminy, powiatu, województwa, czy kraju.

Drodzy Państwo!

Na koniec podam kilka ważnych szczegółowych rzeczy. Obecne środki finansowe samorządowe na utrzymanie, zakup sprzętów, unowocześnienie zaplecza technicznego organizacji OSP z terenu gminy oscylują na poziomie ok. 400 tys. zł rocznie. A potrzeb jest jeszcze bardzo wiele.

Gdy obchodzono uroczyste stulecie Jednostki OSP Trzciana wartość bazy sprzętowej wynosiła ok. 300 tys. zł. Stan w dn. dzisiejszym wynosi już 1,3 mln nie licząc wartości wykonanych remontów i prac adaptacyjnych na obiekcie remizy.

Potrzeba sprzętu ratowniczego dostępnego na rynku światowym. Począwszy od agregatów prądotwórczych, piłarek spalinowych, przez agregaty oddymiające, motopompy, specjalistyczny sprzęt hydrauliczny i medyczny, po latarki, oraz wiele innego sprzętu potrzebnego do skutecznego prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych.

Tu powiem przekornie – oby był najnowocześniejszy sprzęt... w każdej remizie strażackiej na terenie naszej gminy – ale nigdy nie używany!

Druhowie Strażacy!

Z okazji pięknego jubileuszu 110-lecia istnienia Ochotniczej Straży Pożarnej w Trzcianie kieruję serdeczne gratulacje

oraz wyrazy szacunku i uznania za ofiarną służbę, trud i poświęcenie oraz zapisanie pięknych kart w historii ochotniczych straży pożarnych w naszej Gminie.

Dziękuję za niezmienną wierność ideałom humanitarnej służby, dawanie poczucia bezpieczeństwa, twórcze współdziałanie, pasję przekazywaną z pokolenia na pokolenie.

Wasza sumienna praca, działalność społeczna, troska o drugiego człowieka, jego życie, zdrowie i dorobek sprawiają, że cieszy się w społeczeństwie niesłabnącym zaufaniem, dużym szacunkiem i uznaniem. Nasz papież JP II mówił.: „Naród jest przede wszystkim bogaty ludźmi. Bogaty człowiekiem. Bogaty młodzieżą! Bogaty każdym, który czuwa w imię prawdy”.

W imieniu samorządu Gminy Świlcza i mieszkańców mojej wsi życzę dalszych sukcesów w realizacji przyjętych celów i zadań, bezpiecznej służby, zawsze szczęśliwych powrotów

z akcji, a także zdrowia, szczęścia oraz wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.

Wasza praca zaliczana jest do jednej z najtrudniejszych i oparta jest na wielkim ryzyku. Bo mimo nowoczesnego sprzętu, wiedzy i doświadczenia walczyacie z czymś czego nie da się okiełznać z żywiołem, który niweczy częstokroć dorobek życia w kilka chwil. Dajecie od siebie to co najcenniejsze – życie i zdrowie i za to wam bardzo dziękuję! Parafrazując wypowiedź Wincentego Witosa, o Strażaku również można powiedzieć... „On najwięcej daje, najmniej wymaga. Bez niego nie ma i nie może być zdrowego narodu i silnego państwa.”

Niech pełniona przez Was służba będzie źródłem satysfakcji i powodem do dumy!

Wszystkiego najlepszego!

Damian Trala

Obchody 228. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja w Dąbrowie

Główne obchody 228. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja odbyły się w Dąbrowie – tradycyjnie jak w latach poprzednich – przy Krzyżu Konstytucyjnym, ofiarowanym przez Samorząd Gminy Świlczy i Mieszkańców Dąbrowy z okazji 225. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Mimo niesprzyjającej pogody, mieszkańcy oraz zaproszeni goście przybyli, aby wziąć udział w obchodach.

Uroczystość rozpoczęła się nabożeństwem majowym, któremu przewodniczył Proboszcz Parafii pw. Matki Bożej Królowej Polski w Dąbrowie, ks. Stanisław Szcząchor. Po wspólnym odśpiewaniu Hymnu Państwowego, okolicznościowe przemówienie wygłosił wójt Gminy Świlcza, Adam Dziedzic, który wraz z dyrektorem Publicznej Szkoły Podstawowej im. Konstytucji 3 Maja w Dąbrowie Krzysztofem Potockim złożył kwiaty przed Krzyżem Konstytucyjnym.

Kolejnym punktem programu była część artystyczna, będąca jednocześnie niezapomnianą i żywą lekcją historii. Uczniowie przedstawili montaż słowno-muzyczny, dotyczący kluczowych wydarzeń z historii Polski. Fragment „Gawędy o miłości do ziemi ojczystej” Wisławy Szymborskiej, który recytował uczeń kl. VIII, Hubert Siembor, stał się przedmiotem refleksji uczestników uroczystości:

*(...) Ziemię ojczystą, ziemię jasną,
nie będę powalonym drzewem.
Codziennie mocniej w ciebie wrastam
radością, smutkiem, dumą, gniewem.
Nie będę jak zerwana nić.
Odrzucam pusto brzmiące słowa.
Można nie kochać cię – i żyć,
ale nie można owocować. (...)*

Występ dzieci i młodzieży został przygotowany pod czujnym okiem opiekunów: nauczycielek: Elżbiety Dąbrowskiej, Renaty Żmijowskiej, Alicji Chylińskiej oraz Sławomira Materny.

Następnie głos zabrał dyrektor Potocki, który podziękował wszystkim uczestnikom, mieszkańcom i gościom za przybycie na uroczystość.

Żywe lekcje historii są procesem odtwarzania przeszłości, w której historia nabiera barw i staje się dotykalna, dlatego obchody 228. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja w Dąbrowie na długo pozostaną w pamięci każdego uczestnika. ■

Przemówienie Wójta Gminy Adama Dziedzica z okazji uroczystych obchodów uchwalenia Konstytucji 3 Maja

Szanowni Państwo, Goście Honorowi i Mieszkańcy Dąbrowy!

Poeta pisał: „W zieloność i kwiaty wiosenne ubrany, zawiątał dzień trzeciomajowy”, a my tradycyjnie, spotykamy się w Dąbrowie na gminnych obchodach rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Nawiązując jeszcze do obchodów w ub.r. 100-lecia powstania na nowo Państwa Polskiego przypomnę niektóre ważniejsze rocznice tegoroczne związane z funkcjonowaniem naszego Państwa.

1. Już 29 IV – 100 lat temu, w 1919 r., Sejm Ustawodawczy Polskiego Państwa ogłosił dzień 3 maja świętem narodowym. Było to pierwsze święto narodowe ustanowione po odzyskaniu niepodległości. Dziś przypomnieć o tym należy, czynimy to – ale już, w jakże innej – polskiej rzeczywistości.
2. W tym roku obchodzimy także 20. rocznicę wstąpienia Polski w struktury NATO. W tym samym roku uczyniły to: Czechy i Węgry.
3. Mija 15. rocznica przyjęcia Polski i 9 innych państw do Unii Europejskiej.
4. Obchodzimy V Święto Flagi Państwowej i Łączności Polonii z Macierzą.
5. Mija 228. rocznica uchwalenia Konstytucji 3 V 1791 r. Dokument powstał w celu zlikwidowania wolnej elekcji i demokracji szlacheckiej systemu politycznego Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Konstytucja zmieniła ustrój państwa na monarchię dziedziczną, ograniczyła znacząco demokrację szlachecką.
6. 75 lat temu polscy żołnierze walczyli o wolność Polski, o przyszłość dla nas wszystkich, a przede wszystkim walczyli o honor. Trzeba złożyć hołd poległym w bitwie pod Monte Casino oraz ich towarzyszy, którzy wypełniali swoje zobowiązania wobec Ojczyzny.
7. 30 lat temu, w czerwcu 1989 roku odbyły się w Polsce pierwsze częściowo wolne wybory.
8. Nawiązując do naszej wiary chrześcijańskiej i historii Państwa Polskiego przypomnę święto Maryjne – Maryi Królowej Polski. Rzeczono 8 maja 1610 roku w Krakowie, na

Wawelu miała objawić się Maryja jezuitce słudze Bożemu Juliuszowi Mancinellmu i powiedziała „Ja jestem królową Polski”. Na podstawie tego objawienia, zatwierdzonego przez papieża Aleksandra VII, król Jan Kazimierz ogłosił Maryję Królową Polski we Lwowie 1 kwietnia 1656 roku. To już 363 lata temu

Dziś witam Was Państwo, serdecznie i pozdrawiam w naszą wielką – gminną uroczystość. Życzę miłych przeżyć patriotycznych, religijnych i estetycznych.

Drodzy Zebrani!

Rozbłyska dziś „dzień ten” słoneczną pogodą, radosnym nastrojem, bielą i czerwienią państwowych sztandarów i flag, bo dzisiejsze spotkanie ma na celu budowanie poczucia tożsamości i szacunku do historii. Pokazujemy dziś, że jako naród mamy wielką siłę i trwamy, rozwijamy się, nie zapominając, kim jesteśmy. To nie rutyna, to tradycja. Dzisiejsze uroczystości – to święto polskości i patriotyzmu! Przywołać tu wypada wzniósłe ideały Konstytucji 3 Maja, kiedy to nasz naród uznał i uchwalił...” zrównanie stanów, równość i braterstwo wszystkich obywateli. „Konstytucja – uchwalona 3 maja 1791 roku była ustawą regulującą ustrój prawny Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Była pierwszą w Europie i drugą na świecie (po konstytucji amerykańskiej z 1787 r.) nowoczesną, spisaną konstytucją. Tak – współcześnie można m.in. interpretować jej sens: **„Być Polakiem, to być człowiekiem wolnym”**.”

Podczas nocy zaborów nigdy nie pogodziliśmy się z niewolą, trwałą zależnością od obcych potęg. Przez cztery pokolenia chroniliśmy i rozwijaliśmy rodzimą kulturę, język i tradycję. Podtrzymywaliśmy przekaz wiedzy historycznej i wartości patriotycznych. I nigdy nie zrezygnowaliśmy z walki o własne, niepodległe państwo – niepodległość Polski to nie tylko fakt historyczny i polityczny, ale też stan umysłu.

I chyba mamy z tym największy problem, bo po 100 latach wciąż do niej nie dorośliśmy na wielu poziomach życia. Dziś wszyscy jesteśmy dumnymi Polakami. Mamy swoje prawa, wolność, mamy swój kraj w którym żyjemy. Nie ma żadnych

zagrożeń, w obliczu których trzeba by się wykazać miłością i poświęcaniem życia dla naszego kraju. Nie ma sytuacji, w której wykazalibyśmy się swoim patriotyzmem walki i przelanej krwi.

Może patriotyzm jest dzisiaj niepotrzebny? Gdyby zapytać pierwszego lepszego przechodnia – „Czy jesteś patriotą?”, z pewnością odpowiedziałby, bez żadnego namysłu, że tak. Ludzie! I gdzie ci patrioci!? Patriotyzm kojarzy nam się wyłącznie z walką na wojnie w obronie państwa – i nic więcej. Żadnego szacunku, żadnych zobowiązań... Nieprawda! Patriotyzm jest słowem aktualnym także dzisiaj. To nic, że mamy wolną Polskę... Ona też potrzebuje patriotów! Kim więc jest dzisiejszy patriota?

– Patriota to ktoś, kto kocha swoją Ojczyznę i tę miłość potrafi okazywać.

– Ktoś, kto zachowuje godność bycia Polakiem. Jest dumny z tego. – Zachowuje szacunek do symboli narodowych, do jego tradycji i stara się jej przestrzegać.

Niestety, coraz częściej te tradycje zanikają, zwłaszcza młodzi ludzie uważają je za śmieszne i „niemodne”. Coraz częściej pojawiają się żarty z symboli narodowych, kpiny z polityków. Nasz piękny ojczysty język zostaje często zastępowany młodzieżowym slangiem, nawet dorośli go używają. Napływa do nas fala kultury i obyczajowości z Zachodu – pojawia się coraz więcej obcojęzycznych słów, zagraniczny rynek wypiera krajowy, zaczynamy przejmować zachodnią kulturę, obyczaj... Pod wpływem innych państw zmieniamy się, dostosowujemy się do wymogów nam obcym, a może szkodliwych?

– Powoli tracimy swoją odrębność, swoją Polskość. Może na razie jeszcze tego nie czujemy, ale z czasem nasze państwo będzie się coraz bardziej zmieniało.

Po głębszym zastanowieniu pada pytanie; czy w takim państwie patrioci nie są potrzebni?

Oczywiście, że są! Jesteśmy członkami Unii Europejskiej, jesteśmy Europejczykami...

Ale jesteśmy również Polakami i to powinno być dla nas najważniejsze. Zachowanie własnej kultury, odrębności, swojej pięknej, Polskiej tradycji. Patriotyzm jest dzisiaj dla nas równie ważny jak kilkadziesiąt, czy kilkaset lat temu, podczas różnych wojen – dzisiaj również powinniśmy „walczyć” o Polskę. „Walczyć” – bo to ma być walka nie o wolność, ale o to, żebyśmy byli sobą. „Żeby Polska była Polską”. Tylko czy ktoś się tej walki podejmie? Mówią, że w Polsce nie ma równoprawnienia, jest przemoc ekonomiczna i że nasza Ojczyzna jest nienowoczesna i niepostępowa w swoich ideach, ale czy trzeba pouczać o tolerancji i prawach człowieka naród, który jako pierwszy w Europie miał konstytucję? A jeśli ktoś Ci powie, że Polska jest krajem bez tolerancji, to powiedz mu: Czy trzeba pouczać np. o równości płci naród, w którym prawo wyborcze kobiety uzyskały w roku 1918?

Droga Młodzieży i Kochane Dzieci!

Dla Zespołu Szkół w Dąbrowie dzisiejsza uroczystość to 12-lecie nadania ZS sztandaru i imienia Konstytucji 3 Maja.

Przypomnę tylko. Na sztandarze widnieje napis – „Bądź ukochanej Ojczyzny podporą”. myślę, że rozumiecie to i pamiętacie.

W ostatnich latach w czasie realizacji nie zawsze dobrze przemyślanych i wdrażanych reform, chaosu w szkołach, strajków nauczycielskich, godność szkoły, ucznia i nauczycieli są trudne do zachowania. Ale prawdą jest i to, że to szkoła w każdym naszym sołectwie jest nośnikiem najwyższych wartości, mądrości, patriotyzmu, dumy narodowej, przywiązania do tradycji, miłości Ojczyzny i drugiego człowieka!

Drodzy uczniowie Zespołu Szkół im. Konstytucji 3 Maja wraz z Dyrekcją i kadrą pedagogiczną! Gratuluję wszystkim

okrągłych jubileuszy, rocznic, które jak mawiał Józef Piłsudski „należy czcić – nie tylko wspomnieniem, ale postanowieniem nowych, godnych czynów”... Życzę sukcesów wszystkim razem i każdemu z osobna.

Szanowni nauczyciele zaproszenie goście, mieszkańcy Dąbrowy

Stoimy tu dzisiaj pod krzyżem konstytucyjnym postawionym po to, abyśmy pamiętali, byśmy byli wierni naszym ideałom, naszej religii, byśmy zachowali naszą tożsamość. Wierni ideałom, które przyświecały naszym przodkom, tym którzy opracowali i uchwalili Konstytucję 3 Maja, tym, którzy bronili polskiej nauki i dbali o intelektualny rozwój naszego społeczeństwa. Tym, dzięki którym mówimy i myślimy po polsku. Dzisiaj ze smutkiem obserwuję otaczającą nas rzeczywistość i pytam się samego siebie... Jak to się mogło stać, jak mogło się wydarzyć w środku Europy w XXI wieku, że nauczycieli, grupę zawodową, która jest fundamentem naszego społeczeństwa tak bardzo się deprecjonuje? Jak to jest możliwe, że winę za całe zło w oświacie próbuje się przypisać właśnie nauczycielom? Że społeczeństwo, które przez tych nauczycieli wychowane i wyedukowane obraca się w wyniku zabiegów socjotechnicznych i pokrętnych informacji przeciwko nim? Pytam się zatem cóż takiego stało się z naszym rozsądkiem, sercem? Bo w tej wojnie nie ma żadnych wygranych... na tym tracą wszyscy. A gdzie zdobywali wiedzę Ci wspaniali, którzy częstokroć nocami wprowadzają w życie nowe ustawy. Czyżby oni sami zdobywali wiedzę? Nie chodzili do szkół? Nie studiowali? Jak bardzo trzeba się dać omamić aby twierdzić, że nauczycielami kieruje tylko chciwość.

Popatrzmy wokół siebie i na siebie samych! Kim bylibyśmy bez swoich nauczycieli? Co osiągnęlibyśmy w życiu społecznym, zawodowym bez wsparcia. Cieszę się i jestem dumny, że po raz kolejny to nauczyciele pokazali swoją wyższość intelektualną i zrozumienie, chociaż sami za to płacą najwięcej. Wszyscy i każdy z nas wprowadzeni zostaliśmy w reformę oświaty... nieprzygotowaną, nieprzemyślaną, której skutki widzimy i odczuwamy na każdym kroku. Więc dlaczego? Dlaczego winni mają być nauczyciele? Żle się stało, że nastąpił tak duży spadek zaufania do tego zawodu, wiele na tym straciłmy i tracimy. Zastanówmy się zatem stojąc tu pod tym krzyżem czy warto? Czy warto tak postępować? Po co dzielić społeczeństwo na tych dobrych i złych? Komunikaty o tym jak Państwo stanęło na straży nauki, jak jest doskonale przygotowane do strajków, egzaminów i matur należy między bajki włożyć. Tylko dzięki rozsądkowi nauczycieli został zażegnany chwilowo ten problem, który może wrócić niebawem ze zdwojoną siłą. A tyczy przecież nas wszystkich naszej przyszłości, dzieci i ich życiowego startu.

Problem nadal pozostał i istnieje może dlatego, że pedagodzy nie przyjadą z oponami pod Sejm, nie będą wrywać płyt chodnikowych, blokować dróg włączając syren. Oni strajkowali po cichu, z godnością licząc, że zarówno rządzący jak i społeczeństwo zrozumieją istotę problemu. Niestety tak się nie stało. Życzę wam zatem szanowni pedagogodzy i nam tu obecnym pomyślnego rozwiązania trudnych i palących problemów by ideały przyświecające w tamtych latach znowu stanęły na piedestale tego co najważniejsze.

Niech dzisiejsze obchody kolejnej rocznicy 3 Maja na trwałe wpiszą się w te słowa.

Dziękuję mieszkańcom Dąbrowy i Gościom za tak liczne przybycie i udział w uroczystości

Niech naszym myśleniem i postępowaniem kieruje pamięć polskiej historii i tradycji oraz zachwyt nad pięknym ukrytym w świecie i w człowieku...

Władysław Kwoczyński

Strażackie świętowanie

Strażacy wszystkich jednostek Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczych Straży Pożarnych w całym kraju, corocznie 4 maja w dniu imienin św. Floriana – swego Patrona, świętują uroczystość Dnia Strażaka.

To tradycja, której strażacy są wierni od kilkudziesięciu lat. Swoje lokalne świętowanie strażacy rozpoczynają zazwyczaj od uczestnictwa w uroczystej mszy św., celebrowanej w ich intencji oraz ich rodzin. Z tej okazji organizowane są liczne spotkania okolicznościowe, podczas których zasłużeni strażacy odznaczani są medalami „Za Zasługi dla Pożarnictwa”, odznakami honorowymi, dyplomami uznania i innymi wyróżnieniami. Z okazji Dnia Strażaka wielu strażaków jednostek PSP i OSP z naszego regionu, uczestniczy w organizowanych corocznie w maju pielgrzymkach do Sanktuariów Matki Bożej np. w Częstochowie, Kalwarii Pałacowskiej, Dębowcu i innych. Tu na błoniach przed Sanktuarium odprawiana jest w ich intencji, uroczysta msza św. polowa koncelebrowana z udziałem księdza biskupa oraz księży kapelanów. Uczestniczący w Eucharystii strażacy, dziękują Bogu za szczęśliwie przeżyty rok, prosząc jednocześnie Matkę Bożą i św. Floriana – swego Patrona o dalszą opiekę w codziennej trudnej służbie bliźniemu.

Dzień Strażaka w Bratkowicach

W tym roku także druhowie z OSP w Bratkowicach, rozpoczęli strażackie świętowanie od uroczystej mszy św. w miejscowym kościele parafialnym pw. św. Jana Chrzciciela. Eucharystię w intencji wszystkich strażaków (żyjących i zmarłych) oraz ich rodzin, celebrował ks. kan. dh Józef Książek – proboszcz, a jednocześnie kapelan powiatowy strażaków i miejscowej OSP. W wygłoszonej homilii kapelan, nawiązał do postaci św. Floriana, jego niezłomnej wiary i męczeńskiej śmierci. Wspominał też o trudnej, odpowiedzialnej i pełnej poświęcenia strażackiej służbie w ratowaniu życia ludzkiego i mienia.

W nabożeństwie uczestniczyli licznie strażacy z poczem sztandarowym, druhowie seniorzy oraz radni gminy Świlcza, reprezentujący Bratkowice. Na zakończenie Eucharystii ks. kapelan, złożył wszystkim strażakom życzenia z okazji ich święta oraz podziękował im za wierną służbę

Ks. kapelan wręczył strażakom modlitewnik.

Bogu i bliźnim. Ponadto przekazał pozdrowienia i życzenia od dwóch starszych wiekiem i chorych druhow seniorów, których odwiedza w każdy pierwszy piątek miesiąca z posługą kapłańską. Ks. Proboszcz przekazał również okolicznościowe życzenia od ks. st. bryg. dr. Jana Krynickiego – kapelana krajowego strażaków, skiero-

Pamiętkowe zdjęcie przed kościołem.

wane do wszystkich druhów bratkowickiej OSP z okazji Dnia Strażaka. Życzył im błogosławieństwa Bożego i opieki św. Floriana w codziennej, ofiarnej służbie niesienia pomocy bliźnim na wypadek pożaru, czy innego nieszczęścia. Przed wyjściem z kościoła, ks. J. Książek, ofiarował wszystkim druhom modlitewnik: „Nasz Wielki Patron św. Florian”.

Uroczystość w Domu Strażaka

Po mszy św. druhowie wraz ks. kapłanem i zaproszeni goście, zatrzymali się na chwilę przed wejściem głównym do kościoła, gdzie zostali uwiecznieni na wspólnej pamiątkowej fotografii. Następnie wszyscy udali się do Domu Strażaka, gdzie odbyła się oficjalna część strażackiej uroczystości, podczas której **dh Mieczysław Leja** – prezes OSP, powitał zaproszonych gości: **Adama Dziedzica** – wójta Gminy Świlcza,

radnych gminy: **Barbarę Buda, Andrzeja Kozdębę i Natalię Skuba-Więclaw, ks. kan. dh. Józefa Książka** oraz druhów czynnych i seniorów.

W swoim wystąpieniu prezes OSP poinformował wszystkich o bieżącej działalności statutowej jednostki, jej sukcesach i osiągnięciach. Podziękował strażakom za ich dotychczasowe zaangażowanie w pracę na rzecz OSP oraz ofiarny udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych. Przekazał też wszystkim okolicznościowe życzenia.

Wójt Gminy natomiast, podziękował bratkowickim strażakom za dotychczasową pełną poświęcenia służbę niesienia pomocy społeczeństwu gminy Świlcza w razie zagrożenia pożarem, powodzią, czy innym zdarzeniem losowym. Docenił też zaangażowanie strażaków w akcje charytatywne na rzecz mieszkańców oraz udział w różnych uroczystościach lokalnych i gminnych. **Adam Dziedzic** przekazał wszystkim strażakom życzenia z okazji Dnia Strażaka.

Wyróżnieni druhowie strażacy

W dalszej części uroczystości **dh M. Leja**, odczytał Uchwałę Zarządu Oddziału Gminnego Związku OSP RP w Świlczy w sprawie przyznania zasłużonym druhom odznak „Za Wysługę lat”. Otrzymali je druhowie: **Edward Ząbczyk, Stanisław Jucha i Władysław Przywara – za 50 lat służby w OSP, Tadeusz Zając (45), Bogdan Jucha (40), Władysław Kwoczyński i Jan Górski (35), Wiesław Majka (30), Jan Stec, Krzysztof Kania (15), Grzegorz Górski, Łukasz Warzocha, Mateusz Jucha, Krzysztof Plizga i Ryszard Stanisławczyk (10), Mateusz Kania i Konrad Mazan (5).**

W trakcie spotkania integracyjnego, podano tradycyjny strażacki poczęstunek. Spotkanie upłynęło w przyjacielskiej atmosferze na wspólnych rozmowach i wspomnieniach.

Powitanie gości zaproszonych i strażaków. Od lewej – dh M. Leja. A. Dziedzic – wójt i dh Piotr Jucha – wiceprezes OSP.

Zaproszeni goście i strażacy podczas spotkania.

Fot. Władysław Kwoczyński

Pamiątkowe zdjęcie odznaczonych. Od lewej – T. Zając, B. Jucha, Władysław Kwoczyński, W. Majka, J. Piątek, A. Dziedzic i M. Leja.

Zofia Dziedzic

Kampania Sprawozdawczo-Wyborcza w ogniwach związkowych ZNP

We wtorek 26 marca 2019 r. w sali konferencyjnej SP w Trzcianie spotkali się członkowie Oddziałowej Sekcji Emerytów i Rencistów Związku Nauczycielstwa Polskiego w Świlczy, aby podsumować działalność swojej organizacji w ciągu minionych czterech lat i wybrać nowy Zarząd na kadencję 2019-2024. Sekcja zrzesza w swych szeregach 40 emerytowanych nauczycieli i pracowników administracyjnych oświaty z gminy Świlcza.

Przebieg zebrania

Na wstępie zebrania swych szacownych gości powitał dyrektor Szkoły Podstawowej w Trzcianie Stanisław Filarowski. Życzył zebranych owocnych obrad i dobrych wyborów oraz dziękował za lata uczciwej i rzetelnej pracy w placówkach oświatowych gminy. Wśród gości honorowych był prezes ZO ZNP w Świlczy – Janusz Biliński oraz członkini Oddziałowej Komisji Rewizyjnej ZNP Małgorzata Piontkowska.

Przewodniczącą zebrania wybrana została kol. Kazimiera Dwużnik, protokolantką kol. Stefania Pondo. Po przyjęciu porządku obrad wybrana została komisja mandatowa która ogłosiła, że zebranie jest ważne. Wybrano jeszcze komisję skrutacyjną oraz uchwał i wniosków. Sprawozdanie z mijającej kadencji złożyła w imieniu Zarządu jego przewodnicząca Zofia Toś.

Bogate w treści wystąpienie odnosiło się do kwestii merytorycznych, finansowych i organizacyjnych, a także informowało o współpracy z samorządem, placówkami oświatowymi i innymi organizacjami społecznymi. Z. Toś podziękowała za znakomitą współpracę członkom ustępującego Zarządu, a zwracając się do wszystkich zgromadzonych powiedziała: *Czas nie stoi w miejscu i ciągle przed nami ucieka, a wydarzenia z nim związane wywołują w naszych sercach i pamięci wiele wspomnień i wzruszeń. Wszystkie one stają się symbolem naszej jedności i utożsamiają nas z organizacją, z którą związani jesteśmy już od dziesiątków lat.*

Przewodnicząca Z. Toś, która ze względów zdrowotnych zapowiedziała, że nie będzie ubiegać się o ponowny wybór w podziękowaniu za rzetelną pracę otrzymała bukiet kwiatów, kosz słodczy oraz listy intencyjne z podziękowaniem za działalność związkową oraz nagrodę książkową. Przez wiele lat z wielkim zaangażowaniem, kreatywnością, starannością i pieczołowitością pełniła rzetelnie powierzone na siebie statutowe obowiązki związkowe. Mimo poważnych problemów zdrowotnych – w ostatnim czasie – ściśle współpracując ze swoją zastępczynią Barbarą Wróbel, dobrze spełniała swoje obowiązki. *Spontaniczne i gromkie koleżeńskie i tradycyjne „100 lat” było dowodem sympatii i podziękowań od wszystkich obecnych – dla szczerze wzruszonej Koleżanki – przewodniczącej.* Po jednomyślnym udzieleniu Zarządowi absolutorium przystąpiono do wyborów nowych władz sekcji.

Wyniki wyborów

Powołano w tym celu komisję skrutacyjną, która merytorycznie i technicznie przygotowała materiały wyborcze, po czym odbyło się głosowanie tajne. Zgłoszone zostały dwie kandydatki. W wyniku wyborów **Przewodniczącą Sekcji Emerytów i Rencistów w ZO ZNP w Świlczy na kadencję 2019-2024 wybrana została zdecydowaną większością głosów dotychczasowa wiceprzewodnicząca Sekcji Barbara Wróbel.**

Kolejne głosowanie wyłoniło skład Zarządu. W jego skład weszły kol. kol.: **Danuta Grędyśa, Małgorzata Kmiecikiewicz, Teresa Łopata, Stefania Pondo.**

Skarbnikiem ponownie została kol. **Helena Kopciuch.** Członkiem komisji rewizyjnej kol. **Małgorzata Piontkowska.** Z kolei w grupie delegatów na konferencję oddziału znaleźli się: Zofia Dziedzic, Kazimiera Dwużnik, Małgorzata Kmiecikiewicz, Helena Kopciuch.

Zofia Toś – przewodnicząca Sekcji Emerytów ZG ZNP Świlcza (2014-2019)

Wszystkie związkowe sprawy

Prezes ZO ZNP J. Biliński przedstawił aktualne działania ZNP. Nowa przewodnicząca OSEiR Barbara Wróbel, dziękując za wybór omówiła sprawy organizacyjne ze szczególnym uwzględnieniem spraw, które omawiano na szkoleniu przewodniczących OSEiR Okręgu Podkarpackiego ZNP, np.: terminowość opłacania składki członkowskiej, coroczne otrzymywanie świadczenia emerytalnego przez każdego członka Sekcji, urozmaicanie form działalności Sekcji, terminarza spotkań koleżeńskich itp.

W trakcie spotkania, uregulowano składki członkowskie, ale przede wszystkim rozmawiano, wspominano ciekawe chwile z czasów swojej aktywności zawodowej, dyskutowano o obecnych naszych problemach życiowych jako emerytów. Echa strajków nauczycielskich trwających od grudnia 2018 – z natężeniem w chwili obecnej, pauperyzacji zawodu nauczycielskiego przez kolejne rządy RP – wywierały ostre dyskusje kularowe. Przy tradycyjnym bigosie, ciastku, kawie i herbacie miło spędziłyśmy sporo czasu, obiecując sobie kolejne spotkania.

Wszystkim członkom nowo wybranego Zarządu na czele z przewodniczącą Barbarą Wróbel życzymy dalszej owocnej działalności na rzecz sekcji i całej świleckiej społeczności lokalnej.

Zebranie sprawozdawczo-wyborcze Zarządu Oddziału ZNP w Świlczy

W kalendarium organizacyjnym Związku Nauczycielstwa Polskiego obecny rok jest sprawozdawczo-wyborczym w strukturach związkowych. 24 maja 2019 r. w Szkole Podstawowej w Świlczy odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze Zarządu Oddziału ZNP.

Wstępne czynności organizacyjne

Zebranie otworzyła prowadząca je prezes Ogniska ZNP w Bratkowicach Urszula Demitraszek, która powitała wszystkich zebranych, a szczególnie zaproszonych gości. Byli wśród nich: Elżbieta Nowak – członek Zarządu Okręgu Podkarpackiego ZNP w Rzeszowie, wójt gminy Świlcza – Adam Dziedzic, dyrektor SP w Świlczy – Grzegorz Patruś, Janusz Biliński – dotychczasowy prezes ZO ZNP w Świlczy, wiceprezes – Małgorzata Kłos oraz Barbara Wróbel – przewodnicząca Sekcji Emerytów i Rencistów oraz dyrektor SP w Mrowli – Janusz Ostrowski. Na wstępie głos zabrał Wójt Gminy Świlcza. Mówił krótko i rzeczowo z troską o oświatę gminną, trudną atmosferę w środowisku nauczycieli i innych pracowników oświaty, z uznaniem podkreślał wysoki poziom gminnej oświaty, głęboki szacunek i uznanie do zawodu nauczyciela. Oto krótki wyimek wystąpienia:

Dziękuję za zaproszenie mnie na Wasze zebranie sprawozdawczo-wyborcze. Poczytuję to jako dowód należytej, konstruktywnej i merytorycznej oraz organizacyjnej współpracy między środowiskiem nauczycieli i pracowników oświaty z władzami samorządowymi gminy Świlcza. Przyznam, że rozumiem trudną niesprzyjającą dla oświaty obecną sytuację społeczną i polityczną. Z ubolewaniem mówię o tym, gdyż uważając za podmiot wszelkich działań oświatowych nauczanie i wychowanie dzieci i młodzieży szczególną starannością ogarniam go w pracy samorządowej, dbając o bazę należyłą, warunki nauki i pracy, sytuacje zawodowe czynnych nauczycieli, i emerytów, współpracę rodziców ze szkołą i wszystko, co składa się na pojęcie przyjaznej szkoły środowiskowej, szkoły z wysoko wykwalifikowaną, kreatywną, z ogromnym autorytetem kadrą pedagogiczną, otwartą na dobro ucznia i postępowanie cywilizacyjny. Dzisiaj ze smutkiem obserwuję otaczającą nas

rzeczywistość i pytam się samego siebie: Jaki wpływ na stan oświaty i status społeczny mają związki zawodowe działające obecnie w Polsce. Związek Nauczycielstwa Polskiego jest organizacją o ponad stuletniej tradycji. Skupia pracowników z wszystkich placówek wychowawczych, oświatowych i naukowych. Działa na podstawie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Statutu ZNP, a także przepisów powszechnie obowiązującego prawa. Jako organizacja niezależna, samorządna i dobrowolna jest rzecznikiem interesów praw pracowników, emerytów oraz rencistów.

Po części oficjalnej rozpoczęły się zgodne z przepisami...

działania, procedury, głosowania

Na wstępie powołano protokolanta Ewę Gotkowską oraz wybrano przewodniczącą obrad jw. U. Demitraszek.

Przewodnicząca obrad przedstawiła porządek zebrania. Zapoznała z regulaminem obrad i wyborów. Jako pierwszą powołano komisję mandatową, w skład której weszły: Małgorzata Kmiecikiewicz i Helena Kopciuch. W składzie komisji uchwał i wniosków znalazły się panie: Barbara Wróbel i Bożena Zwierzyńska-Kret: Następnie powołano również komisję skrutacyjną, która czuwała nad prawidłowością dokonywanych wyborów: Katarzyna Łukasz, Renata Kloc, Barbara Kozubal. Na 21 członków ZNP – delegatów obecnych było 19 z mandatami, co stanowiło 97,47%, zatem wszelkie uchwały były prawomocne.

Sprawozdania

– Sprawozdanie z pracy Zarządu Oddziału ZNP za lata 2014-2019 przedstawił prezes J. Biliński, m.in. o działalności wewnątrzwiązkowej, socjalnej, kulturalno-oświatowej i sportowo-turystycznej. Wyrażał zadowolenie ze współpracy z dyrektorami szkół, organizacjami społecznymi, a zwłaszcza z samorządem terytorialnym i Urzędem Gminy. Niepokojącym zjawiskiem są pojedyncze przypadki występowania z szeregów ZNP.

– Małgorzata Pionkowska mówiła szczegółowo o działalności Komisji Rewizyjnej.

– W wystąpieniu okazjonalnym podczas dyskusji członek ZOP E. Nowak z troską mówiła m.in. o braku rzetelnej pracy nad reformą oświaty i podstaw programowych i oraz statusu materialnego całej grupy zawodowej – przez resort oświaty. Dziękowała za współpracę ZO ZNP w Świlczy i ZOP ZNP w Rzeszowie. Mówiono także o organizacji wypoczynku dla nauczycieli, w tym emerytów.

– W głosowaniu jawnym jednogłośnie udzielono absolutorium ustępującemu Zarządowi.

Zarząd Oddziału Sekcji Emerytów i Rencistów ZNP

Barbara Wróbel – przewodnicząca SE ZG ZNP Świlcza oraz Helena Kopciuch – skarbnik.

Tudna sytuacja polskiej oświaty nie daje powodów do radości.

Fot. Dorota Łoboda

Wyniki wyborcze

Przeprowadzone wybory tajne na Prezesa Ogniska ZNP, Członków Zarządu Ogniska ZNP oraz delegatów na konferencje oddziałową sprawozdawczo-wyborczą przebiegały sprawnie.

Komisja skrutacyjna ogłosiła wyniki głosowania.

Na Prezesa Zarządu Oddziału ZNP wybrano jednogłośnie dotychczasowego prezesa Janusza Bilińskiego (19 uprawnionych, głosowało – 19, głosów ważnych na kol. Bilińskiego 18).

Członkami Zarządu Oddziału ZNP zostały następujące osoby: Katarzyna Ciołko, Małgorzata Cząstkiewicz, Urszula Demitraszek, Ewa Gotkowska, Małgorzata Kłos, Małgorzata Kmicikiewicz, Helena Kopciuch, Dorota Łoboda, Katarzyna Łukasz, Beata Ostrowska, Zofia Siembor, Barbara Wróbel.

Delegatem na konferencje oddziałową została wybrana – Małgorzata Kłos.

Następnie przedstawiono projekt programu działań Oddziału ZNP na lata 2019-2024. Przedstawiła go B. Wróbel. Został on przyjęty przez wszystkich obecnych.

Zakończenie

Po długich i pracowitych obradach smakował bogaty, elegancko podany posiłek, napoje i słodycze. Należą się także słowa podziękowania dyrektorowi G. Patrusiowi za gościnność w szkole. Przewodnicząca zebrania dziękując wszystkim zgromadzonym za owocną współpracę, zamknęła obrady.

Artur Szary

Z działań Towarzystwa Przyjaciół Świlczy

Tegoroczne, wiosenne działania Towarzystwa Przyjaciół Świlczy były bogate w wydarzenia społeczno-kulturalne. Nie powinno to dziwić, ponieważ statutowym celem tej organizacji jest podtrzymywanie dziedzictwa kulturowego małej ojczyzny, w tym dbanie o zabytki i historyczne pamiątki oraz aktywizowanie społeczne mieszkańców.

Obraz Świętego Antoniego

W dniu 28 kwietnia 2019 r. w Świlczy miało miejsce wydarzenie, które przybrało szczególny wymiar – Memoriał kpt. Tadeusza Kirchnera w tym roku został wzbogacony o uroczyste przywrócenie do kultu zabytkowego obrazu Świętego Antoniego. Pochodzący z kaplicy grobowej rodziny Kirchnerów obraz został odrestaurowany z inicjatywy Towarzystwa Przyjaciół Świlczy. Większość prac restauratorskich obrazu przeprowadzona została przez Joannę Jasiewicz-Witczak w jej pracowni w Łańcucie. Trzeba było oczyścić i zabezpieczyć blachę obrazu, usunąć ześlepnięte werniks i wtórne nawarstwienia, wykonać punktowania ubytków warstwy malarskiej, a na koniec nałożyć ochronny i wyrównujący werniks.

Koszt renowacji w wysokości 4 tys. złotych został sfinansowany przez Jerzego Kirchnera wraz rodziną z Anglii, a także Annę i Bogdana Kaszubów oraz Marię i Zenona Kaszubów. Ramę obrazu odnowili bezpłatnie Stanisław Nowak i Mirosław Kawecki ze Świlczy, członko-

wie Towarzystwa. Postument pod obraz wykonał, również bezpłatnie, Wojciech Bialic ze Świlczy. Do czasu odnowienia zabytkowej kaplicy Święty Antoni będzie stanowił wyposażenia kościoła parafialnego.

Memoriał Kapitana Tadeusza Kirchnera

W tym kwietniowym dniu na niedzielną prymarię przybyli do świleckiej

Przemówienie Wójta Gminy Świlcza Adama Dziedzica.

Poświęcenie odrestaurowanego obrazu Świętego Antoniego.

świętyni nie tylko parafianie, ale i goście w osobach przedstawicieli samorządu terytorialnego i miejscowych organizacji społecznych, na czele z Wójtem Gminy Adamem Dziedzicem i radnym powiatu Tadeuszem Pachorkiem – jednocześnie Wiceprezesem Zarządu TPŚ. Przybyła niemalże w komplecie rodzina Kirchnerów z Anglii z synem i synową Kapitana, tj. Jerzym i Jadwigą Kirchnerami, ich dziećmi i wnukami oraz spokrewnioną rodziną Błonarowiczów ze Śląska. Uroczystość zaszczylicili także darczyńcy, dzięki którym udało się dokonać renowacji technicznej i estetycznej obrazu.

Mszę św. w intencji kpt. Tadeusza Kirchnera, mistrza Polski w lekkoatletyce i ofiarę katyńskiej zbrodni, odprawił ks. kan. Antoni Czerak, proboszcz. On też

Apel pamięci w wykonaniu strzelców i harcerzy.

Wiązankę składa delegacja Towarzystwa Przyjaciół Świlczy.

Start III Biegu ulicami Świlczy.

dokonał poświęcenia odrestaurowanego obrazu i przewrócenia go do kultu w parafii. Po mszy przed kaplicą Kirchnerów, na której znajduje się epitafijna tablica Kapitana odbyła się ceremonia z udziałem strzelców i harcerzy. Odczytany został Apel pamięci, a wójt Adam Dziedzic przypomniał postać bohaterskiego żołnierza, oficera i wybitnego sportowca, który swój ród wywodził ze Świlczy i który w swej niezwyklej biografii pozostawił nam przesłanie, jak kochać Ojczyznę i jak jej służyć – być patriotą poprzez swoje pasje: pracę społeczną i doskonale własnych talentów.

Przed tablicą pamięci zostały złożone wiązanki kwiatów od samorządu gminy Świlcza, rodziny Kirchnerów z Londynu, rodziny Błonarowiczów z Gliwic oraz od Towarzystwa Przyjaciół Świlczy.

III Bieg ulicami Świlczy

Sportową część Memoriału kpt. T. Kirchnera stanowiła trzecia edycja Biegu ulicami Świlczy. Pomimo deszczowej pogody świlecki stadion już przed godziną 12.00 wypełnił się uczestnikami i kibicami sportowych zmagani. Ponad 150 dzieci i blisko 70 osób dorosłych wystartowało w czterech kategoriach na dystansach 600 i 1200 metrów (dzieci) oraz na 5 i 10 km (dorośli). Sygnały startowe dawał gość honorowy memoriału, syn Kapitana T. Kirchnera, p. Jerzy Kirchner z Londynu.

Sportowa rywalizacja wyłoniła najlepszych biegaczy. Zwycięzcami byli wszyscy uczestnicy. Na sportowców, którzy osiągnęli najlepsze wyniki czekały puchary, statuetki, nagrody pieniężne, a na wszystkich uczestników medale i upominki.

Pierwsi zawodnicy na mecie.

Zwycięzcy na podium.

Dyplom i puchar od Prezesa Zarządu TPŚ.

Sponsorami głównych nagród byli: Jadwiga i Jerzy Kirchnerowie, Ewa i Andrzej Kirchnerowie, Piotr Kirchner, Paweł Kirchner, Jolanta i Łukasz Kirchnerowie, Bogusława i Jakub Ślęczka (firma meblarska JAKER), Halina i Leszek Boczkaj (firma BONES), Jan Szeliga oraz Magdalena i Robert Lisowscy. Upominki dla dzieci ufundowali m.in.: rzeszowski oddział Narodowego Banku Polskiego, Ochotnicza Straż Pożarna w Świlczy, kino HELIOS oraz Ewa i Artur Szary. Szczególnie pomocnym sponsorem biegu okazała się firma MARMA POLSKIE FOLIE, która bezpłatnie przekazała taśmy zabezpieczające oraz izotermiczne folie NRC dla wszystkich sportowców – uczestników wydarzenia. Dzięki uprzejmości Prezes Marty Półtorak mogliśmy

przez kilkanaście dni korzystać z trzech reklam ledowych na terenie Rzeszowa, zachęcających do udziału w memoriale i biegu.

Do współpracy włączyły się lokalne organizacje społeczne: Ochotnicza Straż Pożarna i Koło Gospodyń Wiejskich. Koordynacja i prowadzenie imprezy pozostawały w gestii dyrektora GCKSiR Adma Majki oraz pomysłodawcy jej sportowej części, członka TPŚ Tomasza Białego. Patronat honorowy III Biegu ulicami Świlczy. Memoriału kpt. T. Kirchnera objął Wójt Gminy Świlcza, Adam Dziedzic.

Wizyta na Podkarpaciu

W kolejnym dniu pobytu na Podkarpaciu rodzina kpt. Tadeusz Kirchnera odwiedziła Sejmik Województwa Podkarpackiego, gdzie syn i wnukowie Kapitana byli gośczeni przez Przewodniczącą Jerzego Cyprysia. Kolejnym punktem programu było spotkanie z Zastępcą Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Bartoszem Podubnym. Oba te spotkania miały wymiar nie tylko kurtuazyjny, ale też pragmatyczny, wynikający z planów renowacji zabytkowej kaplicy w Świlczy.

W tym dniu Kirchnerowie wraz z przedstawicielami Towarzystwa Przyjaciół Świlczy oraz miejscowymi strzelcami uczestniczyli w odsłonięciu pamiątkowej tablicy kpt. T. Kirchnera w miejscu jego urodzin, tj. w Chwałowicach k. Radowysła.

Jerzy Kirchner z synami i wnukami podczas spotkania z Przewodniczącym Jerzym Cyprysiem w Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie.

Finał unijnego projektu i monografia Świlczy

W niedzielne popołudnie, 26 maja miała miejsce finałowa gala projektu pt. „Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego w gminie Świlcza poprzez zakup strojów ludowych regionu rzeszowskiego oraz wydanie publikacji” o historii Świlczy współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Zespół „Pułanie” w nowo zakupionych strojach regionu rzeszowskiego.

Uroczystość odbyła się w hali sportowej Szkoły Podstawowej w Świlczy. Dla uczestników wydarzenia wystąpił zespół „Pułanie” w nowo zakupionych strojach. Miały też miejsce prelekcje poświęcone historii i współczesności Świlczy. Pierwszy z prelegentów, Marek Stefanowicz, Dyrektor Lokalnej Grupy Działania TRY-GON przypomniał specyfikę działań i charakter wsparcia, jakiego udziela kierowana przez niego instytucja, co było szczególnie istotne w kontekście przygotowywanych naborów i nowych projektów dofinansowań. Anna Źarska jako filolog – pracownik naukowy Uniwersytetu Rzeszowskiego, a przy tym członkini TPS uczestnicząca w pracach redak-

Dedykacje autorskie.

cyjnych nad monografią przedstawiła recenzję i zarekomendowała uczestnikom spotkania nową publikację poświęconą Świlczy. Podsumowując niedzielne spotkanie Wójt Gminy Adam Dziezic podziękował Towarzystwu, a w szczególności animatorom działań kulturalnych i społecznych, których efektem była finalizacja opisywanego projektu. Na zakończenie spotkanie rozdawana była nieodpłatnie książka Artura Szarego pt. „Świlcza. Czasy, ludzie, historia”. W kolejną niedzielę, tj. 2 czerwca wśród mieszkańców Świlczy rozdysponowana została pozostała część nakładu publikacji. Należy uzupełnić, iż pozyskane w projekcie środki w kwocie 50 tys. zł. zostały wydatkowa-

ne w następujący sposób: koszt wydania publikacji 20 tys. zł, koszt zakupu strojów ludowych 30 tys. zł.

Prace konserwatorskie

W maju br. rozpoczęły się prace konserwatorskie na cmentarzu parafialnym w Świlczy. Krakowski konserwator Adam Jasiewicz realizował renowację nagrobka ks. Ignacego Węgrzynowskiego. Koszt renowacji 5,5 tys. złotych. Środki na ten cel zostały pozyskane w efekcie kwesty zorganizowanej przez Towarzystwo Przyjaciół Świlczy podczas ubiegłorocznej uroczystości Wszystkich Świętych oraz podczas Kiermaszu Ciast Bożonarodzeniowych, przeprowadzonego przez Akcję Katolicką działającą przy naszej parafii. Wpłynęły także na ten cel ofiary od indywidualnych darczyńców, tj. Zbigniewa Kubicza i Anny Kubicz z Warszawy, Małgorzaty Czerwińskiej z Nowego Targu oraz Andrzeja i Ewy Kirchnerów z Kettering w Anglii. W trakcie przygotowywania do druku „Trzcionki” odbyło się poświęcenie odrestaurowa-

Prace przy renowacji nagrobka ks. Ignacego Węgrzynowskiego w Świlczy.

nego nagrobka, które zrządzeniem Opatrzności zbiegło się w czasie ze 105 rocznicą śmierci spoczywającego w nim zacnego proboszcza ks. prałata Ignacego Węgrzynowskiego, będącego pierwszym wychowawcą do kapłaństwa bł. Jana Wojciecha Balickiego.

Towarzystwo Przyjaciół Świlczy wspólnie z Parafią Świlcza opracowało ponadto dwa projekty i złożyło wnioski o dofinansowanie renowacji wnętrza zabytkowej kaplicy cmentarnej w Świlczy. Szacunkowy koszt prac konserwatorskich to 60 tys. złotych. Z dotacji Podkarpackiego Konserwatora Zabytków i Samorządu Województwa Podkarpackiego udało się uzyskać łącznie połowę koniecznych środków. Drugą część prac zadeklarowała się sfinansować rodzina Jerzego Kirchnera z Anglii, której przodkowie spoczywają w krypcie pod rzeczonym obiektem. Jednocześnie zakres prac zostanie rozszerzony i obejmie także nagrobek rodziny Krupnickich, znajdujący się w bezpośrednim sąsiedztwie kaplicy. Dla obniżenia kosztów część prac zostanie wykonana w ramach wolontariatu przez członków Towarzystwa i przy wsparciu samorządu Gminy Świlcza.

Prace remontowe i restauracyjne już się rozpoczęły. Wszystko wskazuje na to, że przed tegoroczną uroczystością Wszystkich Świętych do pierwotnej świetności przywrócone zostaną kolejne ważne obiekty świadczące o naszej bogatej historii i tradycji.

Fotografie K. Sowa, S. Szot, A. Szary

Agnieszka Szumilas

„Wieś kolorami malowana”, czyli VI edycja Powiatowego Konkursu Fotograficznego

Tegorocznym tematem konkursu było ukazanie piękna polskiej wsi – krajobrazy, mieszkańców i ich pracę oraz miejscową tradycję, ponieważ temat, który wybrano do tegorocznej edycji to „Wieś kolorami malowana”.

11 czerwca 2019 r. w Regionalnym Domu Tradycji Ludowych w Trzcianie odbyło się uroczyste wręczenie nagród z VI edycji Powiatowego Konkursu Fotograficznego. Konkurs corocznie organizowany jest przez Szkołę Podstawową w Trzcianie oraz wójta Gminy Świlcza – Adama Dziejica. Jego współorganizatorami, a zarazem fundatorami nagród, są Starostwo Powiatowe i Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie.

Na konkurs nadesłano **275** zdjęć, wykonanych przez **67** uczniów klas IV – VIII szkół podstawowych oraz uczniów klasy III gimnazjum z powiatu rzeszowskiego.

Gala Konkursowa

Wśród zaproszonych gości znaleźli się: dyrektor WDK w Rzeszowie **Marek Jastrzębski**, **Joanna Nieroda** – główny specjalista, reprezentująca Starostwo Powiatowe w Rzeszowie, zastępca wójta Gminy Świlcza **Sławomir Styka** oraz **Adam Kus** – kierownik Działu Multimedialnych Techników z WDK w Rzeszowie.

Najważniejsza była jednak młodzież i ich opiekunowie, którzy z podekscytowaniem czekali na werdykt, oceny artystyczne i techniczne prac, odebranie nagród i wyróżnień.

Uroczystość rozpoczęła się od przywitania wszystkich gości przez dyr. SP w Trzcianie – **Stanisława Filarowskiego**. Dyrektor w swoim przemówieniu podkreślił, jak dużą rolę odgrywa współpraca z współorganizatorami i relacje, jakie panują między nimi. Wpływa to, przede wszystkim, na duże zainteresowanie w/w. konkursem. Młodzież ma możliwość wykazać się swoimi talentami i jednocześnie zdobyć cenne nagrody.

Następnie zabrał głos dyr. **Jastrzębski**, który w niezwykle ciepłych słowach wypowiedział się o pomysłach i efektach pracy oraz rozmachu wystawy i emocjach estetycznych.

Z kolei **Joanna Nieroda** przekazała wszystkim słowa uznania i podziękowania od Starosty Rzeszowskiego **Józefa Jodłowskiego** za zorganizowanie i przeprowadzenie konkursu. Podziękowała wszystkim uczestnikom za rzeczowe podejście do tematu. Życzyła, aby fotografia towarzyszyła im w dalszym życiu i sprawiała wiele radości.

Z-ca wójta Gminy **S. Styka** pogratulował wszystkim wysokiego poziomu wykonanych zdjęć i życzył udanych wakacji.

Oceny merytoryczne

Na końcu zabrał głos **Adam Kus**, przewodniczący jury oceniającego zdjęcia. W swej wypowiedzi zaznaczył, jak wielki problem miała komisja konkursowa przy wyborze nagrodzonych zdjęć. Mówił m.in. o odrzuceniu prac konkursowych tematycznie niezgodnych z regulaminem konkursu. Akcentował, zwracanie uwagi na technikę fotografowania, na chwilę refleksji przed każdym ujęciem, prawidłowym operowaniem światłem. Jednocześnie, podkreślił bardzo wysoki poziom artystyczny nadesłanych prac. Podziękował za sprawne i profesjonalne przygotowanie wernisazu oraz bardzo dobrą współpracę pomiędzy współorganizatorami. Przy wyborze zdjęć Komisja wzięła również pod uwagę indywidualność spojrzenia artystycznego w zakresie wyboru tematu i koncepcji wykonania fotografii.

Nagrody, wyróżnienia i dyplomy

23 maja 2019 r. komisja konkursowa w składzie: **Adam Kus** (przewodniczący) – kierownik Działu Multimedialnych Techników – WDK Rzeszów, **Joanna Nieroda** – główny specjali-

sta – Starostwo Powiatowe Rzeszów, **Jan Ślącza** – nauczyciel Szkoły Podstawowej w Trzcianie, po długich i burzliwych obradach postanowiła przyznać następujące nagrody i wyróżnienia:

I miejsce – Michał Bednarek uczeń SP nr 28 w Rzeszowie,
II miejsce – Aurelia Lis uczennica SP w Trzcianie,
III miejsce – Aleksandra Jabłońska uczennica ZS w Zaczerniu.

Wyróżnienia otrzymali:

Klaudia Borek – uczennica SP w Trzcianie,
Karolina Dworak – uczennica NSP w Bratkowicach,
Szymon Kawalec – uczeń SP w Trzcianie,
Julia Kidacka – uczennica SP w Trzcianie,
Martyna Ostrowska – uczennica SP w Rudnej Wielkiej,
Marlena Wilk – uczennica SP w Niechobrze.

Wręczaniem nagród pieniężnych i rzeczowych oraz okolicznościowych dyplomów zajęli się honorowi Goście i Sponsorzy.

Zwiedzanie wystawy i szczegółowe omawianie zdjęć było przedmiotem rozmów kulturalnych przy kawie i słodkim poczęstunku. W tle towarzyszył wszystkim zebrany multimedialny film przygotowany ze zdjęć wykonanych przez uczestników konkursu.

Kończąc wernisaż, dyrektor Szkoły Podstawowej w Trzcianie i organizatorzy zaprosili wszystkich zebranych do udziału w kolejnych edycjach konkursu. Jeszcze raz pogratulowali wszystkim uczestnikom konkursu bardzo wysokiego poziomu wykonanych zdjęć.

Zofia Dziedzic

Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej (13 kwietnia)

14 listopada 2007 roku poprzez aklamację Sejm Rzeczypospolitej Polskiej przyjął Ustawę o ustanowieniu Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej: – W hołdzie Ofiarom Zbrodni Katyńskiej oraz dla uczczenia pamięci wszystkich wymordowanych przez NKWD na mocy decyzji naczelnych władz Związku Sowieckiego z 5 marca 1940.

Dzień Pamięci obchodzony jest w rocznicę opublikowania przez Niemców w 1943 r. informacji o odkryciu w ZSRR masowych grobów oficerów Wojska Polskiego. Związek Radziecki przyznał się oficjalnie do popełnienia zbrodni dopiero po pięćdziesięciu latach od dokonania mordu tj. 13 kwietnia 1990 roku, kiedy to Michaił Gorbaczow przekazał prezydentowi Wojciechowi Jaruzelskiemu listy przewozowe NKWD z obozów w Kozielsku i Ostaszkowie oraz spis jeńców obozu w Starobielsku. Obchody w 2010 roku, z okazji 70. rocznicy zbrodni katyńskiej, zapisały się czarną kartą w historii Polski. 10 kwietnia samolot rządowy z prezydentem Polski na pokładzie, lecący na uroczyste obchody w Katyniu, rozbił się pod Smoleńskiem. Wszyscy zginęli na miejscu, uroczystość została odwołana.

Wiosną 1940 roku NKWD **wymordowało z motywów politycznych blisko 22 tysiące obywateli polskich** wziętych do niewoli po agresji ZSRR na Polskę 17 września 1939. Byli wśród nich **oficerowie Wojska Polskiego** – wybitni dowódcy i stratedzy, policjanci, urzędnicy, uczeni, profesorowie wyższych uczelni, artyści, lekarze, nauczyciele, prawnicy. Stanowili elitę narodu, jego potencjał obronny, intelektualny i twórczy. Jeńcy ginęli od strzału w tył głowy.

Ofiary dokonanej zbrodni były pogrzebane w zbiorowych mogiłach: Katyniu, Charkowie oraz Miednoje. Egzekucje trwały od kwietnia do maja 1940 roku. Około 15 tysięcy ofiar stanowili więźniowie przetrzymywani wcześniej w obozach specjalnych NKWD w Starobielsku, Ostaszkowie i Kozielsku. Byli to głównie oficerowie wojska i policjanci. Pozostałe 7 tysięcy, w większości cywilów, osadzono w więzieniach zachodnich obwodów republik ukraińskiej i białoruskiej, czyli terenach wschodnich Polski, włączonych w 1939 roku do Związku Radzieckiego. Dotychczas nie znamy miejsc ich pochówku.

Polskich jeńców rozstrzelano na podstawie uchwały Biura Politycznego KC Wszechzwiązkowej Komunistycznej Partii (bolszewików) z 5 marca 1940 roku. Nakazano w niej zamordowanie ponad 25. tysięcy polskich jeńców wojennych przetrzymywanych w obozach i więzieniach na Ukrainie i Białorusi. Decyzja została jednogłośnie zaakceptowana przez członków Biura Politycznego – Stalina, Woroszyłowa, Mołotowa, Mikołajana, Kalinina, Kaganowicza i Berię, którzy złożyli pod nią swoje podpisy.

Prawda była ukrywana przez ponad pół wieku

Pierwsze transporty śmierci z polskimi jeńcami, formowane przez NKWD, ruszyły 3 kwietnia 1940 roku z obozów w Kozielsku, Ostaszkowie i Starobielsku. Likwidacja trzech obozów rozpoczęła się w tym samym czasie, według jednolitego planu przygotowanego przez moskiewską centralę NKWD. Informację o odkryciu masowych grobów w Katyniu pierwsi podali Niemcy **13 kwietnia 1943 roku**. Dwa dni później radio moskiewskie zakomunikowało, że zbrodnię popełnili Niemcy w 1941 roku podczas zajmowania okolic Smoleńska. Próby wyjaśnienia sprawy przez rząd polski z pomocą Międzynarodowego Czerwonego Krzyża, doprowadziły do zerwania przez Kreml 25 kwietnia 1943 roku stosunków z Polską. Wersję o eksterminacji jeńców przez hitlerowskie Niemcy upowszechniała propaganda ZSRR, a wraz z nią władze PRL.

Komisja Maddena

Władze USA i Wielkiej Brytanii już w 1943 roku miały informację o tym, że zbrodni na polskich jeńcach dokonali Sowieci. Jednak z obawy, że Stalin wycofa się z koalicji antyhitlerowskiej, wolały w tej sprawie milczeć. Dopiero po wojnie, w 1951 roku Amerykanie zdecydowali się powołać komisję śledczą, która kierował Ray Madden. Stało przed nią ponad 100 osób, m.in. politycy, pracownicy wywiadu, eksperci, którzy brali udział w pracach ekshumacyjnych w Katyniu, gdy Niemcy w 1943 roku odkryli ciała tysięcy jeńców. Zeznawali także Polacy: premier Stanisław Mikołajczyk, świadek Katynia Józef Czapski, który na rozkaz gen. Władysława Andersa zajmował się poszukiwaniem „zaginionych” polskich oficerów oraz Tadeusz Romer, były polski ambasador w ZSRR. Wnioski amerykańskiej komisji były jednoznaczne: odpowiedzialnych za zbrodnię katyńską, nazwaną ludobójstwem.

Zbrodnia katyńska na rozkaz Stalina

Prawda o zbrodni katyńskiej była ukrywana przez ponad pół wieku. Dopiero **13 kwietnia 1990 roku władze ZSRR przyznały, że zbrodnię popełniło NKWD**. Jako winni wskazani zostali wówczas komisarz NKWD Ławrientij Beria i jego zastępca Wsiewołod Mierkułow. Tego samego dnia prezydent ZSRR

Michaił Gorbaczow przekazał prezydentowi Polski Wojciechowi Jaruzelskiemu pierwsze dokumenty archiwalne dotyczące wymordowania Polaków. Dwa lata później, 14 października 1992 roku, na polecenie prezydenta Borysa Jelcyna, naczelny archiwista państwowy Rosji Rudolf Pichoja wręczył prezydentowi Lechowi Wałęsie w Belwederze kopie głównych dokumentów, dotyczące sprawy katyńskiej. Dokumenty zostały opublikowane w 1992 roku w Polsce w zbiorze „Katyń. Dokumenty ludobójstwa”, a w Rosji w pierwszym numerze miesięcznika „Woprosy istorii” w 1993 roku. W 2000 roku, w 60. rocznicę zbrodni katyńskiej, w Charkowie, Katyniu i Miednoje zostały otwarte polskie cmentarze.

Katyń

Cisnie się do światła niby warstwy skóry
 Tłok patrzących twarzy spod ruszonej darni.
 Spoglądają jedna zza drugiej – do góry –
 Ale nie ma ruin. To nie gród wymarły.
 Raz odkryte – krzyczą zatęchłymi ustami,
 Lecą sobie przez ręce wypróchniałe w środku
 W rów, co nigdy więcej nie będzie już pusty –
 Ale nie ma krzyży. To nie groby przodków.
 Sprzączki i guziki z orzełkiem ze rdzy,
 Po miskach czerepów – robaków gonitwy,
 Zgniłe zdjęcia, pamiętki, mapy miast i wsi –
 Ale nie ma bronii. To nie pole bitwy.
 Może wszyscy byli na to samo chorzy?
 Te same nad karkiem okrągłe urazy
 Przez które do ziemi dar odpłynął boży –
 Ale nie ma znaków, że to grób zarazy.
 Jeszcze rosną drzewa, które to widziały,
 Jeszcze ziemia pamięta kształt buta, smak krwi.
 Niebo zna język, w którym komendy padały,
 Nim padły wystrzały, którymi wciąż brzmi.
 Ale to świadkowie żywi – więc stronniczy.
 Zresztą, by ich słuchać – trzeba wejść do zony.
 Na milczenie tych świadków może pan ich liczyć –
 Pan powietrza i ziemi i drzew uwiecznionych.
 Oto świat bez śmierci. Świat śmierci bez mordu,
 Świat mordu bez rozkazu, rozkazu bez głosu.
 Świat głosu bez ciała i ciała bez Boga,
 Świat Boga bez imienia, imienia – bez losu.
 Jest tylko jedna taka świata strona,
 Gdzie coś, co nie istnieje – wciąż o pomstę woła.
 Gdzie już śmiechem nawet mogiła nie czczona,
 Dół nieominięty – dla orła sokoła...
 „O pewnym brzasku w katyńskim lasku
 Strzelali do nas Sowietci...”

Jacek Kaczmarski (29.08.1985 r.)

Śledztwo w sprawie zbrodni katyńskiej prowadzi Instytut Pamięci Narodowej. Historycy IPN uważają „zbrodnię katyńską” za ludobójstwo, ze względu na jej ideologiczne uмотywowanie względami klasowymi, a faktycznie narodowymi oraz jej masowość. We wrześniu 2005 roku zakończyło się 14-letnie śledztwo rosyjskiej prokuratury wojskowej. Rosjanie uznali, że mord nie był zbrodnią ludobójstwa i nikogo nie postawili przed sądem.

(...) Tej nocy sprawiedliwość
 Zgładzono w katyńskim lesie...
 Bo która to już wiosna?
 Która zima i jesień
 Minęły od tego czasu,
 Od owych chwil straszliwych?
 A sprawiedliwość milczy,
 Nie ma jej widać wśród żywych.
 Widać we wspólnym grobie
 Legła przesyta kulami –
 Jak inni – z kneblem na ustach,
 Z zawiązanymi oczami.
 Bo jeśli jej nie zabrała,
 Nie skryła katyńska gleba,
 Gdy żywa – czemu nie woła,
 Nie krzyczy o pomstę do nieba?
 Czemu – jeśli istnieje –
 Nie wstrząśnie sumieniem świata?
 Czemu nie tropi, nie ściga,
 Nie sądzi, nie karze kata?

Zgładzono sprawiedliwość,
 Prawdę i wolność zgładzono
 Zdradziecko w smoleńskim lesie
 Pod obcej nocy osłoną...
 Dziś jeno ptaki smutku
 W lesie zawodzą żałośnie,
 Jak gdyby pamiętały
 O tej katyńskiej wiośnie.
 Jakby wypatrywały
 Wśród leśnego poszycia
 Śladów jenieckiej śmierci,
 Oznak byłego życia.
 Czy spod dębowych liści
 Albo sosnowych igiełek
 Nie błysnie szlif oficerski
 Lub zardzewiały orzełek,
 Strzęp zielonego munduru,
 Kartka z notesu wydarta
 Albo baretka spłowiała,
 Pleśnią katyńską przeżarta.

I tylko pamięć została
 Po tej katyńskiej nocy...
 Pamięć nie dała się zgładzić,
 Nie chciała ulec przemocy
 I woła o sprawiedliwość
 I prawdę po świecie niesie –
 Prawdę o jeńców tysiącach
 Zgładzonych w katyńskim lesie.

Marian Hemar (1901-1972)

Pamięć nie dała się zgładzić... I my pamiętamy o setkach zaolziańskich ofiar – lekarzy, policjantów i żołnierzy – zamordowanych zdradzieckim strzałem w czaszkę na nieludzkiej ziemi w roku 1940 w Katyniu, Ostaszkowie, Miednoje, Charkowie, Twerze.

Zobacz więcej na temat: *Katyń NKWD. Rosja, zbrodnia katyńska, Internet i dostępne artykuły prasowe.*

Maria Stokłosa

Droga wiodła do Polski

O kapralu Franciszku Ciochu, uczestniku walk o Monte Cassino w 1944 r.

Życie w burzliwych latach I i II wojny światowej oraz powojenne losy mieszkańców Trzciany – miotanych wichrami historii – znane są w większości starszemu pokoleniu. Młodzi swą wiedzę o przodkach mogą czerpać z opowiadań seniorów, ale życie i działalność niektórych z nich przybliżyła również na swych łamach „Trzcionka”. Także trzciański cmentarz parafialny może być skarbnicą wiedzy o bohaterach poległych, pomordowanych, zaginionych w różnym czasie i okolicznościach.

Bieżący rok kieruje jednak naszą uwagę na, być może mało znane, losy mieszkańców naszej wsi, których zawierucha wojenna rzuciła poza granice Ojczyzny – do dalekiej Italii, gdzie 75 lat temu **przyszło im „o honor się bić” pod Monte Cassino.**

Z osób znanych mi z imienia i nazwiska byli to nieżyjący już: Kazimierz Szalik, Seweryn Hopp i Franciszek Cioch – mój dziadek (ur. 29.01.1897 r. – zm. 29.08.1980 r.).

Z opowiadań, przekazów rodzinnych wiem, że był rodowitym mieszkańcem Trzciany, który jak wielu jemu podobnych, swe życie zawodowe związał z koleją, pracując jako toromistrz. Mieszkał z żoną Marią zd. Pomianek – także rodowitą trzcianianką i synem Mieczysławem oraz córką Janiną w Sichowie pod Lwowem od ok. 1922 do 1940 r. Szczęśliwe, w miarę dostatnie życie, przerwał wybuch II wojny światowej, okupacja sowiecka, a następnie aresztowanie przez NKWD za rzekomy sabotaż na kolei (w rzeczywistości – przynależność do piłsudczykowskiemu Związku Strzeleckiego i wcześniejszą walkę w Legionach Piłsudskiego oraz osadzenie w więzieniu lwowskim.)

Później – „nieludzka ziemia” w najgorszej sławy łagrach w okolicach Archangielska

– katorżnicza praca w kamieniołomach, głód, solone, zamrożone śledzie jako pożywienie, czas od-

mierzany zmienianą co trzy miesiące kaszą. Przeżył mimo głodu, zimna i morderczej pracy, bo nadzieja umiera ostatnia... Praca trwała od rana do wieczora przez 10 godzin. Wychodząc z brygadą do kamieniołomu, pokonywali wprawdzie 4 km w kolumnie marszowej w milczeniu i patrzeniu tylko przed siebie, bo nierzadko padali ofiarą strzałów konwojentów. Sowietci w łagrach bili i stosowali perfidne metody znęcania się nad innymi.

Egipt – w pierwszym rzędzie drugi z lewej Franciszek Cioch.

Ankona cmentarz.

Franciszek Cioch (pierwszy z lewej), 25.04.1943 r.

Franciszek Cioch, w pierwszym rzędzie, drugi z lewej.

Irak 20.08.1942 r. – Franciszek Cioch po prawej.

I wreszcie układ „Sikorski – Majski” z 30 lipca 1941 r.

Przewidywał on m.in. budowę armii polskiej w Związku Radzieckim pod polskim dowództwem. Rząd ZSRR gwarantował także amnestię polskim obywatelom, więźniom politycznym, zesłańcom i jeńcom.

Miesięczne docieranie do 2. Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa wymagało ogromnych wyrzeczeń. Zameldował się tam w ostatnim dniu przed jego wyjściem ze Związku Radzieckiego. Był 1942 r.

Kolejny etap to Bliski Wschód – Iran, Irak, Syria, Palestyna, a następnie Egipt, Włochy i udział w bitwie pod Monte Cassino

„Czwarta, decydująca bitwa, której rozpoczęcie zaplanowano na noc z 11 na 12 maja 1944 miała odmienny charakter. Przede wszystkim tym razem zaplanowano uderzenie na całym lewym skrzydle włoskiego frontu, od masywu Monte Cassino po wybrzeże Morza Tyrreńskiego. Od prawej miały nacierać oddziały amerykańskie, następnie Francuski Korpus Ekspedycyjny, potem oddziały indyjskie i brytyjskie, wreszcie 2. Korpus Polski, który nacierał na najtrudniejszym odcinku – jego zadaniem było uderzenie od północy na grzbiet górski łączący pozycje niemieckie z klasztorem Monte Cassino. Najbardziej zacięte walki toczyły się na prawym skrzydle II Korpusu o grzbiet zwany „Widmo”. Obrona niemiecka opierała się na niewielkich schronach z bronią maszynową, przesłoniętych gęstymi polami minowymi i osłanianymi ogniem moździerzy oraz artylerii. W walkach zginęło 924 Polaków, a 3000 zostało rannych”.

(fragm. z literackich opisów – Internet)

Powojenny pobyt w Anglii,

skąd, by chronić swoją rodzinę i jako żołnierz generała Andersa postanowił nie wracać do kraju ogarniętego reżimem komunistycznym, wyjechał do Stanów Zjednoczonych.

Kraj odwiedził dopiero na początku lat sześćdziesiątych. Ponieważ rodzina nie wyraziła zgody na emigrację do USA, po uporządkowaniu swoich spraw w USA powrócił w 1968 r. na stałe do Polski.

Udział w pogrzebie gen. W. Andersa na Monte Cassino

W maju 1970 roku, mimo podeszłego wieku i trudności paszportowych z wyjazdem, dane mu było uczestniczyć w pogrzebie swojego dowódcy generała Władysława Andersa na cmentarzu Monte Cassino. Ten wyjazd i pobyt w miejscu tak szczególnym bardzo przeżył. Niechętnie opowiadał o tym fakcie. Prawda historyczna była gorzka. A przecież napis przy pomniku cmentarnym brzmi: „Przechodniu powiedz Polsce, żeśmy polegli wierni w jej służbie”.

Medale i odznaczenia wojenne Franciszka Ciocha.

Życie w nowej rzeczywistości

Lata siedemdziesiąte, po śmierci żony w 1971 roku, były dla niego pomyślne. Dopiśywało mu zdrowie, lubił otaczać się ludźmi, natomiast tematy polityczne poruszał tylko w gronie rodziny i osób, do których miał całkowite zaufanie. Należeli do nich m.in. Józef Żoła i Suchorowski (imienia nie pamiętam). Słyszałam często ich emocjonalne rozmowy dotyczące dokonań Marszałka Piłsudskiego, nieustannie przewijał się temat Katynia – stąd znałam prawdę. Dziadzio żywo interesował się też sprawami bieżącymi – przeglądając prasę, a nade wszystko słuchając Radia Wola Europa. Wieczory najczęściej spędzał w klubokawiarni w Trzcianie, grając z kolegami w szachy. Z czasem pogarszający się stan zdrowia ograniczał jego aktywność.

Przeszły lata i pół wieku minęło... pozostały ślady dawnych dni...

Od pamiętnego dla nas, Polaków, sierpnia 1980 r. spoczywa na cmentarzu parafialnym w Trzcianie.

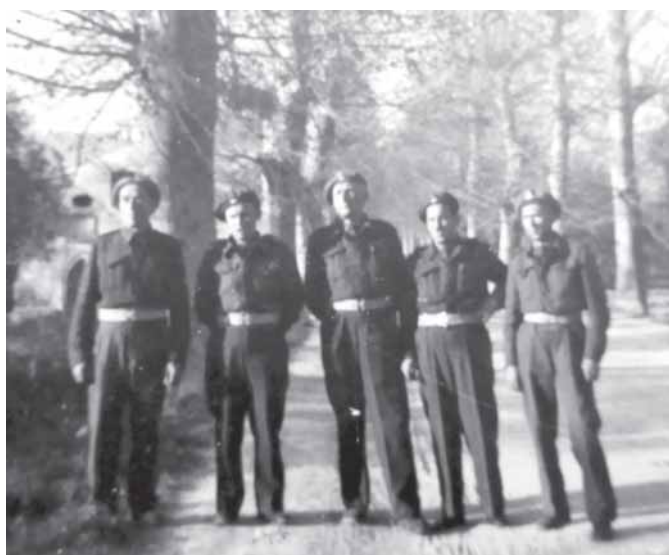
Na pewno takich cichych bohaterów, którzy swym życiem i postawą dawali wyraz prawdziwemu człowieczeństwu i patriotyzmowi w każdej miejscowości było wielu – pamiętajmy o nich.

W Syrii.

W szpitalu w Anglii – Franciszek Cioch, pierwszy z prawej.

Włochy – Franciszek Cioch, czwarty z lewej.

Irena Rybka

By czas nie zaćmił i niepamięć...

– wspomnienia Ireny Rybki, emerytowanej nauczycielki SP w Rudnej Wielkiej

Cz. I

Dlaczego taki tytuł „By czas nie zaćmił i niepamięć...”? Czas biegnie szybko, a pamięć jest krótka, to, o czym napiszę jest i będzie ważne bardzo długo... i niech pomyślą o tym wszyscy mili Czytelnicy!

Marzyłam w młodości o zawodzie nauczyciela, bo mój ojciec Kazimierz Buczek był długoletnim nauczycielem i według ówczesnego nazewnictwa – kierownikiem Szkoły Podstawowej w Świlczy. Szkołą, nauczycielami, uczniami tętniło nasze życie rodzinne wszak mieszkaliśmy – także

w budynku szkolnym. Nie mogło być inaczej, zostałam nauczycielką.

Opatrzność i przypadek sprawiły, że przepracowałam w zawodzie nauczycielki 34 lata. Praca była dla mnie nie tylko obowiązkiem, ale też radością i przyjemnością, a to jest niezwykle ważne. Mój mąż także był nauczycielem.

Nasi: moi i męży Stanisława z takim samym stażem pracy pedagogicznej jak ja, głównie na stanowiskach kierowniczych – uczniowie – pracują w różnych zawodach na prestiżowych stanowiskach, są cenieni przez przełożonych i szanowani przez podwładnych.

Czy to nie jest największą nagrodą dla nauczyciela? Uczyliśmy dzieci, na początku mojej drogi zawodowej w trudnych warunkach, ale ze świadomością, że to my odpowiadamy za ich przyszłość, za przyszłość oświaty i naszej Ojczyzny. Społeczeństwo obywatelskie to społeczność ludzi wykształconych. Myślę, że wówczas, każdy nauczyciel pracujący w szkole był tego świadom. Z perspektywy czasu mogę stwierdzić, że dobrze wypełnialiśmy swoje obowiązki. Cel był jeden potrzebujemy dobrych szkół, przyjaznych każdemu uczniowi ze wsi i miasta, potrzebujemy nauczycieli „z powołania” – mądrych, twórczych, wszechstronnie przygotowanych do pracy, ambitnych i pracowitych. Potrzebowaliśmy także przywoitych szkół, czyli tzw. bazy oświatowej.

Praca nauczyciela – nasza – była wymierna. O jej jakości świadczyły wyniki nauczania oraz na początku mojej pracy ilość absolwentów, którzy poszli do szkół ponadpodstawowych.

– Natomiast praca na stanowisku kierownika (dyrektora szkoły), to mnóstwo zajęć „papierkowych”, ale niezbędnych. To także organizacja pracy nauczycieli i uczniów, całej administracji szkoły.

Jednak życie nauczyciela – to nie tylko chwile wzniosłe, także szare dni, których każdy z nas ma dużo.

Niby nic, a tak to się zaczęło...

Był rok 1950. Po ukończeniu Państwowego Liceum Pedagogicznego w Rzeszowie (obowiązywały wówczas nakazy pracy) otrzymaliśmy – ja i mąż nakaz pracy we wsi Laski pow. Nisko. Mąż otrzymał stanowisko kierownika szkoły dwuklasowej, a ja etat nauczycielki.

Laski okazały się wsią, która w 1939 roku została doszczętnie zniszczona przez Niemców, bo jej teren miał być poligonem dla Luftwaffe. Wypędzona ludność znalazła schronienie w okolicznych miejscowościach (Przyszków, Jeżowe, Kamień). Dopiero w 1945 r. mogli powrócić na swe zniszczone ojcowizny. Budowali więc szałas, potem chaty dla siebie i wielopokoleniowych rodzin. Szkoły we wsi nie było. W 1948 r. ówczesne władze wiejskie zaproponowały budowę szkoły, pierwszej w tej miejscowości. Pomysł został przyjęty przez ludność nie tylko ze zrozumieniem, ale wręcz z entuzjazmem. Niestety, do lipca 1950 r. wybudowano jedynie fundamenty.

Irena Rybka (nauczycielka) i Stanisław Rybka (kierownik i dyrektor szkół).

1 IX 1950 r. w naszym życiu – pierwszy rok szkolny – rozpoczęliśmy wraz z 67 uczniami w drewnianym poniemieckim baraku, podzielonym deskami na 2 izby lekcyjne. Z ogromnym wysiłkiem miejscowa ludność wyposażała owe „klasy” w drewniane ławy wystrugane z bali drewna i mieszczące 8 dzieci. Tablicę stanowiły 3 zbite deski pomalowane na czarno. Dla nauczyciela był stolik i taboret. Nie trzeba wspominać o braku podręczników, zeszytów, ołówków, kredy do tablicy, map, lektur szkolnych. Trzeba było „marzyć” lub „walczyć” i wszystko „zdobywać”.

Tylko dzięki determinacji i woli walki udawało się realizować postawione nam zadanie – jakim było – jak najlepsze edukowanie dzieci. Po 2 latach, aktywności społecznej mieszkańców wsi (na rzecz budowy szkoły mieszkańcy zrzekli się gminnych deputatów drewna) i naszej zachęcającej postawy w 1952 r. otwarto nową szkołę. Miała ona 2 sale lekcyjne, obszerny korytarz, kancelarię i jednopokojowe mieszkanie dla kierownika szkoły. A jacy byli uczniowie? Wspaniali. Chłonili wiedzę, jaką im przekazywaliśmy. „Zdobywałam” lektury i beletrystykę i wieczorami im czytałam.

Szkoła Podstawowa Laski, pow. Nisko wybudowana w czynie społecznym w 1952 r.

Wymiar tygodniowej pracy nauczyciela wynosił wówczas 36 godz. i 6-8 nadliczbowych. Ja uczyłam klasy: I i II oraz przedmiotów humanistycznych w kl. III-VI. Mąż uczył przedmiotów tzw. ścisłych, wychowania fizycznego, śpiewu i prac ręcznych oraz sprawował wszelkie funkcje kierownicze i administracyjne. W latach 1950-51 w okresie zimowym prowadziliśmy kursy dla analfabetów (80% ludności), a później w latach 1952-54 kursy z zakresu kl. V i VI dla robotników pracujących w Hucie „Stalowa Wola”. Ponadto mąż prowadził dla dorosłych 4-głosowy chór męski, ja – ludowy zespół taneczny. Wróciliśmy umęczeni bardzo późno do domu. To była pozytywistyczna „praca u podstaw” pracowaliśmy jak „Siłacze”.

Były jednak efekty. Uznawano naszą pracę, w szkole, za wysokie wyniki nauczania, za występy na uroczystościach środowiskowych i gminnych w Bojanowie otrzymywaliśmy podziękowania, nagrody, dyplomy i pierwsze odznaczenia państwowe – Krzyże Zasługi: mąż srebrny, ja – brązowy. Działaliśmy aktywnie w ZNP, a mąż był także według dzisiejszego nazewnictwa – doradcą metodycznym geografów.

W 1954 r. – niestety – ze względu na nakaz lekarski wydany na skutek diagnozy o alergicznej chorobie naszego syna wychowywanego w nieodpowiednim zagrzybionym mieszkaniu służbowym, z ogromnym żalem opuściliśmy utworzoną przez nas placówkę oświatową, prowadzoną rzetelnie i wzorowo, z sukcesami edukacyjnymi, miłą współpracą z miejscową ludnością i władzami samorządowymi. Zostaliśmy przeniesieni do miejscowości leżącej w gminie Nowa Sarzyna w pow. leżajskim.

Szkoła Podstawowa w Łętowni (lata 1954-1956).

Łętownia

Niestety, była to wpadka „z deszczu pod rynnę”. Stara murowana zagrzybiona szkoła, w wyniku naszego niedopatrzenia, bo nie sprawdziliśmy wcześniej jej stanu technicznego, nie nadawała się dla naszej rodziny, ale mimo to stała się naszym domem przez cały rok. Przyjechalśmy tam 1 VIII – więc rok szkolny zbliżający się – był najważniejszy. Szkoła liczyła ok. 300 uczniów, 8-osobową kadrę pedagogiczną, 5 sal lekcyjnych. Do zadań dydaktyczno-wychowawczych doszły jeszcze obowiązki organizacji i przeprowadzania kursów dokształcających dla dorosłych. Trudności rozliczne mogły być pokonane tylko dzięki samozaparciu i poczuciu odpowiedzialności męża, jako kierownika i nauczycieli. W roku szk. 1955-56 przeniesieni zostaliśmy do...

Kurzyń Średniej

Wieś leżąca w gm. Ulanów, pow. Nisko w 1943 r. była spacyfikowana i częściowo spalona. 50 mieszkańców wsi Niemcy schwytali, część wywieźli do obozów w Majdanku i Budzynie, a część – na roboty przymusowe do Niemiec.

Wiekowy budynek szkolny, ale dobrze utrzymany, stał się miejscem pracy męża jako kierownika i 9-osobowej kadry pedagogicznej z ok. 290 uczniami. Tu trudnością była nauka na 3 zmiany. Jak w poprzednich placówkach oświatowych również należało dokształcać dorosłych na kursach wieczorowych w zakresie kl. VI-VII. Trudna sytuacja lokalowa szkoły wymuszała starania o budowę nowej. I znów mój mąż wziął na siebie te obowiązki. Wprawdzie miał poparcie społeczności wiejskiej, władz gminnych i powiatowych, a nawet wojewódzkich, ale „władza” postawiła warunek – wpłata przez wieś 25% wartości kosztorysowej budowy. Chcąc pomóc dzieciom i wsi – z dorosłymi przygotowaliśmy spektakle teatralne m.in. „Karpaccy górale”, „Dziurdziowie”, a wystawiając przedstawienia, wyłącznie w niedziele w okolicznych wsiach zdobywaliśmy fundusze na rozbudowę szkoły. Najbardziej intratne okazało się nasze przedstawienie teatralne w Jednostce Wojskowej LWP w Nisku – dla żołnierzy. W podziękę za to podczas wakacji 1957 r. dowództwo oddelegowało 20 żołnierzy – zawodowych – budowlańców do wykonania remontu generalnego wszystkich sal lekcyjnych w szkole.

Na poddaszu wygospodarowano dodatkowe pomieszczenie na mieszkanie dla kierownika szkoły i biblioteki. Pełnia szczęścia, zacieśnienie współpracy ze środowiskiem organizacja wspólnych wycieczek bliższych i dal-

Stanisław Rybka, kierownik szkoły z gronem nauczycielskim w Łętowni

szych (Kraków, Wieliczka, Zakopane, Warszawa, Góry Świętokrzyskie, i in.) dla uczniów i dorosłych. Poprawiły się też wyniki nauczania – to był nasz sukces na forum gminny – na końcowych egzaminach w kl. V-VII nasi uczniowie byli najlepsi. W 1958 r. dzięki staraniom męża i mieszkańców wsi rozpoczęto elektryfikację wsi. Była wielka radość, gdy podłączyliśmy do sieci elektrycznej telewizor „Pionier”, który był nagrodą za zajęcie I miejsce w Wojewódzkim Konkursie Gminnych Zespołów Artystycznych w Rzeszowie. Od tej pory, każdego wieczoru wielu mieszkańców wsi oglądało i słuchało bieżących wiadomości dziennika telewizyjnego, zaś prawdziwą atrakcją były (w czwartki) spektakle „Kobry”. Na fali sukcesów infrastrukturalnych zbudowanych zostało także 18 km drogi, która umożliwiała dojazd do Niska.

Powracając myślami w przeszłość, chciałam przedstawić fakty i ludzi, z którymi współpracowałam. Mam ich w pamięci i sercu. Mam już 87 lat. Może niektóre fakty wydadzą się zbyt idealistyczne, i wzniosłe, ale tak było. Spróbowałam przypomnieć sobie początki mojej pracy nauczycielskiej. Zamykam oczy, dalej niech snują się wspomnienia...

Maj 1962 r. – święto „kościelne – Boże Ciało

Nie ma już religii ani krzyży w szkole. W klasach lekcyjnych wiszą na frontowej ścianie: „Biały Orzeł” bez korony i portrety: Władysława Gomułki i Józefa Cyrankiewicza – przywódców politycznych. Dziewczynki szkolne jeszcze nie chodzą w spodniach, nie wolno nosić długich włosów, obowiązuje fartuszek szkolny (niebiesko-granatowy z białym kołnierzykiem) i tarcza szkolna. Wchodzi realizacja podejmowanych „obowiązkowo” czynów społecznych z okazji np. 1 Maja, rocznicy Rewolucji Październikowej, urodzin Lenina, święta Armii Czerwonej itp.

Jest nasze święto kościelne Boże Ciało. Moja czteroletnia córka w czasie procesji eucharystycznej razem z innymi dziećmi sypała kwiatki z koszyczka. Znany nam „przyjaciel” wykonał dziecku zdjęcia, które przekazał odpowiednim władzom. Mąż został wezwany na „czerwony dywanik”. Nie zwolniono, go tylko dlatego, że był ceniony jako wzorowy kierownik szkoły i działacz społeczny, ale „zapropionowano” byśmy obydwójce natychmiast zapisali się do PZPR, a potem „poprosili” o przeniesienie do innej placówki. Wyjścia nie było. Polecenie – choć z bólem serc

– wykonaliśmy. Społeczność wsi, nie znając szczegółów sprawy, broniła nas zawzięcie, bez skutku. Nie anulowano decyzji. W ten sposób „w nagrodę” za lata wyłożonej solidnej pracy dla dobra uczniów, zaniedbując własne dzieci, moje dzieci były pod opieką babci – mojej teściowej Antoniny, zostaliśmy przeniesieni do szkoły wiejskiej oddalonej o 9 km.

Kamień Centrum

Lata szk. 1962-64 – to nowe zadania dodatkowe oprócz szkolnych i atmosfera niepewności, ciągłych „dziwnych” kontroli. Szkoła piętrowa mieściła 6 izb lekcyjnych, klasy szkolne były 2-3 oddziałowe, nauka na 3 zmiany. Budynek został również siedzibą Szkoły Przystosowania Rolniczego. Miała ona przygotowywać kadry dla „socjalistycznej” wsi polskiej. W SPR przedmiotów tzw. ogólnych musieli uczyć nauczyciele szkolni – w godz. 19.00 – 22.30. Nic dziwnego, że chętnych nie było.

w rodzinne strony w pobliżu Rzeszowa – **Rudnej Wielkiej**.

Życie jest pełne wspomnień – oto jedno z nich...

Przedstawiony powyżej, w dużym skrócie, 14-letni okres początków pracy pedagogicznej wspominam z ogromną nostalgią. W tamtym czasie ludzie – rodzice naszych uczniów mieli zupełnie inny, jakże pozytywny, stosunek do szkoły i nauczycieli. Chętnie wspierali wszelkie inicjatywy, pomagali w zakupach sprzętu szkolnego i dokonywaniu drobnych napraw. Nauczyciel czuł, że nie jest sam, że zawsze pomogą mu ludzie. Właśnie taka postawa zachęcała do pracy, budowała szczerą więź międzyludzką, śmiem twierdzić – dobrze wpływała na efekty pracy pedagogicznej. Do dziś utrzymuję kontakty z nie-

Szkoła Podstawowa Kamień Centrum (lata 1962-1964).

Mimo tak wielkiego nawału pracy oboje z mężem robiliśmy wszystko, aby sprostać postawionym przed nami zadaniom, dbać o odpowiedni poziom nauczania, wychowania, kulturę osobistą, świadomą dyscyplinę i dobrą współpracę ze środowiskiem. Gdyby nie fakt, że dostownie, co kilka dni „nawiedzały” nas różne kontrole, szczególnie mnie i męża – trwalibyśmy tam dłużej. Pod pretekstem chęci kształcenia syna w szkole ponadpodstawowej średniej, jak je wówczas nazywano, na własną rękę – po wyrażeniu zgody przez tamtejsze władze oświatowe, przy pomocy byłych kol. kol. z Liceum Pedagogicznego w Rzeszowie w 1964 r. wróciliśmy

którymi uczniami i wychowankami z tamtych lat, bo **„Z naszej małej Ojczyzny nigdy się nie wyrasta. Jeśli my już w niej nie mieszkamy, ona mieszka w nas!**

cd. wspomnień na str. 68

**Tadeusz Łagowski
i Zofia Czech
(zdjęcie kl. I)**

*Szkola jak życie, nie staje, nie zatrzymuje się,
a każdy dzień jej pracy odbija się echem w przyszłości.*

Moja szkoła, tak ją pamiętam

Piękne wspomnienia czynią człowieka bogatym, uświadamiają, że dla takich chwil warto żyć. Po 70. latach od rozpoczęcia nauki i 63. latach od ukończenia Szkoły Podstawowej w Trzcinie spotkało się okazjonalnie jej dwoje absolwentów – rocznik 1941.

Stare klasowe znajomości i wspomnienia odżyły...

Należy przecież do tych osób, które pisać uczyły się jeszcze piórem ze stalówką, maczaną w atramencie w szklanym kałamarzu umieszczonym w pulpicie każdej ławki. Pióro skrywał drewniany piórnik, który służył także do bicia się nim na pauzie. Kleksy, plamy, bibuła, muchy utopione w atramencie, wysmarowane nim ręce – tego już uczniowie obecnie nie znają. Tablica i kreda – to dwa klasowe przedmioty, które dostrwały jeszcze do dziś.

– *A my już bardzo „dojrzaaliśmy”* – wspominał Tadek Łagowski, jeden z 35 zapisanych do I kl. uczniów. Notowała i uzupełniała Zofia Czech (Dziedzic). A choć, już niestety, w pełnym składzie klasowym spotkać się nie można, przypomnimy wszystkich, oddając cześć pamięci tym, którzy już odeszli. Oto wszyscy – rocznik 41: Czachor Ludwik, Czech Stefania, Czech Zofia, Draus Janina, Draus Ryszard, Dziedzic Alfreda, Dziedzic Danuta, Dziedzic Lucyna, Irzeński Jan, Kawalec Mieczysław, Kawalec Tadeusz, Kazieńko Zenon, Klesyk Anna, Kowal Janina, Kozubal Mieczysław, Krasoń Stanisława, Kwaśniak Helena, Kwoka Adam, Łagowski Marian, Łagowski Tadeusz, Materna Adolf, Miłek Stanisław, Miśtak Maria, Miśtak Zofia, Piątek Wiesław, Pisarek Stanisław, Pomianek Lidia, Rak Tadeusz, Słowik Józef, Skorupska Janina, Smagała Krystyna, Stawarz Janina, Stokłosa Stefan, Stokłosa Tadeusz, Widak Kazimierz (nie żyje już z powyższej listy 13 osób).

Zatem, korzystajmy jak najobficiej z naszego niezwykłego prawa do nostalgii i wspominajmy nasze młode, piękne lata spędzone w Szkole Podstawowej w Trzcinie, w latach 1948-1955.

Nasza klasa i szkoła – miejsce nauki

Tadek Łagowski – doskonale pamiętający wydarzenia z życia całej klasy i szkoły tak przypomina, jak wyglądała szkoła w tym czasie. Należy pamiętać, że były to czasy stalinizmu. W każdej klasie wisiał portret Bolesława Bieruta i Józefa Stalina, i krzyż. Stały też drewniane, dwu albo czteroosobowe ławki. Za tablicą przechowywali nauczyciele wychowawcy butelki z tranem („zmora uczniowska”). Wszyscy obowiązkowo na jednej z pauz pili łyżkę tranu (jakie to było niedobre!, może konieczne i skuteczne?). Przy tylnej ścianie klasy zamontowane haki służyły za wieszaki na ubrania. Czarna oliwiona podłoga czyniła z uczniowskich stóp „czarne stopy”, bo latem chodziło się do szkoły na bosaka, zwłaszcza chłopcy. Obuwaniem dziewcząt były tenisówki czyszczone kredą, albo pastą do zębów.

Dzieci z klas pierwszych uczyły się z „Elementarza” Mariana Falskiego. Pisało się, ołówkiem w zeszytach o szerokich liniach. Klasa była bardzo liczna. Wychowawczynią była Maria Irzyńska, starsza nauczycielka, która prowadziła nas aż do VI kl. (w VII – wychowawcą została – Mieczysław Woźny). Pochodziła z Trzcinian. Przybyła z Kresów polskich – okolic Wilna gdzie uczyła i znała język rosyjski obowiązkowy od kl. V, stąd nazywano ją zdrobniale „Babuszką”. Wspominam ją serdecznie, dbała o nas, jak o własne dzieci. Była wyrozumiała, miła i sprawiedliwa. Myśmy ją bardzo lubili i szanowali. Pamiętam zdarzenie, że w mroźną i śnieżną zimę jej dom zasypany został śniegiem po dach i nie przysłała do szkoły. Gdy dowiedzieliśmy się o tym, wszyscy chłopcy z klasy poszli pod jej dom i odkopaliśmy go ze śniegu, czym kto mógł. Gdy wreszcie otworzyła drzwi i zobaczyła nas, uśmiechnęła się i... zaszkliły się jej oczy. Wszyscy razem poszliśmy do szkoły na lekcje. Wspomnę też – dodała Z.D., że kilka dziewcząt było częstym gościem w jej domu. Kiedy w 1953 r. – po 3 latach odsiadki w więzieniu jej jedyne go syna Jana za wroga (rzekomo) działalność propagandową przeciw PRL – czekała na jego powrót, nie mogła opuścić lekcji, by go powitać, my wiedziałyśmy, jak Mu otworzyć dom i jak przyjąć i czym poczęstować, bez rozgłosu – „dyżuruwałyśmy”. To były czasy!

Z.D. Nauczyciele nie musieli mieć wykształcenia wyższego, nawet kierownik szkoły nie miał go. Nie znaczy to, że byli to źli pedagodzy. Cieszyli się wielkim poważaniem i autorytetem. W opiniach uczniów byli też „groźni”. Uczeń nieposłuszny mógł oberwać linijką po ręce, lub kłęczeć w kącie klasy całą godzinę, siedzieć się musiało prosto z plecami wyprostowanymi i cicho „jak mysz pod miotłą”. Odpytywania wiadomości były na środku klasy, a mówić należało „bez zająknięcia”. Tzw. „kozy” – godzina lub 2 po lekcjach (jako kara) na odrobienie zadań domowych, czy wyuczenie na pamięć wiersza – było normalnością... Najgorsze było wezwanie rodzica do szkoły.

T.Ł. W szkole działały różne organizacje pozalekcyjne. Boisko szkolne było wielkie, uprawianie sportu, zwłaszcza LA i piłki nożnej było popularne. Działała organizacja harcerska i zuchowa. Należałem do harcerstwa. Byłem nawet ogniowym. Organizowałem zbiórki i krótkie wypadki za wieś. Każdy harcerz i zuch składał przyrzeczenie lub ślubowanie, a ich teksty musiał znać na pamięć. Szkoła organizowała wycieczki bliższe i dalsze. Pamiętam np. pieszą wycieczkę do Błędowej Zgłobieńskiej, do szkoły. Kierowniczką tamtej szkoły – Stanisława Kulczycka poczęstowała wszystkich wodą z sokiem – to był na owe czasy „rarytas”. Byliśmy w Łańcucie i Krakowie. Do Świlczy często jeździliśmy na zawody sportowe. Chodziłem często do biblioteki i w dzieciństwie wyrostło moje – do dziś – zamiłowanie do czytania książek. Na terenie szkoły działał

chór dziecięcy, zespół taneczny i teatralny. Tańczyłem w zespole podczas uroczystości szkolnych i wiejskich.

W dorosłym własnym życiu na pierwszym miejscu stawiałem naukę kształcenie i doksztalcenie i to zachowałem do dziś. Swoim dwóm synom i podległym współpracownikom w pracy starałem się zawsze pod tym względem być przykładem.

Z.D. Świadomość upływającego czasu napawa nas lękiem przed czymś bezpowrotnie utraconym, obawą, że w odmęcie czasu zagubimy coś bardzo ważnego lub w porę nie odnajdziemy tego, co bezcenne, a co na zawsze stanie się przeszłością (M. Proust „Przeszłość jest zamknięta w ludziach, miejscach i przedmiotach”).

Niestety, nikt z nauczycieli nas uczących już nie żyje. Niektórzy spoczęli w trzciańskiej ziemi, inni w swoich rodzinnych stronach. Każdego roku – zwłaszcza w okolicach Wszystkich Świętych – zapalamy znicze pamięci na ich grobach. Uczyli nas (porządek alfabetyczny): Jan Długosz, Maria Irzyńska, Kazimierz Kazieńko, Wiktoria Kazieńko, Irena Małodobry, Maria Michno, Mieczysław Woźny i ks. Andrzej Mikołajczyk.

T.Ł. Autorytetami dla mnie była wspomniana już p. Irzyńska i kier. K. Kazieńko. Należał do ostrych, wymagających nauczycieli. Później zrozumiałem, że uczył nas ponad to, co zawierał program, pamiętam geograficzne opowieści i ciekawostki np. o badaniach naukowych prof. Władysława Szafera. Przynosił i pokazywał jego artykuły o Trzcianie (torf, roślinność, wykopaliska i odkrycia). Wszystkich nauczycieli cenilem i szanowałem. Zamiłowanie do podróży i geografii już wówczas zdobywałem. To wyniosłem z domu rodzinnego, w którym nigdy nie krytykowano szkoły ani nauczycieli. Kiedyś nauczyciel cieszył się dużym szacunkiem. Jak wsiadał do pociągu lub autobusu, to kilku uczniów wstawało, by mógł wybrać miejsce, gdy idąc do szkoły niósł ciężką wypchaną zeszytami lub książkami torbę – zaszczytem było nieść ją. Dziś zdarza się, że uczeń patrzy w okno, by nauczyciela nie dostrzec często „zapomni” się ukłonić, głośno docenić...!

Z.D. Całą przeszłość, każdy z nas, nosi w sobie. W ciągu 70 lat czas zmieniał szkołę i oświatę trzciańską, nadając mu kształt zgodny z jego duchem: szkoła została rozbudowana, klasy zmieniły się w specjalistyczne pracownie, liczyły zastąpiły komputery, tablicę i kredę – rzutnik multimedialny i telewizor, a podręczniki – Internet. Jednego tylko czas nie zmienił – magii wspomnień. Dużo tu się zmieniło, jest to nowoczesna, dobrze wyposażona placówka. Za czasów, kiedy my uczyliśmy się tu, wyglądało – wszystko inaczej.

T.Ł. A koledzy i koleżanki? Każdy z nich ma na swoim koncie zastugi, tytuły, wielu osiągnęło sukcesy w życiu zawodowym, stanowiska, zaszczyty, odznaczenia itp. Nie wymieniam nikogo, aby uniknąć nieścisłości. Wielu nie dane było długie życie. Wspomnień byłoby więcej. (Oberwało się nam czasem za to, że mimo zakazów wybieraliśmy się na zwiedzanie przyszkolnych sadów i rosnących – jako ogrodzenie i dla jedwabników – morw). Otrzymałem w szkole to, czego oczekiwałem – właściwe warunki do zdobywania wiedzy, poziom edukacji dostosowany do potrzeb rynku pracy, wykwalifikowanych i życzliwych nauczycieli, a potem – profesorów na dalszych szczeblach nauki, możliwość rozwijania zainteresowań oraz wspaniałą atmosferę panującą w jej murach.

„To, co otrzymałem w latach szkolnych – jak mówił JP II w Łowiczu w 1999 r. – miłość do Boga i Ojczyzny, szacunek dla człowieka i pracy, otwartość na świat i jego problemy do dzisiaj owocuje w moim życiu. Ze wzruszeniem wspominam chwile spędzone w szkole, która była mi jak matka: karmiła mądrością, poiła roztropnością i pocieszała”.

Z.D. Z perspektywy czasu możemy stwierdzić, że dzieci z rodzin chłopskich i robotniczych z okolicznych wsi nieuchronnie po ukończeniu podstawówki „emigrowały” ze wsi do miasta, by zdobyć wykształcenie. Bo największą dźwignią w awansie każdego pokolenia, jest oczywiście, wykształcenie, które poprzez różne szczeble edukacji zdobywaliśmy, opuszczając rodzinne strony. Los porzucił nas po kraju. Te inne „światy” to: Rzeszów, sąsiednie wsie, Kraków, Poznań, Płock, Warszawa, a nawet Włochy, ale mówiąc żartem – musi ktoś wsi pilnować, aby był porządek i warunki rozwoju na poziomie wymogów Unii Europejskiej. To się nazywa lokalny patriotyzm! Zachęcamy inne roczniki do pisania wspomnień.

Julian Tuwim

„Nauka”

Nauczylem mnie mnóstwa mądrości,
Logarytmów, wzorów i formułek,
Z kwadracików, trójkącików i kótek
Nauczylem mnie nieskończoności.
Rozprawiali o „cudach przyrody”,
Oglądałem różne tajemnice:
W jednym szkietku „życie w kropli wody”,
W innym zaś – „kanały na księżycu”.

Mam tej wiedzy zapas nieskończony;
2pIR i H₂SO₄,
Jabłka, lampy, Crookesy i Newtony,
Azot, wodór, zmiany atmosfery.

Wiem o kuli, napełnionej lodem,
O bursztynie, gdy się go pociera...
Wiem, że ciało pogrążone w wodę
Traci tyle, ile... etcetera.

Ach, wiem jeszcze, że na drugiej półkuli
Słońce świeci, gdy u nas jest ciemno!
Różne rzeczy do głowy mi wkuli,
Tumanili nauką daremną.

I nic nie wiem, i nic nie rozumiem,
I wciąż wierzę biednymi zmysłami,
Że ci ludzie na drugiej półkuli
Muszą chodzić do góry nogami.

I do dziś mam taką szkolną trwogę:
Bóg mnie wyrwie – a stanę bez słowa!
– Panie Boże! Odpowiadać nie mogę,
Ja... wymawiam się, mnie boli głowa...

Trudna lekcja. Nie mogłem od razu.
Lecz nauczę się... po pewnym czasie...
Proszę! Zostaw mnie na drugie życie
Jak na drugi rok w tej samej klasie.

Czwarty tom wierszy, 1923

Nie żal mi tamtych lat...

Lata 1964-1984 w Szkole Podstawowej w Rudnej Wielkiej – wspomnienia

Cz. II

Po 14 latach pracy w szkołach na terenie pow. Nisko z radością powróciliśmy do miejsc naszego dzieciństwa i wczesnej młodości – w okolice Rzeszowa. Przeszłość, choć bardzo trudna, czasem niebezpieczna była, według mnie, okresem zdobywania doświadczeń życiowych, kształcenia i uczenia się współpracy z uczniem, gronem pedagogicznym i środowiskiem wiejskim a także z władzami oświatowymi. Nauczyłam się w tym czasie samodyscypliny, hartu ducha, wytrwałości. Zrozumiałam także potrzebę samodoskonalenia się i podjęcia studiów „zaocznych”. Z dużym bagażem doświadczeń pedagogicznych, życiowych, społecznych oraz konkretnymi planami na przyszłość 10 VII 1964 r. stanęliśmy przed budynkiem Szkoły Podstawowej w...

zmian w obejściu szkoły, np. zburzono „starą” szkołę i „czworaki podworskie”, a wybudowano w tym miejscu Dom Nauczyciela (dla 4 rodzin), natomiast w przybudówce do niego powstało przedszkole.

Jacy byli uczniowie?

Jak w każdym środowisku – różni. Większości nie brakowało chęci, staranności i zapału do nauki. Ta grupa uczniów była jakby motorem motywującym i zachęcającym słabszych kolegów. Już w krótkim czasie dało się zauważyć zdrową rywalizację między uczniami.

Rudnej Wielkiej k. Rzeszowa

Skrywaliśmy jednak marzenie i nadzieję, że będzie to nasza ostatnia przystań życiowa i zawodowa, aż... do emerytury. Dwupiętrowy, jak na owe czasy, nowoczesny budynek z 7 izbami lekcyjnymi, biblioteką, szatniami dla dzieci, salą gimnastyczną, zapleczem administracyjnym, wszelkimi urządzeniami sanitarnymi, wodą, c.o., elektrycznością – był dla nas i naszej rodziny komfortem.

Szkoła Podstawowa w Rudnej Wielkiej (lata 1964-1984).

Mąż mój został mianowany kierownikiem (dyrektorem) tej szkoły, a ja pracowałam jako nauczycielka języka polskiego i historii. Rada Pedagogiczna składała się wraz z kier. z 8 osób, w większości, z ludzi młodych, wykształconych, otwartych na uczniów, nauczycieli i pracę. Były to następujące osoby: mój mąż – Stanisław Rybka – kierownik szkoły i (porządek alfabetyczny) następujący kol. kol.: Józef Bogaczewicz, Maria Drzał, Anna Fąfara, Elżbieta Kowal, Anna Miśków, Stanisława Nawracaj, Zofia Polak, Irena Rybka. To młode prężne solidne grono sprawiło, że już po kilku latach wspólnej pracy znaleźliśmy się w czołówce szkół z terenu Gminy Świlcza. Dobra organizacja pracy przez Dyrektora szkoły z Komitetem Rodzicielskim pozwoliły na dokonanie wielu

Uczniowie klasy I Szkoły Podstawowej w Rudnej Wielkiej, wych. Irena Rybka (1976 r.).

Stosowane ciekawe metody nauczania i oceniania, różnorodne konkursy przedmiotowe sprawiały, że nasi uczniowie w 100% zdawali egzaminy wstępne do szkół ponadpodstawowych, później podejmowali studia i zdobywali intratne zawody.

Nie zawsze jednak było łatwo!

Liczne kłopoty, trudności natury materialnej, np. na zakupy nowych pomocy naukowych drobne remonty udawały się pokonać dzięki współpracy Rady Pedagogicznej i Komitetu Rodzicielskiego. Tu wspomnę tylko przykład dobrej współpracy szkoły z Rudnej Wielkiej z zakładami pracy – spoza najbliższej okolicy. Nawiązana współpraca szkoły z dyrekcją huty „Batory” z Chorzowa polegająca m.in. na udostępnieniu budynku szkolnego na kolonię letnią w okresie wakacji dzieciom pracowników huty pozwoliła nie tylko dokonywać drobnych remontów „pokolonijnych”, starczało także na najnowocześniejsze środki audiowizualne dla szkoły. Nowocze-

śnie wyposażone klasy stały się klasopracowniami np.: biol.-chem., mat.-fiz., geograficzną, języka polskiego i historii, języka rosyjskiego i zpt.

Uczniowie klasy VII Szkoły Podstawowej w Rudnej Wielkiej z nauczycielkami M. Drzał i J. Romanowską, wych. Irena Rybka (1976 r.).

W latach 70. podjęłam studia zaoczne w rzeszowskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej z zakresu nauczania początkowego. Współpracowałam z ówczesnym Ośrodkiem Metodycznym. Organizowałam lekcje pokazowe dla nauczycieli podległych mnie jako opiekunce na terenie gminy Świlcza. Uczestniczyli w nich również dyrektorzy szkół. Dyskusje pohospitacyjne dotyczyły nie tylko metodyki, ale też treści programów nauczania. Nieco inną formą mojej aktywności zawodowej była praca w tzw. Ognisku ZNP. Konferencje związkowo-szkoleniowe dla wszystkich nauczycieli gminy odbywały się systematycznie, każda w innej szkole. Najważniejsze było szkolenie ideowe.

Referaty i prowadzenie dyskusji zakończonych konkretnymi wnioskami wymagały wielu przygotowań. Robili to tzw. kierownicy szkolenia pedagogicznego – ja pełniłam tę funkcję. Konferencje miały także rolę integrującą środowisko nauczycielskie. Wraz z mężem odtworzyliśmy Kronikę Związkową na terenie gminy od czasów międzywojennych – do współczesnych nam. Jako opiekunka Uczniowskiego Samorządu Szkolnego przy pomocy kol. M. Drzał przygotowywałam wszystkie uroczystości szkolne, środowiskowe i państwowe.

Uczniowie klasy II Szkoły Podstawowej w Rudnej Wielkiej, wych. Irena Rybka (1977 r.).

Nigdy jednak nie narzekałam na nawał pracy, czy wykorzystywanie mojego prywatnego czasu na zajęcia pozalek-

cyjne. Kochałam uczniów, praca i przebywanie z nimi były dla mnie przyjemnością. Największą za to zapłatą było skromne – „dziękuję” i szczeru uśmiech dziecka. Mój mąż jako dyrektor szkoły miał opinię surowego, ale sprawiedliwego, „twardo stąpającego po ziemi” człowieka. W Radzie Pedagogicznej panowały stosunki koleżeńskie, szczerze. Wspieranie się wzajemnie w radościach i smutkach było naszą dewizą. Tworzyliśmy jedną wielką zgodną rodzinę, która wspólnie dąży do określonego celu – jak najlepszej edukacji naszych uczniów.

Uznawano naszą pracę i starania. Władze oświatowe, związkowe, lokalne nagradzały dyplomami, wyróżnieniami i odznaczeniami państwowymi. Powiem z pewną dumą, że mąż mój – w ciągu 34 lat nienaganej pracy otrzymał: Brązowy, Srebrny i Złoty Krzyż Zasługi. Złoty Odznakę ZNP i TPD, i Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (wówczas najwyższe dla nauczycieli odznaczenie za minimum 30 lat nienaganej pracy). Takie same odznaczenia ja także otrzymałam, byliśmy z tego dumni.

Stan wojenny 13 XII 1981 r. zburzył naszą pracę, życie zawodowe i rodzinne

Mąż został w dn. 14 XII internowany, zatrzymany przez ZOMO i wraz z innymi osadzony został w budynku gminy Świlcza. Po 10 dniach z zawałem serca znalazł się w szpitalu w Rzeszowie. Tam przeszedł jeszcze 2 udary mózgu, lewo- i prawostronny. Pokonał wszystko, ale o powrocie na stanowisko dyrektora nie mogło być mowy. Ze szpitala wrócił 1 marca 1982 r.

Z polecenia Gminnego Dyrektora Szkół w Świlczy Aleksandra Trawki zostałam p.o. obowiązki dyrektora. Od nowego roku dyrektorem szkoły w Rudnej dyrektor A. Trawka mianował Franciszka Musiałka.

Konieczność stałej opieki nad mężem i moje przeżycia związane z tymi wydarzeniami, zmusiło mnie po podjęciu decyzji o odejściu na emeryturę. 28 czerwca 1984 r. grono pedagogiczne, uczniowie, Komitet Rodzicielski przygotowali nam wspaniałe pożegnanie. Obecni byli również przedstawiciele władz oświatowych z Podkarpackiego Kuratorium Oświaty w Rzeszowie, przedstawiciele samorządu Gminy Świlcza, i społeczności lokalnej. Ten rok był jeszcze o tyle szczęśliwy, że od października zamieszkałszy na stałe we własnym mieszkaniu w Rzeszowie.

Niestety w dn. 13 IX 2013 roku mój mąż zmarł. Pogrzeb zgromadził rzesze żałobników, były nad trumną, przemówienia pożegnalne, podkreślające Jego zasługi, kwiaty, znicze pamięci, wspomnienia. Dla mnie i moich dzieci oraz wnuków pogrzeb był – nade wszystko – pożegnaniem najdroższej Osoby. Myślę do dziś, że słowa św. Pawła wypowiedziane przez Janinę Godlewską, ówczesną dyrektor Zespołu Szkół w Rudnej Wielkiej m.in. w mowie pożegnalnej: „*W dobrych zawodach wystąpiłem, bieg ukończyłem, wiary ustrzegłem...*”, mogłyby być credo życiowym mojego Zmarłego Męża.

Po 35 latach – na emeryturze

Po trudnych przejściach zawodowych, rodzinnych, zdrowotnych – w miarę możliwości cieszę się zdrowiem nadszarpniętym i życiem.

Nasze ostatnie zdjęcie (1998 r.) z prawnuczką w Rzeszowie.

Utrzymuję kontakty ze swoją – ostatnią w karierze zawodowej szkołą, a przede wszystkim jej nauczycielami. Jestem sama, ale nie samotna. Odwiedzają mnie Kol. Kol. ze szkoły, uczestniczę w uroczystościach przez nią organizowanych, np. przeżyłam bardzo pozytywnie uroczystość nadania sztandaru i imienia szkole, każdy Dzień Edukacji Naro-

dowej spędzam w szkole, bywam i na innych ważnych uroczystościach.

Tylko w głębokiej pamięci pozostały mi dawne biedne i siermiężne, a później PRL-owskie szkoły: mundurki dzieci, capstrzyki i czyny społeczne, zbiórki makulatury i poszukiwania stonki ziemniaczanej, język rosyjski obowiązkowy i nauka w soboty, szkoły z ubogimi zasobami pomocy naukowych nie mówiąc o mediach, komputeryzacji i cyfryzacji. Te zdobycze techniki, wspaniałą bazę, nowoczesne środki i pomoce naukowe piękne sale gimnastyczne pracownie komputerowe, zagospodarowane estetycznie obejścia szkolne i wspaniałe dzieci i młodzież – mają nasze gminne szkoły. Czyż to nie zaszczyt? Jestem dumna z ogromnego postępu cywilizacyjnego, w tym w odwiedzanych przeze mnie szkołach gminy. Uczestniczyłam w tym, jest tam i częśćka mojej pracy.

Młodzi potrzebują ciągle wzorców, które byłyby dla nich punktem odniesienia. To buduje etos zawodu nauczycielskiego, dziś tak bardzo marginalizowanego. Jestem członkiem Sekcji Emerytów i Rencistów ZO ZNP Świlcza. Pisałam wspomnienia, gdy młodszy koleżanki i koledzy po proteście zbiorowym w grudniu ub.r. od kwietnia ogłosili strajk generalny, nauczycieli. Niestety – chodzi w nim o zapewnienie godnego miejsca w naszej Ojczyźnie dla szkół, edukacji i oświaty oraz zawodu nauczyciela.

Pamiętajmy

*Znajomość historii i czynów dokonanych w kraju i poza granicami
Jest uważana przez ludzi mądrych za rodzicielkę i nauczycielkę życia.*

(J. Długosz)

Kwiecień 2019 r.

2 IV 2005 r. – 15 lat temu zmarł w wieku 84 lat Jan Paweł II, Karol Józef Wojtyła, Papież Polak, następca św. Piotra. Był 264 papieżem najdłużej urzędującym we współczesnej historii papieżstwa. Pontyfikat JP II trwał 26 lat, 5 miesięcy i 16 dni. W latach 1958-1978 był biskupem pomocniczym, a następnie arcybiskupem metropolitą krakowskim (1964-1978), kardynałem (1968-1978). Tegoroczne obchody rocznicowe pod hasłem: „Odnów oblicze” nawiązują do wypowiedzianych 40 lat temu podczas pierwszej pielgrzymki do Polski słów: „Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi, tej ziemi”. Spełniło się to prorocze wołanie w Polsce, dokonana się bezkrwawa transformacja ustrojowa.

Beatyfikacji Papieża Polaka dokonał w 2011 r. papież Benedykt XVI, kanonizacji – papież Franciszek w kwietniu 2014 r.

7 IV 1989 r. – Sejm PRL uchwalił tzw. nowelę kwietniową, która była realizacją ustaleń przyjętych dwa dni wcześniej na zakończenie prowadzonych w Pałacu Namiestnikowskim w Warszawie rozmów okrągłego stołu. Nowelizacja konstytucji PRL wprowadzała urząd prezydenta i tworzyła Senat.

10 IV 2010 r. – Katastrofa smoleńska. Podczas podchodzenia do lądowania samolot Tu154M na lotnisku w Smoleńsku (Rosja) rozbił się. Wiózł polską delegację państwową na obchody 70. rocznicy zbrodni katyńskiej. Delegację stanowili posłowie, senatorowie, dowództwo wojskowe, najwyższe władze Kościoła Katolickiego, Rodzin Katyńskich – na czele z prezydentem RP Lechem Kaczyńskim z żoną Marią. Razem z załogą samolotu było to 96 osób. Wszyscy zginęli. Do dziś nie

jest znana przyczyna katastrofy, a Rosja nie oddała Polsce wraku samolotu.

13 IV – W Polsce, od 2007 r., Dzień Pamięci Ofiar Katyńskich.

19/20 IV 1919 r. – pierwsze oddziały Błękitnej Armii Hallera przekroczyły tymczasową granicę polsko-niemiecką.

21 IV 1919 r. (450 lat temu) – wojska polskie pod dowództwem Józefa Piłsudskiego wyzwoliły Wilno spod okupacji bolszewickiej. Następnego dnia Naczelnik Państwa wydał odezwę: „Do Mieszkańców byłego Wielkiego Księstwa Litewskiego”, w której deklarował: „Chcę dać Wam możliwość rozwiązania spraw wewnętrznych, narodowościowych i wyznaniowych, tak jak sami tego sobie życzyć będziecie, bez jakiegokolwiek gwałtu lub ucisku ze strony Polski”.

29 IV 1919 r. (100 lat temu) – Sejm Ustawodawczy ogłosił dzień 3 maja świętem narodowym. Było to pierwsze święto narodowe ustanowione po odzyskaniu niepodległości.

Maj

1 V 2004 r. – 15. rocznica przyjęcia Polski i 9 innych państw do Unii Europejskiej.

2 V – Święto flagi państwowej i Łączności Polonii z Macierzą.

3 V 1791 r. – Uchwalona została Konstytucja 3 Maja. Była pierwszą w Europie i drugą na świecie (po Stanach Zjednoczonych) spisana ustawą zasadniczą. Dokument powstał w celu zlikwidowania obecnych od dawna wad opartego na wolnej elekcji i demokracji szlacheckiej systemu politycznego Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Konstytucja zmieniła ustrój państwa na monarchię dziedziczną, ograniczyła znacząco demokrację szlachecką.

5 V 1819 r. – W Ubielcu (dziś Białoruś) urodził się Stanisław Moniuszko, kompozytor, dyrygent, autor ok. 268 pieśni, operetek, baletów i oper, m.in. najslawniejszej polskiej opery „Halka”. W dwusetną rocznicę urodzin Sejm RP ustanowił 2019 Rokiem Stanisława Moniuszki. „Jego wielkie opery takie jak *Halka*, *Straszny dwór* dotykające sedna idiomu polskości – zarówno w warstwie tekstowej, jak i muzycznej – do dziś stanowią inspirację dla wielu artystów, a w czasach jemu współczesnych tworzyły paletę barw, za pomocą której Polacy odmaloowywali najpiękniejsze odcienie patriotycznych uczuć i narodowej tożsamości” – czytamy w uchwale.

8 maja 1945 r. – W Berlinie dowództwo niemieckie prowadzące bezpośrednio II wojnę św. podpisało **akt bezwzględnej kapitulacji** wobec aliantów zachodnich i ZSRR. Formalnie w Europie wojna się zakończyła. Mija 74 lata od tego wydarzenia.

9 V 1987 r. – Katastrofa samolotowa w Lasach Kabackich. Pod Warszawą w Lesie Kabackim podczas próby awaryjnego lądowania samolot pasażerski „Tadeusz Kościuszko” lecący do Nowego Jorku rozbił się. Zginęło 183 osoby: 172 pasażerów i 11 członków załogi. Zginęła wówczas piosenkarka Anna Jantar. Zginęła także mieszkanka Trzciany – śp. Władysława Pisula.

19 V 1919 r. – W Kielcach urodził się Gustaw Herling-Grudziński, jeden z najwybitniejszych pisarzy polskich XX w. Dla upamiętnienia jego postaci Sejm RP ustanowił 2019 r. – Rokiem Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. W uchwale podkreślono, że losy i twórczość autora „Innego świata” stanowią „świadectwo cierpienia i czynów człowieka, któremu przyszło przeżyć czasy totalitarnej przemocy i kryzysu wartości”.

18 maja 1944 r. – Żołnierze II Korpusu pod dowództwem gen. Władysława Andersa zatknęli biało-czerwoną flagę na

ruinach klasztoru Monte Cassino w Hiszpanii. Była to najkrwawsza walka zachodnich aliantów z niemieckim Wehrmachtem. Górujący nad doliną klasztor Monte Cassino był jednym z najświętszych miejsc chrześcijaństwa. Założone, podobno przez rzymskiego arystokratę św. Benedykta w 529 roku, opactwo, przez wiele wieków uchodziło za bastion wiary chrześcijańskiej. Po zażartej i brutalnej bitwie, która odbyła się w jego cieniu podczas II wojny światowej, zaczął też reprezentować coś innego: ludzkie poświęcenie i niemal niewyobrażalne cierpienie. 24 stycznia 1944 r. alianckie bombowce zrzuciły obrońcom Monte Cassino ulotki z propozycją „Stalingrad czy Tunis – okrażenie i zniszczenie lub honorowa kapitulacja”. Hitler zarządził jednak, że we Włoszech nie będzie już więcej odwrotów. W tym samym miesiącu przywódca niemiecki wydał następujący rozkaz: „W ciągu kilku następnych dni rozpocznie się bitwa o Rzym. Będzie miała decydujące znaczenie dla obrony środkowych Włoch i przesądzi o losie 10. Armii (...) Bitwa musi się toczyć w duchu świętej nienawiści do wroga, który prowadzi okrutną wojnę w celu eksterminacji narodu niemieckiego”.

W walkach zginęło 924 Polaków, a 3000 zostało rannych. Oznaczało to utratę ponad 30% atakujących sił. Podobnie ciężkie straty ponieśli nacierający w dolinie Brytyjczycy i Hindusi, co pokazuje skuteczność niemieckiego oporu. Należy pamiętać, że siły obrońców były znacznie mniej liczne od atakujących. W 75. rocznicę na Monte Cassino odbyły się uroczystości kościelno-państwowe z udziałem weteranów walki i najwyższych władz Polski i Włoch.

Czerwiec

4 VI 1989 r. (30 lat temu) – Na podstawie umowy okrąglistołowej odbyły się **pierwsze w dziejach PRL częściowo wolne wybory**. W wyborach do Senatu kandydaci Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” uzyskali 92 mandaty, strona koalicyjna ani jednego. Z kolei w wyborach do Sejmu „Solidarność” zdobyła 160 ze 161 możliwych do zdobycia miejsc. Kandydaci koalicyjni z 299 przysługujących im mandatów uzyskali zaledwie 3. Dwa tygodnie później odbyła się druga tura wyborów.

2 VI 1979 r. (40 lat temu) – rozpoczęła się pierwsza pielgrzymka papieża Jana Pawła II do Polski. Odwiedził Warszawę, Gniezno, Częstochowę, Kalwarię Zebrzydowską, Wadowice, Kraków i był niemiecki obóz koncentracyjny Auschwitz. Zdaniem wielu analityków przesłanie tej wizyty przyczyniło się do powstania w następnym roku „Solidarności”.

28 VI 1834 r. – W Paryżu ukazało się pierwsze wydanie poematu Adama Mickiewicza „Pan Tadeusz”, jednego z najważniejszych dzieł polskiej literatury.

28 VI 1919 r. (100 lat temu) – W Wersalu podpisano traktat ustanawiający nowy porządek polityczny po pierwszej wojnie światowej, m.in. zachodnią granicę RP.

(red.)

Ewa Świder

Wiem, znam się, orientuję się, nie jestem zarobiona..., więc... piszę

Jak zintegrować klasę? Jak zhumanizować relacje między ludźmi? Jak? Ten sposób oceniam na razie na czwórkę z plusem.

Od września 2019 roku jako wychowawczyni klasy IV wymarzyłam sobie moją klasę jako zespół, który może liczyć na siebie oraz się wspierać. Zespół, w którym wyciągać dłoń do potrzebującego, to naturalność, nie czyn zasługujący na pochwałę, która wyłącznie podwyższa ocenę z zachowania. Taką klasę, gdzie razem będziemy smakować słodycz sukcesu i gorycz porażki. Będą błędy, ły szczęścia, śmiech do rozpuku, upadki, ból, gniew, sprawiedliwość i bunt. Ale... krok po kroku nauczymy się zagłuszać niepożądane wartości, a wzmacniać oczekiwane. Nieustannie pamiętam o definicji zespołu klasowego. Zespół klasowy to suma indywidualności. Indywidualność, inaczej wyjątkowość.

Inspirując się **Żołnierz Wyklęta, Inką – Danutą Siedzikówną** oraz **Internetowym Uniwersytem Mądrego Wychowania im. Stefanii Światłowskiej i Programem Nauczania Wartości – opracowanym przez Fundację ABCXXI – Cała Polska czyta dzieciom** – napisałam **Autorski Program INKA – Zachowanie jak trzeba**.

Danuta Siedzikówna (3.09.1928 – 28.08.1946)

Danusia Siedzikówna INKA urodziła się 3 września 1928 roku w Guszczewinie, koło Narewki. Jej ojciec Wacław Siedzik w młodości był zesłany na Sybir za działalność patriotyczną. Wrócił do Polski w 1926 roku. Był leśniczym. Deportowany przez NKWD w lutym 1940 roku, od 1941 roku żołnierz gen. Władysława Andersa. Zmarł w Teheranie. Matka Eugenia z Tymińskich, należała do siatki terenowej AK. Aresztowana przez Gestapo, po ciężkim śledztwie zamordowana w 1943 roku w lesie pod Białymstokiem.

Danka jako 15-letnia dziewczyna, wraz ze swoją siostrą Wiesławą, złożyła przysięgę w AK. Odbyła szkolenie sanitarne. Po przejściu frontu podjęła pracę kancelistki w nadleśnictwie Hajnówka. Aresztowana za współpracę z antykomunistycznym podziemiem, uwolniona z konwoju UB przez patrol wileński AK. Została sanitariuszką w oddziałach antykomunistycznej partyzantki. Przybrała pseudonim Inka, na pamiątkę szkolnej przyjaźni. Od wiosny 1946 roku służyła w szwadronie 5. Wileńskiej Brygady AK mjr. Zygmunta Szendzielorza Łupaszki jako łączniczka i sanitariuszka.

W lipcu 1946 roku pojechała do Gdańska po zaopatrzenie medyczne dla oddziału. Tam aresztowana rankiem 20 VII 1946 roku i umieszczona w pawilonie V więzienia w Gdańsku jako więzień specjalny. Po ciężkim śledztwie 3 VIII 1946 roku skazana na śmierć przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Gdańsku. Wyrok śmierci na młodą sanitariuszkę był komunistyczną zbrodnią sądową. Inka nie uległa namowom obrońcy z urzędu i nie podpisała się pod pismem do Bieruta, prezydenta z sowieckiego nadania, o utaskawienie. Pismo podpisał obrońca. Bierut nie skorzystał z prawa łaski. W przesłanym grypsie

z więzienia Inka napisała: **Powiedzcie mojej babci, że zachowałam się jak trzeba**.

Została rozstrzelana 28 VIII 1946 roku o 6.15 strzałem w głowę przez dowódcę plutonu egzekucyjnego, ponieważ żołnierze z plutonu nie chcieli tego zrobić. Według żyjących świadków, ks. Mariana Prusaka i ówczesnego zastępcy naczelnika więzienia w Gdańsku, przed śmiercią Inka krzyknęła: **Niech żyje Polska**.

Miejsce pochówku zostało przez UB utajnione. Inka ma symboliczny grób na cmentarzu garnizonowym przy ulicy Gielgu na w Gdańsku. Ma też tablicę pamiątkową w bazylice NMP w Gdańsku oraz kamienny obelisk w Sopocie, obok pomnika AK. (Tekst pochodzi z broszury przygotowanej przez IPN oddział w Gdańsku, a wydanej przez Biuro Bezpieczeństwa Narodowego). W 1991 r. Sąd Wojewódzki w Gdańsku uznał, iż działalność Inki i innych żołnierzy V Wileńskiej Brygady AK zmierzała do odzyskania niepodległego bytu Państwa Polskiego. 11 listopada 2006 r. Danuta Siedzikówna została pośmiertnie odznaczona przez prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego *Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski Polonia Restituta*. Na początku tego roku 2015 IPN znalazł miejsce pochówku oraz szczątki Inki. Potwierdziły to badania DNA.

Internetowy Uniwersytet Mądrego Wychowania im. Stefanii Światłowskiej

1. Przyczyny kryzysu wartości moralnych we współczesnym świecie

Nacisk na rozwój gospodarczy i techniczny, indywidualizm, hedonizm; zaniedbanie nauk humanistycznych, rozwoju duchowego i wychowania; podważanie roli rodziny; materializacja współczesnego życia, konsumpcjonizm; ostra konkurencja na rynku pracy – wyścig szczurów; wzrost anonimowości życia, spadek kontroli społecznej; powszechna dostępność niekontrolowanych mediów elektronicznych; dostęp do ciągłej, często niemoralnej rozrywki i antywartości; intensywne zaangażowanie zawodowe poza domem obojga rodziców,

brak czasu, energii rodziców, aby ochronić dzieci przed antywartościami kultury masowej; rozpad rodzin; przeciążenie problemami.

Wychowanie to kształtowanie umysłu i serca dziecka tak, aby wyrosło na mądrego, dobrego i szczęśliwego człowieka. Jednym z najważniejszych zadań wychowawczych jest pomoc dziecku w zbudowaniu dobrego, mocnego charakteru poprzez nauczenie go – własnym przykładem i celowym działaniem – praktykowania wartości moralnych z wewnętrznych pobudek. Niezbędne elementy przygotowania dzieci do praktykowania wartości: zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dziecka – dziecko *głodne emocjonalnie* nie ma siły emocjonalnej i motywacji do praktykowania wartości moralnych bez presji i kontroli; przykład dorosłych praktykujących wartości moralne; celowe uczenie, czym są wartości moralne, dlaczego i jak należy je praktykować.

2. Wartości moralne są częścią zbioru wartości

Wartości to: rzeczy i sprawy ważne, cenne, pożądane; standardy naszych myśli, postaw i naszego zachowania, które mówią o tym, kim jesteśmy, jak żyjemy i jak traktujemy innych ludzi, drogowskazy życiowe, mapy, życiowy kompas; kryteria naszych decyzji, wyborów i ocen.

3. Czym są wartości moralne?

Wartości moralne to wskazania lub idee, które wywołują zachowania korzystne zarówno dla tego, kto je praktykuje, jak i dla osób, do których są skierowane. Wartości moralne kształtują lepszych ludzi, lepsze życie i lepsze stosunki międzyludzkie. Cechą wartości moralnych jest to, że im szerzej je praktykujemy, im więcej ich dajemy innym, tym więcej ich wokół przybywa i tym więcej do nas wraca. Wartości moralne są podstawą dobrych stosunków społecznych.

4. Prawo a wartości moralne

Prawo nie jest wystarczającym gwarantem ładu i interesu społecznego oraz jakości stosunków międzyludzkich. Prawo jest instrumentem przymusu i wkracza dopiero wtedy, gdy w drastyczny sposób zostały naruszone ład lub interes społeczny, bądź czyjś uprawniony osobisty interes. Prawo nie jest w stanie zapewnić dobrych stosunków między ludźmi, bazujących na szacunku, przyzwoitości, uczciwości, życzliwości, czy solidarności. Moralne zachowania wypływają z wewnętrznych potrzeb i pobudek, z kultury moralnej człowieka, nie z nakazów kodeksów prawnych. Wartości moralne znacznie skuteczniej niż przepisy prawa powstrzymują ludzi przed czynieniem zła. Refleksja moralna i głos sumienia to wewnętrzny sędzia i najskuteczniejszy kontroler naszego zachowania. Nikt nie

jest w stanie skutecznie upilnować wolnego człowieka przed czynieniem zła, w tym też zaniechaniem potrzebnych działań na rzecz innych (np. zaniedbywaniem dziecka czy starych rodziców) – może to uczynić tylko on sam.

5. Wartości moralne

Stoją na straży życia i ładu społecznego; nadają życiu sens; są drogowskazem w stosunkach z ludźmi; ułatwiają podejmowanie słusznych decyzji i trwałe sukcesy; stanowią wewnętrzny hamulec dla zachowania niemoralnego, krzywdzącego innych; chronią przed demoralizującymi wpływami z zewnątrz; są ważnym budulcem kultury i elementem komunikacji międzyludzkiej; budują harmonię życia osoby praktykującej wartości, jej najbliższych i otoczenia.

Program Nauczania Wartości

– opracowany przez Fundację ABCXXI

– *Cała Polska Czyta Dzieciom*

Obejmuje 12 uniwersalnych wartości moralnych: szacunek, uczciwość, odpowiedzialność, odwaga, samodyscyplina, pokojowość, sprawiedliwość, szczęście, optymizm, przyjaźń i miłość, solidarność, piękno, mądrość.

SZACUNEK. Często dla dobra dziecka depczemy jego uczucia. Tymczasem najgłębszą treścią szacunku jest ochrona uczuć, ponieważ stwarza klimat akceptacji i zachęty, w którym każdy może zdrowo się rozwijać i działać, wydobywając i kształtując swe najlepsze cechy. Zawsze warto zapytać samego siebie: czy moje słowa lub zachowanie nie zraniły lub nie zranią uczuć innej osoby?

Składowe szacunku: grzeczność, dobre maniery; dbałość o uczucia innych, poszanowanie cudzej godności; dbałość o dobro innych, wzgląd na innych; respektowanie inności, odmienności; honor: poszanowanie własnej godności, dbałość o swe dobre imię, dotrzymywanie słowa; dbałość o własne dobro i swój rozwój; podziw, uznanie, docenianie.

Komu-czemu powinniśmy okazywać szacunek?

Wszystkim osobom – znajomym i nieznanym, a także sobie; cudzej własności (przedłużenie szacunku wobec właściciela); dobrym tradycjom (przedłużenie szacunku wobec wcześniejszych pokoleń); pracy i jej produktom (przedłużenie szacunku wobec jej wykonawców i użytkowników); Ziemi, przyrodzie, zwierzętom; prawu, które służy dobru ogólnemu, zasadzie równości ludzi; sprawiedliwemu państwu i jego instytucjom.

Szacunek okazujemy poprzez: uśmiech, przyjazne patrzywanie w oczy osobie mówiącej do nas, spokojny i niezbyt głośny ton, kulturalny język, mówienie dzień dobry, przepraszam, dziękuję, itp. przedstawianie się, gdy dzwoniemy do kogoś, pytanie o zgodę osób we wspólnym pomieszczeniu (pokoju, autokarze), zanim zrobimy coś, co może zakłócić ich spokój lub komfort, zapamiętywanie imienia i nazwiska i prawidłowe ich używanie, grzeczne gesty: przepuszczenie przez drzwi, ustępowanie miejsca w środkach transportu, drobna pomoc, udzielanie informacji, prawdomówność, słuchanie bez przerywania, punktualność, sprzątanie po sobie, dbanie o cudze dobro, mówienie z życzliwością o innych, powstrzymanie się od krytykowania siebie i innych, nieużywanie cudzych rzeczy bez zgody właściciela, noszenie stroju stosownego do okazji.

Nie zakładajmy, że dzieci od razu będą wiedziały, jak należy się właściwie zachowywać. Często ktoś zachowuje się źle, gdy nie wie, jak postąpić. Dzieci nie uczą się szacunku, zapamiętując listę sposobów, w jaki go wyrażamy. Mogą się nauczyć właściwego zachowania tylko poprzez obserwację dorosłych,

którzy je praktykują. Nie krytykujemy dzieci i nie karzmy ich za błędy, ale uczymy szacunku swoim przykładem, poprzez rozmowy i lektury, mając świadomość, że zasady prawidłowego zachowania trzeba będzie przypominać wielokrotnie.

Brak szacunku (lekceważenie) przejawia się poprzez: wulgarny język, przerywanie komuś wypowiedzi, niezwracanie uwagi na osobę, która do nas mówi (słuchamy, nie patrząc jej w oczy i nie przerywając swych zajęć), spóźnianie się, nieodtrzymywanie słowa, bałaganienie we wspólnym mieszkaniu lub pokoju, przekręcanie czyjegoś imienia i nazwiska, krytykowanie, zwłaszcza publiczne, nieodpowiedni do okazji strój, brak higieny, pozostawianie po sobie nieporządku, krzyk, wyzwiska, obraźliwe określenia i epitety, lekceważenie potrzeb innych ludzi, pożyczanie sobie cudzej własności bez zgody właściciela, czytanie cudzej korespondencji, zaglądnienie – pod nieobecność gospodarzy i bez ich zgody – do cudzych szaf, szuflad, toreb, itd.

Pamiętajmy też, że nigdy nikogo nie należy wprowadzać w stan zakłopotania, zwłaszcza publicznie. Ta zasada szacunku obejmuje również dzieci, których nie powinniśmy krytykować, upokarzać ani wyśmiewać. Dziecko musi najpierw doświadczać szacunku ze strony dorosłych, by umiało i chciało bez przymusu odnosić się z szacunkiem do innych.

UCZCIWOŚĆ. Mówienie i pisanie w zgodzie z faktami, z prawdą; przyznanie się do winy i naprawienie szkody; nieprzywłaszczanie sobie cudzej własności (*I niech każde z was pamięta, cudza własność to rzecz święta!* – Zofia Rogoszówna *Dzieci Pana Majstra*); należyte wykonywanie swoich prac i obowiązków.

Uczciwość buduje poczucie własnej wartości, a także ufanie innych do nas. Poprzez uczciwość okazujemy szacunek innym: dbamy o ich dobro i uczucia, a także sobie: dbamy o swoje dobre imię, wiarygodność i dobre samopoczucie moralne.

Należy być uczciwym: wobec siebie samego; wobec innych ludzi; wobec prawa i przepisów; wobec pracy i obowiązków (rzetelność, terminowość); wobec faktów, zjawisk, spotykających nas problemów.

Dlaczego ludzie bywają nieuczciwi?

Żeby zdobyć coś, co uznają za zbyt trudne lub niemożliwe do osiągnięcia w uczciwy sposób; ze strachu przed karą lub nieprzyjemnymi konsekwencjami; ze wstydu, żeby zachować twarz; żeby komuś zaszkodzić (tak postępują osoby nienawistne i zawistne); dla żartu (na przykład na osma aprilis); żeby kogoś nie zranić (tzw. drobne białe kłamstwa).

ODPOWIEDZIALNOŚĆ. Rzetelne wypełnianie obowiązków, dbanie o dobro i zapobieganie złu, a także gotowość do ponoszenia konsekwencji własnych wyborów i własnego zachowania. **Za kogo i za co jesteśmy odpowiedzialni?** Za siebie samego; za swoje zdrowie i bezpieczeństwo (odpowiednie odżywianie, zdrowy styl życia, unikanie ryzykownego zachowania); za swoje myśli, wybory i czyny; za pozytywne myślenie; za kontrolowanie swych nastrojów i uczucia złości; za szukanie rozwiązań korzystnych dla wszystkich zainteresowanych stron; za swoje zobowiązania i obietnice; za wykonywanie swoich obowiązków; za gospodarowanie swym czasem; za własny rozwój i edukację; za kształtowanie swego charakteru; za motywację; za właściwy sposób komunikowania się z ludźmi; za wybaczenie, odsuwanie mściwych myśli; za własne szczęście; za innych, nad którymi sprawujemy opiekę – młodszych, starszych lub chorych ludzi; a także za zwierzęta, rośliny; za innych, z którymi jesteśmy związani – członków rodziny, klasy, grupy, narodu; za własne lub powierzone naszej opiece mienie; za wspólne dobro; za środowisko, Ziemię. **Praktykowanie odpowiedzialności** nie zawsze jest łatwe. Wymaga wysiłku, wyrzeczeń, a nawet wielkich poświęceń. Odpowiedzialność jednak czyni życie wartościowszym – buduje

lepsy, bardziej przewidywalny świat, dobre stosunki między ludźmi, daje poczucie własnej wartości i dumy, przynosi szacunek i zaufanie innych osób.

ODWAGA. Wartość moralna – to podejmowanie trudnych, ale ważnych decyzji oraz przeciwstawianie się złu. Nie są nią: brawura i bohaterstwo. Podjęcie nowych wyzwań (z uwzględnieniem konsekwencji); akceptacja zmian, prezentowanie i obrona własnych poglądów i ideałów; obrona słabszych; przyznanie się do winy; mówienie trudnej, ale koniecznej prawdy; przyznanie się przed sobą do swych problemów, pokonywaniu lęku i słabości; sprzeciw wobec zła, walce z nim.

SAMODYSCYPLINA. Samokontrola, umiar oraz wytrwałe rozwijanie własnego potencjału. Samodyscyplina jest doskonałym narzędziem osiągnięcia życiowych celów; wymaga silnej woli i kształtuje charakter poprzez budowanie prawidłowych nawyków umożliwiających skuteczne i zgodne z wartościami działanie; ważną składową samodyscypliny jest motywacja zarówno do nałożenia sobie rozsądnych ograniczeń, jak i do konsekwentnego się samodoskonalenia; samodyscyplina ma początek w dyscyplinie nałożonej z zewnątrz; ucząc dzieci dyscypliny, przygotowujemy je do praktykowania samodyscypliny, a więc do szczęśliwszego życia.

POKOJOWOŚĆ. Osiągnięcie celów poprzez stosowanie rozumu i refleksji, powstrzymanie się od przemocy; spokój, cierpliwość i łagodność; postawa człowieka otwartego na różne rozwiązania, który szanując innych, zawsze poszukuje strategii wygrana – wygrana. Pokojowość wyraża się w: rozumowym osiągnięciu celów, refleksji; powstrzymaniu się od przemocy; spokoju, równowadze ducha i umysłu, opanowaniu, kontroli impulsów; dojrzałym radzeniu sobie ze złością; łagodności, cierpliwości i elastyczności; gotowości do zgody, poszukiwania kompromisu, strategii wygrana-wygrana. Dorośli powinni być dla dzieci wzorem pokojowości i dojrzałego wyrażania złości, nie powinni stosować wobec dzieci przemocy i prowokować ich złości.

SPRAWIEDLIWOŚĆ. Uczciwość w ocenianiu i sądzeniu, przestrzeganie zasady równości praw, poszanowanie prawdy oraz prawość postępowania, czyli inaczej ludzka przyzwoitość, postępowanie fair. Sprawiedliwość *dokonuje się* pomiędzy ludźmi; nie ma sprawiedliwości czy niesprawiedliwości natury, losu, śmierci; sprawiedliwość jest poszanowaniem równości praw społecznych, czyli zasad stworzonych przez człowieka, jest wyrazem ludzkiej przyzwoitości wobec innych; sprawiedliwe postępowanie wymaga czasu i namysłu, trzeba bowiem przyjąć właściwe (uczciwe) w danym przypadku kryterium podejmowania decyzji, rozważyć różne aspekty sprawy, uświadomić sobie i odsunąć motywy egoistyczne, zastosować obiektywizm; aby być sprawiedliwym, musimy postępo-

wać rozważnie, uczciwie i odważnie, analizując okoliczności; sprawiedliwość jest wyrazem dojrzałości i mądrości.

SZCZĘŚCIE. Poczucie trwałego zadowolenia, wewnętrznej harmonii i spokoju, które są skutkiem życzliwości, akceptacji siebie i świata oraz wiary w jego dobro. Poczucie szczęścia zależy od nas samych: od sposobu naszego myślenia, na który mamy wpływ, gdyż możemy kontrolować swe myśli; od pracy włożonej w osiągnięcie i pielęgnowanie szczęścia; warunkiem szczęścia jest optymizm: postrzeganie spraw w jasnym świetle, wzbudzanie w sobie nadziei, entuzjazmu i odwagi do działania, zaś składową optymizmu – poczucie humoru, tj. umiejętność śmiania się nie tylko z dowcipów, śmiesznych filmów i komicznych sytuacji, ale także z własnych wad, swoich problemów i niepowodzeń; nasz humor powinien ludzi cieszyć, a nie ranić.

PRZYJAŹŃ. Bliski i równoprawny związek pomiędzy osobami, oparty na wzajemnej sympatii, życzliwości, szczerości, zaufaniu, gotowości do pomocy i czerpaniu przyjemności z przebywania razem. Na przyjaźń składają się: akceptacja; sympatia; podziw; szczerość; uczciwość; zaufanie; takt; przestrzeganie prywatności przyjaciela; dyskrecja; pomoc; oddanie; wierność i lojalność, tj. dbanie o dobro i interes przyjaciela.

MIŁOŚĆ. To nie tylko głębokie uczucie do drugiej osoby, ale też silne przywiązanie do niej i gotowość do bezinteresownego służenia jej. Połączona jest zwykle z silnym pragnieniem ciągłego bycia z ukochaną osobą i chęcią obdarzania jej szczęściem. Miłość to także odczuwanie głębokiej więzi emocjonalnej z miejscem lub społecznością, z którymi z jakichś względów się identyfikujemy (np. miłość do Ojczyzny).

SOLIDARNOŚĆ. Gotowość do pomocy, poświęcenia i wsparcia oraz poczucie współodpowiedzialności w obliczu czyjejs potrzeby, problemu lub nieszczęścia. To także dzielenie się obowiązkami, ciężarami. Na pojęcie solidarności składają się: życzliwość; współczucie; empatia; wyrzeczenie; altruizm; szlachetność; współdziałanie; reagowanie wsparciem lub pomocą na cudze potrzeby w kłopotach lub nieszczęściu, zwykle bez oczekiwania wzajemności.

PIĘKNO NATURALNE. Piękno krajobrazu, przyrody, rozgwieźdzonego nieba, ludzkiego ciała, śpiewu ptaków; piękno stworzone przez człowieka: sztuka wyższa: malarstwo, rzeźba, muzyka, literatura, balet, teatr, film; sztuka użytkowa: artykuły dekoracyjne, tkaniny, biżuteria, architektura, wzornictwo przemysłowe: meble, ubrania i obuwie, pojazdy, artykuły codziennego użytku,

PIĘKNO DUCHOWE (wewnętrzne). Przejawia się w myśłach i zachowaniu człowieka; praktykowaniu wartości moralnych; dobro; życzliwość; cierpliwość; łagodność; harmonia;

spokój wewnętrzny; mądrość; otwartość; akceptacja ludzi; afirmacja życia; własny rozwój; ciekawość świata; serdeczność; szczerość; itp.

Dwa pierwsze rodzaje piękna – naturalne i stworzone przez człowieka – możemy nazwać pięknem estetycznym. Dostarcza ono przyjemnych przeżyć estetycznych. Piękno duchowe możemy nazwać pięknem moralnym. Sprawia ono, że żyjemy lepiej i mądrzej. Zarówno piękno estetyczne jak i duchowe wpływają na jakość naszego życia. Powinności ludzi wobec piękna to ochrona, dbałość i tworzenie piękna.

MĄDROŚĆ. Wartość moralna, która dąży do szukania rozwiązań, które uwzględniają zarówno dobro osoby czy grupy, jak i szeroko pojęte dobro powszechne. Składowe mądrości: wiedza (ogólna, psychologiczna); doświadczenie; refleksja (myślenie), umiejętność przewidywania krótko i długoterminowych konsekwencji decyzji, działań, zjawisk; sumienie; kontrola nad własnymi emocjami i impulsami.

6. Hierarchia i konflikt wartości

Mądrość pełni rolę doradcy wobec wszystkich wartości moralnych. Poszczególne wartości dotyczą różnych aspektów naszych relacji z ludźmi i światem. Może się zdarzyć, że w konkretnej sytuacji określone wartości moralne wzajemnie się wykluczają – występuje konflikt wartości. Mądrość – nasza wiedza, doświadczenie i sumienie – pozwala wówczas rozstrzygnąć, którą wartość potraktować jako (naj)ważniejszą i jak postąpić, aby zachować nadrzędną zasadę ogólnego dobra. Nauczanie wartości moralnych praktykowanych z własnego przekonania i potrzeby jest znacznie bardziej skuteczne w budowaniu dobrostanu jednostki i społeczeństwa oraz zapobieganiu złemu zachowaniu niż surowa dyscyplina i kary.

WYCHOWYWAĆ – to pomagać w poszukiwaniu i odkrywaniu wartości. Wychowywanie dziecka jest przywilejem i niełatwym obowiązkiem rodzica. Dotkliwy deficyt wartości w życiu społecznym powoduje niepokój o przyszłość dzieci. Wartości moralne stoją na straży życia i jego jakości. Nauczanie dziecka wartości jest największym zadaniem wychowawczym dla rodziców i nauczycieli.

Autorski Program INKA – Zachowanie jak trzeba koordynują **Beata Śpiewła** i **Ewa Świder**. Rodzice klasy IV zaufali koordynatorom i zaakceptowali nazwany program. Dwanaście wartości moralnych: szacunek, uczciwość, odpowiedzialność, odwaga, samodyscyplina, pokojowość, sprawiedliwość, szczęście, optymizm, przyjaźń i miłość, solidarność, piękno, mądrość wdrażamy na comiesięcznych wyprawach tematycznych. Od września urzeczywistniły się następujące:

PIERWSZA WYPRAWA pt. **Szlachetne zdrowie**. Miała miejsce dnia 30 września 2018 roku uczniowie **klasy czwartej b** zainaugurowali realizację programu wyprawą do Rzeszowa, gdzie na Rynku świętowano **Światowy Dzień Serca**. Realizacja wartości: **ZDROWIE, MĄDROŚĆ, SAMOKONTROLA, PRZYJAŹŃ**. W czasie nazwanego przedsięwzięcia Uczniowie wzięli udział w następujących inicjatywach organizatorów Światowego Dnia Serca w Rzeszowie: pomiar poziomu cukru; pomiar ciśnienia; resuscytacja; wizyta w karetce pogotowia; pogadanka pt. *Grzyby jadalne i grzyby trujące*; degustacja zdrowej żywności: napój, deser. Zgodnie z tegorocznym hasłem Światowej Federacji Serca **Moje Serce – Twoje Serce**, Uczniowie klasy czwartej **b** złożyli obietnicę: **OBIECUJĘ BYĆ BARDZIEJ AKTYWNYM, JEŚĆ ZDROWIEJ! MOJE SERCE MI ZA TO PODZIĘKUJE**.

DRUGA WYPRAWA pt. **Sto na sto**. Ta wyprawa, z dnia 20 października 2018 roku została w całości poświęcona uczczeniu **SETNEJ ROCZNICY ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI PRZEZ RZECZPOSPOLITĄ POLSKĄ**. Przebiegała na ścieżce zdrowia w Świlczy. Realizacja wartości: **PRZYJAŹŃ, MIŁOŚĆ,**

AKTYWNOŚĆ I RUCH NA ŚWIEŻYM POWIETRZU. Druga wyprawa pt. Sto na sto Autorskiego Programu INKA – Zachowanie jak trzeba. To wyprawa po ścieżce zdrowia w Świlczy, która nastąpiła w dniu 20 października 2018 roku. Przebieg wyprawy: 9.00 zbiórka przed budynkiem szkoły, 4 – 5 godzin udziału, tj. 9.00 – 13 – 14.00 w nazwanym wydarzeniu, 13 – 14.00, powrót przed budynek szkoły. Ekwipunek: plecak, wygodny strój, suchy prowiant, picie, reklamówka, trzy opakowania chusteczek higienicznych, spacer z atrakcjami, 20 drewniek około 50 cm długości. Druga eskapada została w całości poświęcona uczczeniu SETNEJ ROCZNICY ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI PRZEZ RZECZPOSPOLITĄ POLSKĄ.

Jak Inka i wielu bohaterów, dzięki którym odzyskaliśmy suwerenność po 123 latach niewoli, stawiliśmy czoła wielu wyzwaniom, wykonując je **stukrotnie**. Nasze wyzwania podczas eskapady: sto paznokci wymalowanych na czerwono – bolało szczególnie chłopców, sto liści brzozy osypało nasze twarze, sto ptaków naliczonych przez nas gdzieś szybowało ponad nami, przebiegnięcie przez każdego dokładnie 100-metrowego odcinka odmierzonego sznurkiem, rozpalenie ogniska ze stu drewniek, stu odcinków papierowego ręcznika i stoma zapalnikami, spałaszowanie stu kanapek z powidłami, odśpiewanie stu wersów piosenek patriotyczno-biesiadnych i oazowych: na przykład: Tupu, tupu, tup – Płonie ogni-

ska – Maszerują strzelcy – Kocham Cię tak – Deszcz jesienny – Idzie dysk, sto gumek zmieniło nasze fryzury. Spacer na świeżym powietrzu to najprostszy i najcudowniejszy sposób na dobre samopoczucie i zdrowie. Cześć i chwała Bohaterom, którzy wywalczyli nam NIEPODLEGŁOŚĆ!

TRZECIA WYPRAWA pt. **U Leopolda Lisa-Kuli. Oddanie hołdu i okazanie wdzięczności Krajanowi – Bohaterowi Narodowemu.** Nastąpiła 24 listopada 2018 roku. Punkty programu: 1. Oddanie czci Leopoldowi Lisowi-Kuli przed tablicą **Rycerskiej pamięci Jęgo – Cześć!** umieszczonej na elewacji budynku Urzędu Gminy w Świlczy. 2. Oddanie czci Leopoldowi Lisowi-Kuli przed tablicą umieszczoną na elewacji budynku II Liceum Ogólnokształcącego im. Leopolda Lisa-Kuli w Rzeszowie. 3. Oddanie czci Leopoldowi Lisowi-Kuli przed **Pomnikiem Leopolda Lisa-Kuli w Rzeszowie.** 4. Oddanie czci Leopoldowi Lisowi-Kuli przed jego grobem na **Cmentarzu Po-bitno** w Rzeszowie. Realizacja wartości: PATRIOTYZM, PRZYJAŻŃ, SAMODYSCYPLINA, PIĘKNO, MĄDROŚĆ.

CZWARTE WYPRAWA pt. **W zdrowym ciele, zdrowy duch.** Miała miejsce dnia 19 grudnia 2018 roku. Ta eskapada umożliwiła Uczniom przekonać się, że rozumnie i właściwie można także zagospodarować wolny czas w kręgielni, np. w Galaktyce w Rzeszowie. Radosna i zdrowa rywalizacja, poparta rzetelną oraz sprawiedliwą punktacją, okazała się zabawą, że aż ha! Realizacja wartości: ZDROWIE, PRZYJAŻŃ, SAMODYSCYPLINA, PIĘKNO, MĄDROŚĆ, SAMOKONTROLA.

PIĄTA WYPRAWA pt. **Miło szaleć, kiedy czas po temu, więc marsz na Karnawałowy Bal Przebierańców.** Urzeczywistniła się 25 stycznia 2019 roku. Najpierw ten bal wymyśliliśmy. Po czym wdrożyliśmy w życie, przygotowując szereg atrakcji. Realizacja wartości: POKOJOWOŚĆ, MĄDROŚĆ, PRZYJAŻŃ, PIĘKNO. Realizacja wartości: PRZYJAŻŃ, SAMOKONTROLA, ZDROWIE – RUCH – TANIEC, SZACUNEK DLA TRADYCJI.

SZÓSTA WYPRAWA pt. **10 km po trzech pączkach.** Eskapada odbyła się 28 lutego 2019 roku w Tłusty Czwartek. Realizacja wartości: PRZYJAŻŃ, SAMOKONTROLA, ZDROWIE – RUCH NA ŚWIEŻYM POWIETRZU, SZACUNEK DLA TRADYCJI. PRZEBIEG MARSZRUTY: Marsz do Kamyszyna; PĄCZEK; relaks na placu zabaw; PĄCZEK; modlitwa przed kościołem w Kamyszynie; PĄCZEK; powrót do szkoły.

A wkrótce wybieramy się na siódmą wyprawę. ■

Joanna Wiśniewska

Trzy kraje w pięć dni

– wycieczka zagraniczna ze Szkoły Podstawowej w Rudnej Wielkiej

Podróżować znaczy żyć. A w każdym razie żyć podwójnie, potrójnie, wielokrotnie.

Uda się czy nie? Takie myśli od początku towarzyszyły pięciodniowej wycieczce zagranicznej, która została w całości zorganizowana przez nauczycieli ze Szkoły Podstawowej w Rudnej Wielkiej. Głównym jej pomysłodawcą i organizatorem był nauczyciel w-fu i wieloletni prezes PTTK-u w Rzeszowie, Janusz Filarowski, który wraz z Joanną Wiśniewską, M. Urban oraz K. Chwałką zorganizowali wycieczkę do trzech głównych miast, położonych w ościennych krajach – uczniowie odwiedzili Budapeszt na Węgrzech, Wiedeń w Austrii oraz Bratysławę na Słowacji.

W Miskolcu na Słowacji

Wycieczka rozpoczęła się 6 maja i miała swój początek na basenach w Miskolcu. Gdy dotarliśmy do naszego pierwszego przystanku na Węgrzech, pogoda nie dopisywała, ale humory już tak. Pomimo opadów i chłodu nie traciliśmy dobrego nastroju i mieliśmy rację, ponieważ przez kolejne dni dopisywała nam i aura, i nastroje, by zobaczyć coraz więcej i więcej. Zwiedziliśmy piękne uliczki Bratysławy.

Co zobaczyliśmy na Węgrzech?

Do najciekawszych należy zaliczyć Wzgórze Gellerta, Parlament węgierski, Bazylikę Budapesztańską, ZOO i wzgórze zamkowe w Budapeszcie. Gdy zwiedzaliśmy Parlament w Budapeszcie, nagrany w słuchawkach przewodnik opowiadał wszystko w języku angielskim.

W Austrii

Wnętrza Pałacu Schonbrunn i jego piękne ogrody na zewnątrz, wesołe miasteczko na Prater'ze, Muzeum Historii Natury i Hofburg – rezydencję zimową Habsburgów, dom Hundertwassera oraz Belweder w Wiedniu.

W ostatni dzień dotarliśmy do Tatrlandii. Niezapomniany pozostanie rejs Dunajem w godzinach wieczornych – zrobione wtedy zdjęcia zapierają dech w piersiach.

Wszystko, co dobre szybko się kończy

Wycieczka była dla wszystkich jej uczestników czasem spędzonym z kolegami, w luźnej atmosferze – uczniowie mieli też mnóstwo okazji, by sprawdzić swoje umiejętności porozumiewania się w języku angielskim i niemieckim – mieli czas wolny, mogli kupić sobie pamiątki, a nie robili tego w sklepach samoobsługowych, musieli więc przełamać barierę językową i radzić sobie samym. Niestety, wszystko, co dobre, szybko się kończy i ta wycieczka za szybko się zakończyła. Zakwasy w nogach przeminą, ale wspomnienia... już nie!

Dzień Języków Obcych w Szkole Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Mrowli

Już od kilku lat organizowany jest w naszej szkole Dzień Języków Obcych. W tym wyjątkowym dniu podkreślamy znaczenie znajomości języków obcych we współczesnym świecie. W bieżącym roku szkolnym postawiliśmy na ruch, muzykę i zabawę oraz czynne uczestnictwo uczniów w specjalnie dla nich przygotowanej imprezie.

28 marca 2019 roku w Szkole Podstawowej w Mrowli obchodziliśmy Dzień Języków Obcych. Podstawowe cele Dnia Języków to m.in. ukazanie znaczenia uczenia się i nauczania języków obcych, szerzenia idei wielojęzyczności oraz porozumienia pomiędzy różnymi kulturami; promowanie różnorodności kulturowej i językowej Europy jako bogactwa, które należy rozwijać i pielęgnować. Celem imprezy było również zachęcanie i propagowanie uczenia się języków przez całe życie.

Klasa VII i kilkoro uczniów klasy VIII przygotowało parodię programu telewizyjnego „Top Model”, w którym jury, składające się z przedstawicieli świata mody i fotografii, miało za zadanie wybrać najpiękniejszą modelkę tego programu. Uczniowie mówili w języku polskim, angielskim oraz niemieckim, czyli w tych językach, których uczą się w szkole. Programowi towarzyszyły piosenki znane z wybiegów mody oraz występ taneczny przygotowany przez dwie uczennice – **Aleksandrę Przybyto** oraz **Emilię Swider**, które przygotowały układ do piosenki „Despachito”. Udana charakteryzacja wszystkich uczestników tego przedstawienia przyczyniła się do jeszcze lepszej zabawy podczas jego oglądania.

Poprzez organizowanie Dnia Języków Obcych po raz kolejny pokazaliśmy uczniom, iż uczenie się języków innych ludzi pomaga nam wzajemnie się zrozumieć, przekroczyć różni-

ce kulturowe oraz przy okazji dobrze się bawić. Impreza zbiegła się także z tegorocznymi obchodami 15. rocznicy wstąpienia Polski w dn. 1 V 2004 r. do Unii Europejskiej.

Szkolni modele na wybiegu i pokaz tańców.

Bogumiła Majka

„Świat ze starej fotografii”

XVI finał gminny Ogólnopolskiego Konkursu Regionalnego „Moje Gniazdo”

Od 2003 r. corocznie uczniowie Szkoły Podstawowej nr 2 im. JP II w Bratkowicach wraz z dyrektorką Barbarą Wasilewską-Naróg, Radą Pedagogiczną, Radą Rodziców i samorządem sołectwa uczestniczą w wykonywaniu zadań wychowawczych objętych ww. konkursem. Utrwalają historię swoich rodzin i miejscowości.

3 kwietnia 2019 roku o godzinie 11.00 w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jana Pawła II w Bratkowicach odbył się finał konkursu pod hasłem „Świat ze starej fotografii” organizowany przy współpracy z Gminnym Centrum Kultury Sportu i Rekreacji Gminy Świlcza zs. w Trzcinie. Uroczystość otworzyła dyrektorka szkoły Barbara Wasilewska-Naróg, witając przybyłych licznie gości oraz przedstawiając cele konkursu:

Finał zaszczylicili znamienici goście: wójt gminy Adam Dziedzic, proboszcz parafii bratkowickiej ks. Józef Książek, radni gminy: Natalia Skuba-Więclaw i Mieczysław Leja, dyrektor Szkoły Podstawowej nr 1 w Bratkowicach – Joanna Różańska, dyrektor Szkoły Podstawowej w Mrowli – Janusz Ostrowski, dyrektor Przedszkola Publicznego w Bratkowicach – Krystyna Kubas, dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej zs. w Trzcinie – Dorota Madej, animator kultury, administrator i kustosz Regionalnego Domu Tradycji Ludowych w Trzcinie – Zbigniew Lis, prezes Stowarzyszenia Towarzystwo Miłośników Ziemi Bratkowickiej – Lidia Bułatek, emerytowana polonistka, była dyrektor szkoły w Świlczy i doradca metodyczny języka polskiego – Barbara Wróbel, sołtys Bratkowic – Ryszard Franczyk, przew. Koła Gospodyń Wiejskich w Bratkowicach – Maria Nowożeńska, przyjaciele szkoły: Joanna Czapka, Władysława i Mieczysław Sawiccy.

Cele uroczystej gali konkursowej były następujące:

- poznanie dziedzictwa kulturowego naszych przodków, jądra i potraw na Wielki Post i Wielkanoc,
- pogłębianie wiedzy o kulturze i historii regionu, jego wyjątkowych mieszkańcach, obyczajach, tradycjach, zabytkach,
- wzmocnienie więzi młodego pokolenia z ich „Małą Ojczyzną”,
- integracja międzypokoleniowa,
- uratowanie od zapomnienia cennych informacji i/lub dokumentów będących w posiadaniu starszych pokoleń naszego regionu,
- włączenie młodzieży szkolnej w budowanie otwartego społeczeństwa obywatelskiego.

Cel – ukazanie ekspresji i bogactwa życia dawnych wsi gminy tj. ludzi, społeczności, świata przyrody w wartościowych i historycznych, dziś – fotografiach – zapewne został osiągnięty.

Ideą wystawy było pokazanie na starych zdjęciach sołectw, ale tym razem nie jako przestrzeni publicznej, ale poprzez fotografie ich dawnych mieszkańców. Na wystawie zaprezentowano zdjęcia związanych ze środowiskiem ludzi znanych, a czasem zapomnianych, osób zamieszkujących istniejące dzisiaj domy, których spotykaliśmy w miejscach znanych nam tak dobrze jak kościół, cmentarz, czy park.

Fotograf to kto?

W każdej wsi, czy środowisku mieszkają fotograficy: zawodowi, albo amatorzy. Utrwalanie na kliszy zjawisk i ludzi świa-

ta tego to niekiedy, pasja, zwłaszcza dzieci, ale i dorosłych. Zdjęcia „dobre” wymagają nie tylko wiedzy merytorycznej i technicznej, ale i sprzętu odpowiedniego. Śmiem twierdzić, że wśród starych domowych i rodzinnych fotografii znajdziemy foto z charakterystyczną pieczętką z napisem „Edward Janusz – fotograf. Rzeszów, ul. Grunwaldzka 1”.

Prezentacja sylwetki fotografa Edwarda Janusza

Edward Janusz (ur. 19 października 1850 r. we Lwowie, zm. 3 marca 1914 r.) – Polak, oficer w armii austro-węgierskiej, fotograf. Był oficerem c.k. armii w stopniu porucznika. Prowadził zakład fotograficzny w Rzeszowie, który został uznany za jeden z najlepszych w Galicji. Uzyskał tytuł c.k. nadwornego fotografa w 1898. Był jednym z założycieli rzeszowskiego gniazda Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. Zmarł 3 marca 1914 r. Zakład Edwarda Janusza funkcjonował od 1886 do 1951 r. (później prowadziły go żona Janusza, Leopoldyna, a następnie córki Helena i Maria).

Sylwetkę wybitnego fotografa miasta Rzeszowa i podrzeszowskich wsi przełomu XIX/XX wieku – Edwarda Janusza przedstawiła dokładnie Dyrektorka Szkoły, mówiła m.in.: – *E. Janusz był pierwszym reportażystą, brał ciężki aparat na plecy i wychodził na ulicę. On sam, a później jego pracownicy wyjeżdżali, aby dokumentować życie wsi i jej mieszkańców. Znakomicie opanował rzemiosło, dbał o kompozycję, oświetlenie, detal. Był przy tym artystą, a tego nie można się nauczyć. Widać to we wszystkich jego pracach – od architektury przez sceny zbiorowe po portrety.*

Następnie wszyscy zebrani mieli okazję obejrzeć niezwykle film o fotografii wyróżnionym prestiżowym tytułem Cesarsko-

Nagrody cieszą, ale najważniejsza wiedza!

Królewskiego Nadwornego Fotografę (cesarza Franciszka Józefa). Na nowoczesny obraz ulic Rzeszowa nakładały się zdjęcia z epoki, tworząc niemal nierzeczywisty, nastrojowy świat naszych pradziadków. W prezentacji pojawiły się zjawiskowe widoki życia codziennego wsi podrzeszowskich, rodzinnych portretów, narodowych uroczystości. Ożyli bratkowiccy, trzciańscy, świleccy i rudzieńscy mieszkańcy, chociaż na jedno mgnienie oka – spojrzenie.

Wyniki konkursowe

Kategoria plastyczna – klasy 0-III

Temat: „Zatrzymane w kadrze... świat, którego dzisiaj już nie ma”

Uczestnicy konkursu mieli za zadanie odszukać w rodzinnym albumie starą fotografię, nakleić jej scan na kartkę A 4 i wypełnić tło techniką dowolną. Na konkurs wpłynęło 88 prac. Poziom artystyczny, pomysłowość – zdumiewające!

Ekspozycja nagrodzonych prac.

Lp.	Imię i nazwisko	Miejsce	Szkoła
1.	Klaudia Gnasiuk	I	SP Rudna Wielka
2.	Anna Iskrzycka	II	PP Bratkowice
3.	Maja Olszowy	II	SP 2 Bratkowice
4.	Emma Guarro	III	SP 1 Mrowla
5.	Milena Gil	III	SP Trzciana
6.	Oliwia Lubas	wyr.	SP Rudna Wielka
7.	Lidia Szopa	wyr.	PP Bratkowice
8.	Kaja Kokoszka	wyr.	PP Świlcza

Kategoria literacka – klasy IV-VIII

Temat: „To była historia...”. Przedstaw historię ze starej fotografii z udziałem twoich przodków.

Na konkurs „To była historia...” wpłynęło trzydzieści dwie prace ze wszystkich szkół w gminie. Nagrodzone opowiadania wyróżniają się przede wszystkim indywidualnym, twórczym podejściem do tematu, jego zrozumieniem i właściwym przetworzeniem na język wybranej formy literackiej. Wskazują także na bliski związek autorów z ich „małymi Ojczyznami”.

W swoich opowieściach autorzy przedstawili tragiczne losy bohaterów uwiecznionych na zdjęciach, które schowano, gdzieś głęboko w skrzynkach, na strychu, jakby chcąc uchronić innych przed losem sfotografowanych. W tę tematykę wpięły się prace Zuzanny Sabat i Anny Pokrywy.

Wśród bohaterów historii nie zabrakło tych, którzy oddali życie, walcząc w szeregach Armii Krajowej. Emilia Buksińska opowiedziała o pradziadku, który stracił życie walcząc w grupie zbrojnej Wolność i Niezawisłość. Wzruszenie chwyta za gardło, gdy poznawaliśmy losy żołnierza – bohatera I wojny światowej. Niezwykłym doznaniem był widok zaschniętej kropli krwi na fotografii. A wszystko to w opowiadaniu Natalii Sałach.

Wreszcie narracje o zwykłych ludziach, którzy wśród codziennych obowiązków znaleźli czas, by pomyśleć o innych. Omówienie takich przykładów odnajdziemy w pracach Karoliny Sondej i Jakuba Półtoraka.

Zbigniew Lis – omówił znaczenie fotografii jako dokumentacji historycznej, dzięki której poznajemy świat naszych przodków i możemy w dużym stopniu czerpać z autentyzmu przekazu.

Mieczysław Sawicki – w emocjonalnym wystąpieniu potwierdził więzi łączące go z miejscem urodzenia. Pogratulował pomysłów nauczycielom i uczniom. Na zakończenie części finałowej Dyrektor i wójt Adam Dziezic wręczyli laureatom nagrody, a zaangażowanym w przygotowanie imprezy opiekunom uczniów – dyplomy. Gratulacje zasłużone, wymiana zdań, uśmiechy szczęścia i zadowolenia widać było na twarzach uczestników i organizatorów.

Zwieńczeniem konkursu była degustacja regionalnego jadła przygotowanego przez rodziców i nauczycieli.

Dziękujemy serdecznie wszystkim uczestnikom, gościom, opiekunom, nauczycielom i rodzicom. Do zobaczenia za rok!

Lp.	Imię i nazwisko	Miejsce	Szkoła
1.	Zuzanna Sabat	I	SP Rudna Wielka
2.	Karolina Sondej	II	SP 1 Mrowla
3.	Jakub Półtorak	II	SP 2 Bratkowice
4.	Natalia Salach	II	SP Rudna Wielka
5.	Anna Pokrywa	III	SP 1 Mrowla
6.	Emilia Buksińska	III	SP Świlcza
7.	Dominik Gwizdak	wyr.	SP Rudna Wielka
8.	Szymon Wdowik	wyr.	SP 1 Bratkowice
9.	Magdalena Charchut	wyr.	SP Dąbrowa
10.	Wiktoria Kwoka	wyr.	NSP Bratkowice
11.	Miłosz Piątek	wyr.	SP 2 Bratkowice
12.	Aleksandra Grendysa	wyr.	SP 2 Bratkowice
13.	Szymon Żańczak	wyr.	SP Świlcza
14.	Filip Półtorak	wyr.	SP 2 Bratkowice

PS. Od Redakcji „Trzcionki”

Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II w Bratkowicach nieprzerwanie kontynuuje zadania konkursowe, co roku inne i ciekawe. Aktywnie uczestniczy w wydarzeniach, których charakter pozwala na poszerzenie wiedzy dotyczącej regionu wśród uczniów i jego mieszkańców. Tego typu inicjatywy dają możliwość wzięcia czynnego udziału w promocji regionu i ekologii, a wszystko za sprawą prac konkursowych, które poprzez ogólny dostęp stają się regionalną wizytówką gminy. Dzieje się to za sprawą wyjątkowo zaangażowanych w tę działalność Dyrekcji, Nauczycieli, Uczniów i Rady Rodziców oraz prawie całej społeczności wiejskiej. Dzielnie wspiera zawsze tę działalność Władza Samorządowa oraz Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji. Wszyscy Ci dorośli ludzie dzielą się z uczniami swą wiedzą, zaangażowaniem i sercem, a Oni według swoich możliwości wspinają się na najwyższe szczyty wiedzy i wychowania. To oni pokazują, że przy całej złudności, trudności i znoju, rozwianych niekiedy marzeniach – warto dążyć do ideałów.

Doceniamy inteligencję, pracowitość i radość wspólnego działania. Gratulujemy. Życzymy dalszych sukcesów.

Zofia Dziezic

Wielokrotna uczestniczka kolejnych edycji Konkursu

Podsumowanie konkursu

Wójt Adam Dziezic, dziękując za profesjonalne przygotowanie konkursu, podkreślił, że: *jest ważnym ogniwem w kształtowaniu tożsamości historycznej i kulturowej młodych ludzi. Sięgając do korzeni, umożliwia się młodym poznanie przeszłości, która staje się bliska i inspirująca. Zaakcentował, że pomimo popularności multimediów fotografia zwłaszcza czarno-biała, przeżywa prawdziwy renesans.*

Regionalne jadlo nęciło wzrokiem i... smakowało wybornie.

Anna Woźny, Joanna Gajewska-Ząbek

Wczoraj do Ciebie nie należy.
Jutro niepewne...
Tylko dziś jest Twoje!

XVI Gminny Konkurs Sztuki Recytatorskiej 2019

Trzciana, 23 IV 2019 r.

Carpe diem... te dwa słowa łacińskie z „Pieśni” (1, 11.8.) Horacego oznaczają: „Chwytaj dzień”, bo przecież nikt się nie dowie, jaką nam przyszłość zgotują bogowie.

Dewiza „carpe diem” namawia do korzystania z każdej danej nam chwili, nie patrzenia w przyszłość i nie oglądania się za przeszłością. „Carpe diem” to życie dniami teraźniejszym, bez dalekosiężnych planów, bez refleksji nad tym, co było. Przyszłość, bowiem nigdy nie jest pewna, choć stawialibyśmy sobie cele, wyznaczali drogę, nigdy nie możemy wiedzieć, jak postąpimy i czy osiągniemy zamierzone cele. Przeszłości natomiast nie odwrócimy. Żyjąc zasadą „chwytaj dzień” można jednak popełnić błąd, który będzie kosztował nas wiele, bowiem nie można dopuścić do podejmowania zbyt pochopnych decyzji. Zawsze trzeba, choć przez moment, zastanowić się nad konsekwencjami tego, co zamierzamy zrobić.

stycznych oraz wyszukiwanie młodych talentów. Rozwijanie ekspresji i wrażliwości estetycznej. Doskonalenie wyrazistej mowy, rozwijanie pamięci, wyrabianie odwagi i śmiałości. Doskonalenie prawidłowego interpretowania utworu. Podnoszenie poziomu kompetencji językowych oraz zasobu słownictwa. Uświadomienie konieczności respektowania reguł konkursu. Integrowanie dzieci z różnych szkół i placówek.

Głównym celem konkursu jest kształtowanie postawy otwartości i tolerancji na innych, wzmacnianie poczucia własnej wartości oraz: popularyzacja literatury dziecięcej.

Wyniki końcowe

Komisja Konkursowa w składzie: Zofia Dziedzic, Barbara Wróbel, Maria Stokłosa, Dorota Madej wnikliwie wysłuchała recytacji i melorecytacji 19 uczestników – uczniów klas VI-VIII SP i III G z pięciu szkół podstawowych z terenu Gminy Świlcza i wyłoniła zwycięzców:

Kategoria – poezja śpiewana (VI SP – III G)

I miejsce – Martyna Ostrowska i Błażej Batóg – Szkoła Podstawowa w Rudnej Wielkiej

II miejsce – Maciej Tyburczy – Szkoła Podstawowa w Bratkowicach nr 1

III miejsce – Brygida Wojton – Szkoła Podstawowa w Bratkowicach nr 2

Kategoria – poezja recytowana (klasy VI-VII SP)

I miejsce – Karolina Kloc – Szkoła Podstawowa w Świlczy

II miejsce – Julia Kocur – Szkoła Podstawowa w Trzcianie

III miejsce – Julia Czyż – Szkoła Podstawowa w Rudnej Wielkiej

III miejsce – Anastazja Przywara – Szkoła Podstawowa w Bratkowicach nr 1

Kategoria – poezja recytowana (klasy VIII SP – III G)

I miejsce – Kinga Jarosz – Szkoła Podstawowa w Bratkowicach nr 2

Komisja Konkursowa.

„Carpe diem” to także refleksja nad upływającym czasem, tymi „chwilami ulotnymi”, które trzeba zapamiętywać, bo tak szybko przemijają... Trzeba się cieszyć z każdej radosnej chwili, którą przeżyliśmy i nie zamartwiać się tymi mniej radosnymi, bo życie jest zbyt krótkie, żeby tracić je na zamartwieniu.

Cele i zadania konkursu

Konkurs został zorganizowany pod patronatem Wójta Gminy Świlczy przez Szkołę Podstawową w Trzcianie oraz Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji Gminy Świlcza z siedzibą w Trzcianie.

Celem konkursu było rozwijanie zainteresowań poetyckich dzieci, uwrażliwienie na piękno poezji, rozwijanie zdolności arty-

Uczestnicy przeglądu.

II miejsce – Laura Grendysa – Szkoła Podstawowa w Trzcianie

III miejsce – Ola Janiszewska – Szkoła Podstawowa w Świlczy

Młodzi artyści z wielkim zapałem i przejęciem prezentowali swoje umiejętności recytatorskie i wokalne.

Wg ocen merytorycznej Komisji Konkursowej konkurs był nowatorski, zróżnicowany stylistycznie, dynamicznie. Prezentacje uczniowskie były na wysokim poziomie, wnosiły zadowolenia i poczucie sukcesów indywidualnych. Na uwagę zasługują kreatywne wykorzystanie urządzeń nagłaśniających i multimedialnych z nowatorską oprawą graficzną.

Za całokształt wspaniałej imprezy edukacyjno-wychowawczej Komisja wyraża serdeczne podziękowania Dyrekcji i Pracownikom SP w Trzcianie oraz Dyrekcji GCKSiR z siedzibą w Trzcianie. Zwycięzcom jeszcze raz składamy serdeczne gratulacje, życzymy dalszych sukcesów i zapraszamy za rok. Wszystkim miłośnikom poezji dziękujemy za zaangażowanie, pomoc i życzliwość.

Carpe diem!

Pamiętkowe zdjęcie Uczestników i Organizatorów „Tylko dziś jest nasze”.

Fot. Zbigniew Lis

Maria Waltos, Barbara Hadyś

Ratujmy Ziemię – walczmy ze smogiem

XVII Wojewódzki Konkurs Ekologiczny w Rudnej Wielkiej

Starożytna mądrość głosi, że natura uzdrawia. Żyjąc w czystym środowisku, rozsądnie korzystając z dóbr przyrody, oddychając świeżym powietrzem, zyskujemy lepsze zdrowie. Te istotne idee od wielu lat są systematycznie propagowane w Szkole Podstawowej w Rudnej Wielkiej.

Tegoroczna edycja Konkursu Ekologicznego została poświęcona tematyce szkodliwych zanieczyszczeń, jakie tworzy smog – zbiór drobnych pyłów, które potrafią się dość łatwo wniknąć do naszego organizmu.

Przedsięwzięcie udało się utworzyć dzięki zaangażowaniu i dobrej woli wielu ludzi oraz sponsorów, którymi byli: Gmina Świlcza, Agrohurt Podkarpackie Centrum Handlowe oraz Księgarnia Nova Duo Sp. z o.o. Rzeszów. Patronat nad imprezą sprawowali: Podkarpacki Kurator Oświaty i Wójt Gminy Świlcza. Gala podsumowująca odbyła się w dn. 26 IV 2019 r.

Konkursowe zmagania

Motyw konkursu wywołał ogromne zainteresowanie. Organizatorzy przyjęli 588 prac z 62 szkół i przedszkoli województwa podkarpackiego. Uczestnicy przedsięwzięcia mieli okazję zmierzyć się w następujących kategoriach wiekowych oraz przyporządkowanych im tematach przewodnich:

- Przedszkole i klasy 0 – konkurs plastyczny „Smog straszniejszy jest niż smok”.
- Klasy I-III – konkurs plastyczny „Chcę żyć w czystym środowisku”.
- Klasy IV-VI – konkurs literacki „Obłokiem smogu niebo zasnuć...”.
- Klasy VII-VIII i III G – konkurs informatyczny „Poznaj prawdę o niebezpiecznym smogu. Jak sobie z nim radzić?”.

Nad sprawnym dokumentowaniem prac czuwali nauczyciele-koordynatorzy: Natalia Sobolewska, Ewelina Wilga, Agata Micał, Dorota Szetela.

O wyborze najlepszych kompozycji plastycznych, wierszy i prezentacji multimedialnych zdecydowało jury, które obradowało w następującym składzie: Janina Godlewska, Grażyna Tereszkiewicz, Zdzisława Mierzwa-Woźny, Barbara Wróbel, Jolanta Nowicka, Klaudia Krupa, Sebastian Szetela, Mariusz Pilecki, Mirosław Labuz.

Najlepsi z najlepszych

Ilość prac, oryginalność środków wyrazu, a przede wszystkim mądre oraz wszechstronne spojrzenie na omawiany problem budziły zachwyty komisji oceniających. Po długich przemyśleniach i obradach została wyłoniona grupa nagrodzonych uczniów.

Przedszkole, klasy 0 – wpłynęło 96 prac z 22 szkół

I miejsce, Anastazja Sawicka SP w Malawie, opiekun Alicja Jakubczak,

II miejsce, Hanna Kloc – SP w Rudnej Wielkiej, opiekun Barbara Kalandyk,

III miejsce, Wiktoria Kaczka – SP 2 w Jodłowej, opiekun Marta Jantas.

Wyróżnienia:

Zofia Wnęć – SP w Nagawczynie, opiekun Małgorzata Maździuch,

Lidia Szopa – Przedszkole Publiczne w Bratkowicach, opiekun Bogumiła Ostrowska,

Maciej Czarnecki – SP w Lubzinie, opiekun Marta Strzałka, Zuzanna Cioch – Przedszkole Publiczne w Świlczy, opiekun

Agata Jemioła,

Kacper Kontrabecki – SP w Nagawczynie, opiekun Małgorzata Maździuch,

Seweryn Pączek – SP 2 w Stobiernej, opiekun Anna Pikor.

Klasy I-III SP – wpłynęło 206 prac z 30 szkół:

I miejsce, Dominik Karnas – SP w Nozdrzu, opiekun Agnieszka Sawczak,

II miejsce, Maria Styka – SP 1 w Bratkowicach, opiekun Grażyna Lasota,

III miejsce, Zuzanna Błaż – SP we Wróbliku Szlacheckim, opiekun Anna Szymańska.

Wyróżnienia:

Aleksandra Bednarczyk – SP 12 w Rzeszowie, opiekun Edyta Mościłło-Sączawa,

Bogata twórczość plastyczna.

Oliwia Jucha – ZS w Budach Głogowskich, opiekun, Teresa Kogut,
 Igor Sajdak – Publiczna SP Brzeźnicy, opiekun Mirosława Jurik,
 Alan Rodzeń – SP w Świlczy, opiekun Małgorzata Kłos,
 Eliza Rusin – ZS w Budach Głogowskich, opiekun Teresa Kogut,
 Małgorzata Olszowy – ZS w Budach Głogowskich, opiekun Teresa Kogut.

Klasy IV-VI SP – wpłynęło 169 prac z 30 szkół:

I miejsce, Julia Włodarczyk – SP w Wojtkowej, opiekun Sylwia Kawczak,
 II miejsce, Anna Wąchadło – SP w Rudnej Wielkiej, opiekun Marta Grębosz,
 III miejsce, Mateusz Szklarz – ZS w Dąbrowie, opiekun Renata Żmijowska.

Wyróżnienia:

Szymon Zańczak – SP w Świlczy, opiekun Małgorzata Molęda,
 Antonina Sawicka – SP w Walawie, opiekun Marzena Błaszczyszyn,
 Emilia Pelczar – SP 3 w Krośnie, opiekun Magdalena Misztal,
 Kacper Krowiak – SP w Rudnej Wielkiej opiekun Agata Micał,
 Adam Kłeczek – SP w Rudnej Wielkiej, opiekun Marta Grębosz,
 Aleksandra Migut – SP w Rudnej Wielkiej, opiekun Maria Waltoz.

Konkurs literacki – Nagroda Dyrektora SP w Rudnej Wielkiej, Małgorzaty Mazepy:

Rozalia Tęcza-Publiczna SP w Nagawczynie, opiekun Beata Mądro,
Marta Aksamić – SP nr 22 w Rzeszowie, opiekun Beata Florek.

Nagroda wójta Gminy Świlcza Adama Dziezdica dla szkoły, z której napłynęła największa liczba prac: SP w Trzcinie.

Gala finałowa

26.04.2019 r. o godz. 11.00 w Szkole Podstawowej w Rudnej Wielkiej odbyło się uroczyste podsumowanie konkursu. W spotkaniu wzięło udział wielu gości: Adam Dziezdic – wójt Gminy Świlcza, Sławomir Styka – zastępca wójta, Eliza Oleszak – dyrektor CUW-u, Tomasz Salach – sołtys wsi Rudna Wielka, Adam Kawalec – wicedyrektor PCEN-u w Rzeszowie, Barbara Wróbel – konsultant PCEN-u w Rzeszowie, Barbara Husak – przedstawicielka księgarni NOVA, a także dyrektorzy zaprzyjaźnionych szkół i przedszkoli, przedstawiciele instytucji sponsorujących, nauczyciele, rodzice, uczniowie.

Na początku głos zabrała dyrektor SP Małgorzata Mazepa, a następnie wójt Adam Dziezdic. W przemówieniach zostały zaakcentowane problemy ochrony środowiska i konieczność przeciwdziałania niszczeniu natury. Następnie przekazano nagrody laureatom, a miłe chwile uwieczniono na pamiątkowych zdjęciach.

Po części oficjalnej odbyły się warsztaty plastyczne dla najmłodszych dzieci. Zajęcia zorganizowały nauczycielki: Agata Irzyńska, Monika Grzybowska, Barbara Kalandyk.

Ostatnim punktem wydarzenia była wspólna biesiada przygotowana przez Radę Rodziców. Czas upłynął w przyjem-

nej atmosferze. Goście dzielili się wrażeniami, a w rozmowach i wspomnieniach pobrzmiewało przekonanie nawiązujące do konkursowego motta, że „**przyroda bez człowieka będzie istniała, ale człowiek bez przyrody nie**”.

Fot. Z. Lis, F. Nowicki

Klasy VII-VIII, III G – wpłynęło 117 prac z 34 szkół:

I miejsce, Kacper Kolano – SP 3 w Łańcucie, opiekun Barbara Szajnar,

II miejsce, Emilia Szetela – SP Sióstr Pijarek w Rzeszowie, opiekun Tomasz Gajdek,

III miejsce, Natalia Salach – SP w Rudnej Wielkiej, opiekun Marcin Czech.

Wyróżnienia:

Olga Chłanda – SP w Pogwizdowie Nowym, opiekun Dorota Kotowicz,

Julia Patrzyk – SP w Błazowej, opiekun Barbara Lewicka,

Dobromiła Lis – SP w Rudnej Wielkiej, opiekun Agata Micał,

Konrad Mazur – Publiczna SP w Nagawczynie opiekun Alicja Jasińska,

Aleksandra Cwanek – SP 13 w Mielcu opiekun Barbara Purz,

Daniela Kraska – ZS w Wysokiej Głogowskiej, opiekun Barbara Furman.

Konkurs plastyczny dla najmłodszego uczestnika – wpłynęło 36 prac z 22 szkół

Wyróżnienia: Tymon Kręt, Wiktoria Kozdraś.

Joanna Wiśniewska

Szczytne idee pomagania innym

– działalność Szkolnego Koła Wolontariatu w Szkole Podstawowej w Rudnej Wielkiej

Wolontariat to bezpłatne, świadome i dobrowolne działanie na rzecz innych. Wolontariusz – osoba pracująca na zasadzie wolontariatu. W lutym 2019 r. z inicjatywy uczniów, rodziców, nauczycieli oraz dyrektor SP Małgorzaty Mazepy rozpoczęło swoją działalność Szkolne Koło Wolontariatu w Szkole Podstawowej w Rudnej Wielkiej.

Cele i zasady działania

Skolne Koło Wolontariatu jest inicjatywą skierowaną do uczniów, którzy chcą pomagać najbardziej potrzebującym, reagować czynnie na potrzeby środowiska, inicjować działania w środowisku szkolnym i lokalnym, wspomagać różnego typu inicjatywy charytatywne i kulturalne. Cechy wolontariusza to: dużo optymizmu i chęci do działania, motywacja do niesienia pomocy potrzebującym, umiejętność gospodarowania czasem, odwaga, empatia i otwartość, odpowiedzialność, wrażliwość, systematyczność i duża kultura osobista. Spotkanie organizacyjne dla najstarszych klas szkoły podstawowej oraz III klas gimnazjum miało na celu zapoznanie uczniów z zasadami pełnienia funkcji wolontariusza oraz omówienie możliwości i sposobów realizacji wolontariatu w naszej placówce. Uczniowie otrzymali specjalnie przygotowane karty wolontariusza, podbite pieczętą szkoły, w której mogą zapisywać wykonywane przez siebie aktywności oraz potwierdzić ich wykonanie podpisem nauczyciela, pod opieką którego dane zadanie jest wykonywane. Uczniowie zostali również zapoznani z Regulaminem SKW, który jest opublikowany także na stronie internetowej szkoły.

Akcja „Podaruj dzieciom uśmiech”

W dniu 25 marca nasza szkoła wzięła udział w akcji „Podaruj dzieciom uśmiech”. Zebraliśmy kilka pudełek bajek i książek dla dzieci. Uczniowie chętnie oddawali przeczytane już przez siebie książki, które z pewnością sprawiły radość chorym dzieciom. Zostały one odebrane przez panią Edytę Pytko, koordynatorkę akcji, która dostarczyła je do Szpitala Wojewódzkiego nr 2 w Rzeszowie.

Przez cały drugi semestr dużym zainteresowaniem cieszyło się prowadzenie różnych aktywności w grupach przedszkolnych przez uczennice klas III gimnazjum. Został przygotowany teatrzyk pt. „Świnka Peppa – wysoka trawa” z własnoręcznie przygotowa-

nymi rekwizytami. Takie zajęcia pokazały, że warto się angażować w życie maluchów, ponieważ...

...nie ma nic cenniejszego nad uśmiech i zainteresowanie na ich twarzy.

Na koniec roku szkolnego wszyscy uczniowie, którzy udokumentują 20 godzin pracy w ramach działalności wolontariackiej, otrzymają wpis na świadectwo, tak ważny przy rekrutacji do szkoły średniej. Mamy nadzieję, że idea pomagania innym zostanie w naszych uczniach również po opuszczeniu murów naszej szkoły.

Opiekunkami Szkolnego Koła Wolontariatu są nauczycielki: Joanna Wiśniewska i Maria Urban.

Zofia Siębor

Otwarcie Przedszkola w Dąbrowie po jego modernizacji

WITAMY W NOWYM BAJECZNYM PRZEDSZKOLU!

23 maja 2019 r. odbyło się oficjalne otwarcie Przedszkola w Dąbrowie po jego modernizacji. Odremontowano salę zajęć, szatnię i łazienki.

Uroczystość swoją obecnością zaszczylicili: wójt Gminy Świlcza – Adam Dziedzic, zastępca wójta – Sławomir Styka, dyrektorka Centrum Usług Wspólnych w UG – Eliza Oleszak, radny Gminy Świlcza – Damian Trala, przewodnicząca Rady Rodziców – Renata Żurek oraz rodzice przedszkolaków. Najważniejsze były jednak przedszkolaki.

Dyrektor Zespołu Szkół w Dąbrowie, Krzysztof Potocki, serdecznie powitał gości, rodziców, przedszkolaków i przedstawił sprawozdanie z przebiegu remontu. Po oficjalnym otwarciu, zabrał głos wójt Adam Dziedzic, życząc przedszkolakom i nauczycielom miłego pobytu w nowym, kolorowym przedszkolu. Powiedział. – „*Kiedy się śmieje dziecko – śmieje się cały świat*”. Tak napisał kiedyś J. Korczak, który podczas okupacji niemieckiej w Warszawie poszedł razem z dziećmi na śmierć przez zagazowanie. *Niech Wasze dorastanie – kochane dzieci – będzie łagodnym i powolnym procesem, a uśmiechnięte Wasze buzie będą tego dowodem. Do rodziców powiedział, że taką będzie przyszła Polska i jej elity – jakie będzie dziś wychowanie dzieci.*

Następnie obie grupy przedszkolne zaprezentowały krótki program artystyczny. W dalszej części przewodnicząca Rady

Rodziców, Renata Żurek, w imieniu własnym i wszystkich rodziców, podziękowała władzom Gminy Świlcza za przekazanie środków na remont placówki i stworzenie przez to pięknego bajkowego przedszkola. Atrakcją uroczystości było przybycie mamy przebranej w strój Myski Miki, która poczęstowała dzieci słodyczkami i zachęciła do wspólnych zdjęć. ■

Joanna Wiśniewska

Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marii Konopnickiej w Mrowli

„Co dziś mamom dać w prezencie?... czyli o pikniku rodzinnym w Mrowli

26 maja, czyli w dzień, kiedy tradycyjnie w naszym kraju obchodzony jest Dzień Matki, Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marii Konopnickiej w Mrowli przygotowała piknik rodzinny, podczas którego rodzice mogli nie tylko podziwiać występy swoich najmłodszych pociech na scenie, ale też spędzić wspólne chwile w gronie osób, dla których na co dzień nie mają zbyt wiele czasu.

Co ci dam?

Za to, Mamo, że noc w noc czujnie strzeżesz kolorowych i spokojnych mych snów.

Za to, Mamo, że Ci zawsze mogę wierzyć, że zrozumiesz mnie nawet bez słów.

Cóż ci mogę dać najdroższa Mamo?

(„Matka”)

Piknik otworzył krótkim przemówieniem dyrektor Janusz Ostrowski. Podziękował za przybycie wójtowi Gminy Świlcza Adamowi Dziedzicowi oraz jego zastępcy, Sławomirowi Styce, księdzu Ryszardowi Tokarzowi, radnemu Mariuszowi Wojtonowi oraz sołtysowi Wiesławowi Pokrywie.

Prezent dla Mam – artystyczne występy dzieci

Następnie na scenie mogliśmy zobaczyć uczniów klas I, II oraz III, którzy przygotowali scenki pod tytułem „Co dziś mamom dać w prezencie?” i „Piękne bajki przybywajcie”. Po sążnistych brawach za ciekawą interpretację bajek, na scenę weszło Szkolne Koło Taneczne ze swoimi tańcami, które wywołały szybsze bicie serca dzięki porywającym melodiom. Nasze kochane przedszkolaki, w maskach zwierząt, wykonały inscenizację piosenek „Idziemy do ZOO” oraz „Żyrafa Zuzanna”. Po nich na scenę zawitała klasa „0” z tańcami współczesnymi, a następnie klasa I i II z pokazem tańców ludowych, trzecioklasiści zaś zatańczyli zumbę oraz rock and roll’a. Uczeń klasy III Bartosz Przyboś zaprezentował dwa utwory muzyczne na akordeonie.

Po części muzycznej uczniowie klas IV i V pod kierunkiem i w reżyserii nauczycielki Czesławy Zarych wystawili przedstawienie „Czerwony Kapturek szuka księcia”. Spotkało się ono z żywą reakcją publiczności, ponieważ zawierało śmieszne skecze sytuacyjne. Na zakończenie części artystycznej klasy VII i VIII zatańczyły popularny taniec „Belgijka”. Gminny Koordynator Sportu Szkolnego – nauczycielka Alina Kulczycka przeprowadziła zawody sportowe dla rodziców, a że pogoda dopisała, chęci do brania udziału w nich nie brakowało.

Atrakcje dodatkowe

Oprócz części artystycznej przygotowanej dzięki nauczycielom szkoły, nasi uczniowie za darmo mogli skorzystać ze zjeżdżalni, trampoliny oraz zabaw prowadzonych przez wykwalifikowaną animatorkę. Rada Rodziców ufundowała dla każdego dziecka popcorn, watę cukrową oraz lody. Sprzedawaliśmy również fanty – cegiełki, z których dochód zostanie przeznaczony na cele Rady Rodziców. Rodzice sprzedawali pyszne ciasta przygotowane przez każdą klasę oraz smaczną kiełbasę z grilla. Piknik uświetnił także Zespół Pieśni i Tańca „Pułanie” z Trzciany pokazem tańców przeworskich. W trakcie uroczystości zaprezentowali się także strażacy z OSP w Lipiu oraz Mrowli. Wspólnie z ratownikami z Państwowego Pogotowia Ratunkowego w Rzeszowie zaprezentowali akcję ratowniczą. Impreza ta nie powiodłaby się, gdyby nie pomoc darczyńców w osobach wójta Adama Dziedzica, rodziców oraz nauczycieli.

Goście honorowi Pikniku.

W domu – Mama, w szkole – Pani...

Takie imprezy środowiskowe mają na celu dwa zadania: po pierwsze – uświadomić rodzicom, że ich dzieci w szkole nie tylko przyswajają trudną wiedzę, ale też uczą się umiejętności społecznych takich jak współpraca w grupie czy szacunek dla drugiego człowieka; po drugie – pokazać, że szkoła to drugi dom, a „pani” w szkole jest jak druga mama, która przytuli i pocieszy, gdy dziecko jest smutne. Wskaże też właściwą drogę w życiu i będzie wymagać, gdy zajdzie taka potrzeba

Wiersze...

...śpiewy...

...i tańce...

...dla WAS MAMY!

Nie możemy czynić wielkich rzeczy – tylko małe, za to z wielką miłością.
Matka Teresa

Anna Woźny

Zamieszanie w Krainie Baśni, czyli o przedstawieniu czwartoklasistów

Słowo „baśń” pochodzi z prasłowiańskiego słowa „basn, basni”, co oznacza „gadanie”, jest to „opowiadanie o treści fantastycznej”. W Polsce nazwa ta była już znana w XV wieku, pozostawała w silnym związku ze słowem bajka (zmyślać, fantazjować). Dlatego te dwa terminy często traktuje się synonimicznie. Baśń to jeden z podstawowych gatunków epickich literatury ludowej. Jest to utwór fantastyczny, wywodzący się z bajki ludowej, na ogół niewielkich rozmiarów.

Niezwykła moc baśni

W podstawie programowej z języka polskiego do klasy IV baśń znalazła swoje naczelné miejsce. To dzięki niej uczniowie mogą odkrywać prawdy moralne i egzystencjalne. Utwory te wspierają w trudnościach związanych z psychologicznymi problemami dorastania i integracji osobowości, jednocześnie zachęcają do aktywnego pokonywania trudności. Poprzez wzruszenie uczą do broci, jednocześnie utwierdzając w przekonaniu, że zawsze zwycięża sprawiedliwość. Dobrzy i szlachetni bohaterowie baśni to przeważnie ludzie pokrzywdzeni: sierota, biedak, głupi brat itp. Postaci te, wyraziste i jednobarwne, miały zawsze swych złych i silnych wrogów, którym musiały się przeciwstawić.

Klasa IV Szkoły Podstawowej w Trzcinie od II semestru roku szkolnego 2018/2019 realizowała na języku polskim projekt pt. **W krainie baśni**. Uwieńczeniem tego przedsięwzięcia był występ dzieci podczas spotkania wywiadowczego 4 kwietnia br.

Prace nad przedstawieniem trwały dwa i pół miesiąca, uczniowie dopracowali scenariusz na podstawie znanych baśni, wykonali potrzebne rekwizyty oraz

Zawsze można porozmawiać, że zło ucieka przed dobrem.

W baśni zawsze zwycięża sprawiedliwość.

przygotowali oprawę plastyczną. Wszyscy czwartoklasiści wcielili się w konkretną baśniową postać i doskonale odegrali swoje role. Wsłuchując się w fabułę baśni, dzieci identyfikowały się z postaciami, a szczególnie z głównymi bohaterami – Kopciuszkiem, Śpiącą Królewną, Śnieżką, Jasiem, Małgosią, Babą Jagą. Uczniowie nauczyli się wrażliwości na krzywdę ludzką, na konieczność właściwego odnoszenia się do osób bliskich.

Gra młodych aktorów, piękne stroje (podziękowania dla rodziców) oraz dekoracje sprawiły, że wszyscy przenieśli się na chwilę w magiczny świat baśni. Całe spotkanie zakończyło się gromkimi brawami widzów, jako podziękowania za starania młodych aktorów.

Fot. Zbigniew Lis

Anna Woźny

Refleksje nad reformą edukacji

Reforma oświaty, która jest realizowana w Polsce od 1 września 2017 r., ostatecznie sfinalizuje się w bieżącym roku szkolnym. To właśnie 19 czerwca 2019 r. zakończą naukę ostatnie klasy gimnazjum.

Fot. Zbigniew Lis

Trochę żal... Ostatnia klasa gimnazjum SP Trzciana, czerwiec 2019 r.

Oficjalny dokument „Program Prawa i Sprawiedliwości 2014” zawierał zapowiedź *wydłużenia liceum do lat czterech, a tym samym wygaszenie gimnazjów*. Według sondażu Instytutu Badań Rynkowych i Społecznych IBRIŚ z 2015 roku 70% Polaków chciało likwidacji gimnazjów i powrotu do 8-letniej szkoły podstawowej. Pomimo tak licz-

nej krytyki szkoły gimnazjalne, według mojej refleksji, kształciły dobrą młodzież. Tak się akurat złożyło, że zaczynałam pracę nauczyciela w momencie, kiedy zostały utworzone gimnazja, czyli w 1999 r.

Teraz po 20 latach mogę śmiało powiedzieć, że w większości uczniowie poradzili sobie na kolejnym etapie edukacji, a potem na studiach i w dorosłym

życiu. Nie sposób przypomnieć wszystkich wspaniałych uczniów Gimnazjum nr 3 w Trzcianie, było ich naprawdę wielu. Często odwiedzają mury Szkoły Podstawowej i dzielą się swoimi sukcesami, za co serdecznie dziękuję. Dziś mogę przypomnieć sylwetki uczniów z ostatniej klasy gimnazjum, rocznik 2016-2019.

Szymon Tupaj i Katarzyna Dąbrowska są uczniami klasy III, mają na swoim koncie liczne tytuły i wyróżnienia, uzyskiwane najpierw w szkole podstawowej, następnie w gimnazjum Szkoły Podstawowej w Trzcianie z oddziałami gimnazjalnymi.

Wśród ważniejszych osiągnięć Szymona uzyskanych w poprzednim oraz bieżącym roku szkolnym 2018/2019 wymienić należy:

- otrzymanie tytułu finalisty w konkursie kuratorskim z języka angielskiego w roku 2017/2018
- otrzymanie tytułu **laureata w konkursie kuratorskim z języka angielskiego** w roku 2018/2019 – uczeń uplasował się na **pierwszej pozycji na liście w całym województwie**,
- zajęcie **I miejsca w IX Powiatowym Konkursie Ortograficznym** o tytuł *Mistrza Ortografii* pod patronatem Starosty Powiatu Rzeszowskiego.

Wśród osiągnięć Kasi jest otrzymanie **tytułu finalisty w konkursie kuratorskim z języka polskiego w roku 2018/2019**.

Jednocześnie Szymon i Kasia są osobami bardzo zaangażowanymi w sprawy szkolne, pełnią funkcję przewodniczącego i zastępcy Samorządu Szkolnego w Szkole Podstawowej w Trzcianie.

Kończąc pracę w zredukowanym gimnazjum, mogę z nutą nostalgii powiedzieć, że czas spędzony z gimnazjalistami był niezwykle, dostarczył mi i innym nauczycielom wiele satysfakcji i wrażeń.

Przedszkolaki idą do szkoły!

Przychodzi nieuchronnie czas, kiedy nasze kochane przedszkolaki muszą zmierzyć się z pierwszym tak poważnym wyzwaniem w ich życiu, któremu na imię szkoła.

Rozpoczęcie nauki jest przełomowym momentem zarówno w życiu dziecka, jak i całej jego rodziny. Aby odniosło ono sukces muszą zostać spełnione określone warunki tzn. powinno osiągnąć dojrzałość szkolną, którą dziecko osiąga między 6 a 7 rokiem życia – jedno wcześniej, drugie później.

Co to jest dojrzałość szkolna?

W fachowej literaturze istnieje wiele definicji odpowiadających na to pytanie. Oto jedna z nich. Według S. Szumana dojrzałość szkolna, to osiągnięcie przez dziecko takiego poziomu fizycznego, społecznego i psychicznego, który je czyni wrażliwym i podatnym na systematyczne nauczanie i wychowanie w klasie pierwszej szkoły podstawowej.

Co wpływa na dojrzałość szkolną?

Na dojrzałość szkolną mają wpływ czynniki:

- indywidualne (potrzeby, skłonności i dążenia dziecka),
- środowiskowe (wpływ rodziny i przedszkola). Tu podaje się trzy główne grupy czynników:
  - materialne rodziny,
  - kulturalne rodziny (poziom wykształcenia, zasady wychowania, sposób spędzania wolnego czasu),
  - społeczno-psychologiczne (struktura rodziny, osobowość rodziców, atmosfera panująca w domu).

Co składa się na dojrzałość szkolną?

Przy rozpatrywaniu, czy dziecko jest gotowe do uczenia się, brane są pod uwagę aspekty:

- rozwój fizyczny,
- rozwój umysłowy,
- rozwój społeczno-emocjonalny.

Oto niektóre przejawy zachowania się dziecka świadczące o gotowości do rozpoczęcia nauki

1. Sprawność ruchowa

- Jest na tyle zdrowe i silne, że może podołać systematycznym wysiłkom jak: wczesna wstawanie, uczenie się, odrabianie lekcji domowych.
- Ma przyswojone i wyrobione podstawowe umiejętności ruchowe, jak bieg, skoki, dłuższy marsz, utrzymywanie równowagi, szybka zmiana pozycji.
- Ma wystarczająco opanowane precyzyjne ruchy palców. Sprawnie posługuje się nożyczkami, ołówkiem, kredką, pędzlem, formuje waleczki z plasteliny.
- Lubi zabawy na świeżym powietrzu, odczuwa potrzebę biegania i skakania, ruchy jego są zręczne, skoordynowane.

2. Sprawność intelektualna

- Jest dobrze zorientowane w najbliższym otoczeniu.
- Wie, gdzie mieszka, jak się nazywa, mówi o pracy rodziców, zajęciach rodzeństwa.
- Wypowiada się zdaniami, poprawnie pod względem gramatycznym.
- Chętnie mówi o swoich spostrzeżeniach, przeżyciach, zadaje dużo pytań na temat obserwowanych wydarzeń i zjawisk.
- Umie przeliczać przedmioty do dziesięciu lub dwudziestu.
- Umie głoskować proste wyrazy i dzielić na sylaby.
- Potrafi określić, co narysowało. W rysunku dziecka można rozpoznać rzeczywiste przedmioty. W rysunku postaci ludzkiej zaznacza wszystkie części ciała.

Umie się skupić podczas zabawy, rysowania kilkanaście minut.

3. Dojrzałość społeczna

- Rozpoczęte prace stara się dokończyć, dba o ich wygląd estetyczny.
- Podporządkowuje się poleceniom dorosłych, rozumie ich konieczność, nawet jeśli nie są aktualnie miłe.
- Chętnie bawi się z rówieśnikami, potrafi poprowadzić zabawę lub ustąpić koledze.
- Rozumie zasady gier i zabaw, podporządkowuje się im.
- Samodzielnie umie się ubrać, jeść.
- Utrzymuje porządek w swoich zabawkach.
- Chętnie wykonuje polecenia rodziców, lubi być pożyteczne i przydatne w domu.

- Ma nawyk słuchania, gdy mówi osoba dorosła, i przekazywania zrozumiałych komunikatów.

4. Dojrzałość emocjonalna

- Potrafi opanować złość i odruchy agresywne.
- Rozumie, że czasem zdarzają się niepowodzenia, nadaje im właściwy wymiar.
- Jego nastroje odpowiadają sytuacjom, zachowuje, kiedy trzeba, powagę, śmieje się z tego co śmieszne, nie bywa płaczliwe.

Zatem nie tylko znajomość literek, umiejętność czytania i liczenia (na co rodzice zwracają największą uwagę) jest jednym z warunków dobrego startu w szkole. Oceniając gotowość dziecka do podjęcia nauki należy zwrócić uwagę na rozwój wszystkich ww. aspektów. Jeśli w waszej ocenie dziecko spełnia te wszystkie albo prawie wszystkie warunki, to znakomicie. Możecie ze spokojem patrzeć w jego szkolną przyszłość. Domyślam się jednak, że możecie dojść do innych wniosków.

I to jest zupełnie normalne, gdyż każde dziecko ma swoje indywidualne tempo rozwoju, do którego należy dopasować odpowiednie metody oddziaływania.

Mamo, tato pamiętaj, że...

- należy przede wszystkim nie panikować i nie stwarzać atmosfery napięcia i nerwowości, bowiem szybko udzieli się to dziecku,
- należy wzmacniać w dziecku pozytywne nastawienie do szkoły, opowiadać o jej zaletach,
- należy zaufać nauczycielowi, a będziesz czuć się pewniej i spokojniej,
- należy chwalić dziecko nawet za drobne osiągnięcia,
- nie należy robić dziecku wymówek lecz wskazać możliwości poprawiania błędów,
- nie należy wyręczać dziecka w jego pracach ale zachęcać i wspomagać udzielając wskazówek, rad,
- nie należy przeciążać dziecka pracami lecz dostosować do jego możliwości i umiejętności.

Rola rodziców w osiągnięciu dojrzałości szkolnej dziecka jest ogromna.

Propozycja literatury: Irena Zarzycka *Poradnik dla rodziców pierwszoklasistów*, wyd. WSiP.

Maria Koryl

Jak i co czytać dzieciom,

...by książka miała najlepszy wpływ na ich zdolność percepcji, empatię, refleks, rozwijała ich umiejętności interpersonalne i kształtowała charakter?

*Choć nie ma zamka, ani kluczyka,
często otwieram ją i zamykam.
W swym wnętrzu wiele tajemnic mieści,
wierszyków, bajek i opowieści.*

„Cała Polska czyta dzieciom”

Wiedza na temat czytania w młodym wieku i roli, jaką pełni ono w kształtowaniu osobowości człowieka jest konieczna dla rodziców, którzy chcą zadbać o jak najlepszy rozwój swoich dzieci. W dobie mediów wychowanie dzieci na miłośników czytania wymaga zaangażowania dorosłych. Samo mechaniczne czytanie dziecku nie wystarczy – ważne jest, by wiedzieć, co, jak i komu czytać. I jak uczyć czytania. Czytajmy więc mądrze, by dzieci wychować na czytelników – ludzi wykształconych, dobrych i szczęśliwych, którzy żyją nie tylko lepiej i ciekawiej, ale nawet dłużej, bo: **„książka jest wyborną rzeczą – tylko głupi temu przeczą”**.

Już od najmłodszych lat musimy wdrażać dzieci do odpowiedzialności za osobiste życie, za jego kształt i wartości (kim będę i jakim będę?). W późniejszym wieku dodawać możemy odpowiedzialność społeczną i podsuwać takie pozycje książkowe, które pokazują odpowiedzialność za pokój i ład moralny własnego środowiska rodzinnego i całego społeczeństwa dorosłych.

Po rozum – do biblioteki! Czytajcie – a znajdziecie

Czytanie dzieciom wartościowych książek, rozmowa o ich treści, kształtowanie potrzeby i nawyku czytania jest warun-

kiem rozwoju krytycznego myślenia, mądrości życiowej, wyobraźni i wrażliwości moralnej. To droga do uczestnictwa w kulturze i jej współtworzenia. Umiejętność korzystania z tekstów pozwala radzić sobie z koniecznością wielokrotnej zmiany naszych dróg zawodowych i życiowych.

Do nauczania i uczenia się konieczne są trzy środki pomocnicze:

1. po pierwsze książki,
2. po drugie książki,
3. po trzecie książki.

(S. Konarski)

Bo w książkach można znaleźć wszystko. Radość, mądrość i odpowiedzi na wiele pytań. Książka może Wam coś doradzić, podsunąć pomysł. Nauczy Was myśleć i rozumieć, pamiętać o rzeczach ważnych, a głupstwa puszczać w niepamięć. Radzić sobie i pomagać innym, śmiać się do łez i przez łzy.

Rolą nauczycieli i nauczycieli-bibliotekarzy jest zachęta uczniów do korzystania z bibliotek szkolnych i publicznych. Rolą rodziców jest gromadzenie książek, urządzenie bibliotek domowych i zachęcanie do korzystania z nich, także domowych i umiejętne odpieranie twierdzeń usprawiedliwiających niechęć do czytania np. *Wszystkie książki są nudne. Mam tyle nauki i zajęć dodatkowych, że nie starcza mi już czasu na czytanie. Zamiast tracić czas na czytanie lektury, lepiej obejrzeć film na jej podstawie. Z czytania nie ma żadnych korzyści. Internet, komputer i telewizja doskonale zastępują czytanie książek. Nie chce mi się czytać.*

Dzieci kochające książki tego nie powiedzą. Jestem przekonana, a potwierdza to moja długoletnia praktyka nauczycielki-humanistki.

Magdalena Lisowska

Mija rok działalności Środowiskowej Świetlicy Socjoterapeutycznej w Świlczy

Świetlica jest placówką wsparcia dziennego, do której od kwietnia 2018 roku uczęszczają dzieci w wieku od 6 do 16 lat, z terenu Gminy Świlcza. Świetlica powstała w ramach projektu pt. „Funkcjonowanie Środowiskowej Świetlicy Socjoterapeutycznej w Świlczy” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, realizowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i jest placówką działającą w strukturach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świlczy.

Działania świetlicy mają na celu przygotowanie dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, poprzez ukształtowanie właściwych postaw społecznych, poprzez łagodzenie niedostatku wychowawczego, eliminowanie zaburzeń zachowania, rozwoju zainteresowań i uzdolnień, poprawa relacji w środowisku rówieśniczym, szkolnym oraz w rodzinach. Rok pracy edukacyjnej, wychowawczej oraz socjoterapeutycznej skutkuje tym, iż w świetlicy mamy wspaniałą grupę dzieci, które wspierają się, wspólnie pokonują problemy, razem podejmują różne działania.

Kształcenie językowe

W roku 2018 przeprowadzono 117 godzin z języka angielskiego oraz tyle samo z języka niemieckiego.

W tym roku w ostatnich dniach maja zrealizowano ponad 108 godzin z języka angielskiego oraz 76 godzin z języka niemieckiego.

Informatyzacja – rzecz niezbędna

Dzieci pracując w sali komputerowej na nowych notebookach, zakupionych w celu realizacji zajęć informatycznych, w poprzednim roku zrealizowały 91 godzin informatyki, teraz zaś 52 godziny.

Kulinarium – bardzo ciekawe

Na zajęciach kulinarnych dzieci nauczyły się odpowiedzialności oraz radzenia sobie z wieloma problemami w sytuacjach stresowych. W tamtym roku odbyło się 91 godzin zajęć kulinarnych, natomiast teraz zrealizowano ponad 62 godziny zajęć o takim charakterze.

Sport i rekreacja – ulubione zajęcia

Na zajęciach sportowych dzieci uczą się jazdy na deskorolce elektrycznej, na rowerach, hulajnogach, rolkach, korzystając z obiektu sportowego przystosowanego do tego celu. Mamy piękny, asfaltowy tor rowerowy, miasteczko ruchu drogowego, boiska z trawiastą nawierzchnią oraz sztuczną nawierzchnią do gry w piłkę nożną, czy siatkówkę. W okolicy boisk usytuowana jest siłownia zewnętrzna, składająca się z:

- orbitreka,
- rowerka,
- wioślarza,
- poręczy gimnastycznych.

Przy siłowni są ławeczki, na których można po intensywnym treningu wypocząć.

Mamy również stół do gry w tenisa oraz cztery stoły do gier planszowych. Krajobraz ubogaca również grill z pięknymi ławeczkami, który na zajęciach kulinarnych często jest używany.

Te inwestycje stanowią doskonałe ubogacenie bazy sportowo-rekreacyjnej w naszym sołectwie.

Wspaniałe atrakcje podczas wyjazdów

Przed nami wakacje. Za nami wiele warsztatów, konkursów, imprez wewnętrznych ferii oraz wydarzeń wśród lokalnej społeczności. Dzieci jeździły do kina, na kręgle, zwiedziły Podziemną Trasę Turystyczną w Rzeszowie, były obejrzyć Fontannę Multimedialną obok Zamku Rzeszowskiego, „spotykały się” z rzeźbą Tadeusza Nalepy (1943-2007) muzyka, gitarzysty, kompozytora muzyki rzeszowianina światowej sławy – na ul. 3 Maja, były na polu golfowym „Dwa stawy” w Trzcianie,

gdzie pod okiem instruktora uczyły się gry w golfa. Dzieci uczestniczyły wielokrotnie w warsztatach w Regionalnym Domu Tradycji Ludowych. Tam mogły obejrzeć ekspozycje, głównie z zakresu rolnictwa, posłuchać o historii gminnych wiosek oraz ich mieszkańców. Uczestniczyły w obchodach 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę. W Woliczce odwiedziliśmy Środowiskowy Dom Samopomocy, gdzie w towarzystwie uczestników zajęć terapeutycznych uczyliśmy się, jak ważne w życiu jest zdrowie, szacunek do drugiego człowieka oraz zyciwi ludzie, którzy nas otaczają.

Współpraca ze Szkołą Podstawową w Świlczy...

... jest dla uczestników świetlicy bardzo ważna. Dzieci korzystają z sal i hali sportowej w szkole oraz z różnorodnego sprzętu sportowego. Dla uczestników projektu organizowane są raz w miesiącu. Spotkania biblioteczne, których celem jest: kształtowanie i rozwijanie zainteresowań czytelniczych; kształtowanie poczucia szacunku dla książek; wyrabianie nawyków u dzieci korzystania ze zbiorów Biblioteki; poznanie pracy bibliotekarza; wzbogacenie słownictwa; uwrażliwienie dzieci na piękno słowa pisanego; motywowanie uczniów do kulturalnego spędzania czasu wolnego; stworzenie przyjaznej i serdecznej atmosfery podczas kontaktów z Biblioteką. Biblioteka organizuje także warsztaty dla naszych dzieciaków. Dzieci wykonywały rysunki jako ilustracje do książek, zakładki do książek, flakony na kwiaty wykonane techniką decoupage, były spotkania z autorami książek, warsztaty wykonywania makram kwietnikowych.

Do świetlicy przychodzili wolontariusze,

którzy z całym oddaniem i zaangażowaniem pomagają dzieciom i młodzieży z naszej placówki. Pomoc ta polega na wspólnym odrabianiu zadań domowych, organizowaniu czasu wolnego dla dzieci poprzez gry i zabawy. Są wolontariusze, któ-

rzy organizują dla dzieci zajęcia tematyczne – np. teatralne, zajęcia z rękodzieła artystycznego wykonując bransoletki, etui na telefon, ramki na zdjęcia itp. Współpracujemy z wolontariatem studenckim zwanym PROJEKTOR.

Wolontariusze przyjeżdżają do świetlicy z warsztatami z robotyki, kryminalistyki, z dziedziny chemii i fizyki, oraz wielu innych ciekawych dziedzin rozwijających pasję i zainteresowania dzieci i młodzieży. Placówka urozmaica ciągle program zajęć, tak by dzieci poznawały nowe dziedziny sztuki, nauki, by rozwijały swoje talenty.

W Środowiskowej Świetlicy Socjoterapeutycznej w Świlczy dzieci i młodzież miały spotkanie z Beatboxerem. Zajęcia miały na celu zapoznanie dzieci ze sztuką tworzenia dźwięków (beatbox), zainspirowanie do rozwijania swoich umiejętności i kreatywności. W części praktycznej zajęć uczestnicy poznali podstawowe dźwięki, stworzyli swój pierwszy „beat” oraz mogły poznać historię naśladowania dźwięków i tworzenia muzyki bez użycia instrumentów.

W tym roku uczestniczyliśmy w programie „Zainspirowani do działania”. Dzieci i młodzież z naszej placówki miały okazję poćwiczyć elementy pedagogiki cyrku w formie: żonglowania wykonanymi przez siebie piłeczkami, wykonywanie akrobacji z talerzem cyrkowym na patyku, ćwiczenia koordynacji wzrokowo-ruchowej za pomocą szyfonych materiałów. Świetlice odwiedził żongler i miotacz ognia, człowiek od lat występujący na cyrkowych arenach. Warsztaty, które przeprowadził miały za zadanie rozwinąć koordynację, koncentrację, cierpliwość, inteligencję. Uczestnicy zajęć poznali podstawowe triki i techniki żonglerskie, m.in. żonglowanie piłeczkami lub maczugami i flowerstikiem. Wdrożenie do programu świetlicowego nowatorskiej metody – skutecznie wspomagającej działania wychowawcze, profilaktyczne oraz terapii zaburzeń zachowania, przydatnych np. w socjoterapii, jak i alternatywnej metody spędzania czasu wolnego pozwoliło nabyć umiejętności podstawowych sztuczek cyrkowych, zdobycie ciekawych i skutecznych sposobów wzmacnianie wiary we własne siły, rozwoju wytrwałości, koncentracji uwagi i pracy zespolowej.

Reasumując. W naszej świetlicy każdy znajdzie coś dla siebie, a nawet każdy coś znajdzie w sobie, co da mu poczucie swojej indywidualności.

Podczas zabawy, wspólnych wyjazdów, imprez, spotkań budujemy zaufanie wśród naszych uczestników, uczymy i przekazujemy wiedzę na temat tradycji, wychowujemy nowe pokolenie Polaków, którzy będą potrafili w przyszłości radzić sobie w życiu i mieć z tego satysfakcję.

Zapraszamy do oglądania naszych fotorelacji z różnych eventów. Znajdziecie nas na stronie Gminy Świlcza w zakładce GOPS.

Koncert Zespołu Tanecznego „Koloret”

W dniu 28 kwietnia w Gminnym Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie odbył się koncert Zespołu Tanecznego „Koloret”, w którym uczestniczyło 150 młodych artystów z Bratkowic, Świlczy i Rudnej Wielkiej. Na scenie młodzi tancerze przedstawili 13 układów inspirowanych muzyką filmową.

Zespół Tańca Nowoczesnego „Koloret” powstał w 2003 roku. Założycielem grupy, a zarazem choreografem jest instruktor Ewa Chmaj.

Atmosfera, jaka panuje na zajęciach sprawia, że młodzi ludzie potrafią bawić się tańcem i czerpać z niego ogromną radość i satysfakcję, a przy okazji zarażać swoją pasją innych. Układy, miniatury taneczne tworzone są pod wpływem inspiracji muzyką. Grupa nadaje im formę sceniczną, dbając o każdy najdrobniejszy szczegół choreograficzny, podkreślany kostiumami i rekwizytami. Gromkie okłaski zgromadzonej publiczności były zapłatą dla młodych wykonawców za wysiłek fizyczny, systematyczność w pracy treningowej i jej efekty. Rodzice Wy-

konawców Koncertu mogli czuć się usatysfakcjonowani rozwojem artystycznym swych dzieci. Koncert był także wynagrodzeniem trudów dla rodziców i opiekunów dbających o dowozy i bezpieczeństwo dzieci. Trud ten nie idzie na marne, powinien być satysfakcją za mądre decyzje wychowawcze.

(Inf. wł. GCKSiR w Trzcianie)

Na skrzydłach tańca...

To nasza największa wada, że tańcząc, gdy wypada...

Fot. Krzysztof Sowa (www.theowlsphoto.com)

My, najliczniejsza, roztańczona gromada...

„Pogranicze dawniej i dziś”

W niedzielę (19.05.2019 r.) w Tyczynie odbył się otwarty piknik historyczny organizowany przez Powiat Rzeszowski w ramach projektu „Promocja dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego pogranicza wśród młodzieży”. Na licznie zgromadzonych uczestników i przybyłych gości czekało wiele atrakcji.

Występy artystyczne

Mimo niesprzyjającej aury – deszczu, uczestnicy nie mogli narzekać na brak rozrywki. Oprócz historycznych filmów, bogatej wystawy fotografii, ubiorów i umundurowania z okresu ostatnich 100 lat mieszkańców dawnego terenu pogranicza polsko-słowackiego można było posłuchać występu zespołów ludowych. Wystąpił Zespół Śpiewaczy „Tyczyniaczy”, który działa od 50 lat w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury im. Katarzyny Sobczyk w Tyczynie. Występował Zespół Piosenki i Tańca „Promyki”, działający w Gminnym Ośrodku Kultury w Trzebownisku.

W Tyczynie zaprezentowała się również Grupa Obrzędowa im. J. i M. Dziedziców z Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji Gminy Świlcza zs. Trzciane. Podczas występu grupa zaprezentowała tańce rzeszowskie oraz przyśpiewki z okolic Rzeszowa i Trzciiany. Akompaniowała kapela GCKSiR w Trzcianie. Grupa na co dzień pracuje w GCKSiR w Trzcianie, zarządzanym przez dyrektora Adama Majkę.

Rolę konferansjera spełniał Marek Grzesik – dziennikarz, dziennikarz sportowy radia „Centrum” oraz Czesław Drąg – etnograf i znawca sztuki regionalnej i folklorystycznej, animator ruchu artystycznego, były instruktor WDK Rzeszów – mieszkaniec Boguchwały.

Festiwal smaków podkarpackich

Dla gości oraz wszystkich, którzy chcieli i przyszli na niedzielne wydarzenie członkinie KGW pod przewodnictwem Danuty Siwiec, przygotowały i serwowały tradycyjne potrawy regionalne według przepisów z ostatniego stulecia. Były to

między innymi: bigos, trzy rodzaje pierogów (ruskie, z kapustą i ze śliwkami), proziaki z masłem czosnkowym i serem ze szczypiorkiem, chleb wiejski ze smalcem i ogórkiem kiszonym, wędliny przyrządzone według wiejskiej receptury – kiełbasy, paszety, bocзки, salcesony, a na słodko do kawy, herbaty i domowego kompotu z czereśni – szarlotka i kruche rogaliki z dżemem. Miło było słuchać pochlebnych opinii degustatorów. Członkinie Koła, jak przystało na rangę takiej imprezy, wystąpiły w swoich organizacyjnych strojach.

Gościnnie przybyły liczne delegacje z okolicznych gmin i sołectw, np. z Markowej, Woli Małej, Giedlarowej, Kamienia, Zarzecza, Boguchwały, Tyczyna, Trzciiany, Błażowej, Hyżnego, Trzebowniska.

Ogromnym zaciekawieniem, zainteresowaniem podziwem gości i uczestników cieszyła się wystawa starych fotografii ukazujących pracę codzienną na roli, zwyczaje i obrzędy dawnych włościan.

W pikniku wzięło udział wielu znamienitych gości

Spośród licznie przybyłych gości, podczas pikniku znaleźli się senator RP – Aleksander Bobko wraz z małżonką, wojewoda podkarpacki – Ewa Leniart, członek Zarządu Województwa Podkarpackiego – Stanisław Kuczek, Karol Ożóg – radny sejmiku województwa podkarpackiego. Byli przedstawiciele władz samorządowych i służb mundurowych.

Powiat Rzeszowski reprezentował starosta rzeszowski – Józef Jodłowski wraz z wicestarostą rzeszowskim – Markiem Sitarzem. Wśród przybyłych gości znaleźli się również przedstawiciele Zarządu oraz Rady Powiatu Rzeszowskiego na czele

Ach, taniec – to międzynarodowy język przyjaźni wystukiwany nogami...

z przewodniczącym Rady – Tomaszem Wojtonem, a także dyrektorzy Starostwa Powiatowego w Rzeszowie i jednostek organizacyjnych powiatu.

W pikniku wzięła udział również delegacja z partnerskiego miasta Svidník na Słowacji na czele z Primator mgr. Marcela Ivančová.

Info o projekcie

Otwarte imprezy plenerowe – „Pogranicze dawniej i dziś”, to działanie w ramach projektu „Promocja dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego pogranicza wśród młodzieży” realizowanego przez Powiat Rzeszowski wraz z miastem Svidník na Słowacji. W trakcie dwóch imprez (zorganizowanych w Tyczynie oraz Svidniku na Słowacji) uczestnicy mogli zapoznać się z historycznymi i aktualnymi fotografiami oraz filmami prezentującymi powiat rzeszowski i okręg Presov. Zaprezentowane zostały również regionalne stroje i wyposażenie wojskowe. Było można spróbować tradycyjnych potraw regionalnych z ostatniego stulecia, a także obejrzeć prezentacje historyczne, przygotowane przez lokalne grupy rekonstrukcyjne. Prezentacja uzupełniona została porównawczymi da-

nymi statystycznymi oraz wystawą dawnych regionalnych strojów i wyposażenia wojskowego.

(tekst i fot. <https://www.powiat.rzeszow.pl/aktualnosci/pogranicze-dawniej-i-dzis,art726>)

Możesz tańczyć wszędzie, jeśli tańczysz sercem...

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Karpackiego w ramach Programu Interreg V-A Polska Słowacja 2014-2020.

Pozytywka

29 marca br. działająca przy Gminnym Centrum Kultury Sportu i Rekreacji Grupa Teatralna TESPIS odwiedziła przedszkola w Świlczy, Trzcanie i Bratkowicach, aby zaprezentować najmłodszym widzom spektakl „Pozytywka” opowiadający historię przedszkolnych zabawek podejmujących próby naprawienia tytułowej pozytywki. Próbują maskotki, lalki, żołnierzyki, jednak żadne działania nie przynoszą efektów. Dopiero praca zespołowa pozwala bohaterom przywrócić pozytywkę do sprawności.

Spektakl został przygotowany głównie w czasie ferii zimowych podczas zgrupowania. Aktorzy mieli okazję sprawdzić się przed najmłodszą publicznością, co było dla nich doświadczeniem nowym, jednak zachęeni uśmiechami dzieci, chętnie do przedszkoli wrócą.

(Inf. wł. GCKSiR w Trzcanie)

Patryk Rak

Zgrupowanie chóru GAMA ze Świlczy w ośrodku „Placówka” w Groniu

10-12 V 2019 r.

W dniach 10-12 maja 2019 r. członkowie Chóru GAMA ze Świlczy działającego w Gminnym Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy zs. w Trzcianie przebywali na zgrupowaniu artystyczno-turystycznym w ośrodku „Placówka” w Groniu.

Wjazd w polskie Tatry stał się doskonałą okazją do zrealizowania ćwiczeń wokalnych, a także przekazania wiadomości teoretycznych z zakresu chóralistyki, na które często, podczas cotygodniowych spotkań, brakuje czasu. Oprócz pracy nad emisją głosu, szlifowania repertuaru na nadchodzące wydarzenia kulturalne oraz zdobywania wiedzy z zakresu zasad i teorii muzyki, uczestnicy zgrupowania skorzystali z wielu okazji do odpoczynku, relaksu, czy też rozrywki, którą jest już sama obserwacja góralskiego życia i obrzędowości.

Możliwe było skorzystanie z parku wodnego Bania Termy w Białce Tatrzańskiej, zwiedzenia Wielkiej Krokwi, spaceru po Krupówkach, a kto miał ochotę na większy wysiłek, wybrał Dolinę Kościeliską. Zwiedzanie Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej na Krzeptówkach urozmaicił przypadkowo obserwowany przez nas ślub – po góralsku i jego artystyczna oprawa.

Członkowie i członkinie chóru „GAMA” niniejszym wyrażają serdeczne podziękowania Adamowi Majce – dyrektor GCKSiR Gminy Świlcza zs. w Trzcianie za organizację tego przedsięwzięcia i profesjonalne pełnienie funkcji przewodnika.

Warsztaty śpiewacze.

Zofia Dzedzic

„Świat muzyką malowany” – radosny koncert chórów amatorskich

GCKSiR Trzciana, 2 VI 2019 r.

Rok 2019 ogłoszony został rokiem Stanisława Moniuszki. Dwusetna rocznica urodzin tego polskiego kompozytora, która minęła 2 maja br., to znakomita okazja, aby nie tylko przypomnieć postać i dzieła tego twórcy, ale także ożywić polskie życie kulturalne i muzyczne, o które tak bardzo zabiegał. To doskonała okazja do muzycznego śpiewania z nutką rywalizacji.

W przeddzień koncertu hucznie w całym kraju obchodzono Dzień Dziecka więc i im był dedykowany. Koncert także zakończył cykl występów „pod dachem” Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji gminy Świlcza zs. w Trzcianie i rozpoczął się sezon imprez plenerowych.

Muzyczna uczta

To duża przyjemność i przywilej móc uczcić te ww. okazji specjalnym muzycznym scenariuszem, tym bardziej, że wśród licznie zgromadzonych chórzystów ok. 100 osób licznie zgromadzonych widzów byli dawni chórzyci i sympatycy muzyki chóralnej. Władze samorządowe reprezentowali: przewodniczący Rady Powiatu Rzeszowskiego – Tomasz Wojton oraz wicewójt Gminy Świlcza – Sławomir Styka z córeczką.

Koncert prowadziła rzetelnie przygotowana do swej roli konferansjera – instruktorka GCKSiR Karolina Salach.

Jeśli kochasz muzykę wszelkiego gatunku, chcesz regularnie śpiewać i rozwijać się muzycznie, a ponadto cieszysz Cię kontaktem z innymi ludźmi – śpiewaj.

Zabrzmią więc śpiew chóralny w wykonaniu następujących chórów:

- **Chór Dziecięcy „Kantuski”** z Trzciany pod dyrekcją Kornelii Ignas,
- **Chór Męski „Resonantae”** ze Świlczy z Bratkowic pod kierownictwem dyrygenta Jakuba Pięty,
- **Chór Mieszany „Gama”** ze Świlczy prowadzony przez dyrygenta Patryka Raka,
- **Chór Mieszany „Cantus” z Trzciany** – najstarszy stażem artystycznym. Kieruje nim Łukasz Adamus.

Konferansjer Karolina Salach.

Śpiew chóralny, którego upowszechnianie stanowił najważniejszy cel imprezy wybrzmiewa dzięki członkom-śpiewakom, ludziom uzdolnionym, kochającym śpiew, którzy swoim zapałem i pracą potrafią zrealizować czasami bardzo wymagający repertuar. Tym razem Koncert miał na celu przybliżenie młodym słuchaczom dzieł polskiego kompozytora S. Moniuszki. Twórca marzył o wolnej Polsce przez całe swoje życie. Spotkanie było okazją, aby dowiedzieć się, jak w trudnym okresie zaborów Stanisław Moniuszko walczył o niepodległość, pisząc muzykę patriotyczną i do głębi polską. Koncert wypełniły najwspanialsze fragmenty jego twórczości, np. *Prząśniczka, Krakowiaczek, Kurdesz Kołysanka* i in. Inny repertuar to opracowania kilkogłosowe znanych pieśni kościelnych, patriotycznych, ludowych, operetkowych

Na scenie „Cantus” i „Kantuski” z Trzciany.

i okolicznościowych, wykonywanych a'cappella i np. przez dzieci – piosenek ilustrowanych ruchem. Cieszyć może fakt, że „Kantuski” – chór SP Trzciana podtrzymują tradycje śpiewacze szkoły od 1991 r. Miejmy nadzieję, że wyrosną z nich następcy „Cantusa”.

Miejszem prezentacji konkursowych była unowocześniona sala widowiskowa, krasy dodawały jej np. okolicznościowe stroje chórzystów np. „Gamy” czy „Kantusków”. Wykonanie w dwóch wejściach po kilka utworów, w tym obowiązkowo jeden utwór S. Moniuszki zakończył finał „Piosenka jest dobra na wszystko”. Dyrygowała połączonymi chórmi Kornelia Ignas. Dodać należy, iż dyrygentami wszystkich chórów występujących na koncercie są młodzi wykształceni pasjonaci muzykologdy i chórmistrze. Dla nich trudności nie sprawiają wymagania artystyczne: stopień i trudność utworu, dokładność wykonawcza, rytmika, frazowanie, intonacja artystyczna, wierność stylistyczna, sugestywność odtwórcza. Podkreślić

więc można wysoki i wyrównany poziom artystyczny. Mankamentem jest tylko zbyt mała liczebność chórzystów.

Koncertu wartość artystyczna i duchowa...

...to wspólnie tworzyć rzeczy niezwykle. To tutaj zawiązują się przyjaźnie. Dla niektórych chórzystów jest to sposób na odejście od codzienności życia, a dla innych dopełnienie jego piękna. Członkowie chóru wytrwale pracują, aby podczas koncertów wspólnie przeżywać chwile, dające siłę do dalszej pracy. Długo więc brzmiały końcowe oklaski i podziękowania od widzów, których pożegnał dyrektor GCKSiR Adam Majka.

Chór „Gama” ze Świlczy i „Resonantae” z Bratkowic.

Widok na salę widowiskową.

Coda – zakończenie koncertu.

Fot. Zbigniew Lis

Zofia Dziedzic

XVIII Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych Rzeszów (1969-2019)

18. ŚFPZF odbędzie się w Rzeszowie w dn. 17-25 VII 2019 r. w dwa lata, a nie trzy, od ostatniego, jak obiecali organizatorzy, a zwłaszcza Prezydent Rzeszowa Tadeusz Ferenc na koncercie pożegnalnym 17 poprzedniego festiwalu.

Polska kultura ludowa – zwłaszcza taniec, przyśpiewki i pieśni w wykonaniu polonii zagranicznej, która otrzymuje za każdym razem, z rąk Prezydenta symboliczne „Klucze do bram miasta” przez 9 dni zawładnie Rzeszowem i częściowo – Podkarpaciem.

Gdy podczas uroczystości powitalnych i pożegnalnych wybrzmiewa hymn festiwalu „Marsz, marsz, Polonia..., nasz dzielny narodzie” albo pieśń: „Kraj rodzinny matki mej” – wielu uczestników ukradkiem ociera łzę z oka.

Kraj Rodzinny Matki Mej

W słońcu pławią się doliny,
I gdziekolwiek spojrzysz rad,
Kraj mej matki, kraj rodzinny
Kwitnie jak wiosenny sad.
Kraj mej matki, kraj rodzinny
Kwitnie jak wiosenny sad...

Ref. Daleko, daleko, za morzem, daleko
Przepiękna kraina, kraj rodzinny matki mej.
Daleko, daleko, za morzem, daleko
Przepiękna kraina, kraj rodzinny matki mej.

Tutaj brzoźka, tu kalina,
Tam nad rzeką olszyn gaj,
To jest ziemia jej rodzinna,
Gdzie jest drugi taki kraj.
To jest ziemia jej rodzinna,
Gdzie jest drugi taki kraj.

Ref. Daleko, daleko...

Marsz Polonii

Jeszcze Polska nie zginęła, kiedy my żyjemy,
co nam obca przemoc wzięła, szabłą odbierzemy.
Marsz, marsz Polonia, marsz dzielny narodzie,
odpoczniemy po swej pracy w ojczystej zagrodzie.
Jeszcze Polska nie zginęła, i zginąć nie może,
bo Ty jesteś sprawiedliwy, o Wszzechmocny Boże.
Marsz, marsz Polonia, marsz dzielny narodzie,
odpoczniemy po swej pracy w ojczystej zagrodzie.

Festiwal – to zawsze barwny, rozśpiewany i roztańczony największy festiwal integrujący społeczność polonijną z całego świata. Zbliżająca się edycja będzie szczególnym jubileuszem, bowiem Światowy Festiwal Zespołów Folklorystycznych odbywa się w Rzeszowie od 50 lat gromadzi znakomite grupy artystów, którzy poprzez pełne pasji zamiłowanie do pieśni i tańca naszych ojców i dziadów wyrażają swoją miłość do Ojczyzny.

34 zespoły folklorystyczne wezmą udział w XVIII Światowym Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych Rzeszów 2019. To największy festiwal integrujący społeczność polonijną z całego świata. 17 lipca do stolicy województwa podkarpackiego przyjadą grupy artystyczne z: Australii, Brazylii, Czech, Kanady, Mołdawii, Niemiec, Rosji, Szwecji, Ukrainy, Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Francji.

Oficjalna część Festiwalu rozpocznie się 19 lipca, uroczystym korowodem, który przejdzie ulicami Rzeszowa na Rynek, gdzie odbędzie się koncert zatytułowany „Rzeszów Polonii”. Całość festiwalu zakończy się Koncertem Galowym. Trwa on zwykle kilka godzin i jest niezapomnianym przeżyciem dla widzów. Ma Festiwal swoich fanów, przyjeżdżają do Rzeszowa na spotkania i koncerty nawet z odległych miast i wsi.

Polonusi w Gminie Świlcza

*Hej! Z Rzeszowa do Trzciany nowa „czwórka” prowadzi.
Witajcie kochani, witajcie kochani i bądźcie nam tu radzi... Hej!*

– Od początku istnienia GCK w Trzcianie zespoły artystyczne – uczestników ŚFPZF gościmy u siebie w gminie. To zwykle jest uroczysty przemarsz zespołu przez wieś, koncert na estradzie – na świeżym powietrzu i spotkanie integracyjne. W sumie w Bratkowicach, Świlczy i Trzcianie gościliśmy już wiele zespołów polonijnych, np. z Czech, Litwy, Kanady, Rosji, USA. W br. również gościć będziemy 2 zespoły. Liczna widownia oklaskuje występy, wiwatuje na cześć rodaków, jest obopólna radość i nastrój serdeczności. Rozmowy bywają utrudnione, jednak radość, i szczęście, które promieniuje obopólnie – to najlepsze dowody wspólnoty myśli, czynów, korzeni Ojczyzny – mówił zapytany o współpracę z organizatorami, głównie WDK w Rzeszowie dyrektor GCKSiR Adam Majka.

Zapraszamy na koncerty, wstęp bezpłatny.

Józef Ciosek

Skowronek i słowik szary – symbole dawnej wsi

*Jakaż cudna to muzyka
w noc majową się rozlega?
To wieczorna pieśń słowika
w bzu pachnących, gęstych krzewach.*

(Władysław Broniewski)

Czas szybko przemija. Długo oczekiwana wiosna już za nami, a i lato wkrótce nas opuści. Dawniej na wsi wiosna była wyczekiwaną porą roku. Gospodarze szykowali się do wyjścia w pole, a to przybliżało nadzieję przyszłych zbiorów. Inaczej niż obecnie, dawniej wiosna i lato dla ludzi wsi to oprócz ciężkiej pracy radość jaką niósł śpiew polnych ptaków.

Skrzydłaci sprzymierzeńcy dawnych włościan

Z dawien dawna dwa gatunki ptaków należały do umilających pracę w polu. Skowronek śpiewający nawet podczas południowego upału i słowik szary ciągnący swe trele pod wieczór, kiedy schodziło się z pola po całodziennym trudzie. Takie to były czasy, czasy ciężkiej pracy w polu, ale i kontaktu z przyrodą. Ale wieś się zmieniła i mało kto dziś słucha śpiewu tych polnych sprzymierzeńców gospodarzy. Zresztą choćby nawet chciał posłuchać tego pięknego śpiewu, to w obecnych polach przekształconych w uroczyska nie spotka tych ptaków, symboli rolniczej, dawnej wsi. Szkoda, bo te dwa ptaki dla starszego pokolenia są przypomnieniem czasów dzieciństwa, które zostało już tylko wspomnieniem.

Śpiewak naszych pól – słowik szary

Mimo powszechnie uwielbianego śpiewu słowika szarego, zaskakująca może się wydawać jego staropolska nazwa pochodząca nie od śpiewu, a od szarego, niepozornego upierzenia. Słowik szary był ulubionym śpiewakiem nie tylko ludzi wsi. W XVI wieku pojawiła się w kręgach pozawiejskich druga jego nazwa – bekwerek. Obecnie mało kto potrafi uzasadnić tą dziwnie brzmiącą nazwę, jakby nie polską. Otóż nawiązuje ona do nadwornego lutnika króla Zygmunta Augusta, wybitnego wirtuoza Valentina Bekfarka, który swą muzyką umiłował życie na wawelskim zamku. W jego twórczości pojawiały się tony kojarzone z frazami śpiewu słowika. To w tamtych czasach nasz słowik uzyskał tę drugą nazwę – *bekwerek*, jakby na chwałę tegoż muzyka.

Echa brzmienia lutni nadwornego muzyka w wawelskiej sali „Pod ptakami” naśladujące śpiew słowika w ówczesnym renesansie były rozstawiane przez Jana Kochanowskiego. Jego śpiew był natchnieniem dla kompozytorów, którego na-

śladownictwo można usłyszeć w twórczości Beethovena czy Oliviera Messiaena.

Śpiew słowika był natchnieniem również dla poetów. Już starożytni Grecy zachwycali się jego śpiewem. W latach późniejszych śpiew słowika zachwycił Jana Lechonia, Marię Pawlikowską-Jasnorzewską i Leopolda Staffa. Słynny znawca ptaków, Władysław Taczanowski pisał o śpiewie tego niepozornego ptaka, że „żaden z naszych ptaków mu nie dorówna”. Na mistykę tego śpiewu i nastroju jaki on wywołuje wpływa tajemniczość wieczoru, unoszących się mgieł nad zaroślami, nastrój nadchodzącej nocy, postrzeganej jako czasu duchów i zjaw. Jeszcze w XVI wieku Mateusz Cygański napisał o słowiku: „najwdzięczniejszy ptak między ptakami rozlicznymi / on wykrzyka głosami snu na oczach swych jako żyw / nie miewa / we dnie i w nocy ustawicznie śpiewa”. Trzeba dodać, że dawne noce to nie te dzisiejsze rozświetlone sztucznym światłem.

Słowik naprawdę wytrwale śpiewa całą noc, stąd jego dawna łacińska nazwa *Lusciola philomela*, oznaczająca „miłujący śpiew”.

Śpiew słowicy zachwycił nawet władców. Nasz kronikarz Jan Długosz przekazał okoliczności śmierci naszego króla, Władysława Jagiełły, który zmarł wskutek przeziębienia podczas słuchania śpiewu słowika podczas zimnego kwietniowego wieczoru. Brak pewności, czy dla króla Władysława Jagiełły zabójczy byłby upojny śpiew słowicy, czy może jakiś nabyty pogański, z tym związany zwyczaj.

Śpiew naszego słowika szarego jest szeroko znany nawet w krajach, gdzie w ogóle on nie występuje. Píše o nim Hans Christian Andersen w baśni „Słowik”, gdzie miał go słuchać cesarz chiński w swoich ogrodach. Andersen też go nie mógł słuchać w swojej Ojczyźnie – Danii, bo tam nie żyje nawet zachodnio-europejski słowik rdzawy. W Chinach żyje wprawdzie kilka gatunków azjatyckich słowików, ale nie ma tam „naszego” słowika szarego. Poza tym tamtejsze słowiki nie śpiewają tak uroczo jak nasz. Powszechnie znany i lubiany śpiew słowika szarego nawet daleko poza obszarami jego występowania ujmuje ludzkie serca.

W obecnych czasach, kiedy nasze ogrody zatraciły swój dawny urok tradycyjnych, użytkowych sadów pozbawionych krzewów, aby krowy mogły się paść i zostały przebudowane jako oazy przeróżnych krzewów ozdobnych, coraz częściej pojawia się w nich inny gatunek słowika, słowik rdzawy. To ptak bardziej zachodni, związany z otoczeniem zabudowy wiejskiej i ogrodów, z reguły unika terenów polnych. Jego śpiew jest nieporównywalnie inny, brak w nim upojnych tonów nadających tajemniczy nastrój nadchodzącej nocy. Kto posłucha śpiewu obu tych słowików to zauważy, że mimo różnic oba te ptaki należą do utalentowanych ptasich muzyków. Poza tym słowik rdzawy śpiewa równie często za dnia.

Słowiki są masowo wyłapywane w siatki w basenie Morza Śródziemnego podczas wędrówek i smażone jako kulinarny przysmak razem z wnętrznościami. Na szczęście w naszej europejskiej cywilizacji nie jest już kontynuowany rzymski zwyczaj kulinarny przyrządzania dań ze słowiczych języków, które po zjedzeniu jakoby miały owego „zjadacza” umuzykalniać. Wystarczy, że zaspokoimy się w zupełności wypiekanymi w cukierniach ciastkami o nazwie „słowicze gniazdko” – smaczne i nie wymagają zabijania prawdziwych słowików.

Skowronek i słowik

Dwóch największych artystów
 Wśród ptaków zawsze znano:
 Słowika i skowronka,
 Ten śpiewa w noc, ten rano.
 Ten jest poetą zmroku,
 Nocy w świetle księżycy,
 Ten – słońce budzi swym śpiewem,
 Słonecznym dniem się zachwyca.
 Jeden śpiewa w ukryciu,
 milknie, gdy świt się przetrze.
 Drugi pod niebo się wzbija
 Jak kamień rzucony w powietrze.
 Kto śpiewa lepiej i piękniej?
 Ćwierkają ptaki w olszynie.
 Niech się spróbują śpiewacy,
 Niech walczą o mistrza imię

A. Kamieńska

Rywal „wokalista” słowika – skowronek polny

Odwiecznym rywalem słowika wśród ładnie śpiewających naszych ptaków jest skowronek polny. William Szekspir napisał, że to „czujny herold ranku”. Skowronek i słowik to dwa ptaki, które przewijają się w kulturze, literaturze i sztuce. Julian Tuwim pisał, że słowik i skowronek to dwaj rywale w śpiewie. Skowronek to niezmiernie dzienny wokalista umilający całodzienną pracę rolnika w polu – podczas orki, zasiewów, a nawet żniw. Słowik natomiast zaczyna koncertowanie pod wieczór, trwając całą noc. To towarzysz zakochanych, jak to dawniej mawiano, przyjaciel duchów, śpiewający zawsze w ukryciu gąszczy krzewów, bagiennych zarośli i nadwodnych trzęsawisk.

O skowronku poeci pisali, że wykonuje nieustannie swój repertuar radosnego świergotu „głęboko w niebie schowany, niedosiężny oku”. Śpiew skowronka zwiastuje nadejście dnia. Dla gospodarzy to sygnał pory wyjścia w pole: Już śpiewasz skowroneczku / już też i ja orzę/. Obydwo nas przy pracy / ranne widzi zorze. / Bóg nam pomóż skowronku / dodawaj nadzieję / i dla siebie ja razem, i dla ciebie sieję”. (śląska melodia ludowa)

Dla zakochanych to przeraźliwy znak nieuchronnie jaśniejącego, zdradzieckiego świtu. To skowronek codziennie był dla rolnika budzikiem i zegarem wybijającym swym śpiewem rytm pracy w polu. Jak mawiano „żeńcy wstają ze skowronkiem i ze skowronkiem spać się kładą”, a w polu ocierając pot z czoła mogą wsłuchiwać się w jego śpiew niczym niewidzialny duch pocieszenia spadający z nieba na ziemię. Józef Chełmoński ujął to na swym płótnie, gdzie nad oraczem pochylonym nad pługiem ciągniętym o ciężale przez woły wznosi się trzepocący skowronek, ożywiając ten mozolny trud. Hołd skowronkowi za umiłanie ciężkiej pracy na roli oddaje przyrodnik i zarazem ksiądz z tamtych czasów, Jan Krzysztof Kluk w swoim dziele „O ptactwie” z 1779 roku. Skowronek to jednak ptak najbardziej związany z dawnym rolnictwem i najbardziej słyszalny. Któż by go dziś słyszał podczas orki traktorem – takie to czasy.

Maria Konopnicka pisała: „skowroneczek śpiewa nad cichą niwą, orzcie wołki siwe, prosto, a nie krzywo”.

Dziś trudno dociec pochodzenia tak radośnie brzmiącej nazwy *skowronek*. Czy jest, jak niektórzy sądzą, prasłowiańska? A może oznacza pradawne określenie zachwyty, zdumienia, radosnego śpiewu – ktoś to wie?

Nie tylko rolnicy mogli się cieszyć podczas swej znoonej pracy w polu radością ze śpiewu skowronka. Ci którzy dawniej ciężko pracowali na zrębach leśnych przy wykopywaniu pniaków na opał, znajdowali pocieszenie w śpiewie „leśnego skowronka” – lerki (skowronka borowego). Ten skowronek to ptak suchych, piaszczystych leśnych polan, zrębów i nasadzeń. Lerka śpiewa równie wytrwale i melodyjnie, chociaż nie tak głośno i donośnie jak skowronek polny.

W porównaniu do słowika śpiew skowronka nie zdobył tak szerokiej sławy, mimo że jest on ptakiem bardziej rozpowszechnionym. Zarówno w Europie Południowej jak i w strefie stepów azjatyckich występuje kilkanaście różnych gatunków skowronków, z których zdecydowana większość „może się pochwalić” równie pięknym śpiewem. One umilają życie swym koncertem koczowniczym ludom pasterskim na stepach.

W kulturach zachodnio-europejskich stare nazwy skowronków nawiązują do staroangielskich określeń „zdrajca”. Otóż w wielu kulturach rzeczywiście skowronek przedstawiany jest jako ptak „zdradzający” swoim śpiewem zbliżający się świt, uchylający płaszcz ciemności, przyczyniający się do wykrycia tych, dla których noc była sprzyjającą porą do przeróżnych działań.

W dzisiejszych czasach skowronek uważany jest przede wszystkim za zwiastuna nadchodzącej wiosny. Już 21 stycznia „święta Agnieszka wypuszcza skowronka z mieszka”. Skowronki do nas powracają z zimowisk, kiedy jeszcze lody nie topnieją, czasem mróz trzyma, a i do prawdziwej wiosny daleko.

Oba te powszechnie znane, szaro ubarwione ptaki, skowronek i słowik znalazły trwałe miejsce w naszej kulturze i sztuce dzięki zachwycającemu śpiewu. Trwają w legendach, poezji, ludowych przysłowkach. Dawna znajomość i wspomnienie piękna śpiewu tych ptaków jest zakłute być może w ich nazwach będących związkiem łączącym człowieka z przyrodą.

Oracz do skowronka

Już śpiewasz skowroneczku,
 już też i ja orzę.
 Obydwo nas przy pracy
 ranne widzi zorze.

Bóg pomóż skowroneczku
 dodawaj nadzieję
 i dla ciebie ja razem,
 i dla siebie sieję.

Szczęśliwys, skowroneczku,
 niewiele ci trzeba;
 trochę pola kwiecistego
 i jasności nieba.

Nie tak nam, skowroneczku,
 nie tak nam się dzieje,
 u nas wszystko grozi smutkiem,
 a tobie się śmieje.

Szczęśliwys, skowroneczku,
 twa luba cię kocha;
 u nas przyjaźń niestała,
 a jej miłość płocha.

Śpiewajże, skowroneczku,
 ja zanucę z tobą:
 ciesząc się twoją dolą,
 zapłacę nad sobą.

„Pieśni Ludu Polskiego w Górnym Szląsku”
 Juliusza Rogera

Stanisława Stasiej

Żyj w zgodzie z roślinami

Natura może bez nas istnieć, człowiek bez natury, niestety, nie. Otaczamy się roślinami, nie zawsze zastanawiając się, dlaczego to robimy. Są piękne, pachnące, zatem podobają się nam, dobrze się wśród nich czujemy. Jednym słowem: zachowujemy się instynktownie.

Rośliny mają wszechstronny wpływ na nasze zmysły, zarówno pozytywny, jak i negatywny. Działają na nasz organizm, m.in. bezpośrednio na układ hormonalny, poprzez związki chemiczne i promieniowanie emitowane ze swych tkanek; oddziałują przez zapach, kolor, kształt i pokrój, a także aurę, czyli wibracje energetyczne, zmieniając nasze samopoczucie fizyczne i psychiczne. Oddziaływania te nie są jednostronne, my także wpływamy na rośliny, nie tylko podlewając je i nawożąc. Reakcje te są o wiele subtelniejsze.

Czyste, wilgotne powietrze

Najbardziej oczywiste jest działanie roślin poprzez wydzielany tlen, nieodzowny nam do oddychania. Jeden 100-letni **buk** w ciągu godziny wydziela 1,7 kg tlenu, co zaspokaja zapotrzebowanie dla 10 osób. Jeden osobnik dorosłej **sosny** jest w stanie wyprodukować tlen potrzebny do życia trzech osób. Spośród innych drzew dostarczających największe ilości tlenu należy wymienić: **klon, robinia akacja, wierzba krusza i dąb, lipa i jesion**.

Również większość roślin doniczkowych, pobierając dwutlenek węgla a wydzielając tlen, odfiltrują trucizny i inne zanieczyszczenia z powietrza, stwarzając w pomieszczeniu zdrowszą atmosferę.

W salonie lub biurze warto uprawiać **skrzydłokwiat** lub **daktylowiec niski**, w sypialni za to można ustawić **aloes**, który jako jedyny wydziela tlen w nocy.

Najlepszym „nawilżaczem” okazuje się być **szefflera, paproć, fikusy i draceny**, które dodatkowo ograniczają rozwój mikroorganizmów w powietrzu.

Naukowo udowodniono, że zieleń poza wytwarzaniem tlenu i nawilżaniem powietrza, pochłania wiele szkodliwych substancji z otoczenia. Drzewa i krzewy porośnięte liśćmi pochłaniają 85% osiadających na nich spalin i kurzu, a w stanie bezliściowym do 60%.

Ma to szczególne znaczenie dla rodzin z dziećmi, alergików, seniorów, ale i dla każdego, komu zależy na zdrowym otoczeniu. Oczyszczone powietrze ma istotny wpływ na kondycję ludzkiego organizmu, ponieważ jakość powietrza może zagwarantować dobre samopoczucie.

Jonizacja i filtracja powietrza

Organizm człowieka do normalnego rozwoju potrzebuje jonów ujemnych. Krótkotrwały nadmiar jonów dodatnich wywołuje najczęściej pogorszenie samopoczucia, kryzysy nerwowe i psychiczne, natomiast długotrwały może prowadzić nawet do różnego rodzaju przewlekłych stanów chorobowych.

Niedostatek jonów ujemnych jest szczególnie dotkliwy w zamkniętych pomieszczeniach.

Większość roślin jonizuje powietrze ujemnie. Do roślin wyraźnie zwiększających ilość jonów ujemnych w powietrzu należą: **sosna pospolita, jałowiec pospolity, brzoza brodawkowa**, jak również mała, dorastająca do 1,5 m wysokości **brzoza niska**.

W pomieszczeniach szczególnie dużo jonów ujemnych wydzielają: **paproć** – najpopularniejszy jest **nefrolepis wysoki, pelargonie** o pachnących liściach i **mirt** mający właściwości antydepresyjne i bakteriobójcze, szczególnie przy infekcjach oddechowych.

W krainie storczyków.

Rośliny potrafią niwelować szkodliwe substancje krążące w ich otoczeniu, pochłaniać szkodliwe promieniowanie. W mieszkaniach i biurach, gdzie znajduje się wiele urządzeń (telewizory i komputery) wytwarzających szkodliwe substancje, najlepszym filtrem okazuje się być **benjamin** lub **difenbachia**, dobrze sprawdzi się **paprotka nefrolepis**. Wszelkie **bluszcz**, **zielistka** czy **palmy** wchłaniają szkodliwe związki jak benzen czy formaldehyd obecne w dymie papierosowym i farbie.

Aura – wibracje energetyczne

Każdy żywy organizm emituje fale energii w postaci bioplazmatycznego pola (aury). Zbadano, że np. **hortensja ogrodowa** emituje energię rozchodzącą się równomiernie we wszystkie strony. Działa orzeźwiająco, obdarza nas pogodą ducha i wywołuje radość. **Różaneczniki** i **azalie** mają miękką, delikatną energię rozchodzącą się jak spirala, która daje odprężenie i spokój. **Begonie stale kwitnące** emitują delikatną energię tryskającą do góry jak fontanna. Polecane są zwłaszcza osobom starszym, gdyż poprawiają nastrój.

Roślinne leki

Jedną z najstarszych metod leczenia jest fitoterapia, czyli leczenie roślinami. Jest to możliwe dzięki obecności w nich różnych związków chemicznych, które można wykorzystać z roślinami świeżymi lub suszonymi.

Od wieków uprawiane są rośliny lecznicze, np. **melisa**, **szałwia**, **rozmaryn**, **mięta**, **lawenda**, wykorzystywane jako przyprawy. Rozmaryn tonizuje m.in. pracę serca, wątroby, woreczka żółciowego. W ziołolecznictwie wykorzystuje się wszystkie części roślin; kwiaty (np. **lipy**, **głogu**), liście (**brzozy**), korzenie (**cykorii**), owoce (**róży**, **rokitnika**).

Zmysł węchu najszybciej przenosi do mózgu bodźce zewnętrzne. Przyjemny zapach pobudza zmysły i poprawia samopoczucie. Terapia zapachem z zastosowaniem naturalnych, roślinnych olejków eterycznych ma na celu fizyczne i psychiczne wzmocnienie odporności organizmu. Otaczając się pachnącymi roślinami, stosujemy naturalną aromaterapię. Największe bogactwo zapachów otacza nas wiosną i latem w czasie kwitnienia roślin, ale pachną także liście, korzenie, owoce, nasiona i pędy, np. **katalpy zwyczajnej**, drzewa o bardzo ładnym pokroju – z krótkim pniem i szeroką rozłożystą koroną oraz dużymi liśćmi.

Trujący cis.

Również w aromaterapii od dawna stosuje się wiele kwiatów doniczkowych, które z powodzeniem możemy sobie zafundować we własnym domu. Najlepsze do tego są kwiaty **jaśminu lekarskiego**, roślina o nadzwyczaj mocnym zapachu w okresie kwitnienia. Przyjemna woń relaksuje i działa antydepresyjnie. **Drzewko cytrynowe i pomarańczowe** – zapach liści i kwiatów działa uspakajająco, poprawia koncentrację, pobudza do działania, zmniejsza treść i lęk. **Gardenia** – działa antydepresyjnie, dodaje radości życia i dużej dawki optymizmu. **Pelargonie** – w szczególności polecana odmiana **geranium**, która działa antydepresyjnie, łagodzi zmienne stany emocjonalne.

Piękne i bestie

Niestety, to co piękne bywa również niebezpieczne. Warto zdawać sobie sprawę, że niektóre rośliny zawierają substancje szkodliwe dla człowieka, często wręcz trujące: **cis**, ma trujące igły, pędy, ale szczególnie niebezpieczne są nasiona, gdyż umieszczone są w czerwonych osnówkach, wyglądających bardzo apetycznie (same osnówki nie są trujące); **ruta** lub **prymulka** w kontakcie ze skórą wywołuje uczulenia i „oparzenia”; **zimowit jesienny** jest niebezpieczny w kontakcie z otwartymi ranami.

Trujące właściwości mają również niektóre kwiaty cięte uprawiane w ogrodzie: **narcyzy**, **tulipany**, **konwalie**, **lilie**, **kalie**, **przyłaszczki**, **sasanki** i **zawilce**.

Wśród roślin doniczkowych: **dieffenbachia** – o pięknych, dużych, zielonych liściach, która pochłania większość toksyn,

może być niebezpieczna. Uszkodzenie liści może powodować stan zapalny skóry, swędzenie i pieczenie. Dostanie się soku rośliny do oka objawia się silnym bólem, łzawieniem i skurczem powieki, **filodendron** – roślina śmiertelnie trująca dla kotów, u których poza podrażnieniem błon śluzowych dochodzi do zaburzenia funkcjonowania nerek. W przypadku ludzi długi kontakt z tą rośliną powoduje choroby skóry. Spożyta wywołuje ból głowy, pieczenie jamy ustnej, bóle brzucha, ślinotok i czasem biegunkę. **Oleander pospolity** – spożyty już po 2-3 godzinach może spowodować śmierć. Trująca jest cała roślina. **Kliwia pomarańczowa** – objawy: ślinotok, biegunka i wymioty. Spożyta w większych dawkach prowadzi do zapaści i śmierci.

To tylko niektóre rośliny, które w bliższym kontakcie i spożyciu prowadzą do niebezpiecznych skutków.

Trzeba mieć „dobrą rękę” do kwiatów

Czy chodzi tylko o stworzenie im bardzo dobrych warunków do rozwoju, podlewanie, nawożenie i odpowiednią pielęgnację? Badania przeprowadzone w połowie lat 60. XX w. udowodniły, że rośliny reagują na nasze myśli, a ściślej na zmiany w polu bioplazmatycznym. Porozumiewają się z ludźmi na swój sposób, za pomocą swojej **aury**.

Pozytywny stosunek człowieka do rośliny wzmacnia jej aurę i sprawia, że lepiej ona rośnie. Od dawna wiedzą o tym ogrodnicy. Dlatego właśnie z sympatią przemawiają do swoich „podopiecznych”. Rośliny magazynują uzyskaną w ten sposób dodatkową energię, co przyczynia się do ich lepszego wzrostu, bujnego kwitnienia i zwiększania sił obronnych przeciwko chorobom. Oczywiście podlewanie, odżywki i częsta pielęgnacja jest podstawą do prawidłowego rozwoju naszych roślin.

Fot. Anny Olszowy

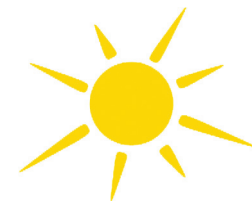
Uprawa ziół.

Wybuchy wściekłości, złość lub krzyk powodują kurczenie się aury roślinnej. **Złe emocje człowieka skierowane bezpośrednio przeciwko roślinie sprawiają, że może ona nawet uschnąć.** Zdrowe i lubiane rośliny odwdzięczają się człowiekowi przekazując mu część swojej pozytywnej energii. Wówczas dobrze się czujemy w ich pobliżu. Następuje wymiana energii pomiędzy aurami roślin i ich opiekuna. Sadząc je w ogrodzie lub mieszkaniu, stajemy się za nie odpowiedzialni.

Poniżej podaję sześć przykładów roślin najczęściej spotykanych w naszych domach i ogrodach o najsilniejszych i najbardziej pozytywnych energiach dla człowieka: **zielistka**, **dracena**, **bluszcz**, **paproć**, **róża**, **motylnik (storczyk)**.

Warto się z nimi zaprzyjaźnić, a z pewnością poczujemy się lepiej w ich towarzystwie. Stare przysłowie mówi, że natura może bez nas istnieć, człowiek bez natury niestety nie. Bądźmy więc blisko naszych roślin, a z pewnością odwdzięczą się nam bujnymi liśćmi i pięknymi kwiatami. ■

Wykorzystano Internet, literaturę tematu i własne długoletnie doświadczenia.

Mateusz Leśniak

Turniej Szachowy na V i IV kategorii

w Domu Tradycji Ludowych w Trzcinie

W ramach zajęć szachowych, jakie odbywają się w Domu Tradycji Ludowych w Trzcinie od września do czerwca w mijającym roku szk. w każdy piątek o godzinie 17.00 młodzi szachiści poznają zasady i tajniki gry, doskonali swe umiejętności podczas różnego typu rozgrywek. 15 marca br. rozegrany został wśród uczestników kursu turniej szachowy. Zawodnicy mieli do rozegrania 7 rund systemem szwajcarskim, tempem 30 minut czasu do namysłu na zawodnika. W turnieju można było uzyskać normy V i IV kategorii szachowe.

W turnieju wzięło udział 15 zawodników, a zwycięzcy zostali udekorowani medalami oraz dyplomami:

I miejsce – Mateusz Matłosz

II miejsce – Szymon Żańczak

III miejsce – Maciej Żańczak

Dla najlepszej zawodniczki Aurelii Lis – dyplom.

Normy na IV kategorii szachowe uzyskali Mateusz Matłosz oraz Szymon Żańczak, z kolei na kategorię V normy wykonali Kamil Szczepański, Miłosz Pisula, Kacper Chrapek oraz Maciej Żańczak.

Wszystkim zawodnikom, a w szczególności zwycięzcom turnieju serdecznie gratulujemy i życzymy dalszych sukcesów.

Dodatkowe informacje o turnieju, ale również o innych tego typu imprezach można znaleźć na portalu www.chessarbiter.com. Odnośnik do turnieju w Trzcinie: http://www.chessarbiter.com/turnieje/2019/ti_112/index.html?l=pl.

Rodzice, kochamy was! Bardzo!

Mamy świętować 26 maja, a święto tatusiów jest w czerwcu. Nie wszyscy pamiętają, że ich dzień obchodzony jest co roku, 23 czerwca. Święto jest wyrazem naszego szacunku do ojców, jednak nie wszystkie kraje wpisały je do swojego kalendarza. Po raz pierwszy Dzień Ojca był obchodzony w 1910 roku w USA. Na pomysł celebrowania tego święta wpadła jedna z mieszkanek miasteczka *Spokane*, która w ten sposób chciała oddać ojcu hołd, za to, że przez tyle lat samotnie wychowywał ją i pięcioro jej rodzeństwa. Od tej pory, aż po dziś, Dzień Ojca uznawany jest za świetną okazję do tego, by pokazać swoim tatom jak bardzo jesteście im wdzięczni za trud włożony w nasze wychowanie.

Co Ci dam

Za to, Mamo, że w noc czujnie strzeżesz kolorowych i spokojnych mych snów;
za to, Mamo, że ci zawsze mogę wierzyć,
że rozumiesz mnie nawet bez słów.

Cóż Ci dzisiaj mogę za to dać, Najdroższa Mamo?
Po jednym kwiatku za noc każdą nieprzespaną,
po jednym kwiatku za każde zmartwienie,
po jednym kwiatku za płynące z Twych rąk ukojenie.

Za każdą Twoją zmarszczkę – jeden kwiat
i jeden za każdy siwy włos.
Pod nogi trzeba by Ci rzucić cały świat,
wszystkie kwiaty na ogromny stos.”

Maja Waszak

Mama

Z nią najszcześniejsze chwile,
które najwięksi poeci wielbili wspominając:
łagodne ucieszenie wszelkich dziecięcych trosk
i najjaśniejsze światło utraconego raj.

W lusterku się przegląda: żal jej, że lata lecą.
Że oczy coraz słabsze,
Choć blaskiem ciepłym świecą.
Że wkrótce minąć musi: zdrowie i uroda...
Chciałaby dla swych bliskich pozostać zawsze młoda.

J. Brzozowska

Tato

Wiemy jak ciężko pracujesz tato!
Bardzo Cię wszyscy kochamy za to
a także za Twe szlachetne serce,
w którym rodzina pierwsze ma miejsce!

W ten dzień świąteczny przyjmij podziękę
za wiarę, mądrość, ojcowską rękę.
Wysłuchaj życzeń co z serca płyną:
Niech wichury mroźne Ciebie ominą!

Ludwika Oleksak

Akcja profilaktyczna w ZST-W w Trzcianie pt.: „Miód odżywia, leczy, pielęgnuje, a papieros cię rujnuje”

Organizator: Zespół ds. Profilaktyki z pedagogiem szkolnym

Ukazane zagrożenia używania tytoniu dla zdrowia to m.in. Światowy Dzień bez Papierosa, który obchodzony jest 31 maja. Każde dziecko wie, że papierosy szkodzą zdrowiu, ale ten temat dotyczy znacznie szerszej profilaktyki. Dzień bez Papierosa to edukacja prozdrowotna ale również wszystkie zagadnienia związane z zanieczyszczaniem środowiska, czy dostawaniem się szkodliwych substancji do atmosfery.

Tematem tegorocznego Światowego Dnia Bez Tytoniu jest: „Stop nielegalnemu obrotowi wyrobami tytoniowymi”. Jego celem jest podniesienie świadomości dotyczącej szkodliwego wpływu nielegalnego obrotu tytoniem na zdrowie publiczne jak nielegalny handel i zbyt wzbogacanie się na tych procederach – szkodzą innym.

Szacuje się, że nielegalny rynek wyrobami tytoniowymi stanowi w Europie 6-10%. Biorąc pod uwagę dostępność ekonomiczną wyrobów tytoniowych, ograniczenie dostępności takich papierosów pochodzących z nielegalnych źródeł, ma ogromne znaczenie dla zdrowia publicznego. Nielegalne wy-

roby tytoniowe zachęcają młodych ludzi do eksperymentowania i korzystania z tytoniu, ponieważ są tańsze. Mylące jest także niezamieszczanie ostrzeżeń zdrowotnych na opakowaniach. Wyeliminowanie lub ograniczenie nielegalnego handlu będzie powodowało zmniejszenie liczby osób palących papierosy, a co za tym idzie – zmniejszy liczbę zachorowań na choroby odtytoniowe oraz ograniczy liczbę zgonów.

Zamiast papierosa – miód

Ważna jest promocja zdrowego stylu życia bez palenia tytoniu, motywowanie do odpowiedzialnych wyborów związanych z własnym zdrowiem i zdrowiem bliskich osób, promocja alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu oraz kształtowanie postaw asertywnych szczególnie wśród młodych ludzi. Te cele przyświecały akcji promocyjnej skierowanej do młodzieży i rodziców w dn. 30 maja br. w Zespole Szkół Techniczno-Weterynaryjnych w Trzcianie.

W akcji profilaktycznej udział wzięło około 200 młodzieży (klasy I, II liceum oraz I, II i III technikum). W akcji uczestniczyły również dzieci ze Szkoły Podstawowej Nr 2 w Dębicy, a Agata Tomasiak-Szyper opowiadała im o znaczeniu pszczoł dla człowieka.

Dobre słowo jest jak miodu plaster.

Miód słodczą ulą, pocałunek słodczą miłości.

Kiedyś ludzie wyjeżdżali za chlebem – dziś za miodem.

Miodowa uczta

O zdrowotnych właściwościach miodu wiedziały już nasze prababce, które używały go zarówno jako naturalną słodycz jak i uniwersalny lek na przeziębienia i zmiany skórne. Ponadto jest produktem łatwo przyswajalnym i łatwo strawnym. Zawiera glukozę i fruktozę (cukry), enzymy, bakteriobójcze inhibitory i zdrowe mikroelementy, witaminę C, E i wiele innych związków.

Można było obejrzeć pokaz dostosowanego do wizualizacji ula z prawdziwymi, żywymi pszczołami. Dostarczył go pre-

zes Gminnego Koła Pszczelarzy Gminy Świlcza Józef Wilga. Zainteresowanie było wielkie, ale bardziej zniecierpliwieni byli ci, którzy czekali na degustację. Dzięki hojności darczyńców miodu: Gabrieli Kwaśniewskiej, Aleksandra Bieszczad-Ochał, Agacie Paśko, Dominice Pająk, Elżbiecie Pysce, degustację miodu wraz z napojami zorganizowali uczniowie z II klasy Technikum Żywności: Paulina Pawlus, Weronika Bębnowicz, Julia Olech, Kamil Kyc, Kacper Rogoz, Miłosz Skrzypek, Kateryna Ishchenko pod kierunkiem A. Bieszczad-Ochał. Różnorodne miody – lipowy, akacjowy, wielokwiatowy, gryczany, spadziowy smakowały wyśmienicie. Przekonanie, że miód wzmacnia serce, koi nerwy, ożywia mózg, goi rany zapewne potrafi amatorów papierosów przynajmniej wprowadzić w zamyślenie.

Na koniec dnia pełnego przeżyć na saksofonie altowym grała Magdalena Klósek. Dekorację na holu szkolnym przygotowały panie L. Oleksak i M. Gajerska-Kozak, a ozdoby do dekoracji dostarczyli: Dominika Pająk, Ludwika Oleksak, Bożena Borcz, Józef Wilga, Gabriela Kwaśniewska.

Wszystkim zaangażowanym w akcję profilaktyczną serdecznie dziękuję.

X Powiatowy Konkurs Ortograficzny o tytuł Mistrza Ortografii

ZST-W Trzciana, 6 III 2019 r.

Konkurs skierowany był do uczniów klas III gimnazjum, VII i VIII klas szkół podstawowych. Organizatorem – Zespół Szkół Techniczno-Weterynaryjnych w Trzcianie pod honorowym patronatem starosty rzeszowskiego Józefa Jodłowskiego.

Cele Konkursu

1. Propagowanie kultury języka polskiego.
2. Szerzenie wśród młodzieży nawyków pracy nad poprawnością językową.
3. Kształcenie umiejętności poprawnego, biegłego i płynnego pisania.
4. Rozbudzanie motywacji do pogłębiania wiedzy z zakresu polskiej ortografii.

Komisję konkursową etapu szkolnego powołuje dyrektor danej szkoły. Tekst dyktanda – dołączony w osobnej kopercie – otworzyć komisyjnie przed konkursem. Komisja konkursowa etapu szkolnego poprawia dyktando według załączonego wzoru i wyłania wśród uczestników zwycięzców. Nazwiska zwycięzców wraz z nazwiskiem nauczyciela – opiekuna przesyłali wraz z „Kartą Zgłoszenia” na adres szkoły.

Przebieg konkursu

W dniu 6.03.2019 r. do ZST-W przybyło 38 uczniów z III klas gimnazjalnych VII i VIII ze szkół w Trzcianie, Wólce Podlesnej, Sędziszowie Małopolskim, Brzostku, Rzeszowie, Świlczy, Boguchwale, Mrowli, Czarnej, Trzebownisku.

Rywalizacja rozpoczęła się o godz. 9.00. Uczniowie zmierzali się z trudnym dyktandem. Po zakończeniu części konkursowej komisja rozpoczęła pracę, która wyłoniła zwycięzców. O godz. 12.00 odbyło się rozstrzygnięcie konkursu z udziałem przedstawiciela powiatu rzeszowskiego, patrona konkursu i fundatora nagród dla wszystkich uczestników. Wyniki ogłosił **dyrektor ZST-W Janusz Jakubek**. Przekazał także na ręce uczestników pamiątkowe dyplomy i podziękowania. Nagrody wręczył **Tadeusz Pachorek** – członek Zarządu Powiatu Rzeszowskiego.

Przedsięwzięcie to zorganizowały polonistki **Barbara Binduga** oraz **Agnieszka Nowak-Sanecka**. Serdecznie gratulujemy laureatom konkursu i dziękujemy wszystkim, którzy zmierzali się z tegorocznym tekstem dyktanda, a także autorom tekstów oraz członkom Komisji Konkursowej

Nagrody zdobyli oraz potwierdzili ich odbiór

Serdecznie gratulujemy laureatom konkursu i dziękujemy wszystkim, którzy zmierzali się z tegorocznym tekstem dyktanda, a także autorom tekstów oraz członkom Komisji Konkursowej.

- I miejsce – Szymon Tupaj, Szkoła Podstawowa w Trzcianie**
- II miejsce – Miłosz Litwin, Zespół Szkół w Wólce Podlesnej**
- III miejsce – Julia Ciura, Szkoła Podstawowa w Boguchwale**
- Wyróżnienie – Patrycja Kmieć, Szkoła Podstawowa nr 2 w Sędziszowie Małopolskim**
- Wyróżnienie – Szymon Kania, Szkoła Podstawowa w Brzostku**

*Polszczyzna jest piękna,
ponieważ szeleści
jak jesienne liście,
skrzypi jak mróz
zimową porą,
świszczy
jak wiosenny wiatr,
ale i tak rozgrzewa nas,
niczym lato,
ortografią
i interpunkcją.*

Od i do Czytelników

Wdzięczność i uznanie

„Okragły” 90. numer czasopisma „Trzcionka”, ukazującego się już od 22 lat, skłania do pewnych przemyśleń, podsumowań, refleksji, ale nade wszystko wdzięczności i podziękowań dla wszystkich twórców, autorów i redaktorów naszego pisma. Naszego, dlatego że ogromna większość mieszkańców gminy oraz sympatyków rozsianych po kraju i poza nim czyta „Trzcionkę” – mało – w swoich zbiorach przechowuje wszystkie jej numery.

Oczywiste jest, że pismo redagowane nieprzerwanie od 22 lat zmieniało się na oczach swoich Czytelników – począwszy od różnych wydawców, jakości zdjęć i papieru, czarno-białego druku, poprzez tylko kolorowe okładki, aż do dzisiejszej postaci pisma.

Sięgając do 1. numeru pod redakcją nieżyjącego już Stanisława K. Dziedzica z marca 1997 roku, zauważamy „zaledwie” dwudziestostronicowe wydanie, ale tworzone przez ludzi z pasją, z pomysłem, zaangażowanych w poruszane przez siebie sprawy. Od tegoż numeru „Trzcionki” jeszcze jako Dyrektor Szkoły Podstawowej w Trzcionie wypowiada się na jej łamach obecna wieloletnia redaktor naczelna Zofia Dziedzic. To z pewnością dzięki jej oddaniu, profesjonalizmowi, ciężkiej i wyętej pracy pismo zdobywało prestiżowe nagrody w różnych kategoriach – również na szczeblu krajowym. Reprezentuje wysoki poziom i ciągle się rozwija, za co serdecznie dziękują wdzięczni Czytelnicy, życząc dalszych sukcesów w pracy redakcyjnej.

Maria Stokłosa

Święta, święta... i po świętach...

Jeszcze „sto lat temu” składanie życzeń przez telefon było szczytem niewłaściwego wychowania. Dopuszczalna w wyjątkowych sytuacjach kartka (urodzinowa, noworoczna czy świąteczna) musiała być własnoręcznie kaligrafowana i wypisywana z myślą o konkretnym adresacie. Gdy jednak telefony stacjonarne i komórkowe zyskały przychylność bez zadzwonienia do każdego nie mogły się obejść w żadne święta czy urodziny. Problemem bywało wtedy tylko to, kto zadzwoni pierwszy – niektórzy lubili czasem odwlekać ten moment jak najdłużej. Odebranie telefonu, wysłuchanie życzeń i skonstruowanie odpowiedzi składającej się w dużej mierze z życliwego „nawzajem”, było o wiele prostsze niż inicjowanie kontaktu. Choć zasad nakazujących młodszemu zadzwonić do starszego nigdy nie dało się przeskoczyć. Kartki pocztowe gotowe, mało kto potrafił podpisać bez dorzucenia czegoś od siebie, rymowanego, pisanego wierszem białym lub prozą. A może po prostu liczyć się będzie po prostu pamięć.

Redakcja „Trzcionki” dziękuje serdecznie urzędowi, osobom publicznym, prywatnym za życzenia świąteczne, obojętne w jakiej formie przekazane.

Zbigniew Lis

My i RODO?

Na prośbę redakcji „Trzcionki” wójt gminy Świlcza Adam Dziedzic umożliwił organizację edukacyjnego spotkania redakcyjnego z Inspektorem Ochrony Danych Osobowych UG w Świlczy Dariuszem Bazanem. Odbyło się w siedzibie Urzędu Gminy w dn. 10 maja 2019 r.

Najlepiej zaczynać od początku więc zanim przejdziemy dalej, powiedzmy sobie, czym w ogóle jest RODO. Wiele wyjaśni już samo rozwinięcie skrótu: **Rozporządzenie o Ochronie Danych Osobowych**. Tym bowiem właśnie jest – zestawem przepisów, które mówią przedsiębiorcom i konsumentom, do czego mają prawo w zakresie prywatnych informacji i jak należy się z nimi obchodzić. Jest to rozporządzenie unijne. We wszystkich krajach członkowskich Unii Europejskiej **RODO zaczęło obowiązywać 25 maja 2018 roku** (co dotyczy również Polski). Tak – w dużym skrócie rozpoczęto dyskusje na tematy ochrony danych osobowych w pracy redakcyjnej „Trzcionki”.

Ponieważ zdarzają się pojedyncze przypadki w pracy redakcyjnej „Trzcionki” – zastrzeżenia Czytelników w zakresie zamieszczanych w czasopiśmie aktualnych zdjęć zbiorowych, i z przeszłości, rycin, ilustracji, które wykorzystywane są np. z Internetu, omówiono szczegółowo zasady wykorzystywania materiałów ilustracyjnych pod kątem przepisów polskiego prawa prasowego i ochrony pracy redakcyjnej, dziennikarskiej.

Dyskutowano nad konkretnymi przypadkami ewentualnych możliwości naruszania przepisów prawnych. Uczestnicząc np. w imprezach zbiorowych (uczniowie szkół), masowych (mecze, festyny, pokazy, ćwiczenia, itp.) godzimy się na fakt, że nasz wizerunek może być wykorzystywany. Oczywiście nie może to się odbywać w negatywnym dla nas kontekście i naruszać nasze inne dobra osobiste. Ta zgoda obejmuje rozpowszechnianie naszego wizerunku w celach związanych z promocją imprezy. W przypadku, gdy fotografie uznamy za materiał prasowy lub wypowiedź w ramach działalności artystycznej, to na podstawie art. 2 ust. 1 nowej ustawy o ochronie danych osobowych, przepisy RODO zostały wyłączone w zakresie m.in. obowiązku pozyskania zgody czy obowiązku informacyjnego. Dotyczyć to będzie jednak stricte prasowego lub artystycznego kontekstu.

Warto zaznaczyć, że osób fizycznych przetwarzających wizerunek dla własnego prywatnego użytku przepisy RODO nie dotyczą. We wszelkich brakach konkretnej wiedzy prawniczej, należy wpiernić się po przepisy, przeanalizować ich treść, a potem wnieść uwagi. Życie codzienne niesie wiele zaskakujących sytuacji, dlatego – ten rodzaj samokształcenia – narady robocze – są bardzo cenne. Dziękujemy organizatorom i prowadzącemu inspektorowi RODO za rzetelne i cenne informacje.

KONCERT

MUZYKA DOBRA DLA WSZYSTKICH

16.06.2019
(NIEDZIELA)
GODZ. 18.00

SALA WIDOWISKOWA
GCKSiR w TRZCIANIE

Organizator:
GCKSiR w Trzcianie

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Inicjatywa Zarządzająca PROW 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Operacja pn. „Aktywność dobra dla wszystkich” mająca na celu Promowanie obszarów LCO „Trzcianka i Nowa Włocławka” poprzez zorganizowanie 5 imprez promujących lokalne produkty, atrakcje turystyczne, dziedzictwo kulturowe i historię współfinansowania jest ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 28 „Wspieranie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER”, poddziałania 28.2 „Wspieranie na wydatki operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Czy wiesz, że...

• Bezpieczeństwo. Ku rozwadze i przestrodze.

Bilans sytuacji na drogach w Polsce w okresie świąt wielkanocnych 2019 r. (od piątku do poniedziałku) – to 38 ofiar śmiertelnych, 308 rannych, 281 wypadków i 1450 kierowców pod wpływem alkoholu.

Na Podkarpaciu w tym samym czasie zwiększyła się liczba wykroczeń i rannych. Było 18 wypadków, z czego 11 z udziałem jednośladow. Rannych zostało 20 osób. Policjanci zatrzymali również 28 nietrzeźwych kierowców (w ub.r. było tylko 9 wypadków, rannych 13 osób, 36 – nietrzeźwych).

• Klęski żywiołowe i cywilizacyjne na świecie w okresie Wielkanocy

– W Niedzielę Wielkanocną na Sri Lance doszło do zamachów terrorystycznych tzw. Bojowników Państwa Islamskiego na kościoły katolickie i hotele ekskluzywne. Zginęło 290 osób, rannych ok. 500 osób (nie jest to bilans końcowy).

– W Wielki Poniedziałek 19 kwietnia 2019 r. wybuchł pożar katedry Notre Dame w Paryżu z wyjątkową symboliką dla Francji, Europy i Świata. To miejsce odwiedzało corocznie ok. 15 milionów ludzi z całego świata, jako symbolu europejskiej chrześcijańskiej tożsamości. Drżały serca każdego oglądającego przerażający przekaz telewizyjny.

– W Poniedziałek Wielkanocny co najmniej 11 osób zginęło, a 20 zostało rannych, 24 zaginione, w wyniku trzęsienia ziemi na Filipinach.

• ...i że cię nie opuszczę, aż do śmierci...

– Problem demograficzny starzejących się społeczeństw dotyczy już wszystkich społeczeństw, nie tylko bogatych zachodnich państw. Wg demografów ONZ w 2045 r. liczba ludzi starszych, czyli powyżej 60 lat przekroczy na całym świecie liczbę dzieci, czyli osób poniżej 15 lat. Chodzi więc o to, by wzrósł przyrost naturalny, a państwa i rządy dostrzegały problemy ludzi starszych i dążyły do zapewnienia im godnego życia.

– Z danych GUS wynika, że w Polsce od kilkunastu lat liczba rozwodów rocznie – utrzymuje się na poziomie ok. 65 tys. W 1950 r. rozwodnikami zostało ok. 11 tys. par, w 2000 r. – 45 tys.

• O wielkanocnym obżarstwie i głodujących

Polska jest 7 co do wielkości producentem jaj w krajach Unii Europejskiej i 3 eksporterem. Podaż jest większa niż popyt, wywóz jest koniecznością.

30% żywności na świecie marnuje się, a 800 mln osób na świecie jest niedożywionych i głodujących. Na Wielkanoc kupuje się, to co się na co dzień nie jada. W br. każdy Polak wydał 563 zł, o 43 zł więcej niż rok temu.

(red.)

Ja za chłopaka, chcę mieć strażaka!...

110 lat

Ochotniczej Straży Pożarnej w Trzcianie

...bojowym wozem przewiezie nas.

*Zawsze gotowi,
gdy jesteś w potrzebie.
Pomaganie jest ich
codziennym chlebem.*

Wakacje

w rysunku

Władysława

Kwoczyńskiego

